Sept. 22, 1911



# וואו די „מוזען-קינדער“ וויינען...

## לשנה טובה!

פון מעפיסטא.

יונגע, שעהנע מיידלאך מיינע,
טרוימען אויפ'ן וואהר,
כ'ווינש אייך אלע אהן אן אויסנאהם
גליק צום נייעם יאהר!

איינער ווינש איך עטוואס שכל
און דער צווייטער — געלד;
זייט זשע מונטער מיינע ליעבסטע
פון דער גאנצער וועלט!

מונטער פרעהליך אהן חתנים
צו דעם יום הדין;
רייך זייט איהר פון זינד אויב מיך
בלויז
האט איהר נור אין זין.

וואס קען נאך מיין פעדער זאגען
דא אויף דעם פאפיער, —
אך, איהר יונגע שעהנע מיידלאך,
קומט נור, קומט צו מיר.

לאזט נאר בלאנזשען אין מיין הארצען
אייער מיידעל־בליק,
וועלען אייך דאן מיינע ליפען
ווינשען מעהרער גליק....

## „ווייטער“־שפראך.

פון אברהמ'ל.

אין רעסטאראנט שטיל איז א דיכטער,
א קבצן א גרויסער געזעסען
און האט דארט אמאל אין א שמיטה
א פראכטפאלע סעודה געגעסען.

קיין סענט געהאט האט דער דיכטער
צו צאהלען פאר די „גוטע זאכען“
און האט געטראכט דורך די קיכ־טהיר
פון זאאל א „ויברח“ צו מאכען.

ער איז פון זיין טשער אויפגעשטאנען
געקוקט אויף די טהיר נור א רגע,
בעמערקט האט עס תיכף א ווייטער
און זאגט־אן בסוד זיין קאלעגע:

„יאלדאן דו' האלט אפען די „קר־
קערס“!
און ווינקעל זעה, פוילע פאטייטא,
„א ראסט־ביף מיט צימעס, מיט אייער“
וויל מאכען פון דאנען די פליטה!....“

## דער גאסען־פויקער.

פון העל־פען.

נאך א יאהר און נאך א יאהר'ל,
מיט מיין פויק און טאצען־פאאר'ל
טאנץ איך אין דער וועלט ארום;
דורך די גאסען, אומעדום:
פלינק, געשווינד,
ווי דער ווינד
אט אזוי ווי דא אצינד
טאנץ איך אום פון הויז צו הויז.
בין איך קראנק און אלט און גראה —
ווערען אארט עס? הא־הא־הא!
פאר א קופער־גראשען בלויז
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינגדזשע אין די טאצען,
און איך דרעה זיך רונד־ארום
דזשין! דזשין! בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

לאכען קינדער לוסטיג, מונטער,
פאל איך ניט ביי זיך ארונטער,
לוסטיג לאך איך מיט און שפרינג
אט אזוי — אין ווילדען רינג.
ווילד און פריי!
סיי ווי סיי,
איז אוועק מיין לעבענס־מאי!
נאך א טאנץ און נאך א דרעה
לוסטיג, לוסטיג דורך דער וועלט,
דורך דער היץ און דורך דער קעלט!
שרייט דאס הארץ און פלאצט פון
וועה —
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינגדזשע אין די טאצען,
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

טאנץ איך, טרעפט: אויף מיינע וועגען
קומט א מיידעל מיר אנטקעגען,
פרעס איך ווילד צונאנד די ציינער
און איך נעהם זיך ווילדער דרעהן.
און איך ברום:
מיידעל קום!
גיב די הענד און נעהם ארום.
לאמיר ביידע, מיידעל מיין,
טאנצען אין דער וועלט אריין.

לוסטיג טאנצט זיך עס צו צוויי!
ס'האט אזא ווי דו — א שלאנג,
מיך פערלאזען ערשט ניט לאנג
שרייט דאס הארץ און פלאצט פון
וועה;
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען
און איך דזשינגדזשע אין די טאצען
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

אט־אזוי דורך וועלט און גאסען,
אימער טאנצען, פויקען, שפאסען!
אהן א קינד און אהן א ווייב,
אהן א העמד,
אין דער פרעמד,
אויסגעשטויסען און פערשעהמט:
אט אזוי א יאהר און צוויי
און דאס קורצע לעבען פליהט
מיט מיין פויק און טאצען־ליעד!
שרייט דאס הארץ און פלאצט פון
וועה —
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינגדזשע אין די טאצען.
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דישין! דזשין! בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

אבגעריסען, אבגעשליסען,
נאך א יאהר זיך דורכגעביסען,
טאנץ ווי לאנג עס טאנצט זיך נאך!
נאך א יאהר און נאך א וואך —
נאך א שעה!
קראנק און גראה? —
ווערען אארט עס? הא־הא־הא!
לוסטיג ווילד פון הויז צו הויז
פון א יאהר'ל צו א יאהר
טאנץ איך מיט מיין טאצען פאאר!
פאר א קופער־גראשען בלויז —
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינגדזשע אין די טאצען,
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

לעזער! ווילט איהר האבען א
שנה טובה?
סובסקרייבט זיך אויף דעם „קיבעצער“!

## מיניאטורען.

פון ס. מאכלין.

1.

פאר א מלאך האלט זי איינער
און דער צווייטער— פאר א גז
און דער דריטער טראכט מיט י
„וואס זי איז דאס ווייסט א
קיי

2.

זי קען פראכטפאל דעקלאמירע
זינגען, טאנצען, קאקעטירען;
נור פערלאטען זיך דעם קלייד
קען זי ניט, די בריה־מיידעל!

ליעבסטע מיינע, נחת מיין!
כ'מוז היינט ביי מיין כלה זיי
איך בעדויער אהן א שיעור —
וואס דו בלייבסט דעם מאל אר

א אינגעלע.

קלייניגקער אינגעלע
שעהניגקער אינגעלע
קענסט קיינע מיידעלעך
מאכסט קיינע רייטעלעך
שרייבסט קיינע ליעדעלעך
קלייבסט קיינע גראמעלעך
גליקליכער אינגעלע!

א דאנקבארקייט.

די געדעכנים פון ליעבע
ט'ער פאר איהר ענטפלעקט.
(ער האט אין דער יונגער מיין
בלויז די פרוי ערוועקט).

וויפיעל מיה און וויפיעל כחות
האט עס איהם געקאסט!
און אויס דאנקבארקייט—אה ג
האט זי איהם פערלאזט!...

קינץ און לעבען.

פון א. פאטאגראף.

לעבען און פון איהם געניסען
איז קיין „קונץ“, מען דארף נור
וואס די צייט פערלאנגט.
טרוימט א טרוימער,
פון דער פרייהייט
זאג אז דו אויך
דיענסט מיט טרייהייט
יענעם אידעאל;
מאך רעקלאמעס אין די בלעט
שריי דו ביסט א ליכט
און פארגעס ניט צו גרימירען
גוט דיין אנגעזיכט.
און נאך א פונקט
פון קונץ און לעבען,
'ז נעהמען פיעל און וועניג געב

* * *

Sept. 29, 1911



'ס אייניקעל.

# סליחות און תפלות.

של עולם, בערנעהם דארט מיין תפלה —
ט זיך א ווייבעל, א שעהנע, א שטילע:
וואס איך האב מיין פישלען בעשווינדעלט;
שטענדיג מיט איהם זיך געקריגט און געווערטעלט
דערע מענער געקושט און געצערטעלט —
ן טאקע פון זיי אויך געקינדעלט...

גל, א טיזורנער, עס בעט זיך מחילה,
ל אויסען־בויגען, עס טראגט זיך זיין תפלה
רויף צו דעם הייליגען בורא:
של עולם, דו זאלסט מיך ניט שטראפען,
ן פון א ווייב און פון קינדער אנטלאפען,
לאזען אויף הפקר מיין סחורה...

ין איך פון וויטען... איך העסליכער זינדער.
ל זעהן מיין ווייבעל... איך וויל זעהן די קינדער,
נטיש ווארפען אויף זיי א פאאר בליקען...
יעקט מיך דער קומען... איך ווייס אז מיין סחורה,
פטיגע שלעגגעל — מיין פלונית'טע דבורה,
וועט מיך אין סינג־סינג פערשיקען...

ט דיך א, הארציגער בורא מחילה,
ם דארט אין הימעל מיין ודוי און תפלה,
ך בעט א פאעט פון פאעטען:
ך האב געשריבען ארטיקלען, נאטיצען,
מען, לעגענדען, באלאדען און סקיצען,
גנב'עט פון פרעמדע — סוזשעטען...

ל עולם, בערנעהם דארט מיין תפלה
זיך א זינדער, א גרויסער, מחילה,
ג הייסע, מיט ברענענדע טרעהרען:
ך האב אן אבענד־נאך־אבענד גע'פטר'ט,
אין בלאטעס... באטש מיער און פערמאטערט,
לעקטשורס, די נארישע הערען...

דיך בעשעפער און פאטער אין הימעל,
ייר וואס איך האב געכאפט אפט א דרימעל
אויך מיט דעם דרימעל — א קאטער...
שען טעמפעל „פון קונץ און פון דראמען",
ען דעם גרעסטען בעל־שכל פער'סמ'ען —
מיין דא דאס אידיש טהעאטער...

עולם, דו הימלישער רעטער,
ויך א לעזער פון אידישע בלעטער:
אלסט מיינע זינד ניט דערמאהנען;
י חטאים וואס ז י י נ ע ן געוועזען...
ר דיר א, בורא, איך וועל מעהר ניט לעזען
ינקע פאסקודנע ראמאנען...

ראמאנען, וואס טויטען דעם לעזער,
נדיג מוז מען פערשטאפען די נעזער...
זיינען א פעסט, א מגפה;
זשע מיין תפלה, דו האר פון די וועלטען,
ט די „בלעטער" אין גאנצען פערשעלטען:
ומען אויף זיי זאל א שרפה!

דיך מחילה, א קבצן, א אידעל...
ן דער שרייבער פון דאזיגען ליעדעל,
זלסט מיר די זינד אויך פערגעבען:
ב איך שרייבען הומאר און סאטירע,
ין הארצען געוועזען איז... ספירה...
פט האב איך מאכען א לעבען...

# מיינע זינד רחמ"ל

ווען כ'גיב א רעכען מיינע זינד,
דאן וויין איך, וויין איך ווי א קינד,
איך ביים די נענעל צופ די האר, - -
געזינדיגט שווער האב איך דעם יאהר:
בערויבט מיין מיסעס קייק א שטיק,
ווען זי געוועזען איז אין גאס.
אראבגעשפיגען הויך פון בריק —
פשוט גלאט אזוי, צום שפאס.
איבערקעהרט א לעדיג גלאז
אבגעקלאפט אין האלל דעם נאז
ווען איך געטאפט האב מיר גאנץשפעט
דעם שטיגען־וועג צום בארדער־בעט,
פערטשעפעט א צוריסען שוך,
פערבויגט א בלעטעל אין א בוך,
צוקלאפט אין טרוים די לינקע האנד
אן דער קאלטער טענעמענט וואנד,
אוי, ווערטה בין איך א גרויסע שטראף,
ניט אויסגעהערט האב איך ביז סוף—
מיין פריינד'ס א ליעד פון בויגענס 12,
א קדיש־ליעד נאך טויטע „וועלף".
„געטיפט" א בארבער נאך א שניט,
אוועקגעשענקט אין קאר מיין „סיט",
א ליידי דריי מאל שטארק ווי איך
אין רעגען ניט געשיינט די שיך
געקושט א מיידעל וואס ניט שעהן
גערעדט אין שלאף צו זיך אליין
און נאך עברות נאר אהן צאהל
נאט עס האלט מיט מיר גאנץ שמאהל!

דער לעבעדיגער.

---

„די האפנונג".

(צו זינגען מיט'ן מאטיף פון „יענקי־דוד'ל".)

דר. חיים זשיטלאווסקי'ן א מתנה פון א. פאטאגראף.

אומזיסט געארבייט
טאג און נאכט
געטונקט די פען געשריעבען:
די „טרייע ליעבע"
ווערט געשפיעלט,
„די האפנונג"
איז פערבליעבען.

ר ע פ ר י י ן:
משה זייפערט
טאנצט פאר פרייד
א דיכטער איז ער
זאגט ער:
דער גרעסטער דראמאטורג
איז ער,
פיעל גרעסער
פאר'ן דאקטאר.
דאך, ליעבער חבר!
זיי געטרויסט,
ניט פאל ביי זיך ארונטער:
מען שפיעלט אויך
מיינע דראמען ניט,
דאך בין איך —
פרעהליך מונטער.

העל־פען.

# אויף צופוקעניש.

העי דו, דארטען אויבען?! וואס טראכסטו דיר, וואס?!
מיין ווארט — אז דו ברענגסט מיך אריין אין פערדראס,
„יום כפור קומט" זאגסטו? ביזט ווידער שוין דא?...
כ'זאל וויעדער שוין דאווענען און בעטען... א יא?
און וואס איך וועל בעטען — דאס זאגסטו מיר צו....
יא, פונקט ווי פאר־יאהרען — איך קען דיך שוין — דו!
דו מיינסט, איך געדענק ניט וואס איך האב ביי דיר
געבעטען פאר־יאהרען? פערלאז זיך אויף מיר:
געבעטען א ליעבסטע, א ביסעלע געלד.
א ווילא, ביים ים, אדער ערגעץ אין פעלד
און יונגע אקטריצעס — אז אך און אז וועה —
געבעטען ביי דיר אזוי ווייניג — בלויז צוויי...
צו זיי נאך א קליינטשיקען אטאמאביל.
נו זאג דו אליין שוין: איז דאס אזוי פיעל?
דאך וואס איז געווארען? וואס האב איך געהאט?
א מכה.... א קרענק.... און די רעכנונג איז גלאט!
יא, אמת מיין פאטער — געציינט האסטו מיר
אטאמאבילען זעהר פיעל — אהן א שיעור....
געציינט מיר א צוואנציג אקטריצעלאך אויף
דאך נור פון דער גאלערי בלויז, פון דער הויך....
א ווילא?... נו, נו... זייט פאר דריי־יאהרען נאך
בעוואוין איך די זעלבע, די אייגענע „לאך"
און היינט א געליעבטע — ערפיהלט מיין פערלאנג
גענעבען... גענומען.... עס קומט דיר א דאנק...
בין איך מיט מיין ליעבסטער געווען דיר אין וועג?
ווער האט דיך געטשעפעט? דו הערסט וואס איך פרעג?
זאלסט האבען גענומען ביי מיר א שטיק נאז —
אנ'אויער — אנ'אויג — צו א האנד אדער וואס...
יא, אסור אויב ס'וואלט מיך אזוי פיעל געאארט
ווי דאס וואס דו האסט מיך אין ליעבע גענארט....
די ליעבע ביי מיר איז א הייליגע „זאך"
כ'האב אימער בענוצט אזא טהייערע שפראך
ווען איך האב פון ליעבע — פון ליעבע גערעדט...
דאך וואס איז געווען — איז פערפאלען.... צו שפעט....
איצט זאלסטו אין מיר א משומד דערזעהן
וואס וועט דיר אין עלטער די יאהרען דערגעהן!
יא, דיר צו להכעיס פערליעב איך זיך איצט
אין איינער א זקנה וואס כראפעט און שוויצט,
וואס קען שוין ניט ליעגען, ניט זיצען, ניט געהן,
וואס האט שוין אין מויל ניט קיין סמן פון ציינער.
און טוליען — זי וועל איך, מיט הארץ און מיט לוסט
צו מיר, צו מיין יונגער און ווארימער ברוסט,
און קושען זי וועל איך אין סאמע שפיץ־נאז —
דער וועלט צום געלעכטער און דיר צום פערדראס!
און היינטיגעס יאהר אין יום כפור — איך שווער
אז ניט נור וואס פאסטען וועל איך שוין ניט מעהר
נור גלייך אין דער פריה נעהם איך בראנפען א קנאק!
און נאכדעם א בלינטשע, א צווייטע — און האק!
און נאכדעם די פיש מיט'ן פלייש מיט דער יויך.
יא, אלעס וואס לאזט זיך — אריין אין דעם בויך.
ניט מיך וועסטו „פריצעווען" טאטעלע — ניין!
אין שוהל אריין זאלען די לעקעשעס געהן!!!

---

ר ע פ ר י י ן:
„משה" גיט דאך —
יעצט דעם טאן,
אין אלע טהעאטערע:
טא כאפ דיין פעקעל
און אנטלויף
פון יענער אטמאספערע.

Oct. 6, 1911



# ליעבע פּאוויליאָן

## קריך ניט צו איהר

(אַ שפּיל אין 2 בילדער)

פון מרים קאַרפּילאָוו.

נלצער — אַ וואלד הענדלער,
זיר, אַ נגיד.
ן ווייב — אַ אידענע.
יער טאָכטער.
— אַ שוואַרצע חן'עוודיגע מיי־

אין רוסלאַנד. פון 11 ביז 12
זיין ווייבס צימער.

### ערשטע בילד.

נר (אריינקומענדיג פון גאַס):
זיענע, דער טשליען פון אופּראַ־
היינט אודאי אַ שטונדע פער־
וויין קאַבינעט, עס וועט זיין אַ
וועט מאַכען איך זאָל אַפּנעהמען
זרי'ן שטיקעל וואלד. איך רעכנ
צואווארפען אַ פּרעזענט.
(פערשלאָפען): כ'וויים אפשר
ים געאיילט מיט אַ פּרעזענט —

(גלעטענדיג די באָרד): וואָס
ן איך בין שוין אַ ראָנק מיט דעם
אַ סוחר. — אַ קלאַפּ אין טיהר.
זאַניענקע איז שוין דאַ, האַ! וואו
סט? שלאָפסט שוין אזוי פריה?
איך וועל איהר שוין עפענען די

לעבערינע פרייליכע מיידעל קומט
עהם דעם טאַטען קוקט איהם אַז

: אזוי שפּעט! וואָס, מיט גוט־
סקודענטלאַך? אַ לאַקיי פאַר דיר
האַ? אַ טאַטע פאַר'ן טיהר!
(שטיל): ניחיי וואָלט די דיענסט

ר: ריענסטען? אַ? שלאָפען,
ן!
שטיל, פערביינעהענדיג בורטשעס):
נשרייען! (ליינט זיך שלאָפען).

### צווייטע בילד

(אין אַ שטונדע אַרום)

צער'ס קאַבינעט הערט זיך אַ קלאַפּ,
אַ געשריי, אַ שפּרונג, אַ ריב פון
ע. ער לויפט אריין צו חיענען מיט
ין האַנד, וועקט זי: חיענע, קוק נאָר
...טאַן, קוק!
ע (רערט פון שלאָף): אַז דו ווילסט
ט זאָל זיין אַ פּרעזענט. כ'ווייט, זאָל
..
ער: וואָס פּלוידערסטו, משוגענע!
וואָס איז ביי מיר אין קאָפּ!
ע (רערט פון שלאָף): מען ראָרף
דעם גוט בעטראַכטען — איך זעה
— —.
ער: וואָס זעהסטו, אַז דו האָלסט
די אויגען? זעה נאָר, וואָס די
וואָ האָט מיר אָנגעמאַכט!
ע (רייבענדיג די אויגען): וועלכע
יסטיווא?
נער: די שוואַרצע, די נייע אָנשיקע־
ע!

**חיענע**: וואָס איז, ווי אזוי קומט זי צו דיר?

**זעלצער**: זאָל איך אזוי וויסען פון איהר. איך בין אריין אין דער פינסטער צו זיך, גע־ליינט זיך אין בעט, ווער זאָל זיך דאָס ריכ־טען אַז זי וועט דאָרט זיין, אַז זי וועט זיך צו מיר אריינ'גנב'ענען? דו לאָזט דאָך אַז אַלע זאַראַזעס. איך וואַרף זי שוין ארויס פון הויז! הערסטו?

**חיענע** (מיט כעס): און טאַקע מיט זיך אין אייענם! (רחל, פער'גנב'עט, קוקט פון איהר צימער) אַ איד, אַ בעל הבית, אַ סוחר, ניט אנדערע עצות און אליין האָט דאָס ניט קיין חרפה און קיין בושה. טפוי, טפוי זאָלסטו ווערען!

**זעלצער**: וואָס'ער חרפה, וואָס'ער בושה, אַז זי קריכט אליין אין בעט אריין! — —

**חיענע**: זי קריכט! (זי כאַפּט זיך אַראָפּ פון בעט, כאַפּט פון טיש אַ לייכטער) איך וועל איהר ווייזען ווי צו קריכען! די... די... די... (לאָזט זיך לויפען. די דיענסט לויפט אריין אַ דערשראָקענע, אַ צופודעלטע. חיענע וואַרפט זיך צו איהר מיט כעס.) דו... דו!!

**זעלצער** (וואַרפט זיך אין מיטען): וואָס ווילסטו פון איהר, וואָס!

**חיענע**: דו פרעגסט נאָך, מנובל איינער! (די דיענסט ענטלויפט פאַר שרעק.) וואַרט וועסט שוין ניט אנטלויפען פון מיר!

**די דיענסט** (פון אונטערען טיהר) וואָס האָב איך געטאָן! ?

**חיענע**: וואָס? פרעג דעם בעל הבית דיינעם, ער וועט דיר זאָגען. (צו זעלצערן) פוי, פּאַסקודניאַק, מנובל. הע... שטיל אריינגע־גנב'ט זיך... ניט געזעהן... אין בעט. אין דער פינסטער?!... מ'וויים שוין פאַר וועמען דו דאַרפסט פּרעזענטען, האַ — — — (זי וואַרפט אין איהם דעם לייכטער).

**זעלצער**: ביזט משוגע געוואָרען צו וואָס? משוגענע!

**חיענע**: משוגע? אַז דו מיט דער דיענסט מיידעל... אַז זי קריכט!

**זעלצער**: ניט זי — די קאַץ!

**חיענע**: די קאַ־אַ־ץ? ! זאָלסטו אזוי — — —

**זעלצער**: אויף נאמנות די! נאָ, דו גלויבסט ניט, קוק! (ווייזט איהר די קאַפּ) זעהסט ווי זי האָט מיר צודראַפּעט?

**חיענע**: די קאַץ נאָר?

**זעלצער**: די קאַץ, די קאַץ. וואָס טהוט מען מיט איהר! (אויסער זיך) וואָס זאָל איך מיט איהר טאָן!

**חיענע** (קאַיטבלוסינ): קריך ניט צו איהר. (זי ליינט זיך צוריק אין בעט, מיט'ן פּנים צום וואַנט.)

(זעלצער בלייבט שטעהן מיט דער ליכט אין האַנד, וועלכע איז כעמט נאָר צושמעלצען אי־בער אַלע זיינע פינגער, קוקט אונבעהאָלפען, דערשלאָגען, געווענדעט צו דער קיך־טיהר. פון רחל'ס צימער הערט זיך איין שלעכט איינגע־האַלטענער האַרציגער געלעכטער.)

בראָנקס, נ. י.

## ליעבע און גאָלד

פון העל־פען.

אַ צימער'ל קליין, אויף די ווענד אַ פּאָאר עלטערע בילדער,
אַ זאָפקע אָנ'אַלטע. אַ זייגער'ס איינטאָהעניגער גאַנג.
אָנ'אָרעמעס מיידעל, אַ אינגעל — זיי זיצען און שווייגען —
דער זייגער האָט צוועלף שוין געשלאָגען, זייט לאַנג שוין, זייט לאַנג....

דער זייגער האָט איינס שוין געשלאָגען, האָט צוויי שוין געשלאָגען,
שוין קוקט דורכ'ן פענסטער בעגינענדעס טאָג־ליכט אריין.
דאָס אָרעמע מיידעל, דאָס אינגעל — זיי וואַכען נאָך אימער —
צו קען דען אַ מיידעל, אַ אינגעל ניט שלעפעריג זיין?....

אַ מיידעל, אַ אינגעל. און באַלד וועט דער מאָרגען אַ וואונק טהון....
און גליקליך וועט יעדעס אָוועקגעהן פערדיענען אויף ברויט...
אָ, זאָגט עס מיר קינדער: וואָס מאַכט זיי — די צוויי אזוי גליקליך: —
די שלאָפלאָזע נעכט פון דער ליעבע?.... די טעגליכע נויט?....

אַ זאַאַל. אויף די ווענד אַ פּאָאר בילדער מיט גאָלדענע ראַהמען
דער טיש איז געדעקט און דאָס זילבערנע עס־צייג איז בלאַנק.
אַ מאַן און אַ פרוי זיצען איינס קעגען צווייטען און שווייגען —
די זונן קוקט אריין דורך די פענסטער זייט לאַנג שוין, זייט לאַנג...

ס'איז „פרישטאָג־צייט" איצט... אויף בעפעהל וואַרטען שווייגענדע דיענער...
געזאַנגען פון פויגעלאַך קלינגען פון דרויסען אריין.
דער מאַן און די פרוי זיצען טרויריג אזוי ווי פערשלאָפען
צו קען דען אַ מאַן און אַ פרוי אימער שלעפעריג זיין?...

און באַלד וועלען ביידע זיך אויפהייבען שווייגענדיג... טרויריג...
אין גאָרטען אריין וועט זיי פיהרען דער אייגענער וועג....
אָ, זאָגט עס, מיר קינדער: וואָס מאַכט זיי — די צוויי אזוי עלענד —
די גוט־דורכגעשלאָפענע נעכט?... צו די זאָרגלאָזע טעג?

(סוכות)
Oct. 6, 1911



העל־פען.

## ראמאנסען

רב אייזיקעל נגיד'ס סטודענט איז געקומען
פון דייטשלאנד אויף סוכות צו פאהרען;
פאר־יאהרען נאך איז ער געזעסען ביים ספר,
אין אלטען בית־מדרש... פאר־יאהרען

וואו זיינען די פאות?... וואו איז די קאפאטקע?...
וואו איז אויפ'ן האלז די פאטשיילקע?...
א שניפס און לאקערקים... א בלימעל אין קנאפ־לאך
א כחור'ל שעהן ווי א ליאלקע...

די מיידעלאך אלע — די רייכסטע, די שעהנסטע,
פערליערען אין גאנצען די קעפלאך...
מען טאנצט פאר די שפיגלען... די בעקעלאך קנייפט מען...
מיט סטענגעס בעציערט מען די צעפלאך...

אוי וויל מען רב' אייזיקס סטודענטעל געפעלען...
דאך איהם איז געפעלען נאר איינע
א מאל נאך אין חדר... זיין רבין'ס מיזינקע...
א טאכטער א פרומע... א קליינע...

שעהן־רויזעלע הייסט זי. האט גאלדענע לאקען
האט בלויע פער'חלום'טע אויגען...
שעהן־רויזעלע זאל נאך צוויי פליגעלאך האבען
דאן וואלט זי אין הימעל געפלויגען...

.2

שעהן־רויזעלעס טאטע — רב' אייזיק דער נגיד —
צוויי אלטע געשוואוירענע שכנים
זיי האבען זיךביידע א מנהג זייט יאהרען
צו שטעלען די סוכה אין איינעם....

נו שטעהען די אלטיטשקע צוויי ביי דער ארבייט —
עס שטעהט שוין גאט־דאנקען א ווענטעל.
אין פענסטער שטעהט רויזעלע אונטער דעם פארהאנג —
אין דרויסען — רב, אייזיקס סטודענטעל...

ערווארפט צו דעם פענסטער א בליק א פערליעבטען
שעהן־רויזעלע האט איהם געפאנגען...
נו שטעהט זי און טראכט: אוי ווי שעהן ועט עס ווערען
דאס עסען אין סוכה דערלאנגען...

שעהן־רויזעלע טראכט... און שעהן־רויזעלע שרעקט זיך —
עס פלאנטערט זיך איהר אין זכרון:
א פרינץ... א פאסטושקע... איהם האט מען פערשלאסען...
און זי האט איהר לעבען פערלארען...

.3

די ערשטע נאכט יום־טוב. אין סוכה'לע זיצען
צוויי אלטיטשקע זקנים אינאיינעם:
רב' אייזיקעל נגיד — שעהן־רויזעלעס טאטע
צוויי אלטע געשוואוירענע שכנים.

עס גלאנצען אין סכך פיעלע גאלדענע שטערען —
די בענש־ליכט אין סוכה'לע גלאנצען.
עס זינגען די זקנים... עס זינגען די שטראהלען
אויף זיי'רע געזיכטער און טאנצען...

עס לייכטען די אויגען... קיין פאלד אויף די שטערנס —
די זארג איז פערשוואונדען געווארען.
אזוי לעבט אנ'אומה מיט גאט און יום־טובים,
אין גלות — א גלות מיט יאהרען...

.4

די ערשטע נאכט יום־טוב — אין סוכה איז פינסטער
עס שלאפען שוין אלע אין שטעטיל.
נאר רויזעלעס אלקערל'ס פענסטער איז אפען
און ליידיג איז רויזעלעס בעטיל...

דער הימעל האט ליכטיגע גאלדענע שטערען —
אין סכך זיינען לעכלאך פערהאנען...

עס בעטען די שטערען: שעהן־רויזעלע זאג אונז,
ווי לאנג נאך געזעסען?... ביז ווענען?...

שעהן־רויזעלע הערט ניט. זי האט זיך פערגעסען...
זי זיצט ביים סטודענט אויף די קניען...
מיט נאקעטען הארץ און צולאזענע לאקען —
מיט בעקלאך און אויגען וואס גליהען — — — —

חוזק'ס אייניקעל.

## אן אתרוג־לעגענדע

ר' מענדעל דער דיין, פערשמייעט ער לויפט,
ער האט פאר דעם שטעדטיל אן אתרוג געקויפט,
אין זילבערנעם שאכטיל ער היט איהם;
און סאסעל, דעם דיין'ס צופויקט באלד אין שטאדט:
דער אתרוג איז פריש און איז כשר און — האט
א גאנצען, א כשר'ן פיטום...

אין שטעדטיל אין קליינעם, האט באלד זיך פערשפרייט
די שמחה פון דיין — פון סאסלען די פרייד —
עס. ריידען און פלאפלען די מענשען;
זיי ריידען און פלאפלען, עס רודערט די שטאדט:
ר' מענדעל דער דיין אן אתרוג'על האט
וואס גאט אליין מעג מיט איהם בענשען!

מען רעדט פון דעם אתרוג ביי־טאג און ביי־נאכט.
און קיינער אין שטעדטיל קיין אויג ניט פערמאכט,
עס נעהמט צו דעם פלאפלען קיין ענדע;
עס ריידען חתנים און אידען מיט בערד,
און כלה'ס און מאמעס — און אט אזוי ווערט
בעשאפען אן אתרוג־לעגענדע...

אן אתרוג־לעגענדע... פערהילט אין א סוד...
ווייל דאס איז דער אײנציגער אתרוג אין שטאדט,
דערפאר איז ער טייער און הייליג;
און יעטווידער איינער, ער פלאקערט און זיעדט,
עס האט צו דעם אתרוג א יעטווידער איד
געגעבען צושטייער זיין חלק...

אט קומט זיך דער רב פון דעם שטעדטיל צוגעהן
און זאגט אז דער פיטום פון אתרוג אליין,
ער איז א מציאה א רענדעל;
הקצור, ס'איז קיינער אויף לשון ניט פויל,
א וואו נור א צינגעל עס גלעקעלט אין מויל:
דער אתרוג און סאסעל און מענדעל!...

אט געהט זיך דער דיין שוין סוכות אין שוהל,
מיט שמחה, מיט חדוה, זיין הארץ איז איצט פול,
די אויגען אין פייערליך גלאנצען;
ער געהט מיט א לולב, א גרינעם אין האנד
און טראגט מיט — דעם אתרוג פון הייליגען לאנד —
עס ווילט זיך איהם פשוט הײנט טאנצען...

און ווער נור דעם זקן, דעם דיין איצט זעהט,
דעם דאכט זיך, ניט מענדעל, דער דיין, דא געהט,
נור איינער פון אונזערע אבות;
ער קוועלט פון דעם אתרוג... און רוהיג שפאציערט,
דער לולב, ער איז מיט הדסים בעציערט,
הדסים און גרינע ערבות.

נאכמיטאג אוועק איז די שמחה, די פרייד,
אין שטעדטיל, עס האט זיך א טרויער פערשפרייט
און יעדען דאס הארץ זייגט צוריסען;
א בשורה, א שווארצע, דערצעהלט מען אין שטאדט:
„אז עפעס א אידישער פריידענקער האט
פון אתרוג דעם פיטום צוביסען..."

## עפיגראמע

פון אברהמיל.

.1

ווען ס'וועט זיך אמאל דיי
צו דיר מיט'ן רוקען אומקע
געוויס וועסטו טראכטען:
זי ליידט דיך אודאי ניט
דאן האסטו א טעות, מיי
די מויד איז א „כיטרע ק
דאס מיינט זי דיך עטוואס
און ווייזען איהר פרעכטי

.2

ערנסט זאגט צו מיר א דית
דענק נאר, וואס איך וואלט
ווען איך אלע מיינע ליעדע
זאל נאר אבדרוקען אצינד!
— יא, געוויס! — האב א

לאכענדיג, איהם מיט א וו
— ווען דו דרוקסט אב די
וואלסטו שור פערדיענען

.3

— ווייסטו מייק, די שעהנ
וואס דיר תמיד שטארק
האט ניט לאנג דא מיט א
פרייליך חופה שוין געשטע
— זאג מיר, ווער איז דע
פרעגט זיך מייקעל תמ'עווז
— דער בר־מזל, ענטפערנ
אין צו אלער ערשט... איה

## די רעאליסטישע ח

(צום אטענטאט אויף מיניס
אין קיעוו.)

איהר זוכט רעאליסטישע דר
וואו וועט איהר אזעלכע גע
און וואס קאן א „ליפציןטע
פון צוואנציג קאמינסקי'ס ג

און וואס איז מיר באנן און
בעטראכטען אין אמת'ן לאמי
און וואס איז מיר זלאטאר
און וואס וועט מיר שאפען

די העלדען פון אייערע ביה
זיי שיסען זיך כלומר'שט
נור זאגט מיר, וואו קענט א
איין „אמתיען טויט" אין א

אין קיעוו געוועז אזא דראמ
אין הויז פון דער אפער דער
און רשע סטאליפין איז רא
געפאלען א טויטער נור איי

געשפיעלט האט אן עקטאר
באגראוו איז זיין העלדישע
ער האט זיך גערעכנט פאר
פיעל אידישע לייד און פאגר

איהר זוכט רעאליסטישע ד
אויב דאס זיינען אייערע צ
פאהרט שנעל צו באגראוו'ן
ער וועט אייך שוין לערנען:

—0::::0—

## דער גליקליכע

יוסף ראלניק זאגט, אז זיי
לאנד" אין ערשיינען האט איהם
געבאטען דרוקען מיט „פייקע"
שטאבען מיינט ער)

Oct 13, שמחת תורה
1911



חוזק'ס אייניקעל.

## לכבוד התורה

ביי דער חברה אנשי „לאשיק“
פלאקערט היינט א מורא;
חברה טרינקען.... און בעשיינען
אונזער אלטע תורה...

זייער פרעזידענט און גבאי,
ביידע שטארקע יונגען,
וואס פערמאגען אייזען־לאפעס,
קרעפטיג שטארקע לונגען —

אש־להבה זיינען איצטער
איינער אויף דעם צווייטען;
און עס נעהמען די „בעאמטע“
זיך מיט בוכצעס ביימען...

און עס פליהען הארטע פויסטען,
הארטער נאך פון שטיינער;
ביי דעם פרעזידענט און גבאי
טרעסקשען אוש די ביינער!...

און דער פערעזידענט און גבאי
האבען בלויע־אויגען...
אונטער יע־ען א,יג בעזונדער
גלאנצט א רעגען־בויגען....

ברוינע־בלויע, רויטע צייכענס,
פלאמעס אוש א מורא!
קלעפ און בוכצעס — אלץ לכבוד
אונזער אלטער תורה...

פון די אויגען שיעסען פלאמען,
יעדעס אויג — א קראטער; —
שווערען וואלט איהר אז מען
שפּיעלט דא
אידישעס טהעאטער!...

ווילד און ווילדער, הייס און הייסער,
פלאקערט די מלחמה;
און דער פרעזידענט און גבאי
לעכצען נאך נקמה!

און א נייער „סעט“ מיט בוכצעס
לאזען נאך סמנים...
און צום „סעט“ נעהט צו א פרעמיום:
א צוקוואטשעטע פנים....

מילד און מילדער, שטיל און שטילער
ווערען איצט די קולות;
און א יעדער אבצוסאפּען
קוים איז ביכולת...

און אט שטעהט זיך שוין דער גבאי
דארטען פון דער ווייטען,
א צוקלאפּטער ווי אן עפּעל...
האלט זיך פאר די זייטען...

יע ער האלט זיך פאר די זייטען,
בים פון גרוים געלעכטער...
און דער פרעזידענט, ער טענה'ט:
„איך בין דער גערעכטער!“

פון דער חבדה אנשי „לאשיק“
פעהלט נים אוים דא קיינער,
און זיי גיעסען אין די גארגלען
ווי אויף הייסע שטיינער!.....

און אט קומט אריין דער חזן,
מוהל און בעל־קורא;
און מען נעהט אוועק אין קלייזעל
טאנצען מיט דער תורה...

העל־פּען.

## אין ארון־קודש

(סוזשעט פון מיין פריינד קארטוניסט „מאאוד“).

שוין לאזט זיך אריין דורך די פארביגע פענסטער דער מארגען
אין אלטען בית־המדרש נעהמט ליכטיגער ווערען פּאמעלאך.
צוויי קינדער פערנעהמען די טרעפּלאך וואס פיהרען צום ארון
און ביידע צוזאמען, ווי לוסטיג זיי זיינען און פרעהלאך....

דעם שמש'ס קליין טעכטער'ל רויזע — ר' חיים'ס בן־יחיד.
צוויי קינדער אין יאהרען צוזאמען — א פערטעל יאהר הונדערט....
ווי קומען זיי איצטער אריין אזוי פריה אין בית־המדרש
דער מארגען קוקט שטיל אויף די קינדער די יונגע.... איהם וואונדערט....

ער קען נים פערשטעהן, ווי עס קענען זיך קינדער נים שרעקען
ווי לוסטיג זיי שפּיעלען זיך ביידע?... מיט וואס מען פערנעהמט זיך?....
דאס מיידעלע שמייכעלט און קרייזעלט דעם אינגעל די פּייקעס
דאס אינגעל קנייפּט צערטליך דעם מיידעלעס בעקלאך און שעהמט זיך...

אט־אט װעלען הארציג זיך זייערע ליפּלאך בעריהרען...
עס ליעגט שוין דעם מיידעלעס האנד אויף דעם אינגעלעס קעפּעל....
דאס אינגעלע לאזט זיינע אויגען פּאמעלאך ארונטער
און שפּיעלט זיך פערשעהמט מיט דעם עק פון דער מיידעלעס צעפּעל...

א רגע — און ס'הערען זיך טריט װעלכע קומען צום טויער
עס זיצען די קינדער א רגע אזוי ווי פערלארען
דאן לויפט זיך דאס אינגעלע אונטער א שטענדער בעהאלטען
דאס מיידעל בעהאלט זיך ארונטער דעם פארהאנג פון ארון...

עס עפענט דעם טויער דער מיידעלעס טאטע, דער שמש
און באלד קומט דער עולם — ווייל יום־טוב איז היינט, שמחת־תורה,
דאס אינגעלע שלייכט זיך ארוים... נאר דאס מיידעלע נעבאך
עס קען נים אפּיר־געהן פון אונטער דעם פארהאנג.... ס'האט מורא....

דער רב איז שוין דא און עס שטעלט זיך דער עולם צו שחרית
א פחד פאלד אן אויף דעם מיידעלע נעבאך... יאנ'אימה...
זי עפענט דעם ארון... זי קריכט דארט אריין און בעהאלט זיך....
וואס ווייסט א קינד פון עברות.... א קינד... א בהמה...

עס ענדיגט זיך שחרית און שוין שטעהט דער חזן ביים ארון...
שוין האט ער דעם זיידענעם פארהאנג פאנאנדער געצויגען
ער עפענט דעם ארון — וואס שטעהט ער אזוי ווי פערשטיינערט
וואס איז איהם דעם חזן?... וואס קוקט ער אזוי מיט די אויגען?....

וואס ווארפט זיך דער עולם צום ארון?... וואס זעהט מען דען דארטען?..
און וואס איז דאס איצטער געווען פאר א קלאפּ נעבען ארון?....
אוי, ווער איז דער איד וואס איז דארטען אניעדער געפאלען?...
און וואס איז דער גרייז־גראהער רב אזא טויטער געווארען?

דעם סוף פון דער מעשה? — עס האט מיר מיין חבר א מאהלער
די דאזיגע מעשה דערצעהלט. אט־אזוי... אהן אנ'ענדע....
איהר ווילט — איז עס טאקע נים מעהר ווי אנ'ענדלאזע בייקע....
און ווילט איהר — דאן איז עס א וואונדערליך שעהנע לעגענדע....

אלימפּוס.

## פאהנען!

(שמחת־תורה פאנ...

פאהנען, פאהנען, נייע פא...
קינדער, מענער, ווייבער!
וואונדער, וואונדער איבער
צו דער ארבייט, קלייבער!

אט, למשל, כאפּט א פאהנע...
קוקט נאר אויף די בילדער,
זעהט: אט דרעהט א אידעל
א חסיד'ל א ווילדער.

אין זיין האנד א באטעל מ...
און א ספר תורה: —
קוקט זיך איין נאר אויף ד...
קענט איהר, איהר, די סחור...

הא, יאנאוופסקי? יע, דער ס...
פון דער „פרייער שטימע“...
קוקט נאר, קוקט נאר ווי ע...

דרעהט זיך ארום בימה....

אט, א צווייטע, קוקט זיך א...
זעהט איהר דעם גלות?
ווי ער רייט זיך אויף זיין פ...
טראגט זיך ווי א רוח?

הא, איהר ווייסט נים? ס'אי...

פיהרט ביים נאז א קהל:
ס'איז ר' וועלוועלע מרגליות,
פון „...“.

אין ...ע, זעהט, איך בע...
מערקט דעם קאראהאדעל,
קוקט זיך נאר איין אויף די כ...
האנד און האנד א גדול:

לואי מילער קושט רב יפה'ס...
רייזען קושט העדר בריינין,
מיסטער פעפער קושט העדר ז...
זעהט נאר ווי זיי שיינען.

בובליק האלוט מיסס עמא ג...
קאהאן — באראנדעס'ען,
מ. זאמעטקין האלוט קאמאי...
פאליטיקס פערגעסען.

הא, ס'געפעלט אייך? נעהמ...

קוקט זיי דורך כסדר:
ס'שטעהט א רעדנער, שיט מי...
קענט איהר איהם, דעם ריידע...

וואס איהר ווייסט ניט פרעגט...
כ...
פרעגט נאר די „יאנג ליידיעס...
אלע, אלע וועלען וויסען,
וועלען שרייען „פריידעס“....

ווייטער, ווייטער, קלייבט און...

יעדערע בעזונדער --
פאהנען, פאהנען, נייע פאהנ...
וואונדער איבער וואונדער!

Od·20·1911



# ליעבע פּאַווילִיאָן

## פאר צוועלף דאללאר.

(א שפאנענדער ליטעראַרישער ראמאן פון דעם באָרדער־לעבען אין ניו־יארק, פון 7 ביז 8 טהיילען, אהן פארזעטצונגען, מיט אן עפילאג). פון פייוועל דעם סופרים.

### 1טער טהייל.
### צרות ארבייטסלאָזיגקייט און חובות.

ס'איז געווען אין יענער צייט ווען איך געווען אויף גרויסע צרות: ארום 5 וטען בין איך ארומגעגאנגען אהן ארבייט פאר דער צייט האב איך מיין מיסעס רענט ניט געצאהלט. גאנצע 12 דאלאר איך איהר שולדיג געבליעבען.

— וואס וועט זיין מיסטער מאריס? איך אזוי לאנג ניט ווארטען. שוין צייט אז זר זאלט עפעס אנהויבען צו צאהלען — אזוי נגט מענה'ן מיין מיסעס.

— גאט וועט העלפען — האב איך איהר ורייסט — אזוי שנעל ווי איך שטעל זיך כייטען צאהל איך אייך אויס.

### 2טער טהייל.
### גאָט, די מיסעס און איך.

גאט האט געהאלפען. איך האב געקראגען רושאב און האב אבגענומען די ערשטע יי", נור דער מיסעס האב איך א סענט ניט עבען. זאגט אייך וואס איהר ווילט: רענט ב איך קיינמאל קיין חשק ניט צו צאהלען ד'ן מאנאט וואס איך דארף וואהנען, בפרט ר דאס וואס איך האב שוין אבגעוואהנט. נאך אזוי פיעל — גאנצע 12 דאלאר! מיין מיסעס האט מיר אלץ געמאהנט, איך האב איהר אלץ אבגעלייגט אויף עטער.

### 3טער טהייל.
### איך זוך מיטלען און פלענער.

איך האב גענומען זוכען מיטלען און פלע־ " ווי אזוי איך זאל ארויסטומען און אין רועלבער צייט זאל איך מיין מיסעס א נע ניט געבען. איינמאל איז מיר איינגע־ לען אזא פלאן: אויפשטעהן אין א שעהנעם יה־מארגען און מאכען א געוואלד: מען ם מיך בעגנב'ט! פון פאקעט האט מען ' מיר ארויסגענומען דעם „פיי ענוועלאפ", ! שרייען אויף דער מיסעס: מען האט מיר קי געזאגט, אז איך זאל אהער ניט אריינ־ פען. געוואלד, 10 דאלאר פון פאקעט ארויס־ ומען! און וויינען ווי א קינד, און תוך כדי זר נעמען דעם טראנק און זיך לאזען געהן... ף וואלט עס נעווים דורכגעפיהרט, ווען זאל מיר ניט געווען איינפאלען א בעסערע ! שעהנערע אידעע, ווי די, וועלכע מיר לען דערצעהלען אין די שפעטערדיגע טהיי־ !.

### 4טער טהייל.
### ווער און וואס מיין מיסעס איז

דער לעזער וועט אונז נאטירליך ענטשול־ נען, וואס מיר דערצעהלען ניט פון דעם הייטניסמולען פלאן אין 4טען טהייל. מיר לען דעם לעזער אריינפיהרען און באַ־ נען מיט מיין מיסעס.

מיין מיסעס איז א העסליכע. איהרע אוי־ ג, איהר נאז, איהרע צייהנער (זי האט נאר ין צייהנער ניט) — אלץ, אלעס צוזאמען איז ווען אבשטויסענד, דערפאר האב איך מיין סעס ניט ליעב געהאט, אין געגענטהייל, ין מיסטער האט איהר שטארק ליעב געהאט. ' קומט עס) איז דער תירוץ: איך בין ם קיין פסיכאלאג און וויים אליין ניט.

### 5טער טהייל.
### וואָס מיין מיסטער האָט געוואוסט.

מיין מיסטער האט געוואוסט, אז איך האב ניט ליעב זיין ווייב און ראס האט איהם הנאה געטהאן. מיט מיר איז ער געווען זי־ כער, אז איך וועל איהר פון איהם ניט אב־ רעדען. דערפאר האט ער פון מיר געהאט דעם בעסטען מיינונג — ער איז ניט ווי יענער באָרדער וואס אנטלויפט מיט די מיסעסן — פלעגט ער זאגען. און האלטענדיג מיך פאר אן עהרליכען מאן, האט ער געוואוסט, אז איך וועל זיינעם א סענט ניט פארנעהמען.

### 6טער טהייל.
### א שרעקליכע און פלוצלינגע ליעבעס־סצענע.

אבענר. אין הויז איז קיינער ניט געווען אויסער די מיסעס. דערזעהענדיג מיך האט זי אויף איהר שטייגער געפרעגט:

— וואס הערט זיך מיט רענט?

— אה, יעס, שור וועל איך אייך געבען רענט, נאך א מין רענט. אבער זעהט נור וואס פאר א פראקטפאלע אויגען איהר האט!

זי האט ארונגעלאזט איהרע אויגען און איך האב ווייטער געזאגט:

— איך האב גור וואס בעגעגענט מר. טראמ־ בעניק (איהר מאן) ער איז אוועק צו א מי־ טינג... ערים קומען 12 אוהר. אה, ווען איך וואלט געהאט אזא שעהנע ווייבעל ווי איהר! ווי קען מען עס לאזען אזא יונגע ווייבעל און געהן צו א מיטינג? זיין ליעבע צו אייך איז קאלט געווארען... אה, טייבעל און העלע, ווי שלים ס'איז צו ליעבען א פרויענצימער, וואס שענקט ניט איהר נעליעבטען זאגאר א בליק! אלמעכטינער גאט, דערבארים זיך אויף מיר און מאך ווייך דאס הארץ פון דיעזער זיסער פרויענצימער....

(דיעזען מאנאלאג האב איך זיך אויסגעלע־ רענט פון מאשקאוויטש'ען, ווי ער ערקלעהרט זיך אין ליעבע צו מאראם ליפצין ווי ער, אזוי האב איך דעם מאנאלאג דעקלאמירט מיט ברען פאלענריג אויף די קניה און קושענדיג דעם זוים פון איהר קלייד. — וואס טהוט ניט א איד צוליעב 12 דאלאר).

איך האב זיך אוועקגעשטעלט און האב מיט מעהר פייער נערעדט און מיין שטימע האט געקלונגען ווי א גלאק. ס'האט ניט גע־ דויערט קיין מינוט און זי איז געפאלען אויף מיין האלז... (שוואכע דורות).

### 7טער טהייל.
### די טראגישע ענדע.

שטיל האט זיך די טהיר געעפענט און דער מיסטער איז אריין.

— דו לומפ איינער! די טרפה'נער יונג! איך וועל דיר... איך — דו וועסט מיך אזוי בלאפען? אהא, יעצט ווייס איך שוין ווארום דו האסט מיר קיין רענט ניט געצאהלט, האסט מיט איהר א ליובקע געפיהרט... ארויס פון מיין הויז די זשוליק... שוין זאל זיך דיין פום ניט געפינען.

שטיל און רוהיג האב איך גענומען דעם טראנק און ארויסגעגאנגען.

### עפילאָג.

— — — — — — — — — — — —

יענע נאכט בין איך געשלאפען אין א האטעל.

## די פערלאָזענע ליעבע.

פון מ. ל. האלפערן.

אסיען־ווינד אין דרויסען —
נאכט אין צימער — און דער רעגען צו די שויבען פאלט און פאלט...
וואקסט ארויס א וואלד פאמעלאך פון דער פינסטערניש — א וואלד...
שטעהען מענשען צווייי מיט אויסגעשטרעקטע הענד צום וואלד אנטקעגען...

רופען זיי א נאָמען... קומט א ווינד פון ערגיץ, ווילד און בלינד.
יאָגעןביידע זיך אין וואלד אריין — דער נאָמען און דער ווינד —
ברומען ווילד די בוימער — הויבט זיך אָן דער גאנצער וואלד באוועגען...

רופען זיי א צווייטען מאָל דעם נאָמען — ווייגט דער גאנצער וואלד...
רופען זיי א דריטעל מאל — וואקסט אויס א קבר שטום און קאלט
פאר זיי'רע פיס... פערדעקען זיי מיט זיי'רע הענד די אויגען —

הערען זיי דאָס שניירען פון א קאָסע ערגעץ וואו אין פעלד...
קומט דאָס שניירען נעהנטער—ווייגט דער וואלד, די נאכט, די ווייטע וועלט,
וויינען ביידע מענשען מיט די קעפּ צום קבר אָנגעבויגען — — —

רעדט א קול פון קבר:
איהר געדענקט?... אין זומער האָט איהר מיך בעגעגענט דאָ אין פעלד.
יעדעס גרעזעל, יעדעס בלימעל האָט צו אייך מיין ליעד דערצעהלט...
יעדער פויגעל האט פון בוים אראָב פאר אייך מיין ליעד געזונגען...

האָט איהר מיך פערלאזען — בין איך דאן געווען אין פעלד אליין.
האָב איך אין מיין אייגען ליעד א טרייסט געזוכט פאר מיין געוויין...
העכער אָבער פון מיין אייגען ליעד האָט מיין געוויין געקלונגען...

לאנג ווי יאָהרען זיינען מיר די נעכט געוואָרען און די טעג.
איז דער אסיען־טויט אין פעלד פארביינגעגאנגען אויף זיין וועג
האָט ער אויך פאר מיר א קבר, דאָ אין פעלד געגראבען..

איצטער בענקט איהר, און מיין נאָמען רופט איהר, קלינגט עס שווער און קאלט
קאלט איז היינט די נאכט... און באלד וועט ליגען שנעע אויף מיר... און באלד
וועט דורך א ווייסען ווינטער־וואלד זי ך טראָגען וועה־געשריי פון ראָבען.

---

אנמערקונג פון רעדאקציע: — ווייל מיר האבען מורא געהאט אז אונזער הייגטיגער נומער זאל ניט ארויסקומען צופיעל כרה־שחורה'דיג, דארום האָבען מיר אפּ־ געדרוקט דאס ראזיגע הומאריסטיש־לוסטיגע ליעד פון מ. ל. האלפערן.

Oct. 27, 1911



# ליעבע פּאַוויליאָן

## זאכען נאך דער חתונה.

איין־אַקטער

זון ל י ע ב ־ מ י ך.

פ ע ר ז א נ ע ן :

וראצעוועס שוין זיים דריי שטונדען
:יי א נאַטור־וויסענשאַפטליכען בוך).
ונוויילינט זיך).

אלב (וויינענדיג) : לייביש האסט מיך
?
פערטיעפט אין זיין ארטיקעל) : די
איז א פלאנץ — — — יא, איך
— —
זין א (וויינענדיגען טאָן) : אך! ווי
קומט ביי דיר ארויס דער „יא"...
אט עס דאך ארויסגעוואונגען פון דיר...
הייגט בין איך הייזעריג...
ף, ווי ציניש, איך וויל עס זאל הייגט
אויך קלינגען....
זאל מיך שוין אזוי דער טייפעל
אין שטיקער, ווי איך ליעב דיך!
זוי, ווי עקעלהאפט! פון זיין הייליג־
יהל מאכט ער חוזק!
(לעזענדיג) : די קאקערוזע איז א
אס וואקסט אויף —
ייז) : ענטפער מיר!
לעזענדיג) : וואס וואקסט אויף אזא
ילד) : הערסט נים או איך פרעג דיך
ע—ע—א—י—יך ליעב — אויף —
ערד — אך! צום טייוועל! איצט
ך שוין נים, וואו איך האלט! זאג,
ערע, וואס ווילסטו פון מיר? (ער
ז ארצט און לעזט ווייטער).
עהר טרויעריג) : אך, מיין ליעבער,
ייין קאקאָרוזע פאקערוזע לאזט מיך
יין...
לעזט) : וואקסט אויף אזא ערד וואס
זין העכסטער אויפרעגונג) : א סקאנ־
- מענש ביזטו! ווענען אן אידיא־
שרייבעריי וואס קיין מענש וועט עס
ן פערגעסטו אין מיר און דו ענט־
ים וואס איך פרעג, און דו ווילסט
לו מעהר קיין קוש נים געבען. האסט
מאל נים געליעבט! האסט מיך אפ־
(וויינט) אך, ווי אונגליקליך איך
אונגליקליך!
(אויפשפרינגענדיג) : כאפט שוין דער
רי קאקערוזע מיט מיר אין איינעם!
לסטו פון מיר? וואס?!
:לאס ווערענדיג) : אהא! איצט צייג־
ארויס דיין אמת'ן כאראקטער!
ין ביזט מיר שוין דאס ריכטיגע מעג־
זויף אויף א קול) א מיראן ביזטו!
א מיראן!
אבער נאס פערראסט! פערשטעהסט
נישט וואס דאס הייסט, כין מארגען
טורות'דיגען ארטיקעל אנצושרייבען?
ישט וואס צו טהאן, נעהם סען און
יעלט זיך מיט דער קאן ארער כין
אם טפי;ן! האסט געזעהן אן אנטשע־
!
יויינט).
(עמוואס מילדער) : אז דיר שמעקט
מער דאס היילינע ווארט „איך ליעב
הערען וועל איך קויפען א גראמא־
וועל עס אין איהם ארייגשרייעו.

## צו דער וויסער שקלאפען פראגע.

יא, יא... מענשען־פלייש ווערט ביליגער און קאלב־פלייש טייערער...

וועסטו עס קענען הערען צו יעדער צייט.

זי (אפווישענדיג איהרע טרערען) : גענוג!
איך וויל נישט מעהר הערען דיינע ציניש
רייד! דו ביזט א פערדארבענער מענש!
נאר איצט מענסטו דיר שוין ארבייטען... איך
וועל דיך שוין נים שטערען מיין ליעבער...
איך געה!... מיר זיינען געג'גט'ע! אבער ווארט
מיין נקמה וועט דיך ביטער טרעפען! איך
געה דיר איצט מאכען א „בריטש־אף־פראמיס
קייס" או דער טייוועל וועט דיך כאפען! איך
האלט ווארט! וועסט זעהן! גוד־ביי!

ער (גלייכגילטיג) : גודביי! (ער זעצט
זיך אוועק און ארבייט מיט א צארנינען אויס־
דרוק אין פנים... א האלבע שעה פערגעהט.
ענדליך הערט מען דאס רוישען פון קליידער
און זי קומט ווידער אריין) וואו אהין געהסטו
איצטער ענני?

זי (ענטשלאסען) : אין דער פאליציי! איך
האלט ווארט!

ער : אין דער אמת'ען?

זי (זעהר ערנסט) : יא!

ער : און אז איך וועל דיך בעטען אום
ענטשולדיגונג?

זי : עס העלפט נים מעהר!

ער (מיט א שמייכעל) : און אז איך וועל
פון איצט אן בעסער ווערען?

זי : עס העלפט דיר גארנישט מעהר. איך
האלט מיין ווארט.

ער : (קראצט זיך אין קאפ) : ווארט נור,
ענני.... וואס וואלט געווען ווען איך קויף דיר
איצט די שעהנע „דרעס" וואס דו האסט גע־
וואלט?....

זי (א מאך טהוענדיג מיט דער האנר) :
מטיא! מיך נעהמט נים מיט אזעלכע
זאכען!

ער (אננעהמענדיג זי ביי די הענר) : און
אז איך וועל דיר זאגען אז דו ביזט מיין איינ־
ציגע קליינטשיגע ליעבענקע ווייבעלע?....

זי (שטאמלענדיג) : דאן — דאן — וועל—
איך אויך — נאך — געהן — אויף — דער —
פאליציי — אבער — — —

ער : אבער?...

זי (ציהט אראב זיין קאפ צו זיך און קושט
איהם ליידענשאפטליך).

— פארהאנג פאלט —

## ד י  װ ע ל ט.

(עפיגראם)

א גרויסע וועלט,
א ברייטע וועלט,
מיט אלדאס גוטס —
וואס, ניין?
פאר עולען איז זי
גרויס גענוג,
פאר מענשען —
ענג און קליין...

## וואס טראגסטו עפּיס די בייבי?

— שלמה, וואס טראגסטו עפּיס די בייבי,
און דיין פרוי געהט נאך ווי א פריצטע? צו־
ליעב דעם האסטו חתונה געהאט?

— מיר האבען זיך געביטען מיט די ראָ־
לען. דערפאר וואס זי האט געטראגען די ביי־
בי פ א ר דער חתונה, מוז איך דאס טראגען
נ א ך דער חתונה....

## אן אשת חיל...

גאסט : איך בין אייך ווירקליך מקנא
מיט אייער פרוי. אט זיצט זי און פערריכט
אייך אייער ראק.

בעל־הבית : ראס האט זי טאקי אליין
צוריסען, נעכטען אבענד בעת זי האט מיך
געשלאגען....

## פאר וואס?

— פארוואס ביזטו אזוי טרויעריג מיין
פריינד, מעג איך דאס וויסען?

— מיין הונד איז משוגע געווארען, האט ער
מיין ווייב געביסען.

— איז זי געשטארבען?!

— ווייס איך וואס, זי איז צו געזונד. דער
הונד אבער, ער האט זיך געכיך בייס ביס
אלע צייהנער צעבראכען, און איז געפגר'ט...

## א מאָדנע עפּיטאַפיע.

וואס שמעריל האט געלאזט אויסשרייבען
אויף זיין געליעבטערס מצבה :

„דא ליעגט מיין געליעבטע בענראבען און
ווייל איך בין זיכער אז טרערען קענען זי נים
מעהר לעבעריג מאכען — דערפאר וויין איך...

## ניט געטראָפען.

פון מ. ג. סאַפּיר.

אידיש פון העל־פען.

אך! דאס בייזע בחור־לעבען!
כאפט עס שוין דער טייפעל, אָ!
איצט לאָז איך די שיף פערריכטען
שנעל ביים שוסטער יאנקעל, דאָ —

און פערדרעה מיר מיינע וואנסען
און אָ קראגען טהו איך אָן,
און איך געה מיר איינע זוכען —
איינע פון דער העכסטער פאָהן . . .

שנעל די אויסגעפרעסטע הויזען —
און די האנד־שוה שנעל אהער!
און דעם שעהנעם פראק דעם שווארצען
ווער איז גלייך צו מיר איצט? ווער?!

אויסגעצאצקעט! פיקס און פארטיג!
און איך שטעה ביים שפיעגעל שוין
שעהן בין איך ווי נאָר א קעניג,
איינס נאָר פעהלט מיר נאָך—אָ קרוין ;-

כאפ איך מיין צילענדער גיכער
און איך לויף ארויס אין גאס :
„ביי דער טהיר דער ערשטער ,בעסטער־
קלינגעל אָן !—ס'עט זיין א שפאס!.."־

„גלין־גלאָן. גלין־גלאָן" קלינגט דאס
גלעקעל־
רופט אָ מיידעלע „העריין!"
„אך ענטשולדיגט... שטער איך אפשר"
„ניין, מיין הערר. איהר שטערט נים.
ניין!"־

„קען איך מיט דעם פאפא רערען?"
„אין קאפע־הויז איז דער פאַ"
„איז די מאמע נאָט זיי דאנקען? —"
„אין טהעאטער איז די מאַ."

פארטיג! ווי אָ קעלבעל שטעה איך...
וואס נאָך פרעג איך איצט ביי איהר?
אָך, איך האָב עס : „שעהנעס פריילין,
ווילט איהר הייראטען מיט מיר?..."

ווי אָ באָל שפרינגט אויף דאס פריילין :
פון איהר בענקעל : „כאָ־כאָ־כאָ!"
דאן פערנויגט זי זיך : „ענטשולדיגט,
איך בין אויך אין הויז ניטאָ..."

---

איינער האט חתונה פאר דאס :
און דער אנדערער פאר דאס און דער
דריטער ווייסט גאר נים פאר וואס.
און דער פיערטער האט חתונה ווייל־
אנדערע מענשען האבען חתונה.

Nov. 3, 1911



# וואו די מוזען קינדער וויינען.

יוק'ס אייניקעל.

## א לאָרבער־קראַנץ.

( א מתנה חיים נחמן ביאליק)

נה'ט בייז צו מיר מיין מוזע: —
'וועט נים גילטען מעהר קיין בלאָפּס!
לסטו קויפען מיר א בלוזע,
ע „רעטס" און נייע „פּאָפּס?"
איך ענטפער: שעהע מוזע,
ייבען זאָל דאָס אָפּגעמאַכט!
ועל דיר קויפען „פּאָפּס" און בלוזע,
פערלאָז מיך נים ביינאַכט,
איך טהו אין טרוימען וואַנדלען,
איך זיץ ביים טיש און שרייב —
על דיר מוזע, דאַן בעהאַנדלען
אָן אייגען, אייגען ווייב...

## אבגענאַרט.

נים אַלץ האָב איך ארויסגעזאָגט
אין ליעד, אויף רעם פּאַפּיער;
אוי, ליעדער פיעל נאָך יאָמערען
אין הארצען טיעף ביי מיר.

און ליעדער זייער טרויעריגע,
פון דחקות און פון נויט;
זיי זענען שוואַרצע, פינסטערע,
און קאַלטע ווי דער טויט.

א מאָל, א מאָל, האָב איך פון זיי
א סך, א סך געהאַט;
האָב איך זיי לאַנג פערצוקערט שוין
פאר... פאר א וויצען־בלאַט...

## א נייער טויט.

געהן אצונד א לעקטשור הערען
קאָסט גאַנץ וויינציג געלד;
גור דערפאַר קען אייך דער רעדנער
טרייבען פון דער וועלט!

אוים די צייט! ווען מענשען פלעגען
שטאַרבען אויף א בעט —
איצטער שטאַרבט מען אין די האָללען
ווען דער רעדנער רעדט!...

## צו א דיכטער.

לעז איך איבער דיינם א שיר —
ווער איך ווילד און בייז;
שרייב נים מעהר, מיין גוטער פריינד,
מאַך מיך נים נערוועיז!

ביזט דער גרעסטער קאַליקע
דאָ, אין פרייען לאַנד, —
— — — — — — — — — —
איידער שרייבען אַזאַ שיר,
דארען זאָל די האַנד!...

## וואָס איך האָב און וואָס מיר פעהלט.

פון מייסעלע.

מיר פעהלט נים קיין האָפנונג,
מיר פעהלט נים קיין גלויבען,
מיר פעהלט נאָר תחנונים א פּאָר;
מיר פעהלט נים קיין יחוס,
מיר פעהלט נים קיין כבוד,
מיר פעהלט נאָר א מיטאָג און גאָר.

מיר פעהלט נים קיין נאָמען,
מיר פעהלט נים קיין קרובים,
מיר פעהלט נאָר א דירה אהן רענט;
מיר פעהלט נים קיין מוזע,
מיר פעהלט ני קיין דיכטונג,
מיר פעהלט נאָר מזומן א סענט.

# דער בייגעל.

אוים דעם דייטשען פון העל־פען.

פאר דעם בייגעל וואס מען האָט איהם ערשט געשענקט
זיצט דער ארמער פילאָזאָפעל און ער דענקט
אז ער איז שוין באַלד צו „איינמאָהל הונדערט" אלט —
אז דאָס הארץ, די פים, דער קערפּער זיינען קאַלט —
אז ער האָט אין מויל קיין איינציג גוטען צאָהן —
דער פערשטאַנד נור אין זיין מוח האלט נאָך אָן.

ברוין געבאַקען איז דער בייגעל. ווייך און זים.
און דער פילאָזאָף פיהלט הונגער אויך, געוויס
ווער'זשע אָבער האָט א הארץ דען פון א גוי,
צו פערשפּייזען זיך א בייגעל גלאַט אזוי?...
אָט אזוי די הענד פערלעגט און שווער געקרענקט
זיצט דער אָרמער פילאָזאָפ'על און ער דענקט —
און ער טראַכט „אמאָל אין פריהלינג.... יא, אמאָל
איז א בוימעל זיך געוואַקסען וואו אין טהאָל,
אויף דעם בוימעל פון א בלעטעל פ.ייש און גרין
וואַקסט ארוים א קליינער וואָרעם, קליין און דין;
פרעסט ער אויף דאָס גאַנצע בלעטעל ביז צום ברעג
און ער ווערט א שמעטערלינג און פליהט אוועק
דאַן קומט אָן די הוהן אין גאָרטען, טהוט א שפּרונג,
כאַפּט דעם שמעטערלינג ביים פליגעל — און א שלונג....

נאָכדעם זיצט די הוהן און קוואָקעט „אַך און וועה"
ביז מיט מזל לעגט זי דאַן ארוים אַן איי....
קומט דער בעקער, כאַפּט דאָס איי, און שוין צוקנאַקט.
אויסגעמישט מיט מעהל... אין אויוועז... און עס באַקט.
באַקט זיך אוים דער פרישער בייגעל — וואס איז דאַן?
פאר א גראָשען קויפט איהם אָפּ א יונגער מאַן
און ער ברענגט איהם דאָ צו מיר אין שטוב אריין,
עס איך אויף אצינד דעם בייגעל — וואס וועט זיין?...
אין מיין מאָגען קריגט ער דאַן א ניי געשטאַלט
דאָך פון מאָגען כאַפּט ער אויך ארוים זיך באַלד
פיהרט דער פויער איהם צוריק צום בוים — אהין
גיט עס קראַפט איהם — וואַקסט זיין בלעטעל פריש און גרין
נאָכדעם וואָרעם, שמעטערלינג, און הון, און איך,
אָט אזוי מיין ליעבער בייגעל דרעהסטו זיך...
אין דיין אייג'נעם לעבענס־רעדעל אייביג לאַנג
אימער, אימער אין א קיילעכדיגען גאַנג.....

אין דער האַנד דעם פרישען בייגעל, שווער געקרענקט
האָט דער אָרמער פילאָזאָף געטראַכט, געדענקט,
זיעבען לאַנגע— לאַנגע טעג און זיעבען נעכט:
זאָל ער עסען דיעזען בייגעל — האָט ער רעכט?
און דאַביי האָט ער פערגעסען הונגער... נויט....
ביז איהם פריי געמאַכט פון דענקען האָט דער טויט.

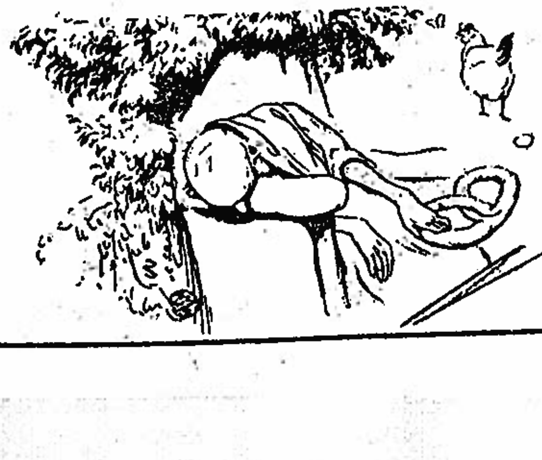

Nov 10, 1911



# וואו די מוזען קינדער ווינען

חוזק'ס אייניקעל.

## א מאָדערנע לילית.

ז'

האָט א כלה ער געפונען
האָט זי אויגען ווי די זונען,
און א פנים בלאַס, דערשראָקען,
און א קאָפּ מיט שווארצע לאָקען.

ס'איז א מלאך נור פון הימעל,
האָט א מויל — אן אָפּען בלימעל,
און צוויי ליפּען האָט זי — עטעל,
יעדער ליפּ — א רויזען — בלעטעל...

און די פּיסלאך — פיין געטאָקטע,
און דערצו נאָך רויט־בעזאָקטע,
איהרע בליקען — פלאַמען הייסע,
איהרע בריסטען — טויבען ווייסע...

קורץ, א שעהנע שטיקעל סחורה,
וואָס עס וואָלט נעמענט דער בורא —
אונזער גוטער הימעלס־ריכטער
געבען צו א יעדען דיכטער...

און א חתן האָט דאָס מירעל,
וואָס מען רופט איהם: מיסטער זיידעל,
האָט ער אויגען ווי מאסלינעס
און פערמאָגט נאָך מאָדנע מינעס

גור דערפאר איז ער א גוטער
און א ווייבער ווי א פוטער,
און א שטאַרקער יונג מיט ביינער,
און ביים „טרייד" נאָך א דעזיינער.

עסט דער „מלאך" אָפּ גור סאַפּער,
טהוט זי אָן דעם בלויען ראַפּער,
און פון אונטען — מעהר קיין קליידער,
געהט אריין אין „סעפּרעט" חדר —

קומט אריין צו איהר דער חתן,
ווערט די טהיר באַלד צו־געשלאָסען,
די גאַרדינען — פעסט פערצויגען,
אָפּגעהיט פון „פרעמדע" אויגען...

זעצט אַוועק זיך אויף דעם „ראַקער",
ס'טהוט איהר יעדער בליק א פלאַקער,
וואָס ניט לעשען קענען ים'ען,
און—זי נעהמט זיין הארץ פער'סם'ען—

און פער'סם'ט איהם זיין נשמה;
מאַכט זיין ריינעם רעיון טמא...
או: א זינדיג־נעץ טהוט שפּינען
איהם זיין אָפּנע'סם'טער זינען...

און זי רופט איהם: „זיסער... ליעבער..."
און עס וואַרפט איהם ווי אין פיבער...
און זי זיצט און קוועלט אין ראַקער,
ווי דעם חתן צעהרט א פלאַקער...

וואַגט דער חתן זי בעריהרען,
קוים איהר אָטעם נור דערשפּירען —
דעמאָלט טהוט זי איהם בעשטראָפען
און זי שיקט אהיים איהם שלאָפען...

העל - פען.

## דער בעסטער פריינד.

(סוזשעט ענטנומען).

ער דריקט זיין בעסטען פריינד די האַנד:
— היינט פאָהר איך אין א ווייטען לאַנד . . .

איך ווייס ניט, ווען כ'וועל זיין צוריק.
מיין בלאָנדע פרוי — מיין שעהנסטעס גליק.

איך לאָז זי איבער דאָ . . . אליין . . . .
מיין פריינד! פערשטעהסט דאָך וואָס איך מיין . . .

א שומר זיי און היט מיר אָפּ
מיין יונגע פרוי — מיין אויג אין קאָפּ. . . . .

.2

ס'איז נאַכט. ביים העלען לאָמפּען־שיין
צוויי בעכערס אָנגעפילט מיט וויין.

און זי די שעהנע — ווי אין טרוים
זי ווינקט . . . זי רעדט . . . זי שעפּטשעט קוים:

— אָה, גוטער פריינד — מיין מאַן איז ווייט . . .
אָה, קום נוץ אויס די שעהנע צייט . . . .

און ער: ניין, ניין! אָה, נאָט בעהיט!
דיין מאַן — מיין פריינד . . . איך טהו דאָס ניט!

— דו, זעה מיין האָר . . . געליעבטער . . . קום . . . .
איך וויקעל דיך מיט גאָלד ארום . . .

— און איז דיין האָר ווי זוניגן־שיין
עס העלפט ניט . . . איך קען פאַלש ניט זיין.

— אָה, קום און זעה: ווי בין איך שעהן!
— לאָז אָב! לאָז אָב! איך געה ניט. ניין!

זי פרעסט איהם ווילד . . . זי גלעט איהם מילד . . .
איהר קוש — אָה, גאָט! ווי הייס . . . .ווי ווילד! . . . .

ער ראַנגעלט זיך . . . זי בויגט זיין קאָפּ
זי בויגט איהם צו איהר ברוסט אראָפּ

עס זינקט זיין קניע, — און ווי אין טרוים
ער ווינקט... ער רעדט... ער שעפּטשעט קוים..

— אָך, דו . . . דיין זינד . . . ווי שווער . ווי גרויס . .
לעש אויס דעם לאָמפּ . . . . לעש אויס . . . .לעש אויס

אברהמ'ל.

## ציינהן־איזמע...

(אפאָריזמען וועגען ציינ...

.1

לעצטע צייהנער הייסען תמיד...
„חכמה־צייהנער" ביי דער ו...
מען פערגעסט אז „לעצטע צ...
זיינען גאָר... אריינגעשטעלט...

.2

„מאָרגען־שטונדע
האָט שוין גאָלד אין מונדע",
דאָס דייטשע ווערטעל איז גא...
דאָס ניט מיין מיסעס אויף א...
ווען זי שטעהט אויף פון בעט...
און שטעלט אריין די גאָלדענ...

.3

ווייבער פערזעצען אָמאָהל ד...

„
ווען וואָס צו „בייסען" ניטאָ...

.4

ווייבער און צייהנער — אנל...

זיי זיינען קיינמאָל ניט זאַט...
רייסט דיר א צאָהן, צו רייס...
דיין
שטאָפּ אָן דיין אויער מיט...
מאַכען דיר שמערצען דאָס ו...
צו
מוזטו מיט „גאָלד" עס בעקל...
פאַלש זיינען אָפּט דיינע צייה...
דיי...
היטען גוט מוזטו זיי ביידען...

מאָדערניזירטע שפּריכוו...
„ווער צולעצט לאַכט, לאַכט...

זאָגען לייטען. איך זאָג: נ...
איינס איז אָבער מעהר ווי ז...
ווער צולעצט לאַכט, לאַכט...

א. פאָטאָגראַף.

## אבגעשפּאָרט.

איך בין א קאַרפּענטער ביים טרייד
און האָק איך פליהען שפּענער:
און קומט די „פיידע" נעהם איך אָב
א זשמעניע — ווי זאָגט יענער.

און איצטער בין איך אָלערייט
כ'האָב טויזענד באַרע רענדלעך
א פּאַקעט אָנגעשטאָפּט מיט געלד
א מאָגען פול מיט שפּענדלעך.

יעצט לייד איך — ניט פאַר אייך
געדראַכט

פון קאָפּ־ווערה און פון מאָגען;
מיין רעכטע פוס איז אין א סטרייק
און וויל מיך מעהר ניט טראָגען.

די אויגען דונקלען שוין ביי מיר
די מיעדע גליעדער ברעכען;
א וועהטאָג פיהל איך אין מיין ברוסט
אין לינקען זייט א שטעכען.

דער דאָקטאָר זאָגט מיר, כ'האָב
א „טאָטש".

פערשרייבט מיר מילך און ...
און דוקא איצט, ווען יקרות...
ווען אלץ איז בראַנדיג טהיי...

דאָך לאָך איך פון דעם דאָקט...

עס אַרט מיר שטאַרק זיין ז...
אבי איך האָב אין בענק דאָ...
דאַרף איך געזונד אויף קל...

די בעסטע ריינסטע מילכיגס בעקומט איהר אין ב. סאַזאַר'ס וועגעטאַריאַנעם רעסטאָראַנט, 237 איסט בראָדוויי.

Nov 17, 1911



# וואו די מוזען קינדער וויינען

העל־פען.

## אין פאַריז.

געהט א מיידעלע שפּאציערען
געהט אין גאָרטען גאַנץ אליין
„וויפיעל קען איצט זיין דער זייגער,
אפשר צייט אהיים צו געהן?"...

קומט א יונגער־מאַן געגאַנגען — — —
אַך, מיין הערר — איהר וויסט געוויס...
קענט איהר... קענט איהר מיר ניט זאָגען
וויפיעל איצט דער־זייגער איז?...

יעדער יונגערמאַן האָט אויגען...
און דאָס מיידעלע איז שעהן...
קלאַפּט דאָס הארץ ביי איהם א זייגער
בלייבט ער האַלב־צעטומעלט שטעהן

און ער שמייכעלט האלב פערלעגען:
פריילין... הם.. וואַ — וואָס פרעגט איהר...
זייגער? צייט? איך האָב מיין זייגער
ליידער ניט אצינד ביי מיר...

דאָך.. הם.. הם.. איך וויל אייך זאָגען —
ס'האָט געשלאָגען ערשט ניט לאַנג —
וויפיעל?... וויפיעל?... גאָט אין הימעל!
גאָר ארויס מיר פון געדאַנק! —

אָדער.. יא... נו, וואס נאָךריידען...
קום אהער מיין שעהנעס קינד.
קום, און וויפיעל קוש איך גיב דיר,
גראָד אזוי פיעל איז אצינד...

וויל זי שנעל פון איהם אנטלויפען
קען זי נעבאָך ניט — נו, יא!
מיידלאָך האָבען אויכעט אויגען
און א הארץ איז אויכעט דאָ!

האלט ער זי — און נאָכאנאנדער
איינס.. צוויי.. דריי... אזוי ביז צעהן!
אַך, מיין הערר — לאָזט אָפּ — ענטשולדיגט,
גאָט, איך מוז — איך מוז שוין געהן,

מאַמא שרייט אויף מיר, כ'האָב מורא
ס'איז שוין צוועלף. איא? אוי וועה!
יא, מיין קינד, ס'איז צוועלף א זייגער
קומט דיר, הייסט עס, איצט... נאָך צוויי...

נאַ דיר... נאַ... איך בלייב ניט שולדיג
דאָך וואס זעה איך: וויינסט גאָר?... קינד!
כ'האָב דיך אָפּגענאַרט... אָ, גלויב עס
ניין א זייגער איז אצינד!

ניין א זייגער?! טאַנצט דאָס מיידעל
און זי כאַפּט און וואַרפט אריין
אין דעם יונגען־מאַן געצעהלטע
קלינגענדיגע קושען — ניין!

לאַכט דער יונגער־מאַן און פרעהט זיך
לאַכט דאָס מיידעלע — דאָס קינד
חאַ־חאַ! חאַ־חאַ! לאַכען ביידע
און מען קושט זיך ווילד און בלינד!

חאַ־חאַ! חאַ־חאַ! חאַ־חאַ! חאַ־חאַ!
לאַכען ביידע: „גוט געמאַכט!"
„גוט געמאַכט" לאַכט מיט דער הימעל —
און דער גאַנצער גאָרטען לאַכט!

חוזק'ס אייניקעל.

## דרייצעהן סענט אַ שורה...

„...פונקט ווי בלעטער, אפּגעוועלקטע
פון דעם ווינד געטריבען,
זיינען מיר — דיין טאַטע, מאַמע,
אין דער היים געבליעבען...

„ווי א וואלד אין בייזען אסיען
בלייבט אליין אָהן פייגעל;
זיינען מיר אָהן דיר געבליעבען —
בוימער... אָהן א צווייגעל...

„ווייט פערפלויגען ביזטו, קדיש,
איבער ווייטע ים'ען...
און פערגעסען האסטו ראָרטען
דיינע טאַטע, מאַמען...

„זעה, א בריוועל, כאָטש א קליינעם,
אונז אהיים צושיקען —
טהו דאָס הארץ פון טאַטע, מאַמע,
מיט א ווארט דערקוויקען!" -

און געענטפערט האָט דער קדיש:
„ס'טהוט מיך שטארק פערדריסען —
כ'וואָלט דאָס לעבען מיט א בריוועל
אייך געוואָלט פערזיסען —

„נור איך קען ניט... כ'בין א גדול
צווישען די פּאָעטען;
און מען צאָהלט מיר אויף דער שורה
דאָ, אין די גאזעטען.

„פאר א יעדער ליעד אין גראמען
וואס איך שיק אין „לעהרער",
קריג איך זעכצעהן סענט א שורה,
און אמאָל — נאָך מעהרער...

„פאר די קלענסטע זאך אין „פּראזא",
פאר א מינדסט ארטיקעל,
ווערט געצאָהלט מיר אויף נישקשה:
יעדער „ליין" א ניקעל...

„און דערפאר, מיין ליעבער פאטער
און מיין ליעבע מוטער,
קען איך אייך קיין בריעף ניט שרייבען,
זיין צו אייך א גוטער...

„כ'זאָל אייך וועלען א בריוועל שרייבען
און אייך שרייבען אלעס,
וואָלט פערנעהמען הונדערט שורות,
און דאָס איז א דלות!..

„הונדערט שורות — ווען אין גראמען
לויט דעם פרייז פון „לעהרער",
קען בעטרעפען זעכצעהן דאלאר,
און אמאָל נאָך מעהרער...

„לאָזט עס געהן ווי ס'איז געגאַנגען...
טראָגט אין הארץ די שמארצען —
כ'זאָל פערליערען זעכצעהן דאלאר,
איז א ריס אין הארצען!..."

א. ל. וואָלפסאָן.

## געדאַנקען־שפּליטע

„עבודה זרה".
פארבליבען איז די ניגונג נאָך
ביים מדבר־פאָלק צו דיענען,
א יערען געטץ, א יערען גלאָטפ
אָהן חן, אָהן טעם, אָהן זינען.

געענדערט האָט די פאָרעם זיך
דאָך ניט די אלטע תנועות,
געווען א קאלב אמאָל א גאָט
און היינט איז גאָט רצועות.

דאָך לעבט די אלטע טראַדיציאָן
ביי אידען פון געוועלבעל;
די גרעסטע צאָהל פון מסחר־איד
דיענט טריי נאָך היינט דאָס קעלבעל.

### האַנאַראַר.

אַך, ווי גוט עס איז. צו דיכטען
פאר דעם אידען דעם געבריכטען!
שרייבסטו גראַכען פאר'ן אידען
לעבסטו גליקליך און צופריעדען
וואַרעם ברודערקע זיין נעסטעל,
קריעגסט דערפאר א „שווארצע קעסטע
ביי אונז פיהרט אלין זיך מיט א טאָל
שפּיעלסט זיך מיט „דאָס אידיש פאָלק
מען דרוקט דיך אָפּ מיט „טייפּ" נע
נאָכ'ן טויט — אבי ניט צאָהלען...

„אָפּען־הערציגקייט".
די שעהנסטע מעלות
האָט מיין פאלק:
זעלטען ווען עס פּאַטשט זיך,
א גוטע הארץ, אן אָפּען הארץ,
ספּעציעל דאַן —
ווען עס קראַצט זיך.

„געזעליגקייט".
ווען הונגער דריקט דיר
צו דער וואנד
און דיין פארשטאַנד
רייצט אָן די האנד
צו ענדיגען
מיט שאַרפען ניפט
דיין שרייבער־מאַניא
און דיין שריפט
און עס ענגבערט —
דיר אין שאַרבען
דער געדאַנק
פון טויט און שטאַרבען;
ניט ציטער דאַן
אָה מוזען־קינד
טרינק דעם טראָפּען
אויס געשווינד.
און גיב א „שאָו"
די גוטע לייט —
צו רעדען פון —
ג־ע־ז־ע־לי־נ־ק־ייט... —

# ליעבע פּאַוויליאָן

## דע־לאַ־העסטער.

פון העל־פען.

(פראַגמענט)

— קומט דאָס רעדער־קרעכצען נעה'נטער, זעה איך אויבען אויפ'ן וואָגען וויעגט א מענשעל זיך און דרעמעלט, ס'האָט שוין האַלב נאָך צוועלף געשלאָגען פינסטער איז אין אַלע פענסטער. שטיל. א ווינטעל וויינט אין גאָרטען, און די גאַסען־לאָמפען שיינען. ליגען שאָטענס דאָ און דאָרטען אויף דער ערד און אויף די הייזער. אויבען זעהט מען ניט קיין שטערען. שוועהרע קומערפולע שטילקייט — ווי א וואַרטען אויף א שוועהרען מיהעפולען טאָג א קאַלטען... אַלע רוהען... אַלע שלאָפען...

איינער נאַר, אַנ'אָרמער איינער — גאָט האָט איהם געוואָלט בעשטראָפען, האָט ער איהם א הארץ געשאָנקען... שלעפט ער זיך, דער אָרמער איינער גאַנצע נעכט אויף דע־לאַ־העסטער... קלינגען אויף די פלאַסטער־שטיינער זיינע טריט — ער קען זיי צעהלען... ווייז ניט, הארץ מיינס. זעה, אַנטקעגען דאָרט אין ווינקעל, שטעהט א וועכטער. קום, איך וועל ביי איהם זיך פרעגען... ליעבער וועכטער, זיי געבענשט, און אויב דיין וועכטער־הארץ איז איידעל — זאָג מיר, זאָג, וואו איז מיין ליעבסטע? יעדער קען זי דאָ — דאָס מיידעל. „איזאַבעלאַ" איז איהר נאָמען. מיט א ברודער'ל צוזאַמען.

קומט זי פון דעם געגענד „ליטאַ". האָט א טאַטען מיט א מאַמען. „פעדער־פליקערין" די מאַמע. און דער טאַטע איז נאָך גרעסער. א מלמד איז ער דאָרטען — דאָ וואָלט ער געווען „פראָפעסאָר" נאָר ווער דאַרף איהר שעהנעם יחוס — זי אליין, מיין ליעבער וועכטער — זי אליין — ווי אויפגעצויגען צווישען יונגע קעניגס־טעכטער...

שעהן איז זי — מיין איזאַבעלאַ — ליכטיג העל ווי ווייצען זאַנגען זיינען איהרע לאַנגע לאָקען. הארציג־שטיל ווי הארפען־קלאַנגען ריידען איהרע ליעבעס־שמייכלען... איהרע בריסט — דער שעהנסטער צווילינג. וואָס דער בורא האָט בעשאַפען... קינדער־גליק און יונגער פריהלינג שוועבען אום אויף זיי ווי טרוימען... נאַכטיגאַל־געזאַנגען קלינגען אין מיין ברוסט, ווען איך דערמאָהן זיך, ווי מיין קוש פלעגט „ליעבע" זינגען אויף איהר הארצען... איהרע אויגען — ניין, די וועלט האָט ניט קיין פארבען זיי צו מאָהלען... איינמאָל זעה'ן די אויגען איהרע — נאָכדעם שטאַרבען... שמייכעלסט וועכטער?... קלערסט „לאָז אָפּ, אַ קראַנקער נעבאַך. זאָל ער ריידען?" ווייסט, וואָס מיינט דאָס: אינגער זיין פון דיר אין יאָהרען, און אין ליידען עלטער זיין אין גאַנצע דורות?... קוקסט מיך אָן — און קענסט ניט גלויבען? יאָ, מיין ליעבסטע איז נישטאָ מעהר... ז'איז אין הימעל... דאָרטען, אויבען... קוק ארויף דאָרט.. זעהסט אין טהראָן־שטוהל נעבען בורא?.. זעהסט די שעהנע? זעהסטו איהרע לאַנגע לאָקען... זעהסט די פּיסלאַך איהרע קליינע?... און די אויגען, זעה די אויגען... און די ליפּלאַך... און דאָס נעזעל... נאַר־נישט זעהסטו!.. נאַר־נישט? וועכטער! ביזט א—גאָט פערדאַמטער עזעל!

## א גרינער טיטשער.

פיאַנאָ - טיטשער (וואָס 'גיט ערשט זיין ערשטען לעַסאָן): כ'לעבען איך ווייס ניט, צו דאָס מאַכט יעדער לעה־רער גליך נאָכ'ן ערשטען לעסאָן א קוש טאָהן זיין שי־לערין?...

### ווייבער'יזמען.

די טיעפּסטע ליעבע, דער טיעפּסטער האַס — ביידע שווייגען.

---

— אָה, איך האָב ליעב אייער טאָכטער, זעהר... זעהר... עס פעהלען מיר ווערטער מיין ליעבע אויסצודריקען.

— אפשר וואָלט איהר דאָס בעסער געקענט אין ציפערען?

---

— ווי אַלט איז דאָס פרייליין דאָרטען?

— ווי אַלט? איך ווייס ניט נאָר אז עס רעגענט נעהט זי ניט ארויס אין נאַס אָהן א שירם.

— פאַרוואָס?

— ווייל א פאַר מאָהל איז זי שוין ארויס־געגאַנגען אָהן א שירם איז זי א היים געקומען דורכגעווייקט. קיין איינציגער יונגער מאַן האָט זיך ניט אויף איהר דערבאַרעמט.

---

אין דער נדן אויף א גרויסער איבערלעג דיר עס נעגוי;
מיט דעם נדן ווערט מען פאַרטיג
קיינמאָל אָבער מיט דער פרוי...

---

מען האָט נעפרעגט מאַליער'ען ווארום איז דער געזעץ פון פיעלע מלוכות אז די קייזער ליכע קרוין קען אַנטהאָן דעה יונגער קייזער צו 14 יאָהר און חתונה האָבען טאָר ער ניט ביז אַכטצעהן.

— ווייל עס איז שווערער צו הערשען אי־בער א ווייב איידער איבער א לאַנד — האָט געענטפערט מאַליער.

---

### שפּאַרזאַמקייט.

**אַלטע כלה:** איך ווייס, דו גנב, פאַר וואָס דו פערשווענדעסט מיר יעצט אַזוי פיעל ליעבעס־צערטליכקייטען און ווארום דו שיטסט מיר יעצט קאָמפּלימענטען, אַזוי ווי א האָגעל... דאָס איז נור, ווייל איך האָב מיר אָבגעשפּאָרט א 200 דאָלאַר אין סייווינגס־בענק...

**יונגער חתן:** סטאַפּ א ליטל! ווארום לאָמיר נור חתונה האָבען, דאַן וועל איך אויך „שפּאַרזאַם" ווערען...

### ער מוז...

#### פון חוזקים אייניקעל

דו האָסט איהם געגעבען
א ווייבעל, זאָל לעבען,
דאָ ווייבעל, זי' האָט איהם
זעקס קינדער געגעבען,
וואָס בעטען נור עסען
דער טאַטען:
נו,־איז ער געצוואונגען
צו טראַכטען און קלעהרען,
און פלעכטען די ליעדער
פון וויצען מיט טרעהרען,
פון זיפצען און שמייכלען
צוזאַמען...

### א נ א נ ס

...יינען! קום ג י ט צוריק, אַלעס איז ...זערגעסען און פערגעבען.
דיין מאַן יאָסעל.

### א קלוגער פּאָעט.

פראַנצויזישער פילאָזאָף און פּאָעט ...אין ארומגעגאַנגען שפּעט ביי נאַכט ...ן, א פּאָליסמאַן האָט איהם אָבגעפיהרט ...ושיסטראַט וואו מען האָט איהם גע־ ...וואָס ער איז. — איך בין א פּאָעט, ...ן ער געענטפערט. איך האָב אויך א ...א פּאָעט, האָט געזאָגט דער מאַגיסט־ ...ויב אַזוי, — האָט געזאָגט פיראָן, — ...זיר דאָך גלייכע יחסנים, דען איך האָב ...ברודער א נולם.

### ביזנעס־אַנאָנס

אלמנה ווינשט די אַלטע קליידער ...יהר פערשטאָרבענעם מאַן צו פער־ ...ן. דער פּאַסענדער זאָל זיך מעל־ ...הייראַטה ניט אויסגעשלאָסען.

Dec 1, 1911



# וואו די מוזען קינדער וויינען

## זוי א טויטען באנקעס...

חוזק'ס אייניקעל.

פאלט די נאכט.. א רעגען פאלט.
כ'ליעג אין בעט און טראכט און קלעהר,
שפיץ די אויגען אן — און הער:
ערגעץ־ווייט דארט, בילען הינט;
ערגעץ־וויינט א יונגעם קינד;
ערגעץ רוישט אן אלטער וואלד —
און דער רעגען פאלט און פאלט...
פאלט דער רעגען.. וויינט דער ווינד;
וויינט דער ווינד... און וויערער שא!
וויינט דאס קינד און רופט: מא־מא!
קיינער ענטפערט ניט דעם קינד...
קיינער — חוץ דער קאלטער ווינד...
און דער רעגען פאלט אלץ מעהר
און איך ליעג אן בעט און הער...
און די נאכט — זי גיט קיין רוה;
שליעסט די אויגען מיר ניט צו;
און ארום איז וויסט און שטום...
און דער לאדען וויעגט זיך אום;
וויעגט זיך אום... בעריהרט די שויב,
ווי ס'וואלט אנגעקלאפט א טויב...
און די נאכט — זי גיט קיין רוה...
וועק איך תיכף אויף מיין פרוי
און איך פרעג—וואס טהוט מען,—אוי,
וואס עס נעהמט מיך ניט קיין שלאף;
וואס וועט זיין — זאג איך — דער סוף
וואס וועט זיין—זאג איך—דער סוף?
און זי קוקט מיך מאדנע אן:
„צעהל אפ — זאגט זי —א מיליאן...
„הויב אן צעהלען: איינס־צוויי־דריי...
פיער־פינף־זעקס־זיבען־אכט...
אט אזוי א גאנצע נאכט,
ביז דו צעהלסט אפ א מיליאן.
ווען דו האלסט ביים סאמע סוף,
און עס קומט נאך ניט דער שלאף,
הויב דאס צעהלען וויעדער אן...
אבער ריכטיג, ריכטיג צעהל;
האב אין זינען שטארק די צאהל.
אט אזוי א דריי־פיער מאהל...
עמאלט קענסט זיכער זיין,
וי א הינדעל שלאפסטו איין!"
כ'פאלג מיין ווייב און הויב באלד אן
צעהלען ביזס'ל א מיליאן...
און מיין ווייב זי קעהרט זיך אום
מיט דעם פנים צו דער וואנד,
יינט צוקאפען זיך א האנד,
און איך ליעג און צעהל און צעהל
ביז דער מזרח ווערט שוין העל,
און עס קרעהעט שוין דער האהן
און איך צעהל אלץ דעם מיליאן...
צעהל... און ס'וויכט פון מיר דער
שלאף;
און צום צעהלען נעהמט קיין סוף...
ערשט צעהן טויזענד... מיט אמאהל,
ווערט פערפלאנטערט מיר די צאהל,
און איך הויב אן פון דאס ניי;
גאנץ פאמעלאך: איינס.. צוויי.. דריי..

## דע־לאַ־העסטער.

פון העל־פען.

וויל איך זינגען פון דער ליעבע מוז איך וויינען שטילע טרעהרען
וויינען מוז איך אויף דיין שעהנקייט וואס וועט דא פערוויאנעט ווערען...
אלעס, אלעס מוז פערוויאנען. זומערס געהען, אסיענס קומען,
פאלען בלעטער, שטארבען האפנונגען און טרוימען, וועלקען בלומען...
טראכט איך אבער פון דיין שעהנקייט מוז איך נאט און וועלט פערקלאגען.
ווער האט דיך, דו קינד פון הימעל, דא צו אונז אהער פערטראגען?
קאלט איז דא ביי אונז. ס'איז ווינטער, און עס האפט פון אונז ניט קיינער
אויף דאס קומען פון א פריהלינג... אונזער ערד — איז פלאסטער־שטיינער
אונזער לעבען? ליעבסטע מיינע, זעהסט די נאכט דא? זעהסט די גאסען?
ס'האט אמאהל פון לויטער לאנגווייל, זיך א ריעז פערגלוסט צו שפאסען,
נעהמט ער אייזען־זיילען, שטיינער... נעהמט ער ציגעל, ליים און ברעטלאך.
טורעמט הייזער... יעדעס הויז, א הונדערט שטיבלאך... טויזענד בעטלאך...
שלעפט צונויף א זוהן א טאטען... דא א טאכטער, דארט א מאמען
מיליאנען מענשען שלעפט ער פון דער גאנצער וועלט צוזאמען
שפיעלט ער זיך מיט זיי ביי טאג. ביי נאכט צעווארפט ער זיי'רע ביינער
אין די הייזער. שלאפען אלע... איינער נאר, אנ'ארמער איינער
וועמענס שלאף עס איז געשטארבען. שטעהט און צעהלט—ס'האט 3 געשלאגען
פיער וועט שלאגען. פינף וועט שלאגען נאכדעם וועט עס נעהמען טאגען...
טאג און נאכט — און צעהל די שטונדען פון דיין לעבען... צעהל אצינדער
וויפיעל פארלאך עס בעשענקען היינט ביי נאכט די וועלט מיט קינדער...
שטילער... שטילער... ליעבסטע מיינע — זעהסט דארט אויבען יענעם שטערען
זעה ווי שעהן עס שיינט דיין מזל... קינד, וועסט אויך א מאמע ווערען
וועט דיין לייב ניט שעהן גענוג זיין זיך א דאקטאר צו פערשענקען
וועט א צווייטער „ארמער־עמעץ" נאך דיין ליעבע זיך פערבענקען
צו דער חופה — ליעבעס קינד מיינס — פאהרט מען דא אויף גומי־רעדער...
נאכדעם מאכט מען „האכציים־רייזע" — פון דעם זאל צום חופה־חדר...
יום־טוב'דיג וועט דיך בעגריעסען דארט, דיין לעבענס־טרוים דער שעהנסטער
גאר גיב אכטונג, ליעבסטע מיינע — געה ניט נאהענט צו צום פענסטער
זאל דיין שעהנסטער טרוים ניט זעהען ווי א וואונדער־שעהנער שטערען
וועט אראבפאלען פון הימעל... און וועט אויסגעלאשען ווערען...

## מיין מערכה.

פון מיכל קאפלאן.

גיב איך צדקה לאכען זיי:
טהוסט דערמיט גאר שאדען.
גיב איך ניט: — „ווי קארג דו ביזט,
ווייסט פון קיינע גנאדען".

שריי איך, לאז ניט טרעטען זיך,
רופען זיי מיך: קריגער!
שווייג איך, גיב איך יעדען נאך,
בין איך א בעטריגער.

געה איך ארעם און פערוויסט —
א שלומיאל! הער איך.
פוץ איך אויס זיך, קלייד זיך אויס,
„בורזשואזנע" ווער איך.

היט איך ניט קיין דינים אפ, —
רשע! — הער איך שרייען.
טהו איך פאלגען גאט און לייט,
היפאקריט! — זיי שפייען.

אט אזוי אויף יעדען טראט
טהו איך זיך דא אירען.
אפשר ווייסט איהר, גוטע לייט,
ווי זיך דא צו פיהרען?

## א „בינטעל" בריעף אין גר...

פון א. פאטאגראף.

איך קום צו אייך רעדאקטאריל...
מיט טרעהרען אין די אויגען:
מיין שעהנער זיעסער לעבענס־ט...
איז ווי א בליץ פערפלויגען.

ערשט נעכטען בין נאך נאך געוו...
אומריננגט מיט זונען־שטראהלע...
און היינט ליעג איך פערצווייפע...
אין אבגערונד טיעף נעפאלען.

געקומען איז א בייזער שלאנג
און האט צושטערט מיין לעבען.
איך בעט ביי אייך געגאסע'לע
א ראטה, מיר שנעל צו געבען.

איך לעב איצט דורך א טראגעדי...
עס בלוטעט מיין נשמה
א פאלשער פריינד האט מיר גנ...
מיין טרויסט, און מיין נחמה.

מיין הארץ איז א פוסטינע איצ...
וואו בעזע ווינדען בלאזען,
מיין שעהנע פרוי, מיין מלאכ'ל
האט פלוצלונג מיך פערלאזען.

זי איז געווען מיין פריהלינגס ט...
מיין זאנפטער שטילער ווינטעל
אה, רעטעט, איידלער מענשען־ג...
דרוקט אב מיין בריעף אין „בינ...

געקומען איז מיין קאמעראד,
צו מיר אין מיין גן־עדן,
און אנגערעדט מיין יונגע ווייב
זי זאל מיט מיר זיך שיידען.

זעקס יאהר האב איך די שווערע
געטראגען אויף מיין פלייצע
געהארעוועט אין שאפ פאר איהר
אה, גיט מיר פריינד, אן עצה.

מ'זאגט אז איהר זייט א שטיקעל
און קענט געגוי דאס לעבען;
ראן ווייסט איהר דאך ווי ווער ס...
און וועט אן עצה געבען.—

צו ברענגען גליק אין הויז ביי ל...
און געבען מיר מיין פריעדען:
אה, ראטעוועט געגאסע'לע,
זעהט ראטעוועט א אידען!

(פון דער רעדאקציאן).

עס טהוט אונז לייד, מיר קענען
קיין עצה דא ניט געבען:
איהר האט אליין מיט אייער האנ...
פארניכטעט אייער לעבען.

מען נעהמט ניט היינט א פריינד צ...
מען טאר ניט זיין קיין גוטער:
ווער איז שולדיג אז איהר ברייננ...
א קאטץ צו אייער פוטער?

Dec 8, 1911



# וואו די מוזען קינדער וויינען

## א רגע גליק

פון העל־פען.

מיין הארץ איז די ליעבע — די ליעבע אליין.
מיין ליעבסטע — א פופע א שעהנע.
די אויגעלאך בלויע און בלאָנד איהרע האָהר
די הענטעלאך הארציגע קליינע.

זי קוקט מיר אריין אין די אויגען... מיין הארץ
ווערט רגע־ווייז שוועהרער און גרינגער...
דאָך קוים וואָס איך שטרעק נאָר א האַנט אוים צו איהר —
זי שלאָגט מיך שוין איבער די פינגער.

אוי ליובינקע — זאָג איך — א שעהנע ביזטו...
א מיידעל... און איך בין א אינגעל...
זי שטעלט מיר אַרוים איהרע ציינדלאך און לאכט.
דאַן ציינט זי מיר רוהיג דאָס צינגעל.

אוי ליובינקע — זאָג איך — געשאָנקען האָט גאָט
די ליעבע צו אונז — צו די קינדער...
א שפּיעל איז די ליעבע... נו קום'זשע מיין קינד
און לאָמיר זיך שפּיעלען אַצינדער.

אַ גיב מיר די הענטלאך און נעם מיך אַרום.
ניין, ליובינקע. דאַרפסט זיך ניט שעהמען...
אַנ'איינציגען קיש נאָר. אַנ'איינציגען נאָר —
נו ציטער ניט, לאָז מיך איהם נעהמען...

איך בעט זיך און זי נאָר — די בייזע. זי שלאָגט.
זי שלאָגט מיך און מאַכט איהרע חנ'דלאך.
זי ציהט זיך אַרויף צו מיין האלז און—אוי.. אוי...
אוי האָט זי דאָס שאַרפינקע ציינדלאך...

וואו האָסטו גענומען די ציינדלאך מיין קינד ?
זי שעהמט זיך און שלאָגט מיך שוין ווידער.
האלב וויינט זי. האלב לאַכט זי און לעגט אויף מיין הארץ
איהר גאָלד־בלאָנדעס קעפעל אַנידער.

איהר קעפּעל — עס ליגט אויף מיין הארץ אַזוי שטיל.
דאָס קליינטשיקע מייל'כעל, האלב־האָפּען...
עס שליעסען זיך לאַנגזאַם די אויגעלאך צו —
מיין ליובע איז מיעד — זי וויל שלאָפען...

איך נעם זי פּאַמעלאַך אַרויף אויף די הענט
און טראָג איהר צום בעטעל אַריבער.
זי גלעט מיך. זי קושט מיך. זי ציהעט מיך צו זיך;
„אָך דו... אוי, מיין גומער... מיין ליעבער...

זי ציהט מיך צו זיך און — אָך גאָט מיינער, דו!
איך האָב נים קיין אַנדערע ברירה...
מיין הארץ איז די ליעבע — די ליעבע אליין,
פערגיב — אויב איך טוה אַנ'עבירה...

## אלץ נאך...

פון חזק'ס אייניקעל.

(א מתנה דעם „לעבעדיגען")

אלץ נאָך שרייבט ער זיינע ליעדער
פול מיט שמערץ און פול מיט וועה,
אין דער אלטער גאַס פון שרייבער,
אין זיין אלטען איסט־בראָדוויי.

אלץ נאָך קנאַקט ער זיינע וויצען,
וואָס זיי מאַכען וויינען מיר;
אלץ נאָך זיפּצען שטיל די סטרונעס
פון זיין שטיפערישען שיר...

אלץ נאָך קנייטשט ער טיעף זיין שטערען
ווען עס וועבט זיך זיין געריכט;
אלץ נאָך יאָמערט זיין נשמה
און זי נעהט אוים ווי א ליכט...

אלץ נאָך קאָכט זיין הארץ און שטורעמט
און עס כוואליעט ווי דעם ים;
אלץ נאָך שיסט ער זיינע פיילען
פול מיט ביטערניש און סם!..

אלץ נאָך שיסט ער זיינע פיילען
און ער טרעפט זיי יעדעס מאָל,
און צולעכערט הארטע הערצער,
הערצער, הארטער נאָך פון שטאָל...

און ווי שוועמלאָך נאָך א רעגען
וואַקסען זיינע שונאים אוים;
וואַרט ער אָפּעט ביז די שונאים
ווערען מעכטיג, ווערען גרויס,

דעמאָלט שטעלט ער אָן זיין בויגען —
אלע סטרונעס פון זיין הארף...
טרעפט אין ציעל... עס פאלט א שונא,
ווי א זאנג פון קאָסעם שאַרף...

און דערשראָקען ווי די שעפסען
אין א גרויסען שטורעם־ווינד,
טוליען זיי זיך פעסט צוזאַמען
און זיי האַוקען ווי די הינד...

און זיי דרעהען מיט די עקען,
און די צינגער הענגען נאָך,
הצבען דאַכט זיך מעהר קיין כוחות
און זיי בילען... בילען דאָך!

און די חברה עקען־דרעהער,
בילען קיינמאָל ניט אומזיסט;
יעדער איינער האָט זיין בודקע,
יעדער האָט זיין בערגעל מיסט...

איינער האַוקעט שוין זייט יאָהרען
אין דער אלטער געלער קלויז —
ווערט געדעכענט פאַר דעם גרעסטען
פאַר דעם העכסטען שיפּע־טויז...

## געדאַנקען שפּליטע

פון א. ל. וואָלפסאָן.

א ן ע נ ט פ ע ר.

די פרעגסט וואָס איז א דעקאַדענט
וואָס איז דאָס פאַר א וועזען ?
דאָס איז א מענש וואָס שרייבט און שרייב
און ווערט קיינמאָהל געלעזען.

ט א ל א נ ט.

לאַנגע האָר און ניט געקעמט,
א ברודנע חנ'עוודיגע העמד
א שניפּס וואָס איז צולאָזען,
אימער ערנסט, אימער שטיף,
און עווינ אָנגעבלאָזען.
און האלט א פעדער ער אין האנד
דאן קרוינט ער גלייך זיך אלס טאלאנט

ב ח ו ר י ם.

זיי דיענען היינט קיין אידעאל
זיי דיענען קיינע געטער :
זיי זוכען נאָר דעם מאַטעריאל
וואָס מאַכט דעם באַנק בוך פעטער
א שידוך ! אָך צו יערע צייט
זאָל זיין געפּאַרבט די בעקלאָך,
אבי דאָס געלד, אבי מעטאל,
אבי נור שרייבען טשעקלאָך.

ד ר ו ק.

אלע ליידען היינט פון דרוק
דער שיקזאַל וויל ניט גלעטען :
דאָך שרעקליך ליידען היינט פון דרוק
די אידישע פּאָעטען.

דאָך לויפען זיי פון שיקזאַל ניט
און ווילען איהם ניט מיידען ;
ליידען מיר פון דרוק — טאָ זאָל —
דער דרוג, פון אונז אויך ליידען.

ה אָ ר י ־ אָ פ.

געזעהן, געליעבט
און גלייך פארקניפּט ;
א קוש א גלעט, —
און באלד א נט.
א נייער וואונש
א נייער פלאַן
א נייע ווייב
א נייער מאַן.

כ'איז זיין נאָמען דאָ ניט וויכטיג,—
האָט שוין לאַנג קיין נאָמען ניט;
וויכטיג איז — אז אָהן זיין צינגעל
נעהט דער בחור ניט א טריט!..

— — — — — — — — — — —

אלץ נאָך שרייבט ער זיינע ליערער
פול מיט שמערץ און פול מיט וועה,
אין דער אלטער גאָס פון שרייבער,
אין זיין אלטען איסט־בראָדוויי...

# וואו די מוזען קינדער וויינען

## לאַטקעס און קאָרטען

פון חוזק'ס איינקעל.

נעמט דער פראָסט אין האַנד זיין פּינזעל
מאָלט ער בילדער אויף די שויבען ;
נעהם איך קוקען אויף די בילדער
הויב איך אָן אין כשוף גלויבען..
פּאַלען שנעעלעך פון אויבען,
דאַכט זיך פעדערלעך פון טויבען...

ווייסע שנעעלעך פון הימעל
ווי דמיונות ווייסע, פאַלען...
רויטע וואָלקענדליך אין מעריב
העפטען זיך מיט פורפור־שטראַהלען,
און זיי קומען זיך צוזאַמען
אין א ים פון שטילע פלאַמען...

צווישען פּעלזען־בערג געפאַנגען
זינקט די זון דאָרט ווייט אַרונטער ;
שיקט א שמייכעל פון דער ווייטענס,
אין דער שמייכעל — רויט ווי צונטער...
פון די פאַרבען, פון די שטילע,
שיקט די זון איהר לעצטע תפלה....

ווייזט זיך באַלד די נאַכט, די גראָהע,
צאַנקען אויס די מעריב־פאַרבען ;
וויין איך אויף די טעג וואָס מוזען
ווי די מענשען אויסגעהן... שטאַרבען...
איידער נאָך מען ווערט געבאָרען,
איז שוין אָנגעגרייט אַן אָרון...

פאַלען שנעעלעך פון הימעל,
אין תכריכים ליגט דער גאָרטען, —
ווילט זיך הייסע לאַטקעס עסען,
ווילט זיך שפּיעלען מיר אין קאָרטען...
שפּיעלען מיט מיין ווייב און קינדער,
וויל ס'איז ח נ ו כ ה אצינדער!...

לאַטקעס עסען.. קאָרטען־שפּיעלען,
און געווינען די מטבעה ;
העלדען... קעמפּפער... מכבע'ער..
ליגט ניט אין דער לינקער פּאה...
ניט אין פּאות... ניט אין פּיאַטעס,
ניט די קינדער, ניט די טאַטעס!...

ווער מיר העלד ר' מתתיהו ;
וואָס מיר בוימאייל, ווער מיר דריידעל ;
נור עס ווילט זיך קאָרטען־שפּיעלען
און זיך שפּיעלען מיט א מיידעל...
דאָס איז חנוכה אצינדער ;
דאָס איז יום־טוב, ליעבע קינדער !

אין דעם גרויסען נס פון יום־טוב,
האָט פאַרגעסען שוין דאָס אידעל ;
אָבגעשטאָרבען איז דער ניגון
פון זיין אלטען, כשוף־פידעל...
איז ער דאָ, צי איז ער דאָרטען,
וויל ער לאַטקעס נור און קאָרטען !...

## אזוי איז עס...

פון העל־פּען.

.1

כאַרנע.. כאַרנע.. דו האָסט זיבער
יענע רגע שוין פערגעסען :
גלעטענדיג די לאָקען דיינע
בין איך נעבען דיר געזעסען.

און מיט טרערען זיך געבעטען :
„היט זיך, קינד, ניט לאָז עס קומען
אזוי ווייט — איך זאָל דיך האָסען"..
האָסט עס שווייגענדיג פערנומען —

שווייגענדיג... און איצטער? ליעבסטע,
קענסט מיר יענע רגע געבען ?
גיב מיר, גיב מיר יענע רגע,
נאָ דיר יאָהרען פון מיין לעבען...

האָסט געבראַכט א טרוים א שהענעם
האָסט דעם טרוים אליין פערטריבען..
איצטער איז א וועלט געשטאָרבען..
קינד, איך קען דיך ניט מעהר ליעבען.

.2

זעה: איך שטעל זיך פאַר'ן שפּיגעל
און די אויגען מיינע ריידען :
„ביזט שוין אלט געוואָרען מענשעל.
לאַנג וועט שוין דיין האַרץ ניט ליידען".

וויין ניט, ליעבעס מיידעל. וויין ניט,
וואָס מיין האַרץ איז דיינס א קרבן.
יאָמער ניט ווען איך וועל שטאַרבען.
אלט איז שוין דאָס ליעד „געשטאָרבען".

אין די האָהר פלעכט איין א בלימעל —
טוה דיר אָן א יום־טוב־קליידעל
און בעגלייט מיך ביז צום קבר...
יאַ, בעגלייט מיך ליעבעס מיידעל —

ווילסטו מיר דאָס ניט צוליעב טוהן,
טוה עס כאָטש פון מצוה־וועגען.
נאָר פערגעס ניט — נעהם א שירעם —
ס'קען חלילה געהן א רעגען.

## א קאָמפּאַני בחורים

פון מעפּיסטאָ.

— העי, חברה, קומט, א ווייסע נאַכט,
די שנעע־דיאַמאַנטען ווינקען !
— און ווער עס כאַפּט די ערשטע קויל,
דער מוז אונז היינט בעטרינקען.

— אַהאַ, געכאַפּט האָט הירש צום ערשט,
ער וועט ביי אונז שוין שוויצען !
— מיר טרינקען היינט „דעם ריכטיגען",
אז פונקען וועלען שפּריצען.

— אזוי, אזוי, אהער א קויל,
נור לאַנגזאַם, ניט געלאָפען.
— כאַ, כאַ, ער ציעלט שוין באַלד א שעה
און האָט נאָך ניט געטראָפען.

— העי, בחור, זיי נור אָנשטענדיג,
פערטשעפּע ניט דאָס מיידעל !
— אוי וועה, ווער האָט עס דאָרט אצינד
געוואָרפען מיר א קניידעל ?

— אַהאַ, געטראָפען פונקט אין נאָז,
ער מוז זיך דאָרט בעלעקען.
— יאַ, יאַ, איך האָב זיך איצט דערוואוסט
אז שנעע טהוט הערליך שמעקען.

— נו, וואַרט ניט, גיעב איהם איינס און צוויי,
ער וועט עס גוט פערדייען.
— העי, חברה, רוקט זיך אָן א זייט,
דען שעהנע מיידלעך געהען.

— נו, מאַכט א וועג, וואָס האָט איהר זיך
צונויפגעדריקט צוזאַמען !
— נו, ביטע, געהט, דער וועג איז פריי,
ענטשולדיגט מיינע דאַמען.

— ער האָט די מיידלעך דורכגעלאָזט,
דער יונג וועט אונז בעגראָבען.
— נו, ווירקליך, ס'לאַנגווילט שוין די שפּיעל,
מען דאַרף א מיידעל האָבען.

— סאַ הערט, אויב ס'קומט א מיידעל אָן,
א שעהנע פול מיט לעבען,
דאַן שפּרינג איך גלייך דער ערשטער צו
און וועל א קוש איהר געבען.

— גערעכט, גערעכט, א שעהנע שפּיעל,
מען דאַרף זיך היינט ניט שעהמען ;
געלעבט, געלעבט כל זמן מען לעבט,
דער רוח זאָל עס נעמען!...

## עפּיגראַם

פון ס. מאַבלין.

איצט דיענט מען ניט צום „אלטען שימעל" :
צו א גאָטהייט אין דעם הימעל,
איצטער דיענט די גאַנצע וועלט —
צו דעם שעהנעם געטשקע — געלט!...

Jan 1/1912.

# אין דער נאכט פון ניי-יאָהר

(פון בוך דע־לאַ־העסטער).
פון העל־פען.

אין דעם גאָרטען דע־לאַ־העסטער, אויף דעמזעלבען אָרט אין גאָרטען
שטעהען נאָך דיזעלבע בוימלאך. אונזער בענקעל שטעהט נאָך דאָרטען...
האָב איך זיך אַראָבגעלאָזען אויפ'ן בענקעל שטיל צו ריידען
מיט מיין ליעבע... שטיל צו טראכטען פון דיין הארץ, פון דיינע ליידען...
כ'האָב געטראכט פון דיינע אויגען, האָב איך אויפגעהויבען מיינע
מיט אַ תפלה. האָט דער הימעל אויפגעמאכט די טוירען זיינע —
האָט אַ וואָלקען ווי אַ פאָרהאַנג לאנגזאם זיך פאנאנד־געצויגען —
האָט אַ בילד, אַ וואונדער־שעהנעס, זיך אנטפּלעקט פאר מיינע אויגען:
שטיל... אין טראָהן־שטוהל נעבען בורא, זיצט אַ ווייב, אין שויס אַ קינדעל...
ליגט דאָס קינדעל איינגעוויקעלט אין אַ גאָלדען־וואָלקען־ווינדעל.
אונטען נעבען טראָהן־שטוהל'ס פיסלאך ליגט אַ שעפּעלע אַ ווייסעס,
פּונקט אַזאַ ווי עס דערצעהלען אונז די גוי'עש־פרומע מעשות...
ליגט דאָס שעפּעלע און שפּיעלט זיך מיט דעם קינדעל אַזוי מונטער,
קוקט דער בורא פול מיט ליעבע צו דאָס קליינטשיקע אַרונטער,
שעהמט די מאַמע זיך און שמייכעלט, און זי לאָזט אַראָפּ די אויגען.
לאַכט דער בורא גוט און הארציג — קומען לאַכענדיג געפלויגען
מחנות קליינטשיקע מלאכים — און זיי פלעכטען טויזענד רינגען
רונד־אַרום דעם שעהנעם טראָהן־שטוהל און זיי לאַכען און זיי זינגען
און זיי שטיפען ווי, להבדיל, שטיפערישע חדר־אינגלאָך.
וואָרענט זיי דער אַלטער בורא — ציינגען אַלע איהם די צינגלאך —
צייגען אַלע איהם די צינגלאך, פרעהט ער זיך און כאַפּט דאָס קינדעל,
דריקט עס צו צו זיך צום הארצען, וויקעלט אָפּ פון איהם דאָס ווינדעל,
און ער שמייסט איהם מיט צוויי פינגער אויף דאָס קליינע הינטער־חלק.
זינגען די מלאכים אַלע: „הייליג, הייליג, דריימאָל הייליג",
זינגען די מלאכים „הייליג", זינגט מיין הארץ מיט זיי צוזאמען:
„הייליג, הייליג, דריי מאָל הייליג איז דאָס קינדעל מיט דער מאַמען..."
הייליג, דריימאָל הייליג זינג איך און איך טראכט פון דיר, דו שטילע —
דו ביזט הייליג ווי די „מאַמע", הייליג־ריין ווי איהר'ס אַ תפלה...
הייליג זינג איך און איך פרעה זיך מיט דער „מאַמען" דאָרטען אויבען,
און איך פרעה זיך מיט דעם מיידעל, וועלכע האָט מיט ריינעם גלויבען
און מיט פיער מאָל הונדערט דאָלאַר נעכטען זיך געלאָזען ליעבען
פון אַ דע־לאַ־העסטער דיכטער, וועלכער האָט זי היינט פערטריעבען...
הייליג זינג איך, דריימאָל הייליג. און איך קוק ווי אונזער בורא
האַלט דאָס קינדעל ביי זיין הארצען, ווי מען האַלט אַ ספר־תורה —
זינג איך „הייליג" און איך פרעה זיך, און עס בענשט מיין הארץ אין שטילען
אונזער בלאָנדען פילאָזאָפעל, וועלכער הייסט אונז לעגען תפלין,
זינגענדיג אַ לויב צום קינדעל... „הייליג" זינג איך, און געזונגען
וואָלט איך לאַנג נאָך — נאָר דאָס שעפּעלע דאָס ווייסע, אויפגעשפּרונגען
איז עס פּלוצלונג און אַנטלאָפען. אויכעט זיינען פייל פון בויגען
פּלוצלינג, מיט פערקרומטע נעזלאָך, די מלאכים זיך צופלויגען — — —
אָרמער אַלטער גוטער בורא — ס'האָט איהם אָבגעטאָן דאָס קינדעל
דאָס וואָס אַלע קינדער טוען ווען מען האַלט זיי ניט אין ווינדעל....
האָט דער הימעל זיך פערשלאָסען... האָב איך זיך אַראָבגעלאָזען
ווידער אויף דאָס זעלבע בענקעל, און זיך צוגעהערט צום בלאָזען
פון די ווינטלאָך אין די ביימער.... רוהיג, שטיל בין איך געזעסען —
כ'האָב געטראכט פון מענשען... געטער... וואָס די וועלט האָט שוין פערגעסען...
כ'האָב געטראכט אַז איך און דו און דע־לאַ־העסטער וועט פערשווינדען,
קומען וועט אַ נייע וועלט מיט נייע געטער... נייע זינדען...
און געטראַכט האָב איך נאָך פיעלעס וואָס עס טאָר דער מענש ניט טראכטען
ווען עס וויל זיך איהם דאָס לעבען נאָך אין גאַנצען ניט פעראַכטען....

# דאָס נייע יאָהר

(אַ ת פ ל ה).
פון חזק'ס איינִיקעל.

בעגלייט פון דאָס לוסטיגע שפּיעלען פון פייפלאך
און קלאַנגען פון הייליגע גלאָקען;
אַ יאָהר ווערט געבאָרען.... אַ יונגער, אַ נייער,
אַ אינגעל מיט גאָלדענע לאָקען.

די מאַמע, וואָס דאַרף אָט דאָס אינגעל געבוירען,
האָט נעבעך אַ „האָבען" אַ שווערען;
און וועט שוין דאָס אינגעלע ווערען געבאָרען,
דאַן וועט מען עס באָדען אין טרערען....

קיין ליכטיגע בשורות פון גליק און פון מזל
ניט ברענגען עס וועט מיט זיין קומען;
זיין וויגעל דאָס קליינע, זיין קינדעריש־בעטעל,
ניט זיין וועט געפלאָכטען פון בלומען...

זיין מאַמע, זי וועט ביי דעם וויגעל בעקלאָגען
איהר ביטערען מזל, דעם שווערען;
עס וועלען אין וויגעל קיין פּעריל ניט פאַלען
נור הייסע און ברענענדע טרערען!

אַנשטאָט צו בעגריסען דאָס קינד מיט אַ שמחה,
מיט שמייכלען, מיט ליעדער און וויצען,
וועט קומען די צייט ווי אַ חיה, אַ ווילדע,
און תיכף מיט בלוט עס בעשפּריצען...

און איידער די וועלט וועט זיין פּיפּס נאָך דערהערען,
מען וועט שוין דעם טויט אויף איהם בעטען....
די קללות, די ערשטע, זיי וועט ער בעקומען
פון בלייכע, פערליעבטע „פּאָעטען".

וואָס ליעבען נור מיידלאך אין הייליגע רגע'ס,
ווען ס'הארץ ווערט פון ליעבע פערברענט;
און מיידלאך בע'חנ'טע, מיט לאָקען, מיט בלאָנדע,
מיט ווייסע, מיט וואַרימע הענד...

מיט אויגען ווי שטערען, מיט בליקען ווי פונקען,
צוויי קוואַלען פון ליכט און פון שיין;
מיט הערצער ווי ימים.... און יעדעס בעזונדער
אַ זאַמלונג פון ליריק זאָל זיין.

און דוקא פון דיכטער.... ווי שיללער און בייראָן,
און היינע און שעללי און ווײלד;
איך זיין זאָל אַ ווינקעל פאר ז י י ע ר ע ליעדער
אין איטליכעס הארץ אָבגעטיילט.....

און מיידלאך וואָס ליעבען צו לעזען לעגענדען,
וואָס זיינען ווי בלומען צושפּרייט
אין ספרים, אין אַלטע, פון שעהנע בת־מלכה'ס
אויף בעטלעך פון גין־גאָלד און זייד...

אַזעלכענע מיידלאך נור ליעבען די דיכטער,
די דיכטער, וואָס מאַכען אונז קראַנק; —
נור טעכטער פון גרויסע, בעוואוסטע נגידים
מיט שווערע ממתקים אין באַנק!...

אַלמעכטיגער בורא, דו האַר פון רחמנות,
בעגליק שוין צום נייענקען יאָהר,
די יונגע, די בלאַסע, פערליעבטע פּאָעטען,
דאָס פאָלק פון צושויבערטע האָהר'...

# וואו די מוזען קינדער ווינען

העל־פען :

## ב'האב געשוויגען

עם האט מיך מיין איינציגע ליעבסטע פערלאזען.
דאס הארץ האט געברענט — כ'האב געשוויגען.
איהר בילד אויף דער וואנט האב איך ליעבען געלערנט,
מיין בענקענדעס הארץ צו פערוויגען.

איהר בילד האט געלאכט, און — איך האב עס צעריסען.
דאס רעהמעל איז העננען געבליבען.
מיין בענקענדעס הארץ האב איך נאכדעם געלערענט
די פוסטקיים אין רעהמעל צו ליעבען...

א טאג נאך א טאג — און ביי נאכט בין איך שלאפלאז
געלעגען אין בעטיל אין קאלטען.
געלעגען, געטראכט און געצעהלט מיט די פינגער
אין אייגענעם שטערען די פאלטען....

און שווער איז ביי מיר אויפ'ן הארץ, ווי א טויטער
א בענקענדער אומעט געלעגען.
געטראכט האב איך בילדער פון ליעבע און וואהנזין
מיט אויגען צום רעהמעל אנטקעגען.

עס האבען זיך בילדער אין רעהמעל געביטען,
געביטען אהן לעבען... אהן פארבען....
און ס'האבען די נעכט זיך געצויגען, געצויגען
אזוי ווי א לאנגזאמער שטארבען....

מיין אייגענעם הארץ האב איך ווינען פערנומען,
געקאנט האט עס מיר ניט פערגעבען,
פארוואס כ'האב צעריסען דאס בילד פון מיין ליעבסטער,
פארוואס כ'האב צעריסען מיין לעבען....

פון מאטוויקע.

## א צושטערטער לעקטשור

פול ערנסט, בעגייסטערט
פון אייגענער שטים,
זיך שאקעלט דער רעדנער,
ווי דאוונענדיג פרום ;

ער רעדט און ער שאקעלט
זיך, רעדט אהן א סוף
און ווארפט מיט די אויגען
אראפ און ארויף!...

דער עולם, ער הערט איהם
אויס אויפמערקזאם, שטיל —
עס הערט זיך, ווי ס'שורשקעט
אין ווינקעל א גריל...

נאר פלוצלונג : א רעש א
געפילדער ביים טיהר—..
עס גיט זיך פון פלאץ באלד
יעטווערער א ריהר... —

א גאט ! — א כאלאסטרע
פון קינדער, געפיהרט
פון עפעס א ווייבעל
צום בימה מארשירט!...

און ס'כאפט אן דאס ווייבעל
דעם רעדנער ביים ראק
און כליפעט : „שלים'מזל !
אוי, וועה מיר, א קלאג !"

„וואס שטעהסטו דא, לעקעש ?
„גו, ריהר זיך, געשווינד !
„נו, קום שוין ! — מען דארף דאך
„פערוויגען דאס קינד"

א. בערגער :

## ווינטער ראמאנסען

.1
לאנג פאראיבער איז דער זומער,
מיט די ווארמ'ע נעכט די שטילע,
ווען מיר פלעגען ליעבע חנה
אומגעהן אין די פארקס די קיהלע...

לאנג פאראיבער איז דער זומער,
ס'וויל מיין הארץ אין מיר צושפרינגען
אך וואו זאל איך גוטע חנה,
יעצט מיין ליעבעס ליעד דיר זינגען ?

דרויסען יאגען ווינטען שנעען,
יעדער „האלל"מיהר צוגעשלאגען.
און דיין „הארציג־גוטע" מאמע
פון דיין הויז האלט אין איין יאגען...

.2
ליעב מיר, גוטע שעהנע חנה,
ליעב מיר, — ס'וועט דיר ניט פארדריסען
ס'איז דיין „בחור" מעהר ניט ארעם.
ניין, ניט ארעם, מעגסט עס וויסען...

אין מיין קליינעם קאלטען צימער,
ליגען אוצרות אויפ'ן פענסטער.
גאנצע מתנות טויטע פליגען
פון דעם בורא'ס גאב דער שענסטער

ליגען אוצרות און איך וועל זיי
אלע, אלע דיר צו שענקען...
אין מיין קליינעם צימער קומען
זאלסטו, ליעבע, נור געדיינקען....

.3
זאג מיר גוטע... זאל איך גלויבען.
אז די ליעבע טויט קיין קעלטען ?
טויט קיין ווינטען און קיין שנעען —
אויבינ שוועבט זי דורך די וועלטען!...

איז דאס אמת ? זאל איך גלויבען ?
אך — ווי צוקער־זיס איז גלויבען....
טויזענד מאל געבענשט זאל זיין מיר
דארט זיין ליעבער נאמען אויבען...

מעפיסטא :

## פון בוך „דער וואנדערער"

ב'האב פערלאזט מיין אלטע הייטאט.
כ'האב פארלאזט די היילינקייטען
און די טעמפלען אויסגעפוצטע
אין לענגדעס פון פארצייטען.

וועלכע שטעהען אבער איצטער
איינגעהויקערט און פערשימעלט
און זיי ווערען בלויז מיט שפינוועבס
און מיט ווייסען קאלך בעהימעלט.

דארט אין ווינקעל זיצט א בחור.
אט א צווייטער און א דריטער
ביי די אפענע גמרות
מיט נעהויבענע געמיטער :

קלינגען היילינע נגונים
שעהן און הארציג ווי א תפלה,
ווי די פישער'ס ביי די ברעגעס
אין די זומערנעכט די שטילע.

ח
ניט דערעסען, ניט דערשלאפען
און מען לערנט מיט עקשנות.
אך, ווי גוט איז עס צו לערנען
און צו טרוימען פון רבנות.

און פון רייכע שווער און שויגער
מיט א צונאב — שעהנע צניעות,
עסען, טרינקען דריי מאהל טעגליך
און בככור'ע עליות !

נעבען טישען האלב צובראכען
זיצען גרויע קראנקע ווינער,
שטרעקען זיי די הענד צום הימעל,
הענד — פערדארטע בעטלער ביינער.

הערט זיך אלץ דער זעלבער נגון :
„גרויסער, גרויסער גאט געדענקסטער ז־
יא, פערצופאל האבען זיי נאך
כלה־מיידלעך, אלטע טעכטער.

יא, חתנים און פרנסה
ס'דארף א איד זיך דאך ערנעהרען,
האבען זיי נאך — אויך פערצופאל —
אויגען, דאס הייסט ברוגעס טרערען.

שרייען זיי : אה, גיעב חתנים
און פרנסה, גא דיר טרערען !
וויל זיך גאט נאר אמוזירען
מאכט ער זיך ווי ר'וואלט ניט הערען.

נעמט דאס שרייען העכער שטייגען,
רייסט דעם בורא ביי די פאלעס
און ס'בעגלייט אן אונטער־שטימע
„אידען זענען אויך אין גלות !"

„אידען זענען אויך אין גלות !"
קלאגט זיך איינער פון די ווינק
יא א שיינעציל האט נעכטען
איהם געווארפען הויפענס שטיי

און דער ארעמער נר תמיד,
אייביג מוז ער נעבעך וואכען.
אך, דער טעמפעל און די טעמפ
ס'איז צום ווייגען און צום לאכען

ס'איז אין גאנצען איין נר תמיד,
קיינמאהל ווערט ער ניט פערלאש
דען ווי נור ער הויבט אן צאנקען
קויפט מען בוימאויל פאר א גראש

און דאס פייער'ל דערכאפט זיך
אטהעמט אפ און הויבט אן פאלע
ביי די פענסטער שפייכלען נאלדיו
בלאנקען בלאנקע זונענשטראהלע

# וואו די מוזען קינדער וויינען

## געדאנקען-שפליטער

פון א. ל. וואלפסאן.

### די וואך.

מאנטאג איז זי קאלט צו איהם,
דינסטיג אויף געלאסען;
מיטוואך ווערט זי ווייכער פיעל,
ווי וועש נאר־וואס געוואשען.

דאנערסטאג ווי אייז־קריעם זיס, און —
פרייטיג לעבען ביידע
ווי טויבען. צוויי, ווייל יענטע ווייס אז —
שבת קריעגט ער „פיידע“.

### זשורנאליסטען.

דאס הענטעל האט קיין ווילען ניט
און גליטשיג איז די פעדער;
אין „יענקי דורעל'ס“ פרייע לאנד
ווערט לייכט א שרייבער יעדער.

עס לאכט „די האנר“ וואס ווידזשעס נעהמט
פון דעם וואס טרוימט חלומות,
דער דיכטער האט די גאס פאר זיך,
די הענד — די שרייב־מקומות.

### אידיש.

א ריעזין איז שוין אונזער שפראך
און האט שוין וואס צו געבען,
עס מאכען פילע שרייבער שוין
ביי „איהר“ כמעט א לעבען.

מען מאכט שוין היינט אויף סיגארעטס,
אויף טעה, די האלדז צו נעטצען:
מען לעבט פון „איבערזעטצונגען“
און אפט אויך פון „פארזעטצען“.

### הערבסט־מאטיוועו.

ווען אדם האט נאך זארגען־לאז
שפאצירט מיט חוה'ן נאקעט
און חוה האט נאך ניט געוואוסט
צו קריכען אין זיין פאקעט.

דאמאלס פלעגט זיין ליעד צו איהר
מיט געטער־קלאנג ערשאלען;
ספעציעל דאס ליעד וואס הויבט זיך אן
מיט — „ווען די בלעטער פאלען“.

י. ראלניק:

## ווינטער אין דער היים

מענשען בלאנדזשען ווי פערחלומט,
רוישלאז בעטען זיך די טריט,
ווייסע פעדערלאך אויף קישענס
פון דער הויף דער הימעל שיט.

בלומען בייטען איינגעטוליעט
ליעגען אונטער קאלדרעס שניי,
אויף די שויבען האט א גערטעל
זיך צו־וואקסען פראנק און פריי.

ליכטלאך הענגען פון די דעכער
פלאקערען אין זונען שיין,
פאלען אין דעם רעכטען ברענען
אין דעם קאלטען שניי אריין.

פוקסען פאהרען אין קארעטען
בערען גריסען זיך גאלאנט,
גאסען אויסגעפילט מיט פיענע
פון פערקיהלטען ווייסען שמאנט.

וועגען יאגען זיך אהן רעדער
נאר דער טייך א שפיעגעל פלאאר
און דער ליעבסטער מיט דער
ליעבסטער
געהען אום אויף מעסערם גאר.

## לעבענס־ווארהייטען

פון א. ראדוצקי.

1.

האסטו ראגות פיעל און זארגען,
סעטל היינט, ניט לאז אויף מארגען;
מארגען וועלען זיין פיעל מעהרער,
און צו סעטלען וועט זיין שווערער.

2.

שאפסטו עפעס, שאף וואס גיכער,
דען דאס לעבען איז א וויכער;
„שפעטער“ קען דיין פלאן צושטערן
און קיינער וועט דיין שטים ניט הערן

3.

זוכסט א כלה, קלייב ניט איבער
יוגענד, שענהייט, בליהען איבער;
בלוטען ווערען שוואכער, קעלטער,
קיינער ליעבט ניט אויף דער עלטער.

## פערבלאנדזשעט

פון העל־פען.

איך קוק דורך'ן טיר־שלאס. א טישעל מיט בלומען.
א פענסטער, א סאפקע אנטקעגען.
עס ליגט אויף דער סאפקע א מיידעל א יונגע
מיט לאקען ווי גאלדענער רעגען.

עס שימערט א דעקע אריבער איהר קערפער
אין פאלדען אין ענגע פערצויגען
און זי — אזוי הארציג... האלב טרוימט זי, האלב לאכט זי,
צום באלקען ארויף מיט די אויגען...

עס טראגען די פינגער א דין פאפיראסעל
פערליעבט, צו די ליפעלאך בלומען
עס ציעהען זיך דין־בלויע שלאנגען צום באלקען
און ווערען אין וואלקענס צעשוואומען.

עס ציעהט און עס רעגט זיך דאס מיידעל אין סאפקע
די דעקע פאלט לאנגזאם ארונטער
עס לאכט אויף איהר קופערנער שטאנג די פאפוגע
ווי לאכט ווי א קינד אזוי מונטער...

און פלוצלינג א רוף טוהט די יונגע בלאנדינקע
דערזעה איך א הינטעל א שווארצען.
האוו־האוו! און א שפרונג. און דאס הינטעל, עס טאנצט שוין
ארום אויף איהר נאקעטען הארצען...

און ווייטער... איך ווייס ניט. מען פרעגט מיך „זי ווינשען?“..
עס שמייכלען צוויי העל־בלויע אויגען..
„זי ווינשען?“ אזי הימעל — זי ווינשען? ווי הארציג—
ווי שלאנגיג עס האט זיך געצויגען

זי ווי־נ־ש־ע־ן־???_ — — — — — — — — — —

## א פיראמידע

פון מעפיסטא.

אט אזוי
קוקט ווי איך בוי;
ס'וועט א פיראמידע שטעהן
איא, איהר זעהט שוין וואס איך מיין?
עס איז א פראכטפאללער געדאנק:
אויבען קורצע שורות און פון אונטען לאנג,
דאס איז דוכט מיר א מאדערנע מאדנע ליעד,
וועלכעס מיידעל ס'קושט מיך קריגט אט דיעזען פיראמיד...

Jan 19, 1912.



# וואו די מוזען קינדער ווײנען

…יגער.

## איך און די נאַטור

(ווינטער ליערער)

1.

…פט דער ווינט,
…ייט ער ברומט;
…הן ער ברומט
…ארק ווי פיין!

…יידט די לייב,
…ז א שטריק;
…גרט די הויט
…ראָסט און קעלט.

…ך איז גוט
…זען הײנט;
…אגען זיך
…יהם, מיט איהם…

…אגען זיך —
…יין נאס אוים;
…יפען שטאַרק
…ועלט און מענש…

…יפט דער ווינט
…ייט ער ברומט,
…ב איך איהם!
…ב איך איהם!

— — — — — —

…ינט איהר דאָך
…ין אין גאס
…יף אין ווינט ?
…ילה חס!

…ט איהר פערד!
…ט איהר פערד!
…ץ אין „לאָנטש",
…ינק זיך טהיי.

…זאָג אזוי,
…זאָג אזוי…

— — — — — —

2.

…לט דער שניי
…ויז און מענש,
…ס ער איז!
…זהר ער׳ איז!

…ז — זעהט!
…ולען דאָס

פון הימעל ריין,
פון הימעל הויך.

און נאָט, ווי גוט
עס איז מיר יעצט!
ווי ליעב מיר איז
דיין וועלטעל גאָט.

לאָז פאַלען שניי
וואָס מעהר און מעהר!
פערשיט פערשיט,
די גאַנצע ערד…

זאָל ווערען ווייס
וואו ס׳איז נור שווארץ,
ווי גוט איז מיר —
ווי ריין מיין הארץ!

ווי גוט עס איז
צולויפען יעצט
און קייקלען זיך
אין ווייסען שניי!

ווי גוט עס איז,
שוין לויפט ארויס!
פערלאָזט די הויז,
איהר קינד און גרייז,

איהר מאַן און פרוי!
ניט קוקט וואָס איהר
האָט ניט קיין שיך;
לויפט שנעל אין שנעע
און פאַלט אין שנעע…

— — — — — — — —

און מיינט איהר דאָך
איך בין אין גאס
און לויף אין שניי ?
אוי ווינד און וועה!

אוי שוטים איהר
קיין מענשען נאָר;
נור פשוט פערד!
עס פעהלט מיר מעהר
קיין צרות ניט ?!

איך ליעג מיר יעצט
איך ליעג אין בעט…
מיט שוך און ראָק,
מיט האק און פאק,

איך ליעג אין בעט
און טרייסעל זיך…
און דרעמעל זיך…

— — — — — — — —

העל־פען.

## דער בער און זיין עק

כמעט א פאבעל.

א זאָג מיר געליעבטע, האָסטו שוין אמאָל
געלערענטע חיות־טאלאנטען געזעהן ?
א מאלפע וואָס רעדט ? און א בער וועלכער טאַנצט ?
ביזטו שוין אמאָל אין א צירקוס געווען ?

א בער איז ביי אונז דאָ אין צירקוס פערהאַן
מיר רופען איהם „עדעלער זינגער" דעם בער
ער זינגט אזוי הארציג ער זינגט אזוי שעהן
עס ווילט זיך איהם הערען אלץ מעהרער און מעהר…

די וועלט האָט געקרוינט איהם — דעם זינגער דעם בער
דער בער אָבער האָט זיך געשעהמט פאַר דער וועלט
ר׳איז קיינמאָל אויף ביהנעס אויף גרויסע געווען,
ווייל, נעבאָך — עס האָט איהם דאָס שעהנסטע געפעהלט.

דאָס שעהנסטע — אַן׳עק האָט דעם בערעל געפעהלט
און ער האָט געמיינט אז דאָס שאַדט זיין טאַלאַנט.
נו האָט ער א בערישען עק זיך בעשטעלט
אוש־אוש פון פאריז. ס׳האָט געקאָסט א ברילאַנט.

צוגלייך מיט דעם עק אין דער אייגענער נאַכט
האָט עמעץ צו אונז דאָ אריבערגעבראַכט
א קינסטלער א לייב א דראמאטישען ריעז.
א רייכער באַנקעט איז געוואָרען געמאַכט.

א רייכער באַנקעט איז געוואָרען געמאַכט
פאַר איהם פאַר דעם לייב דעם דראמאטישען ריעז.
פיעל חיות־טאלאנטען געוועזן זיינען דאָרט
מיט זיי אויך דער בער מיט זיין עק פון פאריז…

בעגריסט האָבען אלע דעם קינסטלער דעם לייב
יא, אלע די חיות פון אמת׳ער קונץ…
זיי האָבען איהם אלע בעגריסט און געלויבט
„דער שטערען דער גרעסטער ביזטו צווישען אונז!"

געברומט האָט דער בער בער נאָר: קאָלענען! איהר שענקט
דעם לייב מיט זיין כבוד אויף מיינעם אוועק…
מיט איהם, מיט דעם שטערען דעם גרויסען איז אויך
געקומען א שטערען א קליינער — מיין עק…

פון פאריז…

Jan 24, 1912.

# וואו די מוזען קינדער וויינען

הוזק'ס אייניקעל:

## נישט געזאָרגט

האָסטו נאָך נישט אָבגעפּרווירען
ריינע לאַנגע, עזעל־אוירען,
פון די הענד און פיס די פינגער,
און דיין אָדלער־נאָז, די קרומע,
האָבען זאָלסטו נישט קיין שרעק!
זאָלסט זיך, חבר, גאָר נישט זאָרגען,
דען דאָס קען פּאַסירען מאָרגען,
מאָרגען אָדער — איבער־מאָרגען —
ווינטער איז נאָך נישט אַוועק!

געהסטו אום, מיין פריינד, מיין יונגער,
און דו ליידעסט דאָרשט און הונגער,
און דיר דאַכט, אַז נאָך דיין מאָגען
וועסטו באַלד אַ קדיש זאָגען,
און צו ליידען איז דיר שווער --
זאָלסטו, חבר, גאָרנישט זאָרגען,
דען עס קאָן פּאַסירען מאָרגען,
מאָרגען אָדער — איבער־מאָרגען,
זאָלסטו, חבר, ליידען מעהר!....

טאָמער וואַנדערסטו. ארומעט,
און אין הארצען נאָגט אַן אומעט,
צרות האָסטו פון רעדאקטער,
אויף דיין חשבון — וויצען קנאַקט ער
און פערשאַפט דיר טיעפען פּיין;
זאָלסטו גאָרנישט זיפצען, זאָרגען,
דען עס קאָן פּאַסירען מאָרגען,
מאָרגען אָדער — איבער־מאָרגען
זאָל דיר, פריינד, נאָך ערגער זיין!

אָט האָב איך אַ פריינד אַ גוטען,
וואָס זיין הארץ טהוט מעהר נאָך בלוטען;
וואָס ער האָט שוין לאַנג פערגעסען
וואָס עס הייסט אַזוינס גאָר עסען,
דאָך פערלאַכט ער יעדער טרער;
ער פערלאַכט די שרייבער־ברענרע,
זאָגט אַ ווערטיל נאָך צו ענדע,
האַלט אַ סענט — פאר אַ לעגענדע,
אַ לעגענדע, און נישט מעהר!...

יוסף ראָלניק.

## א לויב־געזאנג דעם וויין

פולער גיסט דעם רויטען וויין,
פולער מאַכט דעם בעכער,
זאָל אַ זאָרגלאָזעס געזאַנג
קלינגען, שטייגען העכער.

פרייד, וואָס האָט אין אונזער ברוסט
וואָכען לאַנג געשלאָפען,
אויפגעפלאַמט האָט מיט אַמאָל
פון זיסען בליץ געטראָפען.

וואָס מיר מאָרגען, וואָס פאַרברעך,
וואָס מיר שווערע פּראַצע!
היינט איז יום־טוב, היינט איז פריי,
טאַנץ זיך אויס דו קליאַטשע!

האָניג־זיס איז פרויען קוש,
האָניג קומט פון ביהנען,
און פון יעדען פרויען־צונג
ביהנען־גיפט טהוט רינען.

זיסער איז דער גלעזעל'ס קוש,
זיסער ביז ענטציקען,
הארציגער פון ווייבער הענד
מענער לאַפּעס דריקען.

האָט אַ בלינדע האַנד אַ כוס
אויסגעקעהרט אין גאַנצען,
ווערען שיכור טיש און באַנק,
געהען שטולען טאַנצען.

געהען שקאַף און פּאָליצע,
שטיל און אָהן דיבורים,
דרעהען זיך ווי שדים אום
אין אַ ווילדען שטורם.

שטעלט זיך ווער דער שקאַף אין וועג:
גערן צו אומגערן,
ברעכען וועט ער רוק און לענד
וועט געשעדיגט ווערען.

דריבער זינגט אַ לויב־געזאַנג,
א דארציגען, דעם בעכער,
פרייער שאַלען זאָל דאָס ליעד,
פלאַמענדיגער, העכער!!!

קאַרל בוססע.

## דער וואנדערער

אידיש פון ה ע ל ־ פ ע ן.

עס האָבען געוואַנדערט דריי וואַנד'רער,
דער טאָג איז אַוועק אָהן אַן ציעל.
פאַר־נאַכט האָט פערגלוסט זיך די וואַנד'רער
צו כאַפּען אַ קערטעל, אַ שפּיעל.

„העי, חברה!“ פרעגט לוסטיג דער איננסטער:
„זאָגט, שפּיעלען מיר אפשר פאַר געלד?“
עס שמייכעלט דער עלטסטער און ענטפערט:
„מיר שפּיעלען אַצינד פאַר דער וועלט“.

דער איננסטער, אַ לוסטיגער בחור,
אַזוי ווי אַ זומער־טאָג פריש,
ער וואַרפט די הארץ־דאַמע די רויטע,
הויך־לאַכענדיג, ווילד אויפ'ן טיש:

„העי, חברה! וואָס זיצט איהר ווי גולם'ס!
איהר זעהט ניט? ביי מיר איז דאָס גליק!
די וועלט וועט שוין מיינע פערבלייבען....
יאָ, מיינער איז איצטער דער זיעג!

דער צווייטער, אַ קראַנקער, אַ בלאַסער,
ער ענטפערט איהם רוהיג און שטיל:
„געדעכט... נאָר צו וואָס זיך בערימען?
איז דען שוין צו ענדע די שפּיעל?

מיך שרעקט אויף אַ האָר ניט דיין דאַמע,
מיך שרעקט ניט דיין גליק, וואָס איז רויט,
איך קום מיט מיין שוואַרצען קרייץ־צעהנער
און נעהם עס — ווייל איך בין די נויט....“

אַ ברום געטהאָן האָט דאַן דער עלטסטער,
און הייזעריג־קאַלט זיך צעלאַכט:
„איי, חברה, ממזרים'לעך קלוגע,
וואָס איהר פאַר אַ חכמה'לעך מאַכט —

די וועלט איז דאָך מיינע! איהר זעהט ניט?
ז'איז מיינע מיט גליק און מיט נויט.
איך קום מיט מיין איינס'ער דעם העכסטען
און נעם זי — ווייל איך בין דער טויט!

---

טעפּיסטאָ:

## אונזער וועלטעל

פון'ם בוך „דער וואַנדערער“.

איידער נאָך אָפּאָלאָ עפענט
זיינע גאָלד־פערזוימטע אויגען,
ווערט דער הימעל, טיעף אין טרויער
מיט אַ גרויקייט איבערצויגען.

אַך, ווי טהוט איהם וועה די שעהנ־
קייט,
וועלכע וועט אין בלאָטעס שיינען!

טריפען טרערען פון'ם הימעל —
די מלאכים אלע וויינען....

מאַרקען, גאַסען, ווייבער, מענער —
אַך, ענטשולדיגט, ניט קיין מענער —
אידען האָב געוואָלט איך זאָגען,
דאָס איז אמת'ער און שעהנער. —

אונטער זון־שיין. גנוט און אייזען,
טיעף אין דרייען איינגעבויגען,
זינגען זיי „גם זו לטובה“.
לאַכען הינטיש זיי'רע אויגען.

בעט דאָס פאָלק: אוי גרויסער בורא,
כ'ווייל דיין נאָמען ניט פערשוועכען,

נור צו קריכען אין די הימלען
קען מען האַלדז און נאַקען ברעכען!

איז דער בורא דאָך אַ גוטער,
פול מחילה צו דעם זינדער,
נידערט ער אַלץ טיעפער, טיעפער,
ביז ער גרייכט צו זיינע קינדער.

לעבען אידען זיך בשפע,
בליהט דער האַנדעל — קלייבט מען
נחת;
מונטער קלינגט דער קלאַנג פון גראָ־
שענס,
אלע גוים צו להכעים.

יעדער לעבט זיך „תחת גפנו“,
פאַר אַ גראָשען קריגסטו אלעס:
לאָפּשענס שוועבעלעך און כבוד,
שאר ירקות, שעהנע כלות.

ביליג... דוכט מיר נאָך אַ ווייל
וועלען זעהען מיינע אויגען:
קרעמער־איננגלעך אין די גאַסען
איילען, לויפען פייל פון בויגען,

מיט נשמה'לעך פערפאַקטע
אין פּאַפּירלעך פון קאַרמעלען —
„קויפט, אַ גראָשען אַ נשמה,
גוטע הערצער און מאַמזעלען!“

Feb 2 1912

# וואו די מוזען קינדער וויינען

זטאגראף

## טיפען פון דער גהעטא

I.

### דער קמצון.

זרער און א מאגערער
קרומליך אויסגעבויגענ,
האט צוויי שפעלטלאך אויף דעם ארט
ס'דארפען זיין די אויגען.

אין א בירגער דא אין לאנד
ט ענגליש גום „אלבעטשע"
ז רופט ער לאיערס „פיה"
ה די געוועטצע.

אין א ספארט א לעבע־מאן
ז דאלאר נים געבונדען:
קומט אין קאפע־הויז גאנץ אפט
„ספענט" דארט צוויי דריי שטונדען

גיט א „טיפ" א גוטען פריינד
ן מאכט זיין פעלר אלץ ברייטער;
גיט א „טיפ" אין הלכות לאא
וך נים קיין טיפ דעם ווייטער.

שרייבט ארטיקלען זעהר אפט
ן צייטונגען פאר לעזער;
ין שפראך איז לייכט, זיין אידיש קלאהר
בילו פאר כינעזער.

ר איז א מענש מיט מעלות גור
ים פיעלע גוטע מדות;
ון ענגליש שרייבט ער פונקט אזוי
יי שרייבען וואלט ער אידיש.

ר האט א בוך שוין אבגעדרוקט
זון יענקי לשון דוקא:
נר זאגט אז לאיערס זיינען פייקס
ז לאיער איז א פיאוועע.

ער האט קיין ווייב, קיין קינד, קיין רינד,
ער דארף דאס אויך נים האבען;
דער דאלאר —זאגט ער — קומט אהן שווער
צו וואס דאס געלד בעגראבען?

און טאמער פיהלט ער איינזאם זיך
דאן ווערט ער גאר א זינגער;
ער שמירט פון „קופער" אויס דעם טאקט
און הארמאניע פון „קלינגער".

עס ווינקט דאס לעבען פריינדליך איהם
און לאסשצעט איהם מיט שטראהלען;
דאך ער בלייבט בלינד און זאגט מיט שטאלץ,
איך וויל אין סאכע פאלען.

חוזק'ס אייניקעל:

## דער פא־גראם־טשיק

(א מתנה מיין קאלעגע)

א פערטיעפטער אין רעיונות
זיצט א מאדנער איד,
און ער מאטערט זיך, סכנות,
שרייבענדיג א ליעד.

און זיין מוח נישטערט, נישטערט.
זוכענדיג א ווארט —
אין זיין שטיבעל הערשט א שטיל־
קיים,
גלייך א הייליג ארט!

שוין צוזאמען אלע גראמען,
ריכטיג, אקוראט;
יערער שורה שטעהט בעזונדער
פונקט ווי א סאלדאט!

זיינע גראמען, זענען וואונדער!
גראמען פון א גוי;
נאר די ערשטע, ערשטע פערזען
גראמען זיך אזוי:

פלוימען, שוימען, קוימען, טרוימען,
פלאם און תם און ים;
עטעל, בעטעל, סיגארעטעל
סם און סתם און האם!

ווייטער קומט א בינטעל גראמען:
אויסגעדראשען שטרוי,
עפעל, צעפעל, קוגעל־טעפעל,
אוי, עס בייסט א פלוי!..

און דער מאדנער איד שעפט נחת
פון זיין וואונדער־שיר —
נעהטא, שיללער, בייראן, היינע,
קומען נישט צו מיר!

און ער שרייבט זיין ליעדעל איבער
אויף א'ריין פאפיער;
אין זיין צייטונג, דער בעליעבטער,
שיקען וויל זיין שיר...

פיקס־און־פארטיג... א פערקלעבטער
איז שוין דער קאנווערט —
פלוצים בלייבט דער מאדנער דיכ־
טער
זייער שטארק פערקלערט.

קנייטשט דעם שטערען און זיין
קלערען
נעהמט צו א מעת־לעת;
און ער פרעגט זיך: ווער זשע וועט
מיר שרייבען דעם אדרעס?...

העל־פען.

## איך און דער טייפעל

אזוי ווי די נאכט איהרע שטערען,
אזוי האט דאס הארץ זיינע ליידען,
עס לערנען די ליידען אונז וויינען
זיי לערנען אונז וויינען און ריידען.

דאס ליעדעל איז אלט ווי דאס לעבען.
מען זינגט עס זייט אייביגע יאהרען
עס זינגען עס אימער די מענשען
וואס האבען די ליעבע פערלארען.

צו איך האב דיך ליעב געהאט מיידעל?
צו איך האב דיך ליעב נאך אצינדער?
א פרעגע עס ביים אייגענעם הארצען —
א פרעגע עס אין נאס ביי די קינדער...

ניט איינמאל — איך טראכט פון מיין ליעבע
דאן הויב איך אן הייליג צו גלויבען:
אז איך בין צו דיר אין שליחות
ארונטער געקומען פון אויבען.

אין נאמען פון אויבערשטען זינג איך,
איך וויין מיט דעם אויבערשטענס טרעהרען...
ער האט מיר געגעבען דעם כח
צו שענקען דיר הימעל און שטערען...

איך טראכט — און איך הער דיין געלעכטער
ווי דאן מיט טרערען אין ד'אויגען
בין איך אויף די קניען געלעגען
פאר דיר, ווי א זינדער געבויגען...

איצט דאכט זיך מיר, זעה איך דעם טייוועל
ביי דיר אין דיין אלקעריל, מיידעל...
דו טהוסט איהם א גלעט און ער קיצעלט
דיין הארץ מיט'ן עק פון זיין ווידעל...

## אני במזרח, ולבי במערב

(ניט נאך יהודה הלוי...)

מיין הארץ איז אין בראנזוויל און איך בין אין יפו
א קראנקער דא וואגעל איך אום...
אהן הארץ און אהן לעבען, אהן ווילען, אהן שטרעבען...
א טרוקען פערוויאנעטער בלום...

און אלץ וואס ערקוויקט נאר א הארץ און נשמה,
ניט ריהרט עס אפילו מיין הארץ...
די שעהנסטע און העלסטע, די רייצענדסטע בילדער,
מאהלט מיר מיין דמיון אויף שווארץ...

און כ'וואגעל ארום נור אין עצבות פערזונקען —
א מיעדער, צובראכען, פערלאזט...
מיין הארץ איז אין בראנזוויל און איך בין אין יפו,
— כ'האב אין א „שאפ" איהר געלאזט...

י. ש. ב—ר.

יפו, פאלעסטינא.

## שלים-שלי-מזל זוכט א כלה פון די פייפערס

(אין דער טויבען־פאָסט.)

שלימזל (לעזט): „איך בין א מיידעל מיט א שטילען, רוהיגען, צוריקגעצויגענעם כאַראַקטער. איך שלייע זיך ניט אַרום אין די גאַסען, קום ניט אין די דענסינג האָלס, געה קיין מאָל ניט ארויס פון הויז, מיין וואונש איז צו געפינען א לעבענס בעגלייטער וואָס זאָל מיר מיט זיי־כערע הענד דורכפיהרען דורך דעם לעבענס־וועג.

סיידי וועגעלמאַן.

שלימזל (אַריינקומענדיג אין הויז): איך האָב'ע — האָפענטליך קיין טעות ניט. ע — וואָהנט דאָ פריילין סיידי וועגעלמאַן? יא? א דאַנק פאַר דער פריינדליכקייט — איך וואָלט איהר געוואָלט אָנקוקען.

די מאַמע (אונטערברעכט איהם): אָך מיט פּלעזשער, אָט פיהר איך זי אַריין.

שלימזל (כאַפּענדיג זיך פאַר'ן קאָפּ): אַי גוואַלד, איך וועל זיך א מעשה אָנטהאָן, איך וועל פון זינען אַרונטער! מיט אַזאַ פערזעהעניש, מיט אַזאַ וויסטע קאַליקע וועל איך חתונה האָבען.. באַשערט געווען אַרויסוואַרפען א גאַנג און נאָך דער־לייגען א בלוטיגען סענט. טפו זאָל עס ווערען...

---

העל־פען:

# אויף אַ באַלל

א קלאַפּ אין דער פויק, און עס שפּיעלט דער אָרקעסטער
דעם וואַלצער דעם ערשטען. א רגע — א בליק —
און ס'דרעהט זיך א קרענצעל פון טאַנצענדע פּאָאַרלאַך
בעגאָסען פון בלענדענדען שיין און פון גליק.

עס דרעהען זיך, וויעגען זיך, בויגען זיך פּאָאַרלאַך
עס פלעכט זיך די ליעבע אַריין אין דער מיט —
עס צינדען זיך הערצער און אויגען און בעקלאַך
און לוסטינער טאַנצט מען, עס זינגען די טריט....

עס זינגען די טריט און עס שפּיעלט דער אָרקעסטער,
עס קלינגט אין די טענער א שטילער פערלאַנג...
עס קושט דער פערלאַנג אַלע טאַנצענדע הערצער,
א גאַט, היט זיי אָפּ פון א שלעכטען געדאַנק....

אוי, זעה נאָר דאָס קינד דאָרט ווי שעהן זי בעוועגט זיך....
כאָטש טאַנץ איהר אַנטקעגען און גיב איהר א קוס....
איהר בחור נאָר — גאָט זאָל איהם נעבאָך בעהיטען,
ווי לעפּיש ער שטעלט דאָס אַנידער א פוס?....

אָך טייוועל! דער קעריל פערדאַרבט מיר דעם וואַלצער!
כ'וועל בייז ווערען, כאַפּ איך און וואַרף איהם אַרויס!
און דאָך, ס'אַ רחמנות.... אַן אָרעמער בחור...
אַ זעה ווי ער פרעהט זיך.... זיין גליק איז איצט גרויס...

טאַנץ, בחור'ל, טאַנץ. ניין, איך וועל דיך ניט טשעפּען,
דו האָסט אַזאַ גליק דאָך נאָר איינמאָל אין וואָך
אָט באַלד נאָך א שעה און דער מאָרגען וועט קומען —
און איינשפּאַנען וועסטו זיך ווידער אין יאָך....

טאַנצט, קינדערלאַך, פרעהלאַך. טאַנצט לוסטינער, ווילדער!
אַ טוליעט זיך... טוליעט זיך... נעהנטער... אַזוי...
אוי, אוי, ווי איך פרעה זיך — מיר דאַכט זיך אַרומכאַפּען
וואָלט איך געקענט איצט — אַפילו א גוי!

---

אַזוי פיעל הערעוואָניע, שטעלט זיך פאַר וויפיעל כחות עס וואָלט זיך געפאָדערט פאַר א ראָמאַנענשרייבען און וויפיעל ער וואָלט עס געדאַרפט הערעווען צו קאָמפּלי־צירען א ראָמאַן. רעט, וואָלט ביי לייטען זי־..ענומען, דער חשק צו ש א פ ע ן ! אין דאָן, ווען דיעזע גליקליכע צייט וואָלט שוין געקומען, דאַן וואָלטען מיר זיך אַלע געמענט גראַטולירען אין א פרעהליכער שעה.

די פען מוז אָבגעשאַפט ווערען !

און אז די פען וועט אָבגעשאַפט ווערען, וועט אונז די געז־קאָמפּאַניע ניט שרייבען קיין געז־בילס; דער לענדלאָרד, וואָלט אונז ניט שרייבען קיין מוף־צעטלעך; דער גראָ־סערי־מאַן וואָלט אונז ניט שרייבען זיי־נע חשבונות; און איבערהויפּט, מיר וואָלטען ניט דאַרפען שרייבען קיין ליעב־בעס־בריוולעך צו אונזערע שונאים, זיי זאָ־לען אונז אויסשרייבען א פּאָר טשעקלעך.

ניערער מיט דער פען ! עס לעבע די שטיינהאַקעריי.

## שלים-שלי-מזל זוכט א כלה פון די פייפערס

(אין דער טויבען־פאסט.)

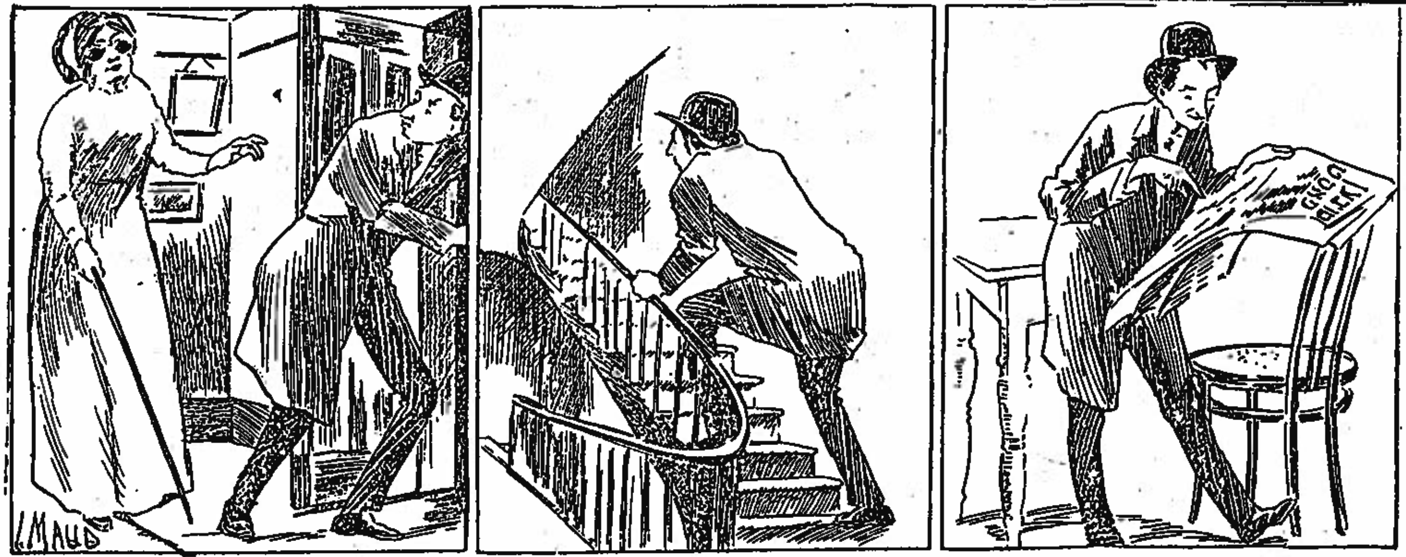

**ש ל י מ ז ל** (לעזט): איך בין א מיידעל, בלום און מילך איך קוק ניט אויף שעהנע פנים'ער, אויף געלט און אויף דזשולערי, — מיין פערלאנג איז בלויז א שטילען ארענטליכען יונגען מאן.

**ש ל י מ ז ל** (ענטציקט): פונקט ווי געוואונשען! ענדליך וועל איך דאך ער־רייכען מיין ציעל און קריגען די מיידעל נאך וועלכער איך האב אזוי געבענקט; איך מוז איהר געפעהלען!

**ש ל י מ ז ל** (דערזעהענדיג די כלה): הא? וואס? א בלינדע נאר? נאט, מיין נאט! היינט נעה גלויב וואס א צייטונג שרייבט! נא־מאר, מעהר קויף איך שוין ניט די טויבען־פאסט, טפפו!...

העל־פען:

## אין א מוזען-שטונדע

מיעד, פערשלאפען שרייב איך איצטער, וואס איך שרייב?—איך וויים ניט!
בילדער זעה איך: האלבע, גאנצע, אויסגעמישטע פארבען.
עפים פלאגט מיך, עפים טוהט מיר אזוי גוט אצינדער.
רוהיג, רוהיג דאכט זיך מיר, וואלט איך אצינדער שטארבען.

יא, איך פיהל אזוי. און דאך — איך קען עס מיר ניט גלויבען,
טאנצט ניט יעדער מענש אין מיינע יאהרען, אום אין לעבען
זוי א הירש אין וואלד?... יא, קינדער, יא. ווי גוט איז יענעם
וועלכער האט זיין גאנצע האפנונג נאך ניט אויפגעגעבען...

שטיל מיין הארץ. איך בין שוין מיעד פון גאט און פון דעם לעבען,
שוין צו אפט האב איך אלס גאסט ביים טייוועלס טיש געגעסען...
און וואס איז מיר דאס שעהנסטע — אונזער ליעבע?... פיהרט זי דאך
אין בעט אריין, די בעטלערקע אזוי ווי די פרינצעסין...

דא ניט לאנג האב איך א ליעד געלייענט פון א דיכטער,
וויינט דער ארמער אין זיין ליעד — א טויטען צו בעקלאגען...
בלאס און קרענקלאך, וויל ער נעבאך, זאל איהם זיין די ליעבסטע,
וויל — די פאהנע פון זיין פאלק זאל זי איהם העלפען טראגען...

ארמער ריכטער, ארמער מענש! ער שטעהט מיר פאר די אויגען,
אין זיין צימער זיצט ער פונקט אזוי ווי איך אצינדער;
מעגליך אויכעט, אז ער טראכט, אז ער וואלט איצט, געקאנט שוין
טאטע זיין פון מינדעסטענס — א האלבען דוצענד קינדער...

עלענד זיינען ביידע מיר, נאר יעדער אויף זיין אופן
ער וויל איינע נעבאך נאר... און מיר געפעלט זיין לשון...
ער וויל איינע — מיך האט שוין די צוואנציגסטע פערלאזען,
אלע צוואנציג האבען ניט די ווערט געהאט קיין גראשען...

קינדער. יא, איך בין געוועזן א קרבן... נאר צום אומגליק
פיהל איך, אז איך בין אצינדער אויך נאך ניט געשטארבען...
זיכער וועלען פרויען נאך — ניט איינע — מיך פערלאזען
זיכער וועל איך נאך ניט איינמאל זיין דערזעלבער קרבן...

זאגט אייך וואס איהר ווילט: מיין הארץ אליין זאגט מיר דעם אמת.
לעבען הייסט: די שעהנסטע פרויען פאר געליעבטע האבען.
האסטו ניט איז — וועה צו דיר א מענש! דו ביזט פערפאלען.
סיידען טויט זיך אדער לאז זיך לעבעדיג בעגראבען.

א מוזע מיט א גראבען בויך, מיט א רויט־שטוציגען שפיץ נאז, מיט בלייערנע ברילען, מיט קעסטעלדיגע הויזען, מיט אן אויפגעשפאלטענעם ראק און א ווייך־הארטען, גרינגעל־שווארצען, שפיציגקייי־לעכריגען, הויכען, סאמעט־פלושענעם סטאורפייפ.

און פון יענעם טאג אן, בעשטימענדיג איהם אלס מיין מוזע, האב איך גענומען שרייבען און פון אייך, מיינע צוקער־צאצ־קעדיגע, ליעב־הארציגע לעזער מאכען א לעבען.

ווי דאס דאזיגע לעבען האט אויס־געזעהן, וועלען מיר, דאס הייסט א י ה ר, זיך דערוויסען פון די ווייטערדיגע קאפיט־לען. א י ך האב דאס מיר נאך דעמאלט דערוואוסט... און איך געדענק ב"ה דאס דאזיגע לעבען: נאך קיין איין פינטעלע, קיין איין שטריכעלע, קיין איין צרה, קיין איין הונגער־טאג ניט פערגעסען... מיט אלע פישטשעווקעס...

האבע די עהרע!

Feb 16, 1912



# פון פויגעל-מילה:

## א שלום־לאהובי בריוועל
צו גענאַסע זאַקס.

ליעבהערציגער לאַנדסמאַן, גענאַסע סר. זאַקס!

איך האָב זיך אַ לאַנגע צייט געשלאָגען מיט דער דעה צו זאָל איך שרייבען צו ניט. ווען איך האָב אַנטמעלט דערזעהען ווי דער „פאָרווערטס" האָט אייך אַ סליידער גע־טהאָן די האַנדסוה אין פּנים האָב איך גלייך פאַרשטאַנען אַז מען צילעוועט זיך אין אייך, נור איך האָב געשוויגען. איך האָב מיר געטראַכט אַז עס איז מן הסתם אַן איבערגאַנג אַזאַ, קען זיין אַז גענאַסע קאַהאַן האָט זיך צוקריגט מיט גאַטליעב'ן, האָט ער געדאַרפט האָבען אויף וועמען אויסצוגיסען זיין פאַרביטערט האַרץ, איז ער אַנגעפאַלען אויף אייך (דער ליטוואַק איז דאָך אַלע מאָל דאָס כפּרה הינדעל). אַבער דאַ אַנוסטען האָב איך זיך אונטער־געהערט ווי צוויי „ב. ב. ב." (בינטעל ברידער פון בינטעל בריעף) האָבען גע־פיהרט אַ געספּרעך. איך האָב זיך צוגע־הערט און אַרויסגעטראָגען דעם פעסטען געדאַנק אַז זיי ווילען מאַכען אונזער „צו־קונפט" אַבסנייען דעם נאַרגעל און איך האָב ביי זיך פעסט באַשלאָסען אייך אָנ־צושרייבען די איינינע צייַלען כדי איהר זאָלט זיך פאַרבערייטען צו אַ ערנסטען קאַמפּף. איך זאָג אייך, גענאַסע זאַקס, דאָס איז ניט אַ קינדער־שפּיעל, איהר ווייסט פיליכט ניט פון דעם פאַקט אַז גענאַסע קאַהאַן קען איינשלינגען אַ וועלט ווען זיין פערדייאונגס אַפּאַראַט ווערט קאַליע. גורט אַז אייערע לענגזע, זעהט זיך מיט דר. קאַספּע'ן, זאָל ער אייך עפּעס פאַרשרייבען פאַר אייערע נערווען, — פארגעסט ניט! סריים אין אַלע נאַסען, זאָל דאָס פאָלק ווישען אַז אַ גרויס אונ־רעכט האָלט ביים געשעהן! רייסט אַרונ־טער די מאַשקעס פון די רויטהע יעזואיטען און דאַמעוועט אונזער „צוקונפט" פון דער צוועלף־פלאָרינער הייזקע.

מיט ברודערליכען גרוס,

ישראל באַבעס ס'זאַנער.

נ. ב. — אויב מעגליך דרוקט אָב אין דעם נעקסטען נומער „צוקונפט" אַט די איינינע שורה'לעך:

קאַהאַן, גאַטליעב, סלעווינער
האָבען זיך פאַרשוואָרען:
צו פאַרניכטען מיין זשורנאַל,
פאַרקירצען זיינע יאָהרען.

דאָך, זייט געטרייסט מיין זאַקסעלע
עס וועט זיי ניט געלינגען:
פאַלען מוזען אַלע „דריי"
ווען איך הויב אָן צו זינגען.

ישראל באַבעס

פון זאַנער, קאָוונער גוב.

מאַטווייקע:

## דע-לא-העסטער

פּאַראָדיע נאָך מ. ל. האַלפּערין.

ליעבסטע מיינע, מיין געליעבטע, — ס'איז די זון שוין אויפגעגאַנגען,
טרינקסט נור אוים אַ שוואַרצע קאַווע, כאַ!...—די זון איז שוין פערגאַנגען!
זאָל איך וויינען אויף איהר אונשולד? אויף איהר פריהען מערב־קבר?—
ס'אַרא סורות'דיגע קראַמפּען ס'כאַפּען אַן מיין יעדען אבר...
יעדען אבר... יאַ, מיין ליעבסטע, רענדלעך זיינען דיינע טרערען —
ביזטו, שטילע, אויפגעוואַקסען צווישען ליליען — ווייסע בערען?...
ווייסע בערען, עלעפאַנטען טראָגען לאַנגע לייבצודעקען....
זאָל איך אפשר דיינע ברעמען מיט אַ פּאַלמען־בלאַט פערדעקען?...
דיינע ברעמען — מיינע תפילין... בלאַנדזשען ווי איך אין די גאַסען —
זעה, געליעבטע, ווי איך בלאָנדזשע, זעה מיין האַלדז און נאַקען בלאַסען!
— ווילסט ניט קוקען? — אויף אַ דאגה!... — כ'בין אַ טראָטואַרען־מעסטער:
הונדערט טויזענד מאָל האָב איך שוין דורכגעשפּאַנט דעם דע־לאַ־העסטער..
דע־לאַ־העסטער, טייבעל מיינע, איז אַ וואונדערבאַרער גאָרטען:
זיבען זשאַבקעלאַך מיט בייטשען יעדען מאָרגען זיצען דאָרטען —
ביז עס קומט אַ מכשפה אין געשטאַלט פון פּאָליציי־מאַן
און פערטרייבט זיי... כאַטע זיסער! ווי עס טהוט אין פיאַטע וועה דאַן!...
טאַטע, פיאַטע, פיאַטע, טאַטע... — ערגעץ דרימעלט מיין פּרינצעסין...
מיין פּרינצעסין?—כ'בין משוגע!...—איז געמאָהלט איך זאָל פערגעסען?..
מיין פּרינצעסין... — יאַ, איך הויב זיך ביסלעכווייז אָן צו דערמאָנען:
אויפ'ן דעכעל פון'ם טורעם האָב איך דיך געטהאָן רערקאָנען... .
אויפ'ן טורעם? כאַ, כאַ,כאַ, כאַ!... — אַכגעבליאַקעוועטע ציגעל....
ביזט געשטאַנען און געפלאָכטען דיינע פורפּור־האָאָר ביים שפּיגעל,
האָב איך דיך אַרומגענומען און פערביסען מיט די ליפּען.
ביזטו ערגעץ־וואו פערשוואונדען... — קנאַקען, טרעשצען מיינע ריפּען...
מיינע ריפּען — בלאָנדע זאַנגען... — כ'בין אַמאָל אויך יונג געוועזען.
האָב איך זיך אין טיעפען חשך צוגעזעצט אַ וויילע לעזען,
זיינען פּלוצלונג שדים־ריטער אין אַ וויכער אָנגעלאָפען,
דיך געקידנעפּט... איצטער בלייבט אין איינציג מיטעל: כראָפּען, שלאָפען!..
טאָמער וועסטו מיר אין חלום אויף אַ בלאָהען וואָלקען קומען
מיאַקעט ערגעץ־וואו אַ קעציל? הער איך אפשר ביהנען זשומען?..
יאַ, עס זשומען אין די נאָסען מיליאָנען בלייכע דיכטער...
בין איך אפשר אין גן־עדן?... בין איך שיכור?... בין איך ניכטער?
ניכטער זיינען, שטילע קעצלעך בלויז די ברידער מעקנאַמאַראַס!...
ווייסטו וויפיעל ס'קלאָגען איצטער אויף זיי'ר גורל גראָהע נערות?....
קלאָגען, קלאָגען, ווי די ביבער, אויף דעם בינטעל יאָהרען זיי'רע...
מאָמע מיינע! האָבען זיי דען ווען בעגאַנגען אַן עבירה?...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

יאַ, כ'בין זינדיג, כ'האָב חרטה... איצטער בין איך זיך מישב:
קיינמאָל נאָך האָב איך געלעזען דעם פערדאַמטען אַרציבאַשעוו! —
תמיד, ליעבסטע, אומגעטראָגען זיך מיט היינע, שיללער, געטטע —
מיינס אַ פערד האָט אויסגעטריקענט, דאַכט זיך, ערגעץ אַ פלאַנעטע....
אַ פלאַנעטע, ליעבסטע מיינע, איז געגליכען צו אַ מיידעל:
ווילסטו — קושט זי דיינע תפילין... ווילסטו — טאַנצט זי דיר אַ ריידעל..
ריידעל, מיידעל, מיידעל, ריידעל... — עפּעס דרודעט מיר אין מוח...
דייטשע בירנער... שוואַרצע קאַווע.. ס'אַרא מבול!... — אָט איז נח!..

## פון פרעמדע לשונות

וויצען פון פערשיעדענע ענגלישע, דייטשישע און פראַנצויזישע צייַ־טונגען און זשורנאַלען, געזאַ־מעלט דורך

דייוויד ה. עלקאַניק.

### צוגעטראָפען.

— די וועלט איז אַ האַרצלאָזע זאָג איך דיר, הער אדרבה וואָס אַ פרוי האָט גע־טהאָן ווען איך האָב איהר געבעטען זי זאָל מיר געבען עפּעס אַזעלכעס וואָס האַלט צוזאַמען דעם קערפּער און זעעלע

— וואָס האָט זי געטהאָן?

— זי האָט מיר נעגעבען אַ „סייפטי פין".

### אַן ערפאָלגרייכע פיעסע.

פריינד: האָט דיין פיעסע עפּעס גע־האַט אַ גרויסען ערפאָלג?

פערפאַסאַר: ערפאָלג! געווים, די פרויען האָבען אַזוי פיעל געוויינט, דאָס זיי זיינען אוועק אהיים מיט זייערע ריכ־טיגע געזיכטער...

### געראַטעט א לעבען.

„ווירקליך", האָט די שעהמעוודיגע מיי־דעל געזאָגט, איך דענק דאָס איך בין ווערטה אַ קאַרנעגיע מעדאַל, איך האָב געסטערען געראַטעט אַ לעבען.

— ביזטו זיכער! — האָט אויסגע־שריען איהר פריינדין — „וועמענס?"

— מאַטעל'ס, — ער האָט געזאָגט דאָס ער וועלט אָהן מיר ניט געקענט לעבען.

### מיטלייד.

מוטער: האָט דער אייזמאַן געבראַכט אייז ווערהרענד איך בין געווען אוועקגע־גאַנגען, ווילי?

ווילי (4 יאָהר אלט): יאַ מאַמאַ.

מוטער: אַבער וואו איז דאָס אייז?

ווילי: דאָס אייז איז געווען שרעק־ליך קאַלט, האָב איך עס אַוועקגעלייגט גע־גען דער זון עס זאָל זיך אביסעל אנוואַרי־מען.

### בעריהמטקייט.

— איך וואָלט נאַרניט געגלויבט דאָס אַזאַ בעריהמטער מאַן זאָל וועלען אַז אַ בילינער ציגאַר זאָל טראָגען זיין נאָמען.

— וואָרום נים? ער ליעבט צו האָבען זיין נאָמען אין יעדען איינעס'ס מויל.

### צוויי פראַגען.

פאָטער (רופענדיג פון בעדרום, אַרום האַלב נאָך 11): דזשעני, דענקסטו ניט דאָס עס איז שוין צייט צו געהן שלאָפען?

דזשעני (מיט איהר פאַיט פון פראָנט־רום): יאַ פּאַפּאַ, וואָרום ביזטו מאַכט נאָך אויף אַזוי שפּעט?

# וואו די מוזען קינדער וויינען

א. פאטאגראף:

## טיפען פון דער גהעטא

4.

„גאלובטשיק".

א הויכער שטערען טיעף געקנייטשט,
א פנים רויט ווי צונטער;
א אלטער איד מיט לעבען פול,
א שרייבער א „געזונטער".

ער איז געווען א פארווערטס־כאן
געמאכט פון איהם א לעבען;
דאך פלוצלונג האט איהם אייבי קאהן
א „מאווינג־ווינק" געגעבען.

עס האט דעם אלטען וועטעראן,
דער עסק שטארק פערדראסען!
און האט פערקלאגט דעם „פארווערטס"־באס
ביי זיינע קאמפפס־גענאסען.

דאך געבליבען זיינען זיי —
קליין־בירגערליך אהן רעגונג:
משמעות אז הארמאניש איז —
„באוועגער", מיט „באוועגונג".

עס האט זיין פען א צייט גערוהט,
עס האט זייןווארט געשוויגען;
עס האט דער שקר טריאומפירט,
עס האט געזיעגט דער ליגען.

און ווען עס האבען שרייבער־הענד
דערפיהלט דעם דרוק פון אויבען;
דאן האט זיין שטימע זיי געדינט,
די „פען" געהאלפען הייבען.

פון שטאדט צו שטאדט האט ער געררייזט
געשריען און גליארעמט;
ער האט דעם קאמפף געפיהרט מיט היין
און זייטיגע דערווארעמט.

ער האט געקלאפט אין קעסעל־פויק,
געוועקט פון שלאף רב משה'ן,
און מיט א נביא'ס שטים האט ער
געפאדערט: „ארביטריישאן"!

דאך פלוצלונג האט זיין שטים פארשאלט,
ער האט זיין מויל פארשלאסען;
דער נביא שוויינט, זיין מויל איז שטום,
און כשר די גענאסען.

דער פארווערטס האלט איהם איצט אין פלען
פארכאפט אין זיינע נעצען;
עס טראגט א שלאס, דער אלטער איצט,
דער שלאס הייסט — „איבערזעטצען".

העל־פען:

## איך

שטאלץ צו זיין, האב איך געלערענט
שוין אין מיינע קינדער־יאהרען.
כ'האב זיך קיינמאל אין געפאהרען
אויף א רגע ניט פערלארען.

צו מיין מאמעס יעדער קללה
פלעג איך הויך אנ'„אמן" זאגען.
זינגען פלעג איך, פייפען, טאנצען,
ווען מיין טאטע פלעגט מיך שלאגען.

און אין חדר — פאר א קנעפעל
האב איך העגט און האלז געביסען
איינמאהל האב איך נאר דעם רבי'ן
מיט א פלאש אין קאפ געשמיסען.

איך דערמאן זיך און מיר ווירט ניט
איצט נאך פלאצען פון געלעכטער,
אוי, האט אויסגעזעהן דער אלטער
נוסער רבי — נאט גערעכטער!

יא, איך בין געווען א תכשיט
גאר א טייערע נשמה
מעהר ווי האס און מעהר ווי ליעבע
האט געברענט אין מיר נקמה...

איך בין היינט א האהר ניט בעסער
פרענט מיין ליעבסטער וועט איהר הערען
וויפיעל לעבען ז'האט פערלארען
זינט זי קען מיך... וויפיעל טרערען...

מענשען זאגען אז דער טייוועל
קוקט ארויס פון מיינע אויגען,
סיי ווי סיי האב איך פאר קיינעם
קיינמאל נאך דעם קאפ געבויגען.

איינער נאר — מיך שרעקט — וועט קומען.
קראנק וועל איך אין בעטיל ליגען
וועט ער הינטערווייליכץ קומען
מיך בעפאלען און בעזיעגען...

אט — ער שטעהט מיר פאר די אויגען:
„מענש גיב אפ צו מיר דיין לעבען"...
דאך — ער זאל מיך אויך נאך ק..ען
ביז איך וועל זיך אונטערגעבען...

צוואנציג מיידלאך זאל ער טרעטען
רונד־ארום מיין בעטעל טאנצען.
צוואנציג מיידלאך, זיידען־שיכלאך
אויף די פיסלאך... רויזען־קראנצען

אויף די קעפלאך... קליינע פייקלאך
אין די הענטלאך אין די קליינע,
טאנצען רונד־ארום מיין בעטעל
צוואנציג מיידלאך, יונגע שעהנע.

איך אליין וועל הילכיג פאטשען
אין די הענט און זינגען, לאכען.
וועט ער מיר זיין חלף ווייזען —
וועל איך בייזע שפאסען מאכען —

וועט די נאל אין איהם צעפלאצען..
שעלטען וועט ער נאט און וועלטען..
וועט ער שעלטען — וועל איך לאכען,
און איך וועל איהם העלפען שעלטען...

חוזק'ם איניקעל:

## מיין רוהע פלאץ

(נאך מארים ראזענפעלד.)

ניט זוך מיך, וואו די ברויטלעך ליגען,
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאץ;
וואו בראנזוויל האדעוועט די ציגען,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ.

ניט זוך מיך, וואו מטבעות קלינגען,
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאץ;
וואו דיכטער פוסטע ליעדלעך זינגען,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ.

ניט זוך מיך, ביי א ווייב, א טרייע,
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאץ;
נאר עפעס ביי א „גרינע חיה",
דארטען איז מיין רוהע פלאץ...

ניט זוך מיך, וואו קארוסאס טענער
מאכען ס'לעבען זיס, — מיין שאץ;
וואו עקטערס קרעהען ווי די הענער,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ...

ניט זוך מיך, וואו די בערשטלעך ליגען,
געפינסט מיך דארטען ניט, [illegible]ן שאץ;
וואו קעמלעך, זייף... מען קאן ניט קריגען,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ...

ניט זוך מיך, וואו די מענשען לעזען,
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאץ;
וואו ס'איז קיין בוך קיינמאל געוועזען,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ...

ניט זוך מיך ביי דעם טייך, דעם קיהלען,
געפינסט מיך דארטען ניט מיין שאץ;
וואו שכנים אין א פויקער שפיעלען,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ...

ניט זוך מיך, וואו מען וואשט אוים קאלערס,
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאץ;
צווישען שרייבערס, דיכטער, מאלערס,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ.

ניט זוך מיך, וואו די עלמאנס שפיעלען,
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאץ;
וואו ס'גרילצען פידלען פונקט ווי גרילען,
דארט איז מיין רוהע פלאץ.

ניט זוך מיך, וואו מען וויסט צו שאצען
יעדען דענקערס טיעפען זאץ;
וואו רעדנערס נעהמען געלד — און שוואצען,
דארטען איז מיין רוהע פלאץ...

און שטראפסטו מיך, מיין פריינד, מיין יונגער,
כ'וועל דיך הערען ווי די קאץ;
נור דארטען וואו מען שטארבט פאר הונגער,
בלייבען וועט מיין רוהע פלאץ...

March 2, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

פאטאגראף

## טיפען פון דער גהעטא

5.

דער שיעסער.

א מענש וואס טראגט זיין הארץ אין בויך
און איז קולטור'ס א טרעגער;
זיין אידעאל איז — פיש און פלייש
און עסט פאר צוואנציג יעגער.

ערליידעט ניט פון וועלטען שמערץ,
און לעבט זיך שטיל צופרידען;
ער זאגט, ער איז דער איינציגער,
וואס שיעסען קען — ביי אידען.

ער פרעדיגט דורך דער פרעס צום פאלק,
איז מנהיג זיי צום גוטען;
דאך ער אליין, ער טאנצט פאר פרייד
ווען יונגע האזען בלוטען

ער פאהרט אין די אידאראנדאק'ס,
אין הערבסט ווען בלעטער פאלען;
און שרייבט נאכדעם ארטיקלען פיעל
אין אידישע זשורנאלען.

ער קען די טהירען־וועלט גענוי,
ער קען זיי אויסגעבונדען;
ער זאגט א בער איז פאנגען לייכט
ווען ער איז אבגעשונדען.

עס גליהט אין איהם דער „יעגער־פונק"
און הערשט אויף איהם גאנץ שטארק
(מע זאגט, שטודירט די טהירען־וועלט
האט ער אין סענטראל פארק).

עס זאל איהם צו קיין גנאי ניט זיין
ניט זיין זאל איהם צו שאנד;
„בן־יקיר" זאגט אז „נמרוד" בלאפט
אין רייזען'ס — „נייע לאנד".

דאך מאלע וואס „בן יקיר" זאגט
דאס רעדט אין איהם די קנאה,
דען יערער נביא איז געניינט
צו לייק'נען יענעמ'ס שכינה.

די לעצטע יאגד האט איהם געגליקט,
און גליקליך איז די וועלט;
ער האט געכאפט א גאנצען הירש
(דער קאפ האט נאר געפעהלט).

ער נעהמט דאס לעבען ווי עס געהט,
און וויל פון אלץ געניסען
זיין גאנצע לעבען'ס טהעאריע
איז עסען, שרייבען, שיעסען!

מעפיסטא :

## שלוח המנות

דו האסט פערלאזט מיין איינזאם
הארץ,
דאך כ'האב אויף דיר רחמנות
און שיק לכבוד פורים דיר
מיין שעהנסטען שלח המנות.

דעם שלאף פון שלאפלאז לאנגע
נעכט,
וואס צערטעלט מיינע אויגען,
מיין יוגענד־טרוים, מיין הארצענס־
רוה,
וואס איז שוין לאנג פערפלויגען.

דיין חתן שיק איך אלס געשאנק
א טייערען ארטיקעל:
א שווערד... א שפיעז... נור ניין,
ניט דאס,
שוין גלייכער גאר א שטריקעל.

און ווייס ער ניט וואס „שטריקעל"
מיינט
און וועט חליה גרייזען,
בעזוך איך דיך אום פורים־נאכט
און וועל איהם דאס בעווייזען.

און יום טוב'דיג וועט זיין ביי דיר
א פורים'ל אן עכטער,
און פרעהען וועט זיך דיין געוויין
מיט מיין, מיט מיין געלעכטער...

## א פאראלעל

פון אברהמיל.

„פרויען זענען גלייך צו ביכער" —
דאס האב איך ערפונדען, —
דען די שעהנערע פון פרויען
זענען אויך „געבונדען".

## טרעפט חברה!

(א רעטעניש).

שווארצע קליידער טראגט עס,
שיינט צו זיין אין טרויער,
און דאך טאנצט און שפרינגט עס
שטענדיג אונגעהייער.

מ. נ. רייצעס.

העל־פען.

## אמאל

דעם פורים־טאג, קינדער, געדענקט איהר?
איך טראכט פון פערגאנגענע יאהרען,
פערפאלען... עס וועט שוין ניט קומען
דאס גליק וואס מיר האבען פערלארען.

אמאל, יא, די קינדערשע שמחות,
ווי פלעגט מען דאס טאנצען און שפרינגען.
א קלייניגקייט — פורים־שלח־מנות —
די שפיעלערס — דאס שרייען — דאס זינגען...

איך זעה זיי דאך אלע נאך איצטער:
דער קעניג, דאן מרדכי און אסתר.
ביים זייט מיט א שטעקען אין לאפע
א יונג צווישען אלע דער גרעסטער.

זיין פנים אליין קען איך זאגען
אז דאס איז דער כלב רב המן...
איך טוה נאך אצינדער א ציטער
ביים קלאנג פון דעם ראזיגען נאמען...

דעם קעניג דערמאהן איך צו גוטען
איך מוז, יא איך מוז איהם איך לויבען...
אז ער האט פערליעבט זיך אין אסתר
איז פשוט אין נסים צו גלויבען...

אנ'אסתר — זאל גאט איך בעהיטען
עס געהט מיר נאך היינט ניט פון זינען...
פאהרט אוים אין דער וועלט אין דער גאנצער
וועט איהר אזא שלאק ניט געפינען.

איין בילד וועל איך אימער געדענקען
רב זיינוועל דעם קלעזמער דעם אלטען —
זיין זוהן דעם משוגע'נעם לייביש —
צוויי זעלטענע מאדנע געשטאלטען...

פאר לייבישען האט מען געציטערט
מיט איהם פלעגט זיך קיינער ניט שפאסען
יאהר איין און יאהר אוים פלעגט ער לויפען
ביי טאג און ביי נאכט דורך די גאסען...

נאר איינמאל אין יאהר — אלע פורים
אזוי ווי פון א כשוף געפאנגען
איז ער מיט'ן טאטען געלאסען
פון שטיבעל צו שטיבעל געגאנגען.

געשפיעלט האט דער טאטע דעם פיערעל
דער זוהן האט מיט פויסטען — ווי שטיינער
געקלאפט אויפ'ן פעל פונ'ם פייקעל
געקלאפט און געקריצט מיט די ציינער.

א שרעק איז געוועזען צו קוקען
איך פלעג זיך דאן אימער בעהאלטען
ווען זיי זיינען ביידע געקומען...
צוויי זעלטענע מאדנע געשטאלטען — — —

March 8, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

## א־פאטאגראף

## טיפען פון דער גהעטא

6.

ברא־ווייסטא

ער איז שוין מעהר קיין אינגעל,
ער האט זיין פעקעל יאהרען;
פערפלאסען זיינען פופציג יאהר —
שוין, זינט ער איז געבארען.

ער האלט א טשאיניק זעהר אפט
און דוקא אויף יונות;
און קומט ער נאר אין „קאפע הויז"
דאן ברודער איז סכנות.

ער רעדט פון קונסט און פאעזיע,
פון רעדנער, זשורנאליסטען;
און איבערהויפט איז ער א מענש
קאטארי, וואס, ליעבט „איסטען.

ער איז א מענשעל „טאק סעביע"
א לעבעדיגער אינגעל;
און ווען ער רעדט באנעצט ער אפט
דעם פינגער אן זיין צינגעל.

ער איז א „אינדעפענדענט מען"
און דארף קיין לאסקעס בעטען;
און טאמער בעט ער יע א מאהל
איז בלויז נור — סיגארעטען.

ער איז א קינסטלער אין דעם פאך,
ער קען פין טויטע נעהמען;
דאך בעט ער ניט ביי אלעמען
ער וויים ווען, וועד — און וועמען.

ער האנדעלט מיט דער „סמעטענע"
מיט שרייבער פון גאזעטען;
„פיינע מענשען" זאגט ער זיך
און מיינע — סיגארעטען...

ער מאכט א לעבען פון געזאנג
כאטש ער איז קיין זינגער;
ער שטעלט קארוסא'ן צו די „הענד"
און נעהמט פון איהם די קלינגער.

ער זוכט נאר מענשען מיט טאלאנט
(ער האסט ווי טויט א באטשער)
ער זוכט נאר דעם וואס ליעבט געזאנג
און איז א גוטער פאטשער.

ער איז דער הויפט אגענט דאן־טאון,
פון אפערא געזאנגען;
א דאלאר „בלויז" און איהר זייט „שור"
צו שטעה'ן און הערען קלאנגען.

## העל־פען:

## דאס קונסט־ווערק

נעכטען, שפעטליך שוין אין אבענד
זיינען בידע — איך מיט איהר
אלץ דאס שעהנעם העסטער־גארטען
אומגעגאנגען אויף שפאציער.

זיצט אן אלטער איד א גרויער
אין א ווינקעלע אליין
אויף א באנק אן אלטער זיצט ער
שטום, ווי אויסגעהאקט פון שטיין.

אויסגעהאקט פון שטיין... א קונסט־ווערק
שטעהט אין גארטען, פראנק און פריי...
און די מענשען — גלייך ווי נארנישט
לויפען אלע דא פארביי...

כ'האב נאך קיינמאל אין א קונסט־ווערק —
ניט געזעהן אזוי פיעל פיין...
ווי א שארפער בלאנקער חלף
שניידט עס זיך אין הארץ אריין.

ווער האט זיך ארויסגעטראגען
מיט א וועה אזא אין הארץ,
אין א שטיין אריינצוקריצען
לעבען — אזוי גרויזאם שווארץ?!

ווער איז יענער גרויסער קינסטלער
וואס האט אויסגעהאקט דאס בילד?
האט ער ניט אין איהם, זיין לעבענס
העכסטען וועה־געשריי געשטילט?..

ווארום האט ער ניט זיין קונסט־ווערק
אין מוזעאום אויסגעשטעלט?
ליב געוואנען און בעוואונדערט
וואלט איהם דאך די גאנצע וועלט!

„זעה" זאג איך צו איהר „ווי פרעכטיג,
טריי צום לעבען אויף א האר"...
ויענט דאס קעפעל זי און שמייכעלט...
שמייכעלט און — צעוויינט זיך גאר...

## א רעטעניש

פון אברהם'ל.

מיין קאפ איז א „למד"
איין „עין" איז מיין סוף;
פאעטען און שרייבער
אפט ניעב איך פיעל שטאף...
די קעפ איך פערדריי איך
נאך מעהר, ווי דער ווייז...
יעצט, קיבעצערס קלוגע,
זאגט, ווער קען איך זיין?

זינט אונזער יובילעאום נומער איז ערשיענען זיי שוין פאראיבער 11 וו כען — און דיזע גאנצע 11 וואכען אונזער אין קאנטריים רווארפענער, אנגעוועהענער מיט אר טער משה ליבערמאן געזעסען און געוויינט, ביטער געוויינט. ווארום זיין בילד איז יט געווען צווישען די בעלי־שכחות. ליך האבען מיר די עהרע!

משה ליעבערמאן.

## וואלט געוואוסט נאר...

וואלט נאר יאנקעל עס געוואוסט,
אז א צווייטער האט געקוסט
זיין געטרייער ליעבער ראזען,
וואלט ער איהר דען ניט פערלאזען?

וואלט געוואוסט נאר שפרינצע מאלעס,
אז איהר חייקעל האט פינף כלות
און עס האט קיין ווערטה זיין ליעבען,
וואלט זי איהם דען ניט פערטריעבען?

וואלט געוואוסט דער רעווערענד מאטע,
אז די דרשות און קאפאטע
רופען נאר ארוים א לאכען,
וואלט ער רען זיך נאריש מאכען?

וואלט געוואוסט נאר דיכטער שלמה,
אז איהם רופען אלע בהמה
און אנטלויפען וועט זיין האדעל,
וואלט ער דען ניט זיין ביים נאדעל?

וואלט געוואוסט נאר יעדער איינער
וואס עס ווייסט ניט פון אונז קיינער —
וואלט דאס לעבען דאן זיין שעהנער
און די סטאדע וואלט זיין קלענער...

6 דער קיבעצער


March 8, 1912

זיין שערעל ארבייט פלייסיג ;
ער שניידט ביי טאָג, ער שניידט ביי נאכט,
און שניידט שוין א יאָהר דרייסיג.

און אָפט מאָהל זיצט ער ביז פארטאָג
מיט זיין בלאָנקירטען „חבר“ :
זיין שערעל שניידט דעם „היינט״ ארויס
און מאכט דערפון אַן עבר.

די שערעל, איז א טהייל פון איהם
כמעט ווי צוגעוואקסען ;
ער שניידט א מאָהל ביי „שלום'ען“,
און אָפטמאָהל אויך ביי „זאקסען“.

ער טהוט זיין פליכט נעוויסענהאפט
האָט אלעמען אין זינען ;
ער וועט פאר אייך אם ירצה השם,
א קליפּינג שוין געפינען...

ווערט זי לאנגזאם צו געוועהנט
ד'רעמעלט זי פאמעלאך איין.
טוהט דער האָהן דעם צווייטען קרעה
קוקט דער טאָג אין שטוב אריין.

הויב איך העכער אויף מיין קול
און אזוי געשעהט עס אָפט
איך די טאָכטער ליג און וויין
און זי, די מאַמע לינט און שלאָפט.

.2
פעדלער.
זאָגען פעדלער דיר דאָ דעות
פרעגּ זיך ניט קיין „סטייטש ?“
מוזט געדענקען אז די פעדלער
זיינען מענשען פון דער בייטש,

יעדער זיצט זיך אין זיין וואָגען,
פאָהרט ארומעט הין און הער
און דאָס פערדעל מוז איהם שלעפען,
טאָהר ניט זאָגען : מיר איז שווער.

לעהרער, שוחטים און רבנים
זייט איהר בעסער דען פון פערד ?
קומט איהר אָן צו אונז אין קאָנטרי,
מענט איהר קייען דאָן די ערד...

ער איז א „קאטער“ ניט ביי „קלאקס“
ער שאפט ניט מיט דער נאדעל ;
ער שניידט נור שטיקעלעך „קולטור“
און איז א מענש א גדול.

און וואו ער געהט, און וואו ער שטעהט,
זיין שערעל ארבייט פלייסיג ;
ער שניידט ביי טאג, ער שניידט ביי נאכט,
און שניידט שוין א יאהר דרייסיג.

און אפט מאהל זיצט ער ביז פארטאג
מיט זיין בלאנקירטען „חבר“ :
זיין שערעל שניידט דעם „היינט־ ארויס
און מאכט דערפון אן עבר.

די שערעל, איז א טהייל פון איהם
כמעט ווי צוגעוואקסען ;
ער שניידט א מאהל ביי „שלום'ען“,
און אפטמאהל אויך ביי „זאקסען“.

ער טהוט זיין פליכט געוויסענהאפט
האט אלעמען אין זינען ;
ער וועט פאר אייך אם ירצה השם,
א קליפינג שוין געפינען...

(ווי טהאן וואלט דאס איהם וועה :)
און פארערט אין א באריטאן —
א הייסע גלעזעל טהעע...

גלייך אין בעט אריין צוריק.

איך בין אבער איינגעשפארט
ליעג איך אויף דער ערד און וויין ;
ביז עס טהוט דער האהן א קרעה,
ביז די נאכט הויבט אן פערגעהן...

ווערט זי לאנגזאם צו געוועהנט
דרעמעלט זי פאמעלאך איין.
טוהט דער האהן דעם צווייטען קרעה
קוקט דער טאג אין שטוב אריין.

הויב איך העכער אויף מיין קול
און אזוי געשעהט עס אפט
איך די טאכטער ליג און וויין
און זי, די מאמע ליגט און שלאפט.

און עלטער, עס קומט איינגעבוינגו...
א. קארלין.

אין זומער עסט אויף עם דער ראסט ;

און בליהט נאך ווען עטוואס אין פריהלינג
ניט זיי זשע אין דעם אויף פערנארט,
זאלסט וויסען אז קומט נאך דער אסיען
דאן ווערט עס פערוועלקט און פערדארט...

2.

פעדלער.

זאגען פעדלער דיר דא דעות
פרעג זיך ניט קיין „סטייטש ?“
מוזט געדענקען אז די פעדלער
זיינען מענשען פון דער בייטש,

יעדער זיצט זיך אין זיין וואגען,
פאהרט ארומעט הין און הער
און דאס פערדעל מוז איהם שלעפען,
טאהר ניט זאגען : מיר איז שווער.

לעהרער, שוחטים און רבנים
זייט איהר בעסער דען פון פערד ?
קומט איהר אן צו אונז אין קאנטרי,
מעגט איהר קייען דאן די ערד...

March 8, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

העל־פען :

## דאס קונסט־ווערק

א־פאטאגראף

## טיפען פון דער גהעטא

6.

ברא־וויסטא :

March 2, 1912

March 15, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

א. פאטאגראף

## טיפען פון דער גהעטא

7.

דער שוויינער.

א קורצינקער, א דיקינקער,
א רונדער ווי א פעסעל;
א שמילער מענש א רוהיגער
א שעהנער בעל־הבית'על.

א קעפעלע א קאילעכ'דיג'ס
א רונדע ווי א ניסעל;
זיין גאנצער קערפערבוי באשמעהט
פון קאפ, פון האלז און פיסעל.

מיט גלעזער אין זיין נאז בעברילט
ער האט א שוואכע ראיה;
אויף די נאמור איז דעקאדענט
און שאפט א מאדנע בריאה.

זי האט משמעות זיך געאיילט
און זיך קיין מיה גענעבען;
גענומען „סמאק" א שטיקעל פלייש
און זיך געזאגט — זאל לעבען.

ער ווידמעט יעצט זיין גאנצע צייט,
אויף פארשען און אויף זוכען;
א בוך איז „עולמות" פאר איהם
א „קליפינג" פומער קוכען.

ער איז א „קאטער" ניט ביי „קלאקס"
ער שאפט ניט מיט דער נאדעל;
ער שניידט נור שטיקעלעך „קולטור"
און איז א מענש א גדול.

און וואו ער געהט, און וואו ער שטעהט,
זיין שערעל ארבייט פלייסיג;
ער שניידט ביי טאג, ער שניידט ביי נאכט,
און שניידט שוין א יאהר דרייסיג.

און אפט מאהל זיצט ער ביז פארטאג
מיט זיין בלאנקירטען „חבר":
זיין שערעל שניידט דעם „היינט־" ארויס
און מאכט דערפון אן עבר.

די שערעל, איז א טהייל פון איהם
כמעט ווי צוגעוואקסען;
ער שניידט א מאהל ביי „שלום'ען",
און אפטמאהל אויך ביי „זאקסען".

ער טהוט זיין פליכט געוויסענהאפט
האט אלעמען אין זינען;
ער וועט פאר אייך אם ירצה השם,
א קליפינג שוין געפינען...

העל־פען:

## איך און זי...

דער איך וואס צו איהר אין בעט
קעהרט זי זיך אוועק פון מיר;
דרעה איך זי צו מיר צוריק
ווערט זי אויפגעבראכט אויף מיר.

ווארפט זי מיך פון בעט ארויס
מיטען אין דער האלבער נאכט;
ליעג איך אויף דער ערד און וויין —
ווארפט זי זיך אין בעט און לאכט.

טוהט מיר איהר געלעכטער וועה;
ציה איך אויף דער ערד זיך אויס
און איך יאמער ווילד און הויך —
רייסט עס איהר דאס הארץ ארויס.

בעט זי מיך צוריק אין בעט
ענטפער איך קיין איינציג ווארט;
רוהיג ליעג איך און איך וויין
רוהיג, אויף דעם זעלבען ארט.

וויין איך אפ א שעה און צוויי
גיט זיך איהר דער שלאף ניט איין,
ווארפט זי זיך אהין אהער
ווערט זי בייז און ווילד פון פיין;

שפרינגט זי פון'ם בעט אראפ,
גיט מיר מיט'ן פוס א בריק
און א קניפ דאצו, און שפרינגט
גלייך אין בעט אריין צוריק.

איך בין אבער איינגעשפארט
ליעג איך אויף דער ערד און וויין;
ביז עס טוהט דער האהן א קרעה,
ביז די נאכט הויבט אן פערגעהן...

ווערט זי לאנגזאם צו געוועהנט
ורעמעלט זי פאמעלאך איין.
טוהט דער האהן דעם צווייטען קרעה
קוקט דער טאג אין שטוב אריין.

הויב איך העכער אויף מיין קול
און אזוי געשעהט עס אפט
איך די טאכטער ליג און וויין
און זי, די מאמע ליגט און שלאפט.

משה ליעבערמאן:

## און האט דיך, מיין ברודער...

און האט דיך, מיין ברודער, געטראפען,
אז דו האסט קיין נעכט ניט געשלאפען
און האסט דאן מיט ליעדער געפלייצט,
די שלעכטע רעדאקטארס נאר האבען
אין „באסקעט" זיי אלע בעגראבען
און נאכדעם די הרובע געהייצט? —

דו זאלסט זיך צום הארצען ניט נעהמען
און זאלסט זיך א האר אויך ניט קלעמען,
עס האט דאך בעגליקט דיך די צייט:
וועסט ווערען דאן ביגלער, אפרייטער
און אפשר נאר טאקי א ווייטער
און לעבען וועסטו אויך ווי לייט.

און האט דיר, מיין ברודער געשעהען
א צייטונג זאל האבען פרועהען
און געבען א ליעד דיינער פלאץ, —
א, ברודער, דאן ביסטו פערלארען,
דו וועסט שוין פערברענגען די יאהרען
און טהיילען דעם עולם מיט שוואץ.

קאנטרי־ליעדער.

1.

ניט אייל זיך, מיין ברודער, אין קאנטרי,
עס ברענט דא אין ווינטער דער פראסט,
און טאמער בלייבט עפעס פון ווינטער
אין זומער עסט אויף עס דער ראסט;

און בליהם נאך וועט ווען טעטאס אין פריהלינג
ניט זיי זעא אין דעם אויף פערגארט,
זאלסט וויסען אז קומט נאר דער אסיען
דאן ווערט עס פערוועלקט און פערדארט...

2.

פעדלער.

זאגען פעדלער דיר דא דעות
פרעג זיך ניט קיין „סטייטש?"
מוזט געדענקען אז די פעדלער
זיינען מענשען פון דער בייטש.

יעדער זיצט זיך אין זיין וואגען,
פאהרט ארומעט הין און הער
און דאס פערדעל מוז איהם שלעפען.
מאהר ניט זאגען: מיר איז שווער.

לעהרער, שוחטים און רבנים
זיינט איהר בעסער דען פון פערד?
קומט איהר אן צו אונז אין קאנטרי,
מעגט איהר קייען דאן די ערד...

March 22, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

א. זאַטאָגראַף:

## טיפּען פון דער גהעטאָ

8.

„משה'לע".

ער איז א מענש, א וויכטינער,
אין הויכע טהעאטער קרייזען;
איהר ויצט אין ליפּצין טהעאטער נור —
וואו זיינע פינגער ווייזען.

ער רעדט פון בלומען, און פון בערג
פון פעלדער, און פון הימלען;
א קינסטלער איז ביי איהם א „גאָט"
וואָס לאָזט דאָס פאָלק ניט דרימלען.

און רעדט ער, פון טהעאטער קונסט
דאַן זוכט ער אוים די טענער
און רעקלאַמירט, און אימיטירט
דער זאַמין זאָל קלינגען שעהנער.

און פרעגט מען איהם וואָס מאכט די קונסט?
ווי געהען די געשעפטען?
דאַן ענטפערט ער: „דער קינסטלער־גייסט,
מוז פריהער זיך באהעפטען —

„מיט יענעם גייסט וואָס רופט צו זיך!
וואָס וואָהנט, אויף בערג און סקאָלעס;
(או משה זאָגט, דאַן איז געזאָגט)
זיין אָרלער בליק זעהט אלעס...

ער רעדט, פון דראמען־שונד מיט שפּאָט,
מיט ניפּט איז זיין געלעכטער;
ניטאָ שוין מעהר א דראמען־גאָט
ניט איינס פאַראַן אן עכטער...

פּרובירט און שטעלט א פראגע איהם,
וואָס וועט פון טהעאטער ווערען?
דאַן וועט איהר אומגעפעהר פון איהם
אָט דיעזע זעצע הערען:

„קומען וועט א שווארצע נאכט,
פארשלינגען אלע שטראהלען:
און דאָס וואָס גאָרדין האָט געבויט
וועט טיעף אין אָבגרונד פאלען.

דער לעצטער הויך, פון לעבען וועט —
דעם לעצטען שטראהל פארלעשען;
און דאָס וואָס געטליך איז געוועזן,
וועט אויך דאָס פאָלק פאַרגעסען.

און ענדיגט מיט א שווערען זיפצ
(ווי טהאָן וואָלט דאָס איהם וועה:)
און פאָדערט אין א באריטאָן —
א הייסע גלעזעל טהעע...

מעפיסטא:

## דער „באַנדיט"

מיין קינד, ווי שלעכט זי איז, אָה נאָט
בעשיץ מיך און בעהיט!
זי האָט קיין אנדער נאָמען ניט
און רופט מיך נור — באנדיט.

אָט זיצט זי אין א ווינקעל, כייז
און רעדט קיין וואָרט ניט, שטיל,
איך שטעה ביים זיים און לאָף אריין
אין ברוגז'ען פּראָפיל.

צושמייכעלט זי זיך, קוקט מיך אָן,
ווער איך שוין בייז, צוקריענט,
— אָהן קאָנטריבוציע נעהט עס ניט,
דו זעהסט דאָך, כ'האָב געזיענט.

און כ'וויל ניט טייער, בלויז איין קוש
און שוין, מיר זענען קווים;
זי קוסט, זי האלדזט און וויינט און לאכט
און מורמעלט: דו.. באנדיט!

צו נאָר מיר געהען אויפ'ן נאַס,
זי דרעהט אוועק איהר קאָפּ
און בעט זיך: ס'געהען מענשען דאָך,
אוי לאָז מיך, לאָז מיך אָפּ!

ווי בעט, זי ראנגעלט זיך און בעט
ביז ענדליך ווערט זי מיער
און רוימט מיר איין א סוד אין באַק:
דו ביסט דאָך א באנדיט!

און איצט איך שפּיר איהר שמייכעל שוין,
זי לעזט געווים מיין ליעד
און לאכט צו זיך און מורמעלט שטיל:
אוי, איז עס א באנדיט!

א...

א, לעבט נאָך, ביז וואַנען דאָס לעבען איז יונג
און האסטיג דער פולס האלט אין שלאָגען;
ביז וואַנען עס זידען די בלוטען אין אייך,
ווי כוואַליעס ווי ווילדע וואָס יאָגען.

די ליעבע אין פריהלינג — דער שעהנסטער פאַר אייך,
זאַפּט איין איהם מיט נשמה און אויגען;
א, וואַרט ניט ביז וואַנען די יונגער — פערשווינדט
און עלטער, עס קומט איינגעבויגען...

א. קאַרלין.

מ. ל. האַלפּערן:

## אין גאָרטען

דאָס מיידעל פאָראויס, און דאָס אינגעל איהר נאָך.
עס פליהט ווי אויף פליגעל דאָס מיידעל.
נאָר — אָט! און ער האָט זי געכאַפּט ביי די האָהר
אָט וועט ער זי פאנגען ביים קליידעל.

א קוויטש טוהט דאָס מיידעל. עס הילכט און עס קלינגט
דעם אינגעלס פערשייטער געלעכטער.
מען יאָגט זיך אַהין און צוריק אויפ'ן גראָז
פערדריסט עס דעם אלטיטשקען וועכטער.

פערדריסט עס איהם ברומט ער און שילט זיך און שרייט
און כעס'ט זיך און ווייזט זיי דעם שטעקען.
דאָס אינגעל, דאָס מיידעל — זיי לאכען איהם אוים
און הייסען איהם: פויגעלאָך שרעקען...

די פויגעלאָך הערען דאָס, כאַפּען זיי אויף
דעם אינגעל'ס דעם מיידעל'ס געלעכטער —
דעם דופט פון די בלומען, דעם דופט פון'ם גראָז —
די קללות פון אלטען רב' וועכטער —

און זעצען זיך טרוימענד — ווי דיכטער אין גראָז —
אויף זייערע בוימער אנידער
און פלעכטען זיך אוים פון דעם נאנצען מיש־מאַש
א סעריע פון ריטהמישע ליעדער.

די פויגעלאָך זינגען, דער הימעל מיט זיי.
דער הימעל, די ליעבע, דאָס לעבען...
א שפּרונג טוהט דאָס אינגעל—דאָס מיידעל געכאַפּט—
און שנעל איהר א פּעטשעל געגעבען...

א פּעטשעל און נאָך איינס און נאָכדעם א קוש.
א קוש אויף להכעים דעם אלטען.
א ווייל'ע נאָך, שטעהט ער, דער אלטער... און ברומט...
דאַן קען ער זיין פרייד ניט בעהאַלטען.

ער קוקט אויף דאָס פּאָר אזוי פאָטערליך גוט
אין באָרד פלעכט ער איין זיינע פינגער
און לאכענדיג טראכט ער און טרוימט פון אמאָל...
און ווערט אויף א לעבענס־צייט איינגער...

March 29, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

א. פאטאגראף:

## טיפען פון דער גהעטא

9.

„אלבעטשע"

פון וואוקס, א קליינער מענשעלע
און האט א ריעזען שכל;
מיט צוויי נערוועזע אויגעלאך
און אימער מיט א שמייכעל.

ער מאכט א לעבען פון דער פען
און שרייבט אין די גאזעטען:
ער איז א ספארט א לעבע־מאן
און האלט נאר אין איין „וועטען".

ער „בעט" למשל אז ער איז —
אין טהעאטער קונסט א „בקי"
(ער שפיעלט נישקשה'דיג א שאך
און אויך א גוטע אקע)

ער קען דאס טהעאטער דורך און דורך
ער קען א יעדען ווינקעל;
ער ווייס למשל וויפיעל יאהר
עס שפיעלט די מיסעס פינקעל.

ער ווייס ווי אלט די ליפצין איז,
ער קען איהר נאך פון „סמילע";
ער ווייס אז מינץ, האט געלר א סך —
און אדלער, האט א — טהעאטער...

פאר איהם איז יעדעס טהעאטער פריי
און „אפען" אלע טהירען;
און ווען ער געהט מיט גוטען ניט
דאן לאזט די „קונסט" איהם פיהרען.

ער קען די טהעאטער פאליטיק,
ער קען דעם קאמבינייישאן;
ער שרייבט נישקשה'דיג „קריטיק"
און האלט אין זיגען „משה'ן".

זיין שפראך איז דרייסט, זיין פען איז שארף,
האסט „ספליאטקעס" און „אינטריגע";
ער ליעבט די קונסט, דאך מעהר פאר אלין —
ליעבט ער, א — „מאמעליגע".

דאס איז זיין נאציאנאלער שפייז
ער שלינגט דאס מיט דער „זשמעניע";
עס איז א שאד וואס דער טאלאנט —
איז „נעבאך", פון רומעניע...

ער איז א שטיפער מיט זיין פען
און אפטמאהל — אגב אורחא,
גיט זיין פען א „סטאר" א שטאך,
א קניפ, א ביס, א שטורכע...

## איין רוזוועלט'ל, איין רוזוועלט'ל

(א פאליטישער חד־גדיא)

איין רוזוועלט'ל! איין רוזוועלט'ל!
האט פערכאפט זיך וואשינגטאן —
אין דער צייט פון טומלען זיך.
איין רוזוועלט'ל! איין רוזוועלט'ל!
איז געקומען „2טער טערמינד'ל"
מיט דעם גרויסען ברייענען
און געוואלט ארפּזעצען
אונזער איינציג רוזוועלט'ל —
וואס האט פערכאפט זיך וואשינג־
טאן
אין דער צייט פון טומלען זיך,
איין רוזוועלט'ל! איין רוזוועלט'ל!

איז געקומען „טראסטעלע"
דער „צער" פון אמעריטשקע
און מיט דעם הילף פון וואוטער'ל
פון דעם נאריש וואוטער'ל, —
געשלאגען וויליאם ברייענען,
און נאך אמאל ארויפגעזעצט
אונזער טערי רוזוועלט'ן,
וואס האט פערכאפט זיך וואשינג־
טאן —
אין דער צייט פון טומלען זיך.
איין רוזוועלט'ל! איין רוזוועלט'ל!

איז געקומען „דריטער טערמינדעל"
איז געקומען ווילי טעפטעלע,
מיט'ן גראבען פעמפיק'ל
און מיט דער הילף פון רוזוועלט'ל
וואס האט געוואלט ניט לויפען
מעהר,
אראפגעזעצט דעם רוזוועלט'ל —
וואס האט געשלאגען ברייענען
צו זיין צווייטען טערמינדעל
וואס האט פערכאפט זיך וואשינג־
טאן —
אין דער צייט פון טומלען זיך.
איין רוזוועלט'ל! איין רוזוועלט'ל!

און ווידער איז עלעקשאן־יאהר
און ווידער איז דא רוזוועלט'ל
ער וויל „א דריטען טערמין" שוין
וויל שלאגען אונזער טעפטעלע
וואס ער אליין געהאלפען האט
בעזעצען זיך אין וואשינגטאן
איין רוזוועלט'ל! איין רוזוועלט'ל!

דער לעבעדיגער.

העל־פען:

## איך — א דועט

אזוי וואלט איך געזונגען,
ווען איך זאל קיין איד נים זיין.

היינט זינג איך פון מיין קנעכטשאפט ניט
אין פרעמדען לאנד.
היינט שטעה איך אויף און נעהם אין האנד
א בעכער ויין ביז פול צום ראנד.
און זינג א פרייהייטס־ליעד!

א נאכט פון לוסט און פרייד איז היינט.
א וואונדער נאכט
פון לוסט און פרייד, און פרייהייטס־פראכט,
דרום ווייט די טירען אויפגעמאכט
פאר פריינד און פיינד!

היינט ברענט אין מיר־מיין בלוט און זינגט,
היינט זינגט מיין בלוט.
היינט ברענט צערייצטער לייבען־מוטה
אין יעדעס גליעד ביי מיר, ווי גלוטה,
און יעדע מוסקעל קלינגט!

א קעניג בין איך היינט. און דו —
א קום מיין ווייב!
מיט בשמים זאלב דיין יונגען לייב
און קום צו מיר אויף נאכט, און בלייב...
דאס גליק האט פיינט די רוה.

דיין זוהן זאל זיין א יונגער העלד.
א העלד וואס שאפט
דעם־מוטה פון יונגער ריעזען־קראפט
אין יעדער ברוסט וואס איז פערשקלאפט —
און פריי וועט זיין די וועלט!

און ווייל איך בין א איד־
זינג איך אזוי:

א מלך בין איך היינט. א וועה,
דער זייגער איז שוין האלב נאך צוויי
עס שטארבט די סדר־נאכט.
און איך — אני ווי אין גאס א שטיין
ליעג איך אליין, אליין, אליין,
אין היסב־בעט און טראכט.

איך טראכט און וויין. עס וויינט מיט מיר
מיין הארץ. און שטארבט פון קומער שיעור
עס וויינט אין מיר מיין ליעד
איך בין שוין גרוי איך בין שוין אלט
מיין הארץ הויבט אן, שוין ווערען קאלט...
און כ'האב קיין מלכה נים.

April 5, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

א. פאָטאָגראַף

## טיפּען פון דער גהעטאָ

10.

„כמעט היינע“.

א שטאַרקער יונג, מיט לעבען פול,
און קוקט דורך אוינען־גלעזער;
און האָט א נאָז, ווי אָבגעטאָקט
א ריעז צווישען געזער.

ער טרינקט קיין שנאַפּס און אויף קיין וויין,
און שכור איז ער זעלטען;
ער טרינקט נור אויף באַנקעטען און —
דאַן קעהרט ער איבער וועלטען.

ער קלאַפּט טרעוואָגאַ וועגען זיך
און רופט זיך גרויסער דיכטער;
(דאָס זאָגט ער ווען ער איז בערוישט
און אויך ווען ער איז, ניכטער).

ער זאָגט אז ער און ער אליין
שאפט „קונסט“ און „אטמאָספערע־“;
און סטראַשעט אָפּט מיט פּעטש און קלעפּ
די שלעכטע רעדאַקטערע. —

ער איז א דיכטער „דעקאַדענט“
און שרייבט א גלאַטע ליעדעל;
ער טיטולירט זיך „איבערמענש“
און איז א פּראָסטער אידעל.

ער איז פאַרליעבט אין זיך אליין
און האלט זיך אין איין שפּיעגלען.
פריינדשאַפט איז ביי איהם א בוך
מיט זיעבען הונדערט זיעגלען.

ער איז קיין עלענדער אין לאַנד
די „מוזע“ איז זיין שוועסטער;
ער פיהרט שפּאַצירען איהר אין גאַס
ספּעציעל אויף — „דע לא העסטער“.

היינעס ליעד פאַרשיכורט איהם
און נהעטע׳ס איהם „בערוישט“;
ער זאָגט די „לאָרעליי“ איז גוט —
און איז פאַרליעבט, אין „פאוסט“.

ער זאָגט אז היינע האָט ווי ער
די דיכט־קונסט גוט „געמייסטערט“
ער איז ניט — זאָגט ער — „אי אי אי“
ראָך מעג מען זיין בעגייסטערט.

עס ברעכט מיר אָפּט דאָס הארץ אויף איהם
ער ריהרט מיר אזש צום וויינען;
ספּעציעל אָט דאַן ווען ער פאַרגלייכט
זיין גרויסען „איך“ מיט — היינען...

## אליהו הנביא נאָך׳ן סדר

היק—היק — בין איך שכור אדער ניט שכור, דער טייוועל ווייס זיי; געטרונ־קען אזוי פיעל כוסות און גאָר ניט, משמעות חברה האָט מיר אָבגעבלאָפט און מיר ניט געטריט מיט יצחק גאָלדבערג׳ס וויין.

## פון פּאַמפּאַדור׳ס „זייטיגע געדאַנקען“.

א קרעמער פערקויפט אלעס, אָפּט בשמים אויך... נור אויב זיינע הענט האָ־בען ערשט זיך גע׳עוסק׳ט מיט העריגג איז וועה צו די בשמים און נאָך פיעל מעהר צו די קונים...

• • •

קלערען פיעל שאַדט צום קאָפּ;
קלערען וועניג שאַדט צום הארץ.

• • •

אלע שרייען: כאַפּט די יוגנד, זי ענטלויפט...

אלע לערנען: נוין אויס די יוגנד — זי ענטרינט, נור קיינער לערנט ניט — ו ו י ?...

• • •

כא, כא, כא! דאָס לעבען איז אמאָל א געלעכטער: לאַך זיך אויס און געה דיין וועג...

אוי וועה! וועה! וועה! דאָס לעבען איז א געוויינעריי: וויין זיך אויס גוט און בעטראַכט דיין וועג...

• • •

איך האָב געלאכט, איך האָב געוויינט, און וואָס מיינט איהר, איך האָב שוין מיין וועג?

• • •

א סוד איז יעדע פרוי, אזוי דוכט זיך דעם מאַן. — א סוד איז יעדער מאַן, אזוי דוכט זיך דער פרוי... נור ווען זיי קומען זיך צוזאַמען פאַלט אַרונטער דער שלייער און דער סוד פערשווינדט. היינט ווייסט איהר שוין: ווארום עס איז ניטא קיין שלום־בית?

דער לעבעדיגער.

מ. ל. האַלפּערן:

## סערענאַדע

געשפּיעלט האָבען איינמאָל א ליעבע
א מיידעל כמעט נאָך א קינד
מיט איינעם א בחור א יונגען
געלאָזט און פערשייט ווי דער ווינד.

געזונד איז געוועזען דער בחור
דאָס לעבען אין איהם האָט געלאכט
דאָס מיידעל א קראַנקע, האט אימער
געוויינט, און פון שטאַרבען געטראכט.

זיי זיינען זיך ביידע צעגאַנגען
דאָס מיידעל האָט ביטער געקלאָגט.
דער בחור דאָך, האָט זיך דאַן לוסטיג
נאָך אנדערע מיידלאך געיאָגט.

פון איינער געיאָגט צו דער צווייטער,
פּראָבירט מיט א דריטער זיין גליק.
זיין הארץ אָבער האָט איהם געצויגען
צו איהר — צו זיין ערשטער צוריק.

געליעבט האָט איהם מעהר ניט די ערשטע
זי האָט איהם פערשטויסען פון זיך.
האָט ער זיך צום טרינקען גענומען
געגאַנגען אָהן קליידער אָהן שיך.

און האָט איהם פערדראָסען דאָס לעבען
דאָס לעבען אין איינעם מיט אלץ.
דאַן איז ער ארויף אויפ׳ן בוידעם
פערוואָרפען א שטריק ארום האלז.

מיט מיר קען געשעהען דאָס זעלבע
נאָר שרעקען — דאָס דאַרפסטו זיך ניט.
דו ביזט ניט מיין ערשטע געוועזען —
און איך בין נאָך ל־א־א־נ־ג־ניט משוגע!

---

## א אידישער דיכטער

בענקט נאָך דאָס לעבען און איז אליין טויט,
רייך נור אין טאַרבעס און אָרעם אין ברויט,
אָר׳מע, פערוויינטע און דופּלאָזע קוויט —
אידישער דיכטער!

קליינע פערלאַנגען, נאָך קלענערעס מוטה,
צוקער־רחמנות׳דיג, ווייבעריש־גוט,
בלאַסע, אָהן ליידענשאַפט, לעבליכעס בלוט —
אידישער דיכטער...

בעטלער און חזן און בדחן צומאָל,
ווייקט ער אין וואַסער זיין פעדער פון שטאָהל,
וויינט מיט א בעטענדען שוואַכינקען קול —
דער אידישער דיכטער.

ניט קיין דיכטער.

April 12, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

א. פאטאגראף:

## טיפען פון דער גהעטא

11.

### „כמעט גראף“.

א גאליציאנער אידעלע,
מיט רויט־פערפלאמטע בעקלאך,
מיט וואנטשיקלאך, פראנצויזישע,
די האר פערקאמט אין לעקלאך.

ער איז א בארבער, א זשעניע,
ראך שייוט ער זעהר זעלטען;
ער היט נאר גראף'ס נשמה אב
און קעהרט פאר איהם גאר וועלטען.

ער לאזט אויף איהם קיין שטויבעלע,
קיין הערעלע ניט פאלען;
ביי איהם איז גראף דער ערעלסטער,
פון אלע טהעאטראלען.

ער שניידט די פינגער זיך פאר איהם,
און געהט פאר איהם אין פייער,
ער ליעבט איהם ווי עס ליעבט א מאן
א יונגער ווייב, א טרייער.

ער זאגט אז גראף ברייננט אונזער „קונץ“
א ריעזען גרויסען נוטצען;
יאקאב אדלער, זאגט ער, קען —
ביים גראף די שטיוועל פוטצען.

ער איז א טהעאטער ספעקוליאנט,
א מעקלער, און א פאקטאר;
ער קומט אין „זאקס קאפע“ אריין
און דארט א טשייניק האקט ער.

ער דרעהט א ספאדיק מיט „זיין גראף“
און הויבט זיך אין די הימלען;
ער זאגט נאנץ אפט אז „ווען ניט ער“
וואלט גראף נאך איצטער שימלען.

ווער וואלט פון גראף'ען גאר געוואוסט?
וואס וואלט פון איהם געווארען?
ווען ניט מיין פוש? (ער פושט איהם שוין
א שעהנעם בינטעל יאהרען).

ער איז געווען זיין פרעסס־אגענט,
פלעגט ריהמען איהם און לויבען;
ער, נור ער! האט דיעזען גראף —
צום קינסטלער־טראהן ערהויבען.

ער איז נאך היינט זיין פאטריאט
און דינט זיין „גאט“ מיט עהרע;
(און „גאט“ בעצאהלט זיין טרייען קנעכט —
מיט יענקי דאלארס שווערע...).

## פון פאמפאדור'ס „זייטיגע געדאנקען“

שעהן איז דער שרעק — נור ניט פאר דעם וואס שרעקט זיך.

* * *

שעהן איז דער שרעק, א טיעפער סוד איז אין זיין ברוסט פערשלאסען אפט־מאהל איז וואס גרעסער דער שרעק אלץ טיעפער דער סוד און אפט מאהל איז וואס שוואכער דער מענש אלץ גרעסער זיין שרעק...

* * *

שרעק שאפט — רוהיגקייט פערשלעפט: דער שרייבער וואס שרעקט זיך און צוויי־פעלט אימער אין זיין טאלאנט רער שאפט אימער נייעס און דער שרייבער וואס איז רוהיג מיט זיין טאלאנט, דער שלאפט תיכף איין...

* * *

א גרויסען „פאר וואס“ האט אימיצער ניט געבעטענערהיים פאר מיינע אויגען גע־שטעלט ווען איך בין א איינגעל געווען — און פון דאן אן קוק איך, זוך איך, פרעג זיך, צווייפעל און שרעק זיך און איך בין קיינמאהל ניט רוהיג: — קלוגע מיינע זאגט מיר „פארוואס“?

* * *

שרעק איז א קינד פון פינסטערניש און דער סוד איז אויך א קינד פון פינסטער־ניש, און דער מענש איז א קינד פון זיי ביירען. מיר בלאנרזשען נאך אלץ ווי מיט טויזענדער יאהרען צוריק באטש מיר האבען שוין עלעקטרישע בעלייכטונג, די ערד ליגט נאך אלץ ווי א גולם אונטער אונזע־רע פיס, באטש מיר האבען טויזענד געאלא־גען און זאמר גריבלער. מיר טומלען זיך אויף איהר און פערגעסען זיך, בויען אן אונזערע מארערנע „בילרינגס“ אבער זי ניט זיך פלוצלונג א ברען פאנאנדער אין איהר שווארצער ברוסט, נים זיך א טריי־סעל פאר צער, פאר פרייד? — ווער וויים... נור מיר קלוגע דערשרעקען זיך אויף טויט...

* * *

שרעק איז א קינד פון פינסטערניש און דער סוד איז אויך א קינד פון פינסטער־ניש און דער מענש איז א קינד פון זיי ביירען: ס'הענגט א הימעל איבער אונ־זערע קעפ, קוקט מיט זיין „ניט ריהר מיך אן אויג“ ביי טאג און מיט זיין אייז־טראסט אויג ביינאכט, הויכע גרויסע סודות וואלקען שלעפען זיך איבער איהם סיי ביי טאג סיי ביי נאכט — ס'שניידט אמאל א פעסער־בליץ זיין ברוסט דורך א דונער נזלן קנאלט אמאהל מיט כעס און מיר די אלין וייסער שרעקען זיך דאך אויף צו להכעיס אלע וויסענשאפט'ס ביכער און אסטראנאמען...

העל־פען:

## פריהלינג

קומט פריהלינג, שליסט אויף מיין פערגאנגענעס לעבן
פאר מיר זיינע גאלדענע טירען;
און דארט זעה איך ווידער די טעג פון מיין יוגענד,
וואס איך האב שוין איינמאל פערלוירען...

אט בין איך א איינגעל, צום ערשטען מאל ווייזט מיר
דער טאטע די תפילין צו לעגען;
א שטאלצער, א פרעהליכער שטעה איך און דאווען
די אויגען צום פענסטער אנטקעגען...

די זון ליגט אין גאס, אויף דער ערד, אויף די רעכלאך
עס גלאנצען אין זון־שיין די שויבען;
אין לופטען די פויגעלאך וואיווען און שוויפטשען
און בלוי איז דער הימעל פון אויבען.

און אונטען — די קינדער, די ווייבער, די זקנים,
מיט פנים'ער קלאהרע... אהן זארגען...
ווי הארציג בעגעגענט דאס איינער דעם צווייטען;
„גוט מארגען איך גנעשע“. „ג[illegible]ירגען“.

„גוט מארגען אייך“ מעקען מיט שאקלענרע בערדלאך
דעם רבי'ן רב אהרן'ס צוויי ציגען...
אין טייכעל די קאטשקעלאך ליארמען און שרייען,
אזוי ווי זיי וואלטען זיך קריעגען...

קווא־קווא! שרייט די איינע, קווא־קווא! שרייט די צווייטע.

תווא־קווא! שרייען אלע צוזאמען.
פארביי לויפט א איינגעל און וויינט נעבאך ביטער -
נעכאפט א פאר קלעפ פון דער מאמען..

איך קען איהם דאס איינגעל. איך קען אויך זיין טאט
ער קלויבט נעבאך שמאטקעס און ביינער.
און לויפען די קינדער איהם נאך אין די גאסען
בעווארפט ער זיי אלע מיט שטיינער...

איך טראכט פון דעם איינגעלעס ארעמען טאטען
פיעל זארג ס'איז ביי איהם און פיעל קומער...
און שטיל הויב איך אויף מיינע אויגען צוו הימעל
אזוי ווי א טאטע א פרומער...

זעהט גאט אין זיין הימעל מיך דאווענען איצטער
און צעהלט ער מיר נאך מיינע ווערטער?
און זעהט ער דאס ארעמע איינגעלע וויינען?
און שוויפטשען די פויגעלאך, הערט ער? — —

April 19, 1912

## צווישען בהמות

— נו ווי געפעהלט דיר מיל־לער'ס שטעלונג צו רוזוועלט'ן
— ער האלט פון איהם סכנות־נפשות.
— פאלט דיר נאָר ניט איין אז עפּעס מוז אין דערינען שטעקען?
— ניין!...
— איז דאָך מיללער א מאָהל גע־ווען רוזוועלט'ס גרעסטער געגנער און פערלוימדער.
— נו איז וואָס?...

— ביזט א בהמה..
— ביזט אליין א בהמה...

---

— וואָס דענקסטו וועגען ליטע־ראַטען־קלאָב?
— וואָס איז?
— דאָרט קאָסט שוין 5 דאָלאַר איינטריט פאר א נייעם מעמבער?
— וואָס איז דער יחוס מיט זיי?
— בהמה! זיי ווילען דער קלאָב זאָל אונטערגעהן אלס קלאָב פון אריסטאָקראַטען...

### ענטשולדיגונג.

— ענטשולדיגט מיר ליעבער הערר! אין דער היטץ פון קריעג האָב איך אייך אָנגערופען: „איד־יאָט"; אָבער איהר ווייסט דאָך אז איך קום פון א היטציגער פאַמיליע, אונזער פאַמיליע איז שוין אזא; „וואָס אויפ'ן לונג דאָס אויפ'ן צונג"...

---

מעהרסטענטהיילס פון די פילאָ־זאָפען פון אלע צייטען האָבען גע־האַט לאַנגע נעזער.

דאָס בעווייזט אז ד ע ר וואָס טראַכט לאַנג ציהט זיך ביי איהם אויס דער נאָז.

---

### הינטישע דענטיסטען

די לעצטע צייט האָבען זיך גע־וויזען א נייער סאָרט דענטיסטען — ה י נ ט י ש ע ד ע נ ט י ס ט ע ן.

די וואָס האָבען געהאַט וואָס צו טוהן מיט דענטיסטען וועלען שוין די הינט ניט מקנא זיין...

### דאָס לעצטע וואָרט פון דער מאָדע.

פרויען האָבען זיך יעצט דער־טראַכט צו לאָזען זיך פאָטאָגראַפי־רען מיט צוגעמאַכטע אויגען.

דאָס איז „א וואונק" אז די פרוי וויל כאָטש איינמאָהל ניט ווינקען מיט די אויגען וואָס דאָס איז פאר איהר כמעט ווי אונמעגליך...

---

אין אויסלאַנד זיינען יעצט אריין אין דער מאָדע פרויען־העטס מיט עלעקטרישע בעלייכטונגען אין יע־רען בלימעל.

זעהט איהר אָט דאָס איז ווירקליך א גוטע ערפינדונג, וואָס וועט שטאַרק ארויסהעלפען די נאַכט וואַנדלער האָלל־און־סטופּ שטע־הער פון אלע סאָרטען.

אזוי האָט נעביך א בחור'ל, א מאָהל אין דער פינסטער ניט גע־וואוסט וואו ריכטיג א קוש טוהן זיין מיידעל און יעצט וועט עס זיין פאר איהם ליכטיג...

---

העל־פען:

## דע-לאַ-העסטער

היינט ביי נאכט האב איך געחלומט אז כ'האב צוגעמאכט די אויגען שוין אויף אייביג. און מיין זעלע איז צו גאָט ארויסגעפלויגען. לאנגזאם לאנגזאם אויפגעגאנגען איז מיין טיהר. אריינגעקומען ביזטו ליעבסטע טיעף פערטרויערט. אין דער האנד א קרענצעל בלומען לאנגזאם בוינסטו זיך ארונטער און עס ריהרען אַז מיין שטערען דיינע ליפּלאך — און עס פאלען אויף מיין הארצען דיינע טרערען... הער איך דיך מיין ליעבסטע וויינען פלאגט מיך גרויזאם מיין געוויסען בלוטען נעהמט מיין הארץ נאך איינמאל און עס ווערט אויפס ניי צעריסען — — ביזט געוועכט געליעבטע מיינע. כ'האב נאך צייט געהאט צו שטארבען נאר פערפאלען, דו אליין דאך, האסט בעשלאסען מיין פערדארבען. האסט בעשלאסען מיין פערדארבען. איצטער דארף מען מיך בעגראבען מוז איך פאזיטיוו א קבר און דאצו תכריכים האבען.

יא, תכריכים און א קבר... ווער וועט מיר דאס אלעס געבען בין איך דאך קיין לארזשעדבורער קיינמאל ניט געוועזען אין לעבען. וויין געליעבטע, וויין און יאמער. זאל אין דיינע הייסע טרערען גלייך ווי אין א ים, מיין קערפער שפורען־לאז פערשוואונדען ווערען. קענסטו ניט אזוי פיעל וויינען — בלייבט דיר איצטער גאר־ניכט איבער. מוזט זיך ווענדען צו דעם קלאב פון „דזשואיש־רייטערס". געה אריבער און דערצעהל זיי אז דיין ליעבסטער וועלכער פלעגט קיינמאל קיין גראשען מיטגליעדס־בייטראג ניט בעצאהלען, ליעגט אצינדער אויסגעלאשען פונקט ווי אלע טויטע ליגען. מוז מען — הייסט עס — איהם בעגראבען כוז ער פאזיטיוו א קבר און דאצו תכריכים האבען.

אט אזוי געליעבטע מיינע זאלסטו גאנץ געלאסען זאגען צו דעם קלאב פון דזשואיש־רייטערס. וועלען זיי זיך דאן בעקלאגען אז זיי זיינען אויכעט ארעם. דאן איז — שטעל זיך פעסט אנטקעגען און פערלאנג אז מאכען זאל מען א קאנצערט פון מיינעט־וועגען. צוואנציג, פופציג און א דאלאר זאל מען איינטריטס־געלדער נעהמען. און די בעסטע „קרעפטען" וועהלען. זאל איך זיך ניט דארפען שעהמען. פאראס קראנץ זאל זיין די ערשטע. רורד'ן הארץ און דורך די ביינער נעהט איהר שטימע ווי א שווערד... איהר געזאנג קען ריהרען שטיינער. איינמאל הערען זי און שטארבען... פריינד יאנאווסקי לאז מיר גריסען בעט איהם; פאר זיין רעדע זאל ער ניט קיין שארף געטראנק געניסען ווייל ער קען זיך נאך צעווייגען, דאן קען זיין — ער ווערט צו ערעל רעדט ער אנשטאט פון מיין גרויסקייט, פון א פראסטער קוכניע־מיידעל — קען עס דאן געפעהרליך ווערען... יא מיין קינד, עס קען פאסירען אז ער זאל זיך מיזען נאכרעס מיט הערר גאטבערג רועליערען... נאך יאנאווסקי קומט יהואש, דע־לא־העסטער'ס ריכטער־שטערען לאז איהם גריסען ליעבסטע מיינע. און פערלאנג ער זאל דיר שווערען אז ר'עס לייענען א פאבעל. ווי אנ'עזעל א געבריכטער קריעגט זיך מיט אנ'אָקס אנ'אלטען ווער פון זיי עס איז א ריכטער... ער זאל האלטען כיט'ן עזעל... אין דער צייט פון רעבאטירען זאל רער עזעל פילאזאפיש מיט זיין עק דעם אָקס בעריהרען... דאן זאל עמיץ ווער עס וויל נאר — אום דעם עולם צו ערפרישען אייניגע מינוטען פלאגען דאס קלאַוויר און די קלאווישען... דאן זאל ראזענפעלד, דער ליעבלינג פון דער מאסע, עפּיס געבען זאל ער לייענען דעם „לאַטיסניק", און ניט ווייט פון איהם, דאנעבען זאל א לאנדסמאן א „געשטראמטער" הויך מיט זילבער־גולדענע קלינגען און זיי ווארפען אין דער לופטען. דאן זאל „רייזען" אונטערשפּרינגען און זיי כאפּען און פערשלינגען — וועט דער עולם זיך לאנגווייליען. זאל מען עקס־לאקס־פילען קליינע און דאס גייע לאנד פערטהיילען חלפטו דאס ניט, דאן זאל דער ערלער דאקטאר גינזבורג אונזער חנא, זינגען „טרייבערייי" און ציינען ווי אזוי מען מאכט א קאנע... דאס זאל זיין דער שלוס פון קאנצערט... גאר־נישט מער פון פראגראם פעהלען אויף מיין קינד זאלסטו דאביי זיין ווען מען וועט די קאסע צעהלען און רערמאנען דעם קאסירער אז דאס געלד דא דארף מען האבען אויף א קבר און תכריכים — מיך דעם טויטען צו בעגראבען... איצטער אבער ווי דו זעהסט עס בין איך נאך דערווייל ביים לעבען... יא, מיין קינד איך בין ביים לעבען... א בעוויז זאל איך דיר געבען? פיהלסטו ניט מיין קוש אצינדער אויף די רויזענבקעלאך דיינע... אך ווי הארציג שעהן דו שמייכעלסט — דו געבענשטע ליעבסטע מיינע!

April 19, 1912.



# די מאָדע-פיגור

## א מעשה'לע פון העל־פען.

די מאָדע־פיגור איז געשטאַנען אין מי־טען שטוב אַזוי ווי איצטער, איך און דיא, עלטסטע שוועסטער דזשעני זיינען געזעסען איינס אַנטקעגען דאַס אַנדערע, זי האָט גע־נעהט און איך האָב מיר שטילערהייט אונ־טערגעזונגען עפּיס אַ ליעדעל וואָס כ'האָב ערגעץ אַמאָל געהערט און פון וואָס איך האָב געטראַכט געדענקט איך אַלץ נישט מעהר.

די מהיר האָט זיך אויפגעמאַכט און עס זיינען אַריינגעפלויגען ווי צוויי זומער־פויגעלאַך רושעניס איינגערע שוועסטער מיט איהר פריינדין, וואָס איז צוגלייכער צוים מיין געליעבטע, צום בעדויערען אָבער איז זי אויף מיר ברוגז שוין זעהר לאַנג.

ביידע מיידלאַך האָבען געלאַכט. און ביי־דע האָבען אויסגעטאָן די העטס. מיין גע־ליעבטע האָט איהרען אוועקגעלעגט אויף דער קאָמאָדע אין קיך, איהר פריינדין האָט איהרען אויפגעהאָנגען אויף דער מאָדע־פיגור — און מיט אַ פרעהליך־לוסטיגען פּנים האָט זי גענומען דערצעהלען פון וואַ־נען זיי קומען דאָס איצטער.

— „אויף נייע דרעסעס האָבען מיר זיך גענומען. אָט זעהט".

זי האָט אויסגעוויקעלט דאָס פּאַפּיער, אַרויסגענומען פון דאָרט אַ בלויען גלאַנ־צענדיגען שטאָף — און איהם אַנגערופען ביי אַ נאָמען וועלכען איך געדענק נים, דאַן האָט זי דעם שטאָף פּאַנאַנדערגעלעגט, אַרויפגעלעגט אויף דער ברוסט, געמאַכט אַ פּאָר קנייטשען און זיך פלינק אַ דרעה געטהאָן צו איהר שוועסטער דאַן צו מיר —

— „נו, ווי געפעהלט אייך דער שטאָף" ?

— „זעהר שעהן", „זעהר שעהן", האָב איך איבערגעזאָגט אַ פּאָר מאָל. לאָמש דער גאַנצער שטאָלץ איז מיך אין גאַנ־צען גאָר נישט אַנגעגאַנגען... איך האָב געטראַכט פון מיין געליעבטער וועלכע איז געשטאַנען לעבען דזשעניען, איך האָב אויף איהר געקוקט און איך האָב זיך געפרעהט מיט איהר. אמת שעהן זיין, וועט דער בלוי־ער שטאָף ווען ער וועט ליגען צוגעפּרעסט צו דיין קערפּער... צו דיין יונגען שעהנעם קערפּער... און דאָ האָב איך נישט־ווילענדיג ווידער אַ קוק געטאָן אויף דער מאָדע פי־גור און איך האָב דערפיהלט אַן'איפּער זוכט אין הארצען. זי, די מאָדע פיגור וועט צוערשט אַנטהון דאָס קלייד פון מיין געליעבטער און אין דעם אויגענבליק האָב איך אין מיר דערפיהלט אַ פערלאַנג מיט דער מאָדע פיגור זיך צו בייטען.

זי זאָל זיין איך... און איך זאָל זיין זי...

לאַנג טראַכטען אָבער האָט מען מיר נים ערלויבט. דזשעניעס שוועסטער האָט אַרויס־גענומען פון דעם זעלבען פּאַפּיער שעהנע ווייסע שפּיצען זיי אַרומגעוויקעלט אַרום האַלז — זיי געלאָזט אַראָפּהענגען פון פאַ־רענט אויף דער ברוסט, זיך געדרעהט באַלד צו דער שוועסטער און באַלד צו מיר, און בעת מעשה דערצעהלט פון דעם יונגערמאַן דעם „קלוירק"; ס'איז פּרעכ־טיגער יונג דאָס איז... שעהן איז ער ווי די גאַנצע וועלט... ער האָט ווי ביידע גע־פרעגט צו זיי האָבען שוין אַ געליעבטען — האָבען זיי איהם געענטפערט אַז נים. האָט ער זיי פערשפּראָכען אויסצוזוכען פאַר יע־דער איינעם... האָבען זיי איהם געגעבען אַנצוהערען אַז קיין אַנדערען ווי איהם ווי־לען זיי נים, האָט ער זיך געשוואוירען אַז ער פערקויפט זיי די וואָרע פאַר קאָס־טען־פּרייז. און דאַביי האָט ער יעדער בע־זונדער איינגעראָמט אין אויער אַז זי איז אַ שעהן מיידעל... מיר האָט ער אפילו געוואָלט אַ גלעט טאָהן אויך... נאָר" —

— נאָר איהר האָט זיך נים געלאָזט.

— האָב איך אונטערגעכאַפּט.

— אַזוי איז עס, — האָט זי האַלב פער־לעגען צוגעגעבען, דאַן אָבער האָט זי זיך הארציג צולאַכט און אַ שפּרונג געטאָן אין דער לופטען אַז עס איז געווען אַ פרייד צוצוזעהען. מיין געליעבטע האָט איהר גע־האָלפען לאַכען און אונטערשפּרינגען; אָבער ריידען נישט...

זעה, זעה, האָב איך צו מיר אַליין שטי־לערהייט געזאָגט — ווי מיידלעך קענען דאָס גליקליך זיין מיט אַזעלכע נאַרישקיי־טען... אַ קלייניגקייט! אַ קלוירק האָט צו זיי פריינדליך גערעדט... נאָר וואָס קען מען וויסען — ווייטער דאָס איינענע. מייד־לעך יונגע, מיט לעבעדיגע הערצער. דער קלוירק איז אַ שעהנער יונגערמאַן, גע־פעהלט ער זיי... נעהמען זיי איהם אַרום און פרעסען זיך צו צו איהם און קושען איהם ווילד און ליידענשאַפטליך... און לע־בען איבער אַ שעהנע מינוט... דאָס קען מען דאָך נישט טוהן אין אַן עפענטליכער "ביזנעס". מהוט מען עס אין געדאַנקען. פונדעסטוועגען אָבער אַז דער קלוירק שטרעקט אויס אַ האַנד און וויל אַ גלעט טוהן, ניט מעהר ווי אַן'אונשולדיגען גלעט טוהן, לאָזט מען זיך נים... אַ מאָדנע זאַך... ווען די צוויי מיידלעך למשל וואָלטען זיין מאָדע פיגורס און זיי וואָלטען געגאַנגען איינקויפען... נו, וואָלט עס דעם קלוירק דען איינגעפאַלען זיי אַ גלעט צו טוהן... פאַרוואָס אָבער נים?... וואו שטעהט עס געשריעבען אַז מיידלעך מוזען האָבען אַ קאָפּ און הענט און פיס? דער ברוסט־טהייל אַליין איז דאָך אַ וואונדערליכער געגענ־שטאַנד...

און מערקווירדיג, אַזוי ווי איך האָב אָנ־געהויבען טראַכטען פון דער פרוי'ס ברוסט־טהייל, האָב איך ווידער גענומען זינגען דאָס זעלבע ליעדעל פון פריהער און מיי־נע אויגען האָבען זיך ווידער אָפּגעשטעלט אויף דער מאָדע־פיגור...

און די ברוסט ביי איהר האָט דאָך ווירק־ליך וואונדער־שעהנע פאָרמען... אין דאָס אַליין דאַרף מען זיך קענען פערליעבען... און אין דער אמת'ען איז זי נישט קיין סך אַנדערש פון אַנדערע מיידלעך, נים מעהר עס פעהלען איהר אַ פּאָר קלייניגקייטען — די פיס, די הענד און דער קאָפּ... אָבער אַ העט טראָגט זי דאָך... אַנשטאָט אויפ'ן קאָפּ ליעגט ער אויפ'ן האַלז — וואָס איז דער אונטערשייד ?

וואָס וואָלטען די מענשען געזאָגט אויף איינעם וואָס פערליעבט זיך אין אַ מאָדע־פיגור ?... מיט די פינגער וואָלטען זיי אויף איהם געטייטעלט... כע־כע! — וואָלטען זיי געלאַכט, — דאָ נעהם ער דער אידיאָט, דער משוגע'נער... און דאָס אַליין וואָלט שוין געווען אינטערעסאַנט... למשל ווי אַזוי וואָלט איך בעדאַרפט רעדען צו דער מאָ־דע־פיגור דאָ אַנטקעגען מיר, ווען איך זאָל זיך אין איהר פערליעבען ? — פרייליין! — וואָלט איך געזאָגט — פרייליין! איהר דאַרפט אייך נים זאָרגען וואָס איהר האָט נים קיין קאָפּ, קיין הענד, און קיין פיס — אַנדערע האָבען יאָ און עס איז גלייך ווי זיי וואָלטען נים געהאַט... און איך האָב אייך ליעב, וואַהנזיניג ליעב!... דעם הי־מעל, די זון, מיט די שטערען לעג איך אייך צופיסענס אַוועק — און איך זינג פאַר אייך מיינע שעהנסטע ליעדער און מיט טרעה־רען אין די אויגען פרעס איך מיינע ליפּען אַרויף אויף אייער וואונדערשעהנעם בר־זים... און דעם סייוועל פערקויף איך מיין נשמה צוליעב אייך. איך צוקריעג זיך מיט דער גאַנצער וועלט אויב איהר ווילט עס אַבי צו זיין אייער שקלאַף... אַה, פרייליין, מאַטערט מיך נים לענגער ווייל אָהן אייך איז מיין לעבען אַ פינסטערע ענדלאָזע נאַכט... אַ, נעהמט מיך אויף און איך וועל אייך שווערען אייביגע ליעבע... און — —

פלוצלונג האָב איך דערהערט אַ ווילדען געלעכטער! איך האָב זיך אומגעקוקט האָב איך געזעהן אַז דאָס לאַכען אַזוי ביידע; רושעניע מיט איהר שוועסטער און מיין ברוגז'ע געליעבטע שטעהט אין ווינקעל האַלב־פערשעהמט מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגען. די מיידלעך האָבען זיך נאָך ווילדער צולאַכט און דאָ האָב איך ערשט דערפיהלט אַז דאָס לאַכען זיי פון מיר ווייל צו מיין גרעסטען ערשטוינען האָב איך דערזעהן אַז איך האַלט אין מיינע אָרעמס די מאָדע־פיגור אַזוי ווי אַן'אמת'ער פערליעבטער...

# ליעבע־איזמען.

צוזאַכען געקליבען און איבערזעצט פון נוי'אישען

פון מיטם ראָזע לאָסס.

די פרוי וואָס ווערט רויט ווען מ'זאָגט איהר עטוואָס, איז שוין מעהר נים אונ־שולדיג.

... ווייל די אונשולד שעהמט זיך נים.

• • •

פרויען האָבען די זעלבע פערלאַנגען ווי מענער, נור זיי האָבען ניט די זעלבע רעכ־טע זיי אויסצודריקען.

• • •

ט י י ט ע ל ! דאָס וואָרט געזאָגט פון אַ פרוי צו אַ מאַן וואָס וואָגט צו פיעל — מיינט גאָר אָפּט כאָהל — מ ל א ך ...

• • •

אַ שעהנע פרוי שטעלט צופריעדען דאָס אויג, אַ גוטע פרוי — דאָס האַרץ.

די ערשטע איז, אַ צ י ע ר ו נ ג,

די צווייטע — אַ ט ע ר ס ע נ ע ן.

• • •

וואָס וועניגער קליידער די ליעבע טראָגט, אַלץ מעהר וואַרימט זי.

• • •

די ליעבע איז אַ פויגעל וועלכע זינגט אין אַ פרויען האַרץ.

• • •

אַ זעכציג יאָהריגער מאַן, וועלכער הייראַטעט אַ מיידעל פון זעכצעהן, טהוט גראַדע ווי די אונוויסענדע וועלכע קויפען ביכער אום זייערע פריינד זאָלען האָבען וואָס צו לעזען.

• • •

אַ פרויען האַרץ ווערט קיינמאָהל ניט אַלט, ווען עס פאַנגט אָן ל י ע ב ע ן, פאַנגט עס אָן ווידער צו ל ע ב ע ן.

• • •

דער מענש וואָס רעדט אימער גוטעס וועגען פרויען קען זיי נים גענוג.

און דער מענש וואָס רעדט פון זיי אי־מער שלעכטעס קען זיי אין גאַנצען נים.


פערדאַרבען דעם מאָגען?

נעהמט גלייך

עקס־לאַקס

אין איינינע שטונדען וועט איהר פיהלען אַלל־רייט.
ווען איהר וועט עס איינמאָהל טרייען וועט איהר זיך
וואונדערען ווי אַזוי איהר האָט געקענט אויסקומען בּיז
יעצט אָהן דעם. צו בעקומען אין אַלע דראָג סטאָרס.
גוט פאַר גרויס און קליין.

10 און 25 סענט אַ באָקס.

April 26, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

העל־פען:

## אַט נעכטען ערשט ..

אַט נעכטען ערשט בין איך א קינד נאָך געוועזען
און היינט איז אַ לעבען פאַרביי.
פאַרביי איז אַ לעבען — און גאָר־נישט איז אַנדערש,
איך זעה נים וואָס אַלט איז? וואָס ניי?

איך טראָג מעהר קיין פיאות, קיין יאַרמולקע אויך נים
און ס'איז מיר נים לייכטער אין קאָפּ.
אַצינד באָרג איך גרעסערע געלדער ווי פריהער
און גיב זיי ווי פריהער נים אָפּ.

אַמאָל האָב איך תפילין געלעגט און געדאַווענט
און גלויביג די ציצית געקושט.
היינט קוש איך מיין לאַנדסמאַנס ליעבהאַרציגעס ווייבעל
און פונקט מיט דער אייגענער לוסט.

גענאַשט האָב איך קינדוויין באַנבאַנס און צוקערקעס
אויך איצט האָב איך ליעב נאַשעריי;
איין מיידעל קען קיינמאָל נים זיין מיין געליעבטע
איך מוז האָבען צוויי אָדער דריי.

כ'האָב קיינמאָל אין לעבען געטראַכט פון א תכלית,
דאָס איינענע טראַכט איך אויך היינט;
כ'האָב קיינמאָל נישט ליעב געהאַט מענשלאַך „באַלכאַטים",
איך האָב זיי אויך איצטער נאָך פיינד.

צולאָזען און פריי בין איך אימער געוועזען
אויך איצט בין איך פריי ווי דער ווינד.
כ'האָב קיינמאָל געוואוינט אין קיין גאָלדענעם פּאַלאַץ,
איך וואוין אויך אין איהם נים אַצינד.

געטרויסט האָב איך אימער די שטערען צו צעהלען,
דאַביי האָב איך מיילען געצעהלט...
און צעהלענדיג, טרוימענדיג בין איך פּאַמעלאַך
שוין איבערגעוואַנדערט אַ וועלט.

און יונג בין איך איצט נאָך און לוסטיג אין לעבען
כאָטש אַלט איז מיין קאָפּ שוין, און גרוי.
און זינג איך, איז — נים ווייל איך וויל אייך געפעלען,
איך זינג — ווייל מיר ווילט זיך אַזוי!

## אַזראַ אויף דער לינקער זייט

פון א קנאַקער.

טעגליך איז די שעהנע ענני
נאַכטס אין נאַס אַרומגעפלויגען
טענער פיעלע האַט איהר שעהנקייט
שוין נים איינמאָל צוגעצויגען.

טעגליך קומט אַ קליינער אידעל
מיט אַ בייטעל איהר אַנטקעגען.
פלעגט זי וויינקען — פלעגט ער שמייכלען
האַלב־פערטעהט און האַלב־פערלעגען...

האַלב־פערלעגען פלעגט ער שמייכלען
און זיך גלעטען אויפ'ן בייטעל
גלייך ווי איינער רעדט „אוי, ענני! —
„אוי, וואָלסטו געווען אַ מאכל!"...

איינמאָל פאַסט זיך מוטה דאָס אידעל:
„וועפען אַרט עס וואָס מען טאָר־נישט"...
פריילין זאָגט ער: וואָס בעצאָהל איך?
פריינדליך ענטפערט ענני: „גאָר־נישט!"

איך בין איינע פון די מיידלעך
וועלכע ווייסען זיך צו שעהמען...
כ'האָב דיך ליעב און פאַר מיין ליעבע
וויל איך קיין געצאָהלט נים נעהמען"...

האַרציג לאַכט דאָס קליינע אידעל
און ער קיצעלט איהר אין גוידער,
און ער לאַכט, און דורך זיין בייטעל
נעהמט איהם דורך אַ זיסער שוידער...

## עס איז ניטאָ אין פּראָגראַם

מעשה'לע פון מולטאַטולי.

אין איינעם פון די האָספּיטעלער האָט מען אַ יונגען מאַטראָז בעדאַרפט אָפּערירען אַ פוס. דער דאָקטאָר האָט געמאַכט די אָפּעראַציע אין דער צייט ווען דער מאַטראָז האָט זיך דירדיי געוויכערט זיין ליולקע. צייטענווייז פלעגט ער בלויז צוזאַמענדריקען די ציינער פון וועהטאָג...

דער דאָקטאָר האָט געוואונדערט זיין העלדישקייט און אייזנאַזשירטע; די וואונדען האָט ער איהם שטאַרק געלויבט.

פּלוצלינג האָט דער העלד אַרויסגעלאָזט אַ האַרץ־רייסענדען געשריי. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז דער דאָקטאָר האָט איהם נים־ווילענדיג אַ שטאָך געטהאָן...

— ווי דו שרייסט פון אַזאַ נאַרישקייט ווערענד אין דער צייט ווען איך האָב דיר אָפּערירט האָסטו געשוויגען.

— דאָס איז אמת! — האָט דער מאַטראָז געענטפערט — אָבער פערשטעהט איהר מיך, העדר דאָקטאָר, דער שטאָך וואָס איהר האָט מיר ערשט געגעבען איז נים געווען אין פּראָגראַם.

פינטשע

## אַן אומגליק

עס האָט מיר געטראָפען אַן אומגליק,
עס רייסט מיין נשמה אַרויס;
אַראָפּ פון'ם וועג איז מיין מיידעל...
רבותי, איך האַלט עס נים אויס!

געוועזען אַזאַ זיסגעקע מיידעל,
געוועזען אַזאַ טייערעס קינד;
נאָר פּלוצלינג געוואָרען פערדאָרבען
און אַלעס אַוועק מיט'ן ווינד...

וואָס דענקט איהר זי ליעבט מיר נים מ...
אַוועק מיט אַ צווייטען געוויס? —
א טעות! זי רעדט נאָך עד היום
צו מיר אַזוי זייך, אַזוי זיס.

און אפשר איז קראַנק זי געוואָרען:
צו טרעפען איצט מהוט איהר א קלעהר
אַ ניין, מיינע הערען, זי קרענקט נים
זי איז דאָך געזונד, ווי א בער.

און אפשר, איהר קלינט זיך צו טרעפע
זי איז פון'ם זינען געריהרט?
און אפשר — אַמאָלע וואָס ס'טרעפט
אַן'עקסידענט האָט איהר פּאַסירט? —

אַ ניין! איהר פערשטעהט נים מיין
איהר קענט נים בעגרייפען מיין פּיין.
און אפשר געשטאָרבען? — נאָך ע...
איהר ווייסט נים — טו הערט־זשע ז...

זי פלעגט אימער טראָגען די „וויירז...
און סיפּען ביי מיר איהרע „פּעי" —
און היינט... אַ רבונו של עולם!
וואָס האָסטו געשטראָפט מיר אַזוי?

„האָט פּלוצלינג מיין מיידעל בעשלאָס...
די ווידזשעס אויף שבת ביי נאַכט ...
צו טראָגען אין באַנק נאָר! זי האָט
דעם ערשטען „רעפּאָזיט" געמאַכט...

נו איצטער בעגרייפט איהר מיין אוי...
עס שפּרינגט דאָך דאָס האַרץ מיר אר...
אַראָב פון'ם וועג איז מיין מיידעל,
רבותי! איך האַלט עס נים אויס...

May 3, 1912



## 9 חדשים ליטעראטור

(א רענעלע הארץ אויסגיסעניש).

פון אשמדאי.

11.

### די ציים בעסערט זיך.

דער פאר ביעהרינגער קריזיס, ווי דער הויכגעשעצטער לעזער קען זיך ערא‏ינערען האט אנגעהאלטען אן ערך פון א 9 חדשים און איך האב מיך אלץ געמוטשעט ווי א קאנסאמשעניק אין א משארימי סאניטא־ריום, ווי א רעדאקטאר, וואס דארף אויס־צאהלען דאס סובסקריפשענגעלר צו זיינע אבאנענטען, ווי א פיש אויף דער יבשה און ווי די אירישע קהלה מוטשעט זיך, נעבעך, אויפ'ן טוים.

אבער א חודש נאך א חודש האט גע־האלטען אין איין מוטען און א שטראהל פון פראספעריטי, אן אבגלאנץ פון ביזי האט ענדליך א בליאסק געטהון איבער אונ־זערע מקומות.

די פעקטארים האבען גענומען קלאפען, די שעפער — טומלען, די מאשינען — קנאַ־קען, די קויטענס — רויכערען, די ווי־סעלס — סווישטשען, די מיילער — קייען און די מאגענס — קאכען...

אפילו א י ך האב אויף א רושאב געקראגען.

א ווילד פרעמדער אידעל האט מיך צו זיך אהיים גערופען און זיך בערונגען מיט מיר, איך זאל איהם פיקסען זיין פיאנע.

און דעם ערשטען מאל, זייט 9 חדשים האב איך ארויסגעשלעפט מיין קאסטען גע־צייג פון אונטערן בעט און אוועק צום אידען מאכען דעם רושאב.

עסטהענדריג אזוי ביי דער ארבייט, הער איך ווי די מיסעס, א יונגע, שווארצ'חן־עוודינע ווייבעל מיט צוויי שורות ווייסע ציינער מיט אן אנגעבלאזענעם בוזעם און מיט א „קיבעצער" אין האנד זאגט צום מיסטער.

— זעהסט, דושיק, היינט איז ווידער דא א סקעטש פון דיין פערשלעפטער קרענק.

— וועלכע קרענק מיינסטו? פרעגט דער אידעל.

— אט דער קרענק אין „קיבעצער", רער אשמראי.

איך זעה: דער אידעל הייבט אויף אן ציטערן... ער האט אויפגעריסען דעם פאַ־פיער און ווי א הונגעריגער גענומען לעזען מיינע א הומארעסקע, וואס איז גראדע געווען געדרוקט אין יענעם נומער „קיבעצ־צער".

— אוי, א כראך זאל איהם פאצאפען! — שרייט ער אויס ענטציקט. איך האב פערשטאנען אז דאס איז א מין קאמפלי־מענט צום שרייבער פון דער הומארעסקע, צו מיר, הייסט דאס... מיך פערזענליך האט ער ניט געקענט.

— אז נע'ספית'ט זאל ער ווערען, — האט ער פארטגעזעצט זיינע ברכות, לע־זענדיג ווייטער מיין הומארעסקע.

— אז רייסען זאל איהם אזוי זיינע זייטען ווי מיר רייסט פון לאכען, — האט ער אלץ געבענשט און געבענשט אויף מיין אדרעסע.

— א רענעלער אשמדאי, א לץ, א מזי־פעל, א ניט־גוטער, — האט ער גענומען זוכען א מעהר פאסענדען נאמען פאר מיר.

— דער בחור מוז משוגע ווייך ווערען פון זיינע שרייבעכצען, — איז געווען די מיינונג פון דער יונגער ווייס־ציינהגינער, הויך־ברוסטיגער מיסיס.

— מיט איהם מוז זיין א רענעלער טיי־אייטער, — האט זיך אריינגעמישט די „געקסטדארינע", אריינקומענדיג בארגען א האלבען רעטער אויף שבת.

די ארבייט האט מיר גענומען פאלען פון די הענד. זייער ברכות און שבחים האבען מיך ממש בעלעבט... „אט וואו די אמת'ע מבינים שטעקען". האב איך מיר געקלערט, „אט וואו די אויפריכטיגע קרי־טיק ליגענט"...

איך האב מיך מעהר ניט געקענט בע־הערשען.

— א שעהנע מעשה, הא? — גיט עס פון מיר פלוצלונג אַ־שריי ארויס און אין די אויגען פיהל איך ציגדט זיך מיר אן א פייער פון גדלות.

מיינע קאסטימערס האבען מיך אנגע־קוקט ווי איינעם וואס האט זיך ערשט אבּ־געריסען פון א קייט.

— וועלכע מעשה? פרעגט דער איד.

— מיינע.

— וועלכע „מיינע"?

— אין „קיבעצער".

— איהר לעזט אויך דעם „קיבעצער"?

— איך שרייב דעם „קיבעצער".

— ווער זייט איהר דען?

— איך.. איך... בין דער.. אשמדאי.

— אזוי — אוי — אוי!...

פויזע.

— און אין דעם „טהעאטער גולם" האט איהר אויך געשריבען? דארט האבען זיי אויך געהאט אן אשמדאי.

— דאס איז אלץ איך, — מאך איך שמאלץ.

— און אין זאמעלבוך „טרובאדור"?

— אלץ איך.

— אין גאליציאנער „לאקשענבערעס"?

— ווידער איך.

— און אין דער „וועכענטליכער פאַ־טאיניצע"?

— אהנע צווייפעל איך.

— און אין פאטאצקי'ס „ליסטיגע שמאטעס"?

— אודאי און אודאי איך...

מיין קאסטימער האט זיך פלוצלונג פער־טראכט, דאן אוועקגערופען זיין אידענע אויף א זייט, זיך דורכגעשמועסט אביסעל און צוריק געקומען צו מיר.

— אויב אזוי, מר. אשמדאי, וויל איך איהר זאלט מיר פיקסען די גאנצע פארניט־שור: די בעטען, דעם שפיגעל, דעם לאק־שענברעט, די פאליצעס, די בענקלעך, מיט איין ווארט: אלעס, אלעס; מיר וועלען זיך פסתמא ניט קריגען.

ערשט דאמאלס האב איך פערשטאנען, ווי גוט עס איז ווען מען איז א מענש מיט א שטיקעל נאמען, ווען מען איז פאַ־פולער, בעריהמט און גרויס א שטיינער, ווי איך למשל... אט צוליעב דאס טאקי כאפ איך דא אריין א שעהן ביסעל אר־בייט.

א וואך האב איך דארט געארבייט, אלעס פערטיג געמאכט און פערלאנגט מיין געלד.

— וו—א—א—ס? — האט זיך דאס פאר פאלק שטארק פערוואונדערט, — געלד?... עס קומט נאך א י י ך ארויס?.. זיי האבען געמאכט א געוואלד, מענשען זיינען אנגעלאפען. דריי פאליסלייט מיט קלאבס, צוויי מיט פערד, עס זיינען געקו־מען די פייער־אינזשינס מיט א פייערריי און סווישטשריי... די גאס איז געגאנגען כאראראם.

— געלד וויל ער נאר!... געלד גיב איהם!.. — האט זיך מיין קאסטאמער גע־קאכט, — כף הכל קומט מיר נאך פון איהם ארויס... די אלע פייפערס, וואו ער האט געשריבען, זיינען אונטערגעגאנגען און צו־גענומען מיין סובסקריפשאן געלד... איצט קומט נאך איהם ארויס!...

מען האט מיר, אלס צוגאב, אריינגע־ווארפען עטליכע ססיסאקעס, צוויי אין קארק און איינעם אין קריזש, דאן האט מען צוגענומען ביי מיר די זעג מיט'ן האמער מיט א פלעטעלע פאליטור און מיך אראב־געווארפען דורכ'ן פייער עסקייפ..

———:::———

## רײנהארד פאלקער:

## א מאי-לעגענדע

דעם פאסטוך'ס טאכטער שטערט
ביים זיים פון וועג אליין.
עס פאהרט א פרינץ פארביי
און זעהט זי דארטען שטעהן.

עס קוקט דער פרינץ אויף איהר,
זיין פרינצען'אויג ווערט פייכט;
זיין הארץ אין איהם ווערט שווער,
זיין הארץ אין איהם ווערט לייכט.

דעם קוטשער הייסט ער דאן
שנעל איינהאלטען די פערד,
און שנעל פון זיין קארעט
שפרינגט ער אראפ אויף דר'ערד.

צום פאסטוך'ס טעכטעריל
ווי שכור פאלט ער צו...
און אלעס וואס־ער זאגט
צוויי ווערטער בלויז „א דו"..

ער גלעט איהר אויף די האהר,
„א דו ווי ליעב איך דיך!"
זי טוליעט זיך צו איהם
ראביי פערשעהמט זי זיך —

און שטיל זאגט זי צו איהם;
„געה פרעג ביים פאטער מיין,
ווען ער ערלויבען מיר
וועל איך דיין ליעבסטע זיין..."

צום פאטער לויפט דער פרינץ
„דיין טעכטעריל מיר גיב!
א, א, ווי געה איך אויס
א, ווי איך האב זי ליעב!"

איהר פאטער וויעגט זיין קאפ
און זאגט „א פרינץ דו מיין,
ווילסטו מיין טעכטעריל? —
מוזטו א פאסטוך זיין!..."

• • •

דער קוטשער איז דערווייל
אהיים געפאהרען גיך
און גיך ביים קעניגס־טראהן
געלאזען מעלדען זיך..

דער קעניג האט פון צער
זיין קעניגס־קלייד צעפליקט
און דאן האט ער צום פרינץ
א רייטער צוגעשיקט.

## אידיש פון העל־פען.

א רייטער מיט א בריעף:
„מיין זוהן, לאז אפ דאפון...
און קומסטו ניט זאפארט,
דאן ביזטו ניט מיין זוהן..."

• • •

דער פרינץ האט היים געליעבט...
ער לאזט זיין פאטערס הויז...
און פאר א פאסטוך'ס קלייד
בייט ער זיין מאנטעל אויס...

•

דאן לויפט צום פאסטוך ער,
„נו גיב דיין טאכטער מיר..."
דער פאסטוך שמייכעלט שטיל:
מיין זוהן, נעה נעהם זי דיר.

ער לויפט צום טעכטעריל
מיט אויסגעשטרעקטע הענר:
„וואס קוקסטו זאג, אזוי?
דו האסט מיך ניט דערקענט?"..

זי קעהרט זיך אפ פון איהם
און ווערט איהם אפ פון זיך;
„גיין, ניט קיין פאסטוך... ניין...
א פרינץ, א פרינץ וויל איך!..."

## צום טייפעל.

איזראיטער: וואוהין זאל איך געה;
וואו איך זאל קיין אידען ניט געפינען?

איד: געה צום טייפעל.

———

א גרינער איד איז געפאהרען אין א סטריט קאר, וועלענדיג אראבגעהן האט ער גענומען שלעפען שטארק דעם בעליישנור און אז עס האט אנגעפאנגען קלינגען אין ביידע עקען קאר. ווארום קלינגסטו אין ביידע עקען? — האט איהם געפרעגט דער קאנ־דוקטאר.

May 10, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

ה. וואלוועגד:

## ראשיד'ס געזאנג

אידיש פון העל־פען.

"אך דו שעהנע סולטאנס־טאכטער
קיינער פון די מענער האט נאך
מיט א בליק פון ווילדער תאוה
דיך פערזאומרייניגט דו שעהנע
סולטאנס־טאכטער, פאטימא...

קיינער האט דיך נים געזעהן נאך
פון דיין שעהנקייט אבער זינגט מען
שטילערהייט אין סולטאנס הארעם
ריכטער קליין און גרוים בעזינגען
דיך, דו שלאנקע פאטימא...

אויף די בערג אין שווארצע היילען
זינגט מען פון דיין ווילדער שעהנקייט
אין דעם פאלאץ פון מיין פאטער
זינגען וואנדערנדע־פאעטען
פון דער ווייסער רויז פון באגדאד.

פאטימא, דו רויז פון באגדאד
כ'האב געהערט די ליערער זיי'רע
בין איך רוהלאז אומגעבלאנדזשעט
טעג און נעכט — ביז כ'האב בעשלאסען,
דיך צו זוכען — פאטימא.

כ'האב קיין רוה מיר נישט גענומען
איינזאם איבער פעלזען־וועגען,
דורך א ברענענדיגען מדבר
בין איך אויף מיין פערד געריטען
דיך צו זעהן מיין פאטימא.

דיך צו זעהן און דיך צו ליעבען" — — —
אט אזוי האט זיעבען טעג לאנג
אונזער זוהן פון סולטאן ראשיד
וויינענדיג זיין ליער געזונגען
ביים באלקאן פון פאטימא.

זיעבען טעג און זיעבען נעכט לאנג
האט דעם סולטאנס זוהן געזונגען...
ענדליך עפענט זיך א פענסטער
און עס שעפטעט שטיל א שטימע;
„ראשיד — האסט מיין הארץ בעצוואונגען".

א געשטאלט ערשיינט אין פענסטער
און זי נעמט אראפ דעם שלייער
פון איהר פנים. און זי בויגט זיך
טיעף ארונטער — „קום מיין ראשיד
צו דיין שעהנער פאטימא"...

ראשיד אבער שטעהט און ציטערט
שטעהט פערשטומט און קוקט פערשטיינערט
צוויי פערלאשענע אויגען זעהט ער
אין אַן'איינגעקארטשעט פנים
פון אַן'אַלטער פאטימא..

שנעלער נאך ווי ה'איז געקומען
פליהט ער אויף זיין פערד אהיים צו
איבער מדבר־פעלזען־וועגען
גרוים פליהט ער — צו אנטלויפען
פון דער אלטער פאטימא.

אין דער הייכאטה אנגעקומען
לאזט ער ברענגען אלע ריכטער
און ער הייסט זיין אנטוהן קייטען
ווייל זיי האבען איהם געזונגען
פון א שעהנער פאטימא...

„שטראפען וויל איך אייך איהר לוגפען"
הילכט דאס קול פון ראשיד צארניג.
איי'רע קעפ — איך וויל זיי שיקען
א מתנה צו דער שעהנער
רויז פון באגדאד, פאטימא!..."

„זעהסטו אונז'רע ווייסע לאקען
זינגען וויינענדיג די ריכטער
„וואהר איז דאס ביים גרויסען אללא
וואס מיר האבען דיר געזונגען
פון דער שעהנער פאטימא... —

אלס איז איצט די רויז פון באגדאד
דאך אין אונז'רע אלטע הערצער
לעבט נאך יענע וואונדער־שעהנקייט
פון דער יונגער רויז פון באגדאד —
פון דער שעהנער פאטימא..."

הערט זיי צו דער יונגער ראשיד
ווערט זיין הארץ אויפס'ניי צעריסען
פאלט זיין קאפ צום ברוסט ארונטער
און מיט ביידע הענד פערדעקט ער
זיינע אויגען און ער וויינט:

„גאר אויף איין אויג זעהט איהר אי...
בלינד זיינט איהר אויף ביידע איי...
בלינדע טרוימער זייט'מיר אלע
שעהן דאך האט איהר מיר געזונגען
פון דער ווייסער רויז פון באגדאד...

געהט — איהר זיינט בעפרייט א צי...
געהט ארוים אין אלע גאסען
געהט און זינגט און פאנגט נארא...
מיט דעם ליעד פון אייער שעהנקייט
רויז פון באגדאד פאטימא.."

אברהמי'ל:

## דער מאַי אין רעדאַקציע

דער מאַי איז דאַ, דער מאַי איז דאַ,
דער מאַנאַט פון די בלומען;
די רעכטע צייט ווען ליעבע בליהט
און שמעקט אונז ווי פאַרפיומען.

דער מאַנאַט ווען די געמין רוהט
פון אידישען טהעאַטער *)
די צייט ווען טילבינגס בילליג איז
ביי יעדען רעסטאַראַטאַר...

און אין רעדאַקציע אויפ'ן טיש
ווי קראַפּיווע אין גאַרטען
בערדעקען יעדען לערניג פּאַלאַמיע
אוי, ליערער, כל־הסאַרטען...

און דער רעדאַקטאָר לעזט און לעזט,
איהם קאַפּעט שוויים פון שטערען;
„דער „באַנטש" פון ליערער אבער וואַקסט
און וויל נים קלענער ווערען...

מען זינגט פון פּאַרק, פון וואַלד און טהאַל
פון ליעבע און פון בלות,
פון פליי, פון שאַפּ און מופּעניש
און ער... מוזען לעזען אללעס...

דער מאַי איז דאַ, דער מאַי איז דאַ,
דער מאַנאַט פון די בלומען;
די רעכטע צייט ווען ליעבע בליהט
און פריהלינג ליערער קומען...

*) לידער איז דאַס היינטיגען סיזאָן נים קיין אמת רעדאַקציע.

מעפּיסטאָ:

## פון מיין מענאַזשעריע

3.

אַפּט דוכט מיר אז דו האָסט א הויקער,
אַפּט דוכט מיר אז דאָס איז נים וואהר,
ווי לאנג איך בעטראַכט שוין דיין פּליִיצע,
איך קען עס נים וויסען אויף קלאָר.

אַפּט דוכט מיר אז זי איז א גליִיכע,
אַפּט דוכט מיר אז זי איז צוקרימט.
אוי, זאָג מיר, צו האָסטו א הויקער
צו ביסטו בלויז הארביג געשטימט?

4.

די יאָהרען בעמען זיך ביי איהר:
„אוי האָב אויף אונז רחמנות!"
נור זי איז שרעקליך איינגעשפּאַרט
און טרייבט זיי, ווי מיט בייטשען.

די יאָהרען טשעפּען זיך צו איהר
שוין לאַנג, פון אַלטע צייטען
נור זי, זי טרייבט זיי ווייט אַוועק
און בלייבט אַלץ יונג און מונטער.

בלויז צוואנציג יאָהר[illegible]יקליכע
האָט זי מיט פּר[illegible]
און מעהר — זי וויל נים און [illegible]
אַן עקשן בלייבט אַן עקשן.

און אייביג וועט זי בלייבען יונג,
יאַ, אייביג יונג און מונטער,
עס וועט דער טויט אַנטלויפען אויך
פאַר איהר געשריי „איך וויל נים!"

רען זי איז שרעקליך איינגעשפּאַרט
און וואָס זי זאָגט — מוז ווערען,
און זאָגט זי: „איך וויל בלייבען יונג" —
קען קיינער שוין נים העלפען...

May 17, 1912.



# וואו די מוזען קינדער וויינען

מעפיסטא :

## זי, דאס קעציל און די פופע

(סילוועא הייס — צום נערענקען).

זי, דאס קעציל און די פופע,
ס'האט די ליעבע זיי פעראייניגט,
אבער איך, איך ליעב נור איינע
און איך ווער פון דריי געפייניגט.

שפיעלט מיין ליעבסטע מיט דער פופע
קען דאס קעציל ניט פערגינען,
הויבט עס אויף די בלויע אויגלעך,
ס'דוכט זיך אז די טרערען רינען.

לעקט עס מיין געליעבטער'ס הענטיל,
בעט, אז זי זאל ווייכער ווערען,
ביז עס שפרינגט אוש אויף פון ווערטאג,
און צודראפעט פופע'ס שטערן.

ווערט מיין ליעבסטע שוין אין כעס,
וויל זי ס'ווייסע קעציל שלאגען,
נור דאס קעציל האט בעמערקט עס
און זיך לאנג שוין אפגעטראגען.

שפרינגט מיין ליעבסטע צו צום קעציל
— דו, ערלויבסט זיך עס אביסעל!
פאלט די פופע פון איהר הענטיל
אויף דעם ווייסען קעציל'ס פיסעל.

פאנגט דאס קעציל אן צו מיאוקען,
האט מיין ליעבסטע שוין רחמנות,
נור די פופע ליעגט פערוואונדעט
און דאס קעציל שרייט, סכנות.

ווערט א טומעל, וויינט מיין ליעבסטע
אז דאס הארץ אוש ווערט צושניטען,
און מיין מזל, אוי מיין מזל,
קום איך אן גראד פונקט אין מיטען.

ווערט א שטורעם, א געפילדער,
לויפט די מאמע מיר אנטקעגען
און זי ליארעמט און זי קאכט זיך,
ס'פאלט אויף מיר א ווערטער־רעגען:

„קעציל, פופע — פופע, מאכטער,
נור מיין לעבען צו פערשווארצען" —
קום איך אין מיין ליעבסטער'ס צימער,
וויינט זי, פשוט ס'שניידען אין הארצען.

לויף איך צום נאלד'נעם בעטיל,
— קינד מיינס, וואס איז דא געשעהן?
וויינט זי, קלאגט זי: „פופע, קעציל,
נעה אהינצו וועסטו זעהען".

הויב איך אויף די שעהנע פופע,
פלעכט איהר אויס א גאלדען צעפיל,
נאכהער הויב איך אויף דאס קעציל,
גלעטענדיג דאס ווייסע קעפיל,

און איך טראג זיי צו מיין ליעבסטער,
ווערט זי ווייכער, ווערט זי לינדער,
הויבט זי אויף דאס בלאנדע קעפיל
שמייכלענדיג צו איהרע קינדער.

און זי קושט זיי, ווי א מאמע
אזוי צערטליך, אזוי איידעל,
קושט די „מא" די „קינדער" איהרע,
קוש איך ווילד מיין „מאמע"־מיידעל.

---

פאראן בייזע מענשען וואס ווערען אויף
אייך בייז, ווען איהר פערטרייבט זיי מיט
א שפאס זייערע בייזע מינוטען.

---

היינט צו טאג וויל מען ליעבער זיין
א נאר איידער א דורך־געניטס־מענש.

העל־פען :

## איך ווארט

ביי טאג געה איך אום ווי משוגע
מיר נעמט אויך ביי נאכט ניט קיין שלאף;
איך ווארט אויף דעם קעניגס־קינד פריהלינג
איך ווארט און איך ווארט און איך האף...

אזוי שטעה איך טעגליך ביים פענסטער
און קוק איך ארונטער אין גאס,
דאן וויל זיך מיר וויינען און לאכען —
א מאדנער, א גרויזאמער שפאס...

א וואו איז ער פארט, אונזער פריהלינג?
אט זעה איך דעם העסטער־פארק דא
קיין איינציגעס קליינטשיקעס גרעזעל —
פון בלומען — קיין סימן נישטא...

אויף אלע די „זיבעצען בוימלאך"
קיין איינציגעס ברעקעלע צוויט.
און דאך — אויף די בענק זיצען אידלאך
און נאר־נישט... עס קימערט זיי ניט...

די גאס איז נאך אימער די זעלבע —
טראמווייען און מענשלאך מיט פערד...
די ערד איז נאך אימער די זעלבע,
מיט שטיינער־בעפלאסטערטע־ערד...

שוין דאכט זיך: די צווייטע וואך מאי איצט...
א בויער האט נעכטען דערצעהלט
אז זינט צוויי חדשים — טאג־טעגליך
בעזוכט איהם דער פריהלינג אין פעלד...

ער האט אויך דערצעהלט אז דער פריהלינג
בעזוכט שוין דעם וואלד פון א צייט...
פארוואס'זשע נאך קומט ער צו אונז ניט —
צו אונז — צו די שטאדטישע לייט?...

מארק שווייד :

## מיר לאכען

ווי שעהן איז געוועזען דער הימעל ביי נאכט,
מיר האבען געארעמט שפאצירט און געלאכט;
מיר האבען געקושט זיך, געשטיפט און געפייפט
און דוכט זיך, דעם תהום פון דער ליעבע בעגרייפט.

עס האבען די מענשען געקוקט פון דער זייט
און האבען געלאכט פון די „צוויי יונגע לייט".
עס האבען די מענשען געלאכט נאר פון צוויי
און מיר — פון דער וועלט און פון גאט און פון זיי...

## מיר קינדער

דו ביזט א קינד נאך. אויך איך בין נאך קינדיש,
נאר לאמיר זיך ביידע פאר גרויסע פארשטעלען
דו האסט צוויי אויגען, וואס מאכען מיך קניהען,
און איך — א נשמה, וואס ועט דיר געפעהלען...

דו ביזט א קינד נאך. אויך איך בין נאך קינדיש,
טא לאמיר זיך ביידע פארבייטען מיט זאכען:
איך גיב מיין ריינע, מיין שעהנע נשמה,
און דו גיב א שמייכעל... און נאך זיעבען זאכען.

## די סאפרעדזשעטקע

א סאפרעדזשעטקע אויף א מיטינג
האט געדונערט אויפ'ן קול:
„זאגט מיר! צי דער מענער הערשאפט
צו וועט זיין א סוף אמאהל!?
אהן א פרוי — דער מאן איז גארנישט
נעהמט דעם פאלל, למשל דאן,
ווען די פרוי וואלט ניט געוועזען
וואו וואלט דאמאלס זיין דער מאן?
שטיל. די ווייבער אלע שווייגען...
יעדע פרוי זיצט ווי א תם.
ענדליך שרייט א מענער־שטימע:
אין גן־עדן דאך מאדאם!...

אברהמיל

## פראגרעסיסטען

עפיגראמען פון ס. מאכלין.

.1

זי ליעבט דעם פראגרעס. זי וואכט ביי זיין זייט.
דער פראגרעס איז איהר גאטהייט און איהר מיסיאן;
זי אפפערט איהר בלוט, איהר געלד און איהר צייט,
צוליעב דעם פראגרעס — פון דער קליידער פאסאן.

.2

געטער און טיראנען,
איז ער העלדיש ווידערשפעניג!
אבער צו זיין חנה'ן, —
איז ער שקלאפיש אונטערטהעניג...

May 24, 1912



# דער פּאיאץ

פון העל־פען.

אויף היינט איז דאָס פּראָגראַם : „אַ ליעב־האָבער שטאַרבט“.
ער שטעלט זיך ביים שפּינעל אַוועק און בעפאַרבט
מיט צינק־וויים דאָס פּנים אַרום און אַרום.
דאַן טהוט ער זיך אָן זיין געקעסטעלט קאָסטיום,
אַ קאָלנער מיט שפּיצען און נאָכדעם די מיץ,
די לאַנגע פּאַפּירענע מיץ מיט דעם שפּיץ.
דאַן נעהמט ער זיין מאַלפּע און זעצט זי אַוועק
און בינדט איהר אַ ליענטע אַרום אויפ'ן עק,
ער טהוט איהר אַ גאָרסעטיל אָן און אַ קלייד
אַ בלוסקע אַ ווייסע — מיט שפּיצען בענעהט.
ער נעהמט זיא ביים לאַפּקע און רעדט צו איהר גוט,
דאַן נעהמט ער אַ קליינטשיקען מיידעלשען הוט
און טהוט איהם איהר אָהן, און דאַן הייסט ער איהר שטעהן.
זי שטעהט אויף די הינטערשטע פּיסלאַך. אליין...
זי דרעהט זיך אַרום און ער קוקט זיך גוט צו
צי אַלעס איז פּונקטליך... צי פעהלט עפּיס וואו...
דאַן לעגט ער די האַנד אויפ'ן הארץ און ער לאַכט :
„ווי שעהן עס איז היינט מיין געליעבטע — אַ פּראַכט !“
עס טהוט אויף דער ביהנע דאָס גלעקעל אַ קלונג
דאַן טהוט ער אַ רוף און אַ קנאַק מיט דער צונג
אַ שפּרונג טהוט די מאַלפּע און שטעלט זיך אַוועק
ביי איהם אויף אַ זיים — טהוט אַ וואַרף מיט'ן עק
אַ בליץ מיט די אויגלאַך — אַ קלאַפּ מיט די ציין.
דאַן נעהמט ער זי אָן ביי דער לאַפּקע. זיי געהן
צוזאַמען אַזוי אויף דער ביהנע אַרוים
בעגריסט איהם דער עולם מיט שטאַרקען אַפּלאָוז —
פערניינט ער זיך פיין, וויא געוועהנליך מען טהוט...
נאָר קוים עס ווערט שטילער צולאַכט ער זיך גוט —
צולאַכט זיך דער עולם מיט איהם אויפ'ן קול — — —
אַזוי געהט עס ווידער און ווידער אַמאָל
עס שטייגט דאָס געלעכטער צום ווילדען געבריל
און דאַן לעגט זיך ווידער דער רויש — עס ווערט שטיל — — —
די מאַלפּע זיצט איינזאַם אין ווינקעל ביים וואַנד,
עס ציינט דער פּאיאַץ אויף איהר אָהן מיט דער האַנד;
„איהר זעהט מיין געליעבטע — אָ קוקט ניט אויף איהר...
זי שעהמט זיך... זי שפּיעלט איצט אַ ברוגז מיט מיר...“
חאַ־חאָ, לאַכט דער עולם, חאַ־חאַ און חאַ־חאַ !
עס שווייגט דער פּאיאַץ. ווי אַ העלד שטעהט ער דאָ.
ער טהוט ניט קיין שמייכעל — ער טהוט זיך קיין ריהר.
ווערט שטיל — רעדט ער ווייטער צום עולם, ווי פריהער...
ער מאָלט אויס מיט ווערטער די גליקליכע נאַכט,
ווען ר'האָט מיט זיין ליעבסטער בעקאַנטשאַפט געמאַכט,
ער רעדט און דער עולם לאַכט הויך... און ער רעדט.
ער לאַכט און דערצעהלט ווי ער האָט זי געגלעט...
דאַן מאַכט ער איהר נאָך ווי זי האָט זיך געוויעגט
ביי איהם אין די אָרעמס — פון ליעבע בעגליקט...
דאַן ציינט ער ווי זי האָט די אויגען פערמאַכט
ווען ער האָט געקושט זי... ער רעדט און ער לאַכט
דער עולם לאַכט מיט אַזוי קלינגענדיג שעהן.
נאָר פּלוצלינג — אין מיטען די רייד בלייבט ער שטעהן
ער שפּרייט אויס די אויגען און בויגט אָן דעם קאָפּ
און קוקט ווי פערגליווערט צום עולם אַראָפּ.
וואָס איז מיט איהם איצטער אויף איינמאָל געשעהן ?
זעהט, זעהט זיינע אויגען... וואָס קען ער דען זעהן ?.
אַ מיידעל... אָט־דאָ... אויף דער באַנק. אין דערמיט.
קיין שמייכעל בעוויזט אויף איהר פּנים זיך ניט...
ווי בלאַס ס'איז איהר פּנים. וואָס קען איהר דען זיין ?
ווי קומט זי — ווי קומט זי אַהערצו אריין?...
זיין ליעבסטע... זיין אמת'ע ליעבסטע איז דאָס...
זי האָט איהם פערלאָזען... פערלאָזען... פאַרוואָס ?..
ער קוקט — עס ווערט אַלץ אַזוי געבעלדיג־גרוי...
וואו איז ער ?.. אַ ווײלע נאָך שטעהט ער אַזוי —
דערהערט ער די אונרוה פון עולם — און גיך
דערמאָהנט ער זיך ווידער — קומט ווידער צו זיך...
זיין קאָפּ קעהרט ער אום צו דער מאַלפּע, צום וואַנד.
צוערשט מיט אַ שמייכעל... דאַן שטרעקט ער אַ האַנד —
די צווייטע — און שטיל, קוים מען הערט וואָס ער רעדט,
עס קלינגט אין זיין קול ווי אַ שטילער געבעט;
„אָ קום דאָך, אָ קום מיין געליעבטע צוריק...
עס וואַרט דאָך אויף אונז אַזאַ גאָלדענעם גליק...
פאַרוואָס ? אוי פאַרוואָס ביזטו ברוגז אויף מיר ?
ווי גוט, אוי ווי גוט איז מיין האַרץ דאָך צו דיר
אָ ליעבטע ! צי האָסטו אַ האַרץ דען פון אייז
אָ קום דאָך, אָ קום, נעהם מיין האַרץ און צערייס,
אָ נעם עס געליעבטע — דאָס האַרץ... עס איז דיין.
איך קען דאָך אָן דיר מעהר ניט זיין... מעהר ניט זיין — — —“
אַזוי, דער פּאיאַץ — און דער עולם לאַכט הויך,
די מאַלפּע דאָך, זיצט מיט'ן קאָפּ אויפ'ן בויך
און טהוט זיך קיין ריהר ניט... און נעהענטער אַ טראָט
טהוט אַ שפּרונג דער פּאיאַץ — אַ געלעכטער פון שפּאָט
קלינגט אַרויס פון זיין האַרצען, ווי בייטשען־געקנאַק
הילכט עס אָפּ אין דער לופטען — ווי קלעפּ פון אַ האַק —
און לאַכענדיג ציהט ער זיך — שטרעקט ער זיך אויס —
און ס'ראַכט זיך ; ער ווערט ווי אַ ריעז אַזוי גרויס
די הענד צו דער ברוסט צוגעפּרעסט, בלייבט ער שטעהן
מיט גלאַנציגע אויגען — פערביסענע ציין,
אַזוי ווי אַ מענש וואָס איז וואַהנזיניג קראַנק — — —
דאַן רייסט זיך אַרויס פון זיין ברוסט אַ געזאַנג
אַ געזאַנג — אַ געשריי — אַזאַ ווילדער געוויין
עס געהט ווי אַ שווידער דורך מאַרך און דורך ביין...
דאַן כאַפּט ער די מאַלפּע און פּרעסט זי און דריקט
צום האַרצען אַזוי — אז מען זעהט : זי דערשטיקט...
אַ קוויטש טהוט די מאַלפּע — דאַן כאַפּט זי אַרום
זיין האַלז מיט די לאַפּעס... אַ ווײלע איז שטום...
אַ ווײלע — דאַן רייסט דער פּאיאַץ אויף דאָס מויל
די אויגען פערמאַכט ער... און שוואַרץ ווערט ווי קויל
דאָס פּנים וואָס ער האָט מיט צינק־וויים געפאַרבט...
ער שמייכעלט נאָך איינמאָל — דאַן פאַלט ער... און שטאַרבט...
אַ ווילדען געבריל לאָזט דער עולם אַרויס —
דער פאָרהאַנג פאַלט צו, די פּאיאַצטווע איז אויס...

May 31, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

## אדיע!

פון העל־פען.

אדיע! — אייך אלע מיינע פריינד
איצט איז עס מעהר קיין שפאס.
דא האב איך שוין דאס רייזע־געלד
און דא האב איך דעם ־פאס.

אויך האב איך שוין מיין גאנץ געפעק
פערפאקט אין סטעמעראן,
און באלד וועט מיך א גאסטראסמוויי
אוועקפיהרען צום באהן.

א פייף וועט טהון די צוג־מאשין
און פור־פור... אדיע!
איך פאהר אוועק—ווער בענקט נאך מיר?
און וועמען טהוט עס וועה?

די קינסטלער פון דעם מאנעבלאט
פערברענגען ווי בעפאר
אין אונזער ליטעראטען־קלאב
און דאס ביים שאך־ברעט נאר.

איין דאקטאר טרינקט זיין „סעלערי"
דער צווייטער טרינקט זיין טעע
דער דריטער אונטערהאלט זיך פיין
מיט קינסטלער־דאמען צוויי.

ער לאזט ארויס א וויץ אזא,
וואס קלינגט אזוי פיקאנט...
אז ביידע דאמען קרימען זיך
און ווערען רויט פון שאנד...

און ווי בעפאר שפאצירט ארום
די יונגע דיכטער־וועלט
אויף איסטבראדוויי, די אויגען שטארף
אויף מיידלאך אנגעשטעלט.

און זעהט מען וואו א שעהנעס קינד
און כאפט א שטימונג אן
דאן לויפט מען שנעל אהיים און—האפ!
ארויף דער מוזע'ס טראהן...

מען פורצע'ט אן א ליעבעס־ליעד
דאן שטרעקט מען אויס א האנד —
דאן מאכט מען שטיל די אויגען צו,
און מ'טהוט א קוש דער וואנד.

יא, ווי געזאגט: א יעדער געהט
דעמזעלבען וועג ווי פריהר.
און קיינעם — קיינעם פאלט ניט איין
א בענק צו טהון נאך מיר.

ווען איך זאל זיין א מיידעלע
און מאקע שעהן דאצו
פון וויפיעל מענער וואלט איך איצט
אוועקגערויבט די רוה?..

מיין איינענער רעדאקטאר וואלט
פון בענקעניש פערגעהען.

דער איך האט ליעב א שעהנעס ווייב
אזוי ווי איך אליין.

נאר כאפט מיך שוין דער שווארצער רוח
וואס מאך איך מיר פערדראס?
וואס טויג מיר אייער בענקעניש —
ווער דארף זי דען? צו וואס?..

איך פאהר דאך אין א שטאדט אצינד
וואס איז א האלב פאריז...
דאס לעבען דארט איז לוסטינער
ווי דא ביי אייך — געוויס!

הורייי! פאר דעם פראנצויזענ־גאס
אויס אידעל איצטער! אויס!
איך נעהם מיר א פראנצויזקע דארט
און ווער מיר א פראנצויז.

„בולווע־שטופע" „לאפראנזש־שטאפאנזש"
אדיע אייך מיינע פריינד!
לעבט גוט! און זארגט פאר מארגען ניט
זא לאנג עס לעבט ־זיך היינט!

ס. ל. האלפערין (העל־פען) איינער פון אונזערע וויכטיגסטע מיטארבייטער פאהרט אפ קיין קענעדע זיך צו בעזעצען. ער וועט ווייטער מיטארבייטען פאר'ן „קיבעצער" ווי בעפאר.

רעדאקציאן.

משה ליעבערמאן.

## א קאונטרי פזמון

האליאק א מתנה.

1.

דא אין קאנטרי
הייסט א גדול,
דער וואס טויג זיך
צו דער נארעל;

ווייס א פערדעל
ווי צו „שמיערען"
יענער איז די
קרוין פון אידען;

קען נאך איינער
שיך פערלאטען,
שלינגט דער קהל
זיינע ראטהען;

און א גאון
איז אויף זיכער,
דער וואס האנדעלט
דא מיט טיכער;

פון א פערלער
איז קיין ריידע, —
ער הייסט „פיהרער
פון דער עדה"...

## אין מיוזיק-האלל

פון ס. מאכלין.

מיין לאנדסמאן, מאטעל באנדער,
קומט צו מיר אמאל,
און זאגט ער וויל מיך „טריטען"
אין יורקעס מיוזיק האלל.

„ווי קענסט דאס", זאגט ער, „זיצען
אלץ אליין אין הויז?
קום און לאמיר צוגעהן,
דאס איז א פיינער פלייז.

וועסט זעהן דארט פיינע מיידלעך,
מאווינג פיקטשעס, מעניך;
וועסט האבען פלעזענטע פלעזשור,
וועסט ווערען דארט א מענץ!"

„איך דאנק דיר", זאג איך, „מאטעל,
איך דאנק דיר זעהר שעהן,
איך לעז אבער א ביכעל
און — איך קען ניט געהן!.."

„אה, קאם אן, פאר קריי סיק!"
ווערט מיין מאטעל בייז,
און טהוט א כאפ דעם ביכעל
פון מיינע הענד ארויס,

און רוקט מיר גלייך אין פנים
זיין אייזערנעם קולאק:
„דו געהסט, דו גרינע חית? —
איך גיב דיר באלד א קנאק!"...

---

אט בין איך שוין מיט מאטלען
אין דעם „פיינעם פלייס": —
אז אלטע ברורנע שטעהל'כעל, —
געפאקט מיט קליין און גרויס...
[illegible]

די קליינע קינדער שרייען,
און מיידלעך הירזשען שטארק;
מען הוסט, מען פייפט, מען טרובעט, —
עס קאכט ווי אויף א מארק!..

מיין מאטעל נעהמט זיך שטופען,
דורכשלאגען א וועג —
„דאנט פוש!" נעהמט איינער שרייען,
„דאנט פוש! איי'ל ברעק יור נעק!.."

„וואס?" צינדט אן זיך מאטעל,
„וואס, יו'ל ברעק מיין נעק?.."
„שאראפ! יו — — — — — — — — —
עס ווערט שיעור א געשלעג...

פערכאטערטע, פערשוויצטע,
ווי ערגעץ ארויס פון שוויץ,
האבען מיר צוזעצט זיך,
ענדליך אויף די סיטס.

מיין מאטעל טרים מיט
„אט הויבט זיך דאס
ס'וועט זינגען מעני ברע
וועסט שטארבען אזש פא

עס הויבט זיך אויף דער
און ס'טאנצט ארויס א
כמעט אין גאנצען נאקע
און מיאום — ווי דער

„דאס איז זי!" הויך ר
אין אויער מיר אריין,
און ניט מיך שטארק א
„קוק זיך גוט נאר איין!

עס ווערט א גוואלד א ש
מען קלאפט מיט הענד א
„סיי, זינג „ישראליק"...
„שבועות"... „חוה שים

זי גיט א וואונק, א שמי
און זינגט: „ישראליק ק
צוריק אהיים צו חנה'ן,
כ'וועל זיין שוין גוט או

איך שווער דיר ביי דער
ישראליק'על מיין דאלל,
אז איך וועל מעהר קיין
ניט האלטען מאר קיין פא

און פלוצלונג נעהמט זי
און טייטלען אלץ אויף
„אה, קום צו מיר מיין
מיין הארץ ציהט נאר צו

איך פיהל איך ברען פאר
און זי זינגט אלץ צו מי
„נו, קום שוין ניכער, סוו
איך שטארב אוועק נאך

עס ווערט א גרויס געלע
מען הויבט זיך פון די סי
און אלע נעהמען קוקען
אהינצו וואו איך ויי...

„גא אהער!" שרייט מאטע
„לעט אס העוו סאם פאן!
נעה, ניט האב קיין מורא,
זי וועט דיר נאר ניט טהא

איך הויב זיך אויף פון כי
און גליטש זיך אויס און
איך לאז מיין מאטלען זי
און לויף ארויס פון שטא

[illegible]

[illegible] פּאַרטיי [illegible] פּראָוואָצירן,
די רעפּאָרטאַזשן [illegible]
[illegible] מיט דיער [illegible],
בריוון אין [illegible]. זיי האָבן גע-
[illegible] אַ [illegible] „[illegible]"
[illegible], און מען קען [illegible], און אין
1912 [illegible] זיי אויך [illegible]
[illegible] פון [illegible] אַ [illegible]
[illegible] און [illegible]
[illegible]. און די [illegible]
[illegible] פּאַרטיי [illegible]
די [illegible]
[illegible], און זיי [illegible] די
[illegible] און [illegible]
[illegible], זיי [illegible] צו [illegible]
[illegible] מיט די [illegible] פון דער
[illegible], און זיי [illegible] אויך ניט
[illegible] די [illegible]

[illegible]

א מענש עסט, א חיה עסט.
א מענש לאכט, א חיה קען ניט לאכען.
טו זיים זשע ניט קיין חיות און לאכט מיט אונז מיט. דער קיבעצער.

ערנסט! ערנסט! — א פוסטער געשריי.
זאָל נור דער מענש א גוטער קיבעצער זיין, וועט דער ערנסט ממילא קומען.
איבסען.

פינפטער יאהרגאנג. יוני 5, 1912. June 5, 1912. Vol. V, No. 24.

## מאנטרעאלער נאטיצען

(פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט).
העל־פען.

**א בלבול אויפ'ן „קענערער אדלער".**

חאזאנאוויטש האט אין זיינעם אַ ארטיקעל בעהויפטעט אַז דער קענעדער אדלער פילט זיך אויס אין גאנצען מיט גע־גנב'עטע שטאף. און גאנץ בעזונדער גע־מיין — זאגט ער — איז דאס וואס ברייגין זאגט אפילו ניט אויס וואו ער גנב'עט. א גרויסער נאר דער חאזאנאוויטש, זאל ער מיר מוחל זיין. וואס וויל ער? ברייגין זאל אויסזאגען וואו ער גנב'עט ווען ער דאך פערליערען זיין דושאב, ווייל גנב'ענען קען דאך דער בעל הבית פונ'ם קענערער אדלער אליין — צו דעם דארף מען ניט האבען קיין בארד און מען דארף ניט קענען ריידען שלעכט „ראטש"... דער פאקט אבער איז אַז ברייגין איז דא אין גאנצען אונשולדיג, ווייל ווי איך ווייס עס פון אַ זיכערער קוועלע שטעהט ברייגין דעם גאנצען טאג ביים פענסטער מיט אויס־געשטרעקטע הענד צו די צוויי בוימלאך וואס שטעהען אין דרויסען און אלע 5 מי־נוטען שריים ער אויס בעגייסטערט: „אך! ווי וואונדערשעהן אונד ערהאבען עס איזט יערע דער וואלד!" אין דערזעלבער צייט אבער זיצט דער דושעניטאר פון קענעדער אדלער מיט אַ טער אין דער האנד ביי אַ פול־אנגעפאקטען טיש מיט צייטונגען און ער שניידט אויף וואס די וועלט שטעהט...

די אנארכיסטען מאנטרעאלס האבען געוואלט ארויסגעבען אַ צייטונג פאר ריי־נעם אנארכיזם. האבען זיי איינגעלאדען די ארטאדאקסישע מארקסיסטען און נעגרינ־דעם איין אסאסיאיישאן. האט איינער אַ נאציאנאליסט־סאציאליסט געוואלט אריינ־קומען צו זיי, האבען זיי דיסקוטירט דריי חדשים נאכט אויף נאכט וועגען איהם און געפונען אַז אריינגעהמען איהם איז געגען דער אידעע פון אינדיווידועלען אנארכיזם — אריינגענומען האבען זיי איהם אבער דאך. דאן האט מען אנגעהויבען טראכטען וועגען אַ ריין־אנארכיסטישען רעדאקטאר און מען האט געפונען — דעם פועלי־ציון" ניק חאזאנאוויטש... איצט זיינען שוין זיעבען נומערן ערשיענען פון דער דאזי־גער אנארכיסטיש - סאציאליסטיש - נאַ־ציאנאליסטיש - פועלי - ציון'ניסטישער צייטונג און די גענאסען זיינען נאך אלץ ניט צופריעדען. „ניט גענוג אנארכיס־טיש פרייען זיי!".. איין טעכבער האט פארגעשלאגען אַז מען זאל יעדען נומער נאכדעם ווי ער ווערט פארטיג אוועקטרא־גען צום מוהל ער זאל איהם מל זיין א צווייטער האט געמאכט אן אמענדמענט אַז אייערער צום מוהל איז שוין גלייכער צום גלח, ווייל דער גלח איז אַ הייסער אנ־הענגער פון „פרייער־ליעבע"... א דריטער גענאסע, א היץ קאפ, האט איהם געפרעגט פון וואנען ער ווייסט דאס, האט ער זיך געשוואוירען אַז ער אליין מיט זיינע איי־גענע אויגען האט עריכט געכטען געזעהן א וואונדערליך - שעהנע מאנאשקע ארויס־געהן פון גלח'ס הויז... מען האט אויסגע־וועהלט א קאמיטע — וואס זאל די זאך אונטערזוכען...

## צו דער ערעפענונג פון די פרייע קאנצערטען אין „סענטראל־פארק"

טלצפען אויף דער פרייער לופט איז פיעל געזינטער ווי אין א האלל (פון אונזער „הויז־דאקטאר".)

## טעלעגראמען

בערלין: ביז מיין קומען זאלט איהר אבהאלטען דעם פיים מיט דער „ווארהיים" וועגען דעם ראזענפעלד־אינצידענט.
אב. קאהאן.

ניו יארק, שלום־קאפפע: די צוקער פושקע וואס ש. יאנאווסקי האט געווארפען אין ראזענפעלד'ן איז געבליבען הענגען אין דער לופטען, אלע געהען אנקוקען דעם בייזען וואונדער. מ'רעכנט אַז זי איז פערצויבערט געווארען פון די שעהנע צוי־בער־ווערטער וואס דער גרויסער־דיכטער האט דאן געווארפען פון זיין כשופ'דיגען מויל.

ווארשא: ווען ש. יאצקאן, דער רע־דאקטאר פון ווארשאווער „היינט" און בע־וואוסטער פייטער, האט דערהערט וועגען דעם „שלאכט אין קיבעצארני", האט ער גלייך טעלעגראפירט צו נאטבערג'ען בזה הלשון: גאטבערג זעהט האלט אַן מיט אייער גאנצער קראפט די שלאכט, טהוט וואס איהר קענט, געלט אויף הוצאות גע־שיקט!
יאצקאן.

(מיר האבען אויך ערהאלטען 2 ספע־ציעלע טעלעגראמען פון אידישען ליטערא־טען קלאב אף ניו יארק).

ערשטע טעלעגראמע.

ניו יארק, אידישער ליטעראטען־קלאב: מאריס ראזענפעלד איז דא היינט 2 אוהר ביי נאכט איינשטימיג אנגענומען געווארען אלס מיטגליער פון קלאב.

צווייטע טעלעגראמע.

ניו יארק, אידישער ליטעראטען־קלאב: מאריס ראזענפעלד איז דא היי־טע 1 אוהר נאך האלבע נאכט איינשטי־מיג אויסגעשלאסען געווארען פון קלאב.

די יוניאן וועלט אויפ'ן צימבעל!!
מיט דיעזען נומער פאנגען מיר אן די ביאגראפיעס פון גרויסע לייבאר לידערס ספע־ציעל געשריבען פון גאמ־פערס דעם צווייטען. לעזט עס און פערשפרייט עס אין אלע שעפער.

June 5, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

העל־פען:

## פון דער רייזע

ארויס אין דער נאכט אריין יאָגט זיך דער צוג.
אַרויס אין דער נאכט אריין — שטורעמדיג־פריי!
די ריעזיגע שטאָדט ליגט שוין וויים הינטער מיר.
שוין פליהען די גאסען די לעצטע פאַרביי.

פאַרביי — און וואָס האָב איך פערלוירען אצינד?
ס'איזווירקליך ניט מעהר ווי דער הערליכסטער שפּאַס!
דריי יאָהרען, דריי לאַנגע, אַ שפּיעל־צייג געווען
אַ שפּיעל־צייג פון לעבען... פון ליעבע און האַס...

איך וויים עס. איך ווייס—כ'על פערגעסען די שטאָט..
וואָס האָב איך דען דאָרטען געהאט פאר א גליק?
צו בענקט אַנ־אומויסטיג־געפאַנגענער דען
נאָכדעם ר'איז בעפרייט — אין געפענגניס צוריק?...

ווען אָבען עס בלייבט אין געפענגניס צוריק
זיין הייליגסטער חלום — ווי פיהלט ער זיך דאן?
מיין הייליגסטער טרוים איז געבליבען אין שטאָדט...
און וואָס איז דאָ מעהרער צו זאָגען פאַראַן:

כ'האָב וואהנזיניג ליעב געהאַט איינעם אַ מענש,
דער מענש האָט דאָס הארץ געהאט פאלש מיר צו זיין...
און איצט אז איך וויים עס — אַ קינדערלאך, זאָגט:
ווי זאָל איך — ווי זאָל איך ניט אויסגעהן פון פיין?...

נאָר שטילער מיין הארץ! וואָס פאַרביי איז פאַרביי!
זיך אָפּגענאַרט איינמאָל און איצטער, פערגעס!
דער מענש איז געשטאָרבען פאַר מיר און פאַרביי —
איך פיהר ניט מיט זיך די געשטאַלט פון א מת...

זאָל פליהען דער צוג אזוי שנעל ווי ער קען.
איין ליידענדע נאַכט קען מיר גאָר־נישט ניט טאָן
איך שווער אז פערגעסען זאָל זיין יענער מענש
נאָך איידער דער מאָרגינער טאָג הויבט זיך אָן — — —

ס. מאַכלין:

## עפּיגראַמען

1.

אַן ל. זאַלאַטקאָף.

מאַדאַם אָרטהאָדאָקסי, האַלט ביי דער גסיסה,
וויל דער פּראָפעסאר פערמיידען איהר מיתה, —
נו ניט ער איהר „וויצען", „מארקסען" און „זייף"...
צו רעטען אַ מת, איז קיין מיטעל ניט טריף!..

2.

איהר קענט קריעגען פאַר געלט: כשר פלייש, כשר וויין,
א כשר'ע באָד און א כשר'ען שווין, —
איהר קריעגט דאָס פאַר געלד... איהר קריעגט אָבער ניט
פאַר קיין געלד אויף דער וועלט א כשר'ען איד...

מעפּיסטאָ:

## מאָדערניזם און רעאַליזם

לעזט זי, לעזט זי מיינע ליעדער
אזוי הארציג, אזוי גערען
לעזט און טראכט און ווערט „בעגייסטערט,
אין די אוינלעך גלאנצען טרערען:

„זיינע ליפּען, איהרע אויגען
„רויט רויזען, בלויע יס'ען
„פאלען ברוסט צו ברוסט בעהאפטען
„גיעסט זיך רויט און בלוי צוזאמען".

אך, גרויסארטיג! נעמט זי שמייכלען,
האסטו דאָס אליין געשריעבען?
אוי, ווי שעהן דאָס איז, איך זאג דיר,
כ'וועל דיך אייביג, אייביג ליעבען.

און זי ווערט אלץ מעהר בעגייסטערט
און די אוינלאך איהרע פלאמען.
— זאג מיר אבער, וואָס זשע מיינט דאָס,
„גיעסט זיך רויט און בלוי צוזאמען"?

יא, עס איז אזוי גרויסארטיג,
נור כ'פערשטעה עס ניט אין גאנצען" —
שמייכלען מילד די רויטע ליפּלעך
און די בעקלעך איהרע גלאנצען.

שפּיעל איך מיט די לאָקען איהרע
קוש איך ווילד די שעהנע אויגען,
ווערט איהר פּנים, עפּעס פּלוצלונג
מיט א טרויער איבערצויגען

— „דיינע קושען בלויז פערשטעה איך,
נעה, דו מאכסט מיך צום געלעכטער, —
שרייבסטו עפּעס, ווייס איך גאָר ניט,
ביסט א שלעכטער, ביסט א שלעכטער".

כא, כא, כא, א קינד נאָך ביסטו,
שרייבען מוז מען מאָדערניסטיש,
אָבער קושען — א געוואוינהייט —
קושען קוש איך רעאַליסטיש.

## שפּריצלעך

אַ לץ האָט אויפגעשטעלט א צעטיל פון רעגיערונגען און בעריהמטע פּערזענליכקייטען וואָס זוכען איצטער הלוואות: כינא, רייזין, טירקיי, פּאַרטוגאל און נאָמבערג.

• • •

מ'רעדט אז מאָריס ראָזענפעלד געהט ארויסגעבען 3 נייע בענדער.

זיי וועלען בעשטעהן פון אויסגעקליבענע אַפאָריזמען זייגע, ווי באַט, יעווגוף, און סאַ־כ'טיס...

• • •

מ'רעדט אז די אידישע אגיטאַציאַנס ביוראָ האָט בעשלאָסען אויף איהר קאָנווענשאָן אויפצולעבען דעם בונד אין אמעריקא ארער פערוואנדלען זיך אליין אין א פער־קאַלאָמבוסטען „בונד"...

משה ליעבערמאַן:

## בענקעניש

בין געוועזן א פרייער בחור,
האָט מיין בחור־הארץ געבענקט:
גוט איז האָבען א געליעבטע —
האָב איך דאַמאָלסט מיר געדענקט

האָב געקראָגען שוין א ווייבעל,
האָט זיךביידען דאן געבענקט:
אך, ווי גוט איז האָבען קינדער! —
האָבען ביידע מיר געדענקט;

גאָט צו דאנקען — טאַטע מאַמע,
האָט זיך ווידער אונז געבענקט:
גליק הייסט פיהרען זיי צו חופּה
האָבען דאַמאָלסט מיר געדענקט;

ג'לויבט זיין נאָמען — שווער און
האָט זיך אלץ דאָך נאָך געבענקט:
גליקליך זיינען זיידע באָבע —
האָבען ביידע מיר געדענקט;

איך א זיידע, זי א באָבע
און עס האָט זיך אלץ געבענקט, —
גאָט האָט אָבער מעהר קיין יאָהרען
איהר און מיר שוין ניט געשענקט..

יצחק בלום:

## ס'איז אומעדיג...

ס'איז אומעדיג....
ס'איז אומעדיג אין וואַלד אַן אין פע
אין זונ'ען טעג אַן רעגען קעלט,
איז טויט און פוסט די גאנצע וועלט,
ווען „די ליעבע" ברידער פעהלט!...

ס'איז אומעדיג דעם פויגעל'ס ליער
ס'איז אומעדיג די בלום וואָס בליהט..
דיין הארץ איז קראנק דיין זעל איז מיע
ווען דו האָסט ברודער קיינעם ניט...

ס'איז אומעדיג ביי דיר אין הויז
ווען דורכ'ן פענסטער בליקסט ארויס
מענשען פיל... די גאס איז גרויס...
און זוכסט און קוקסט א מענשען אויס.

ס.איז אומעדיג ווען מ'קלאַפּט אין טי
און ניעבסט מיט שרעקען זיך א ריהר
און נאָט מיין נאָט דערזעהסט נאָר איה
דיין מיטים... מאָנען רענט ביי דיר..
ס'איז אומעדיג....

! ערנסט ! — א
ר נעשריי.
ול נור דער מענש א
קיבעצער זיין, ווען
רנסט ממילא קומען.
איבסען.

א מענש עסט, א חיה עסט.
א מענש לאכט, א חיה קען
ניט לאכען.
טו זייט זשע ניט קיין
חיות און לאכט מיט אונז
מיט. דער קיבעצער.

יאהרגאנג. פרייטאג, יוני 21, 1912. June 21, 1912. Vol. V, No. 26.

# סודות

ע אבטיילונג אין „קיבעצער".
ינען נעבעטען צו צושיקען
פון דער וועלט פון כלל־
ר, אקטיארען, פראמי־
נטע ביזנעסלייט און
ליטעראטען.

או דער כושב זקנים פון דאד
רזשיקאב האט אוועקגעשיקט
ן. פראטעסט צו פראפעסאר
פאר זיינע אייביגע יונגנדער־

יטש? ער נעהט דאך פשוט
ען זייער אינסטיטושאן.

• • •

ז זיך אז דיא לעצטע וויכטיגע
ענץ פון ה. נאכבערג צום
ווארשא איז געווען ווענען דעם
האט אויסגעפרעסט דעם „סוט־
ציסי האט גענובען א העיר־

• • •

ט זיך אויך אז מאריס ראזענ־
זיך אויסגעשפראכען, אז דער
„אוצר" פאר'ן ליטערארישען־
געווען צוליעב דעם וואס ער איז
סעכבער און פרץ הירשביין
ן אויס מעכבער...

• • •

ן זיך אז פרץ ווערניק אין
הרען אין שיקאגא צו ראטעווען

• • •

יך איבער פון אויער צו אויער
זסא־וויקטאריא האט חתונה גע־
ען תיכף פון „פארווערטס" גע־
קאהאנען.

• • •

ט זיך אויך אז די „ערת
ט פלעגער ווי צו פטור ווערען
ן. אורזאכע: ווייל ער טראגט
אריין...

• • •

אז דער אידישער ליטעראטען
גאך דעם גרויסען ערפאלג וואס
אט מיט זיין דראמאטישע
פונ'ם „אוצר" — צו אויפב'ה
רא...

# צופריעדען....

(צו פראפעססאר מעטשניקאפ'ס ערפינדונג פון אייביגע יוגענד.)

שוועסטער! לאמיר זיך פרעהען: איך און דו וועלען שוין בלייבען יונגיטש־קע אויף אייביג... אויף אייביגן... שוין קיינמאהל מעהר ניט אלט ווערען — ס'לעבע מעטשניקאף!

# מאנטרעאלער נאטיצען

ספעציעל פאר'ן „קיבעצער".

פון העל־פען.

מיט צוויי וואכען צוריק האבען זיך אין פרינטינג פון קענעדער אדלער צוויי מענ־שען נעפיים אויף טויט און אויף לעבען. דער מענעדזשער פון דער „פאלקס־ציימונג" מיט דעם מענעדזשער פון „קענעדער אד־לער" און דאס גאנצע געשלעג איז ארויס־געקומען וועגען א „פ". די געשיכטע איז אזוי. אין פרינטינג איז פערהאנען איין „פ", אזוי וויא אבער מען האט אויפגע־שטעלט ביידע צייטונגען און ביידע מענע־דזשערס האבען געהאט יעדער אן ארווער־טייזמענט וואס האט נויטהיג געהאט א „פ" האט מען זיך גע'הרג'עט... אויף טויט און אויף לעבען... נאראנים מענערזשערס, זיי האבען זיך דאך געקענט אנ'עצה געבען. איינער שטעלט אריין די „פ" און דער אנ־דערער דעם „באס פון קענעדער אדלער", ער איז א גאנץ וואוילער חכם...

פאגראם העצעס אין מאנטרעאל.

די אידישע שניידער באסעס העצען אין דער ענגליש און פראנצויזישער פרעסע גע־גען דיא אידישע סטרייקער. זיי זאגען אז די אידען סטרייקען ווייל זיי ווילען ניט ארבייטען מיט נישט־אידען. די נלחים פראטעסטירען. זיי שרייען אז די אידישע באסעס ווילען ביי זיי אוועקנעהמען זייערע רושאבס...

די פרומ־א־האלבען פועלי ציון'ניקעס פון מאנטרעאל האבען בעשלאסען אויף א מיטינג ארויס צו העלפען די שניידער סטרייקערס צו דעם צוועק האט מען אויס־געוועהלט א קאמיטע פון דריי, וועלכע זא־לען אין די טעג פון סטרייק ארומגעהן צווי־שען דיא סטרייקערס מיט נאציאנאל־פאנד פושקעס אין די הענד...

# א פשט'ער

איינער: אויף וואס האט דער „פאר־ווערטס" אויף זיין נעביידע אויסגעשטעלט 2 פיירען מיט נאקעטע בריסט?

צווייטער: ס'האט א הויכע בעדייטונג, ווייל דאס פאלק רופט די סאציאליסטען ציצעליסטען.

(נאכדרוק פערבאטען).

June 21, 1912



# וואו די מוזען קינדער ווינען

העל־פען :

## הארץ דו...

הארץ דו — שעהנעם בייזעס הארץ מיינס,
זאג, וואס איז מיט דיר שוין ווידער.
נאך האסטו נישט אויסגעזונגען
דיינע לעצטע ליעבעס־ליידען ?

און דו ביזט שוין ווידער מאדנע, —
ווי א זומער־טאג וואס וועקסעלט
זון און רעגען... וויינסט און זינגסט שוין
ווידער פון דער יונגער ליעבע?...

טאנצסט שוין ווידער ווי א קליינע
זינגענדיגע שאנסאניעטקע...
ביזט שוין ווידער גאנץ משוגע
פאר א מענשעל אין א קליידעל...

נעכטען ערשט האט דיך די פאלשקייט
פון דער איינער ווילד פערדראסען
היינט שוין — האסטו דיינע טירלאך
אויפגעשלאסען פאר א צווייטער...

נעכטען וואהנזיניג פון ליידען,
היינט משוגע שוין פון ליעבע...
דיינע גרויזאמע קאפריזען
מאכען מיך צום שפיעל־צייג דיינעם...

איצט געפעלט דיר שוין די קליינשטאדט
ברוםסט שוין מעהר ניט אויף איהר טויטקייט.
איינס פון איהרע שעהנסטע מיידלאך
האט זי דיר אוועקגעשאנקען...

הארץ דו — שעהנעם בייזעס הארץ מיינס
אומערום מוזטו געפעלען ;
ביזט דאך רייך אין לעבענס־טרוימען
ווי די וועלט איז רייך אין בלומען.

ביזט אויך רייך אין שעהנער חוצפה
איינס נאר וויל מיר ניט געפעלען :
האסט א קליינטשיקען חסרון
שרעקסט זיך פאר א פיסטאליעטעל...

אך ! ווי קען מען אזוי דום זיין
אזוי שוואך זיין — זיך צושרעקען
פאר א קליינטשיק פיסטאליעטעל
הארץ דו — שעהנעם בייזעס הארץ מיינס !

## היטץ־פאעזיע

פון אברהמיל.

עס ברענט, עס פארעט אין דער נאס,
עס איז ניט אויסצוהאלטען !
וואהין אנטלויפט מען פון דער היטץ :
אין וועלכע ארט — אין קאלטען ? !

די העמדער מיינע ווערען נאס,
קיין וועש שוין באלד מיר קלעקט ניט...
מיין קראגען שווארץ אי׳, ווי די ערד,
פון מיינע זאקען... — פרעגט ניט !..

אוי, — נוואלד די היטץ ! א גהינם !
וואו זאל איך מיך בעהאלטען ? !
איך וואלט נעפלויגען אין עק־וועלט,
צום נארד־פאל, כאטש, צום קאלטען...

איך וויל זיך רעטטען פון דער היטץ
אין מיין געליעבטער׳ס גארטען,
נור ווען זי דריקט מיך צו איהר ברוסט, —
נאך הייסער ווערט מיר דארטען...

איך בעט זי, זי זאל בעסער מיר
א טעלער „אייז־קרים״ קריגען...
זי ברינגט מיר אייז קרים פון דער נאס,
איז דארטען פול... מיט פליעגען...

איך לויף אין פארק אפט כאפען לופט,
נור ווען איך זאל ניט קומען, —
איז דארט, שלים־מזל, יעדער באנק
פון אידענעס פערנומען...

איך לויף צום פרישען טייכעל שויז,
ביים ברעג א באד צו כאפען...
בעטערט מיר גאט — מיין שווינער דארט
אין איין־העמד צו רערטאפען...

איך ווער משוגע פון דער היטץ...
מיר ווערט מיין קאפ צושפאלטען !
א „רענדעל״ וואלט איך פאר איין „טוש״
געגעבען — פאר א קאלטען !..

איך לויף אין נאס... און פלוצים דאך
א „טוש״ האב איך גענאסען :
א מיסעס פון א פיערטען פלאר
האט גום מיך... אבגעגאסען...

## א קאנטרי פאלקס־ליעדעל.

פון משה ליעבערמאן.

זונטאג קלויב איך יאגדעס,
מאנטאג רייס איך ניס,
דינסטאג קלויב איך שוואומען,
מיטוואך כאפ איך פיש,
דאנערשטאג שיס איך האזען,
פרייטאג שנייד איך גראזען, —
שבת וואס איך טהו ?
שבת האב איך רוה !

פינטשע :

## דעקאדענטיש

עס האט דאן געשענעהט און געשטורעמט :
א ווינד האט א שטארקער געבלאזען,
און איך בין געלאפען צוטומעלט,
די פאלעס פון קאפטען צולאזען.

מיר ארט ניט דער פראסט — זאל ער ברענע
מיר ארט ניט קיין שנעה און קיין ווינטען —
זיי מעגען מיר צופען פון פארענט,
זיי מעגען מיר רייסען פון הינטען.

איצט זי ליגט מיר טיעף אין געדאנקען,
איצט זי פיקט אהן אויפהער מיין מח ;
עס ווילט זיך מיר נאך אמאל זעהן איהר,
איך האב שוין פון בענקען קיין כח.

עס שטעלט זיך מיר פאר פאר די אויגען,
ווען זי איז פערביי מיר געגאנגען, —
מיין גאט, ס׳ארא געטליכע שעהנהייט !
זי האט אויפ׳ן שטעל מיר געפאנגען :

די אויגען — דער רעכטער א קרומער,
פון לינקען אביסעל גערונען ;
עס האט מיר נאך מעהרער בעצויבערט,
איך האב׳ס פאר א סימבאל געפונען :

דאס האט זיך צוברויזט און צושטורעמט
דער ים און האט מעכטיג צופלאסען
די וואסערען זיינע מיט צארען,
זיי איבער די ברעגען צוגאסען...

צוויי הארבעס, ווי בערג אויפ׳ן רוקען —
נאטור נאר קען זעלכעס אויסשניצען —
ס׳דערמאנט מיר דער בארג פון לבנון,
ס׳דערמאנט מיר די אלפישע שפיצען...

דאן ווארפט זיך אביסעל איהר קערפער,
אויף איין פוס — אביסעל געהונקען, —
דאס וואקעלט ארום זיך א לעבען
אין זוכען פראבלעמען געזונקען ;

דאס ווארפט זיך ארום א נשמה
אין פראגען, פערצווייפעלט, אהן האפען,
און ווייס ניט, פאר וואס זאל מען וואכען
און ווייס ניט צו וואס זאל מען שלאפען...

July 1, 1912



# שטורכעס און בוכטשעס

## טרוים און ווירקליכקייט

פון העל־פען.

איך האב מיר פארגעשטעלט אז אין מאנטרעאל וועל איך געפינען א האלבעס פאריז, און איך האב קיין ענטוישונג נים געהאט. נעכטען ערשט האב איך זיך מיט דריי חנ׳עווריגע פראנצויזקעלאך צוזאמענגעטראפען אין א קאפע־הויז. איך האב זיך אבער שטארק געוואונדערט ווען איך האב זיך צוגעקוקט צו זיי. אויגען ווי רובינען, לאקען ווי גאלד און קערפערלאך אזעלכע כויגזאמע אז דאס הארץ נעהם איבער קוקענדי׳ג אויף זיי. נאר, א דו ליעבער גאט, צו קען רען נאר נים אין דער וועלט פאלקאמען זיין? די נעזלאך זייערע ווי שרעקליך רוים זיי זיינען געווען... איך איבערטרייב נישט ווען איך זאג ווי רויטע עלעקטרישע לעכפלאך... עס האט מיר וועה געטאן, זעהר וועה געטאן: סטייטש — אזעלכע וואונדערליך שעהנע קינדער מיט רויטע נעזלאך?..

ווי קומט דאס קינדערלאך? ווי קומט דאס — האב איך ארויסגעשעפטשעט... און איך האב געפיהלט ווי מיין קול ציטערט... און אין מיין פערלעגענהייט האב איך זיך א פאר מאל פערניינט און איך האב געפיהלט אז אין דעם מאמענט דארף איך אויסזעהן זעהר גישט קלוג... און ווי עס ווייזט אוים האט עס איינע פון זיי בעמערקט און זי האט מיר ארויסגעהאלפען.

איהר קוקט אויף אונזערע נעזלאך מיין הערר? פערענטפערט אייך נים. איך זעה עס... איהר האט מיטלייד מיט אונז... זעהר שעהן איז דאס... אבער מיר ווילען דאס נים מיין הערר... מיר זיינען שטאלץ אויף אונזערע נעזלאך. יא אונזערע נעזלאך זיינען די צייכענס פון פאטריאטיזם צו אונזער פאטערלאנד פראנקרייך... מיר שטעהען דא אין כאנטריאל אונטער דער פאהן פון דער ענגלישער רעגיערונג און ווי איהר ווייסט האט מען פערבאטען רויטע הויזען צו טראגען — אלס פראטעסט טראגען מיר רויטע נעזלאך... איהר פערשטעהט?"

„איהר פערשטעהט?" ווי שעהן דאס לעצטע ווארט האט געקלונגען... ווי שעהן... א ציטער איז מיר דורכגעלאפען מיין גאנצען קערפער און אזוי ווי פון עמיצען געשטופט האב איך אויסגעשטרעקט מיינע ארעמס צו איהר און זי געבעטען אריינצוגעהן מיט מיר אין אן עקסטרא־צימער. זי אבער האט גאר נישט געענטפערט נאר מיט אן אויסערגעוועהנליכען חן האט זי אויפגעמאכט דאס אויבערשטע קנעפעל פון בלוזקע. אריינגעטאן די קליינע ווייסע האנד אין בוזים און ארויסגענומען פון דארט א נעזאנגס־ביכעל מיט א צלם׳על אויפ׳ן טאוועל... און אויפהויבענדיג ריא רובינען־אויגען צום באלקען האט זי אנ־

## אין דער צוקונפט

(ווען פרויען וועלען האבע זקינדער אהן דער הילף פון מענער.)

מיידעלע: איהר פרעגט וואו איז דער פא? — אט איז דער פא!

פרעמדער מאן: א שעהנער פאפא ח׳לעבען! א שעהנער פאפא...

---

געהויבען צו זינגען א וואונדערליך קירכען־געזאנג... אפגעזונגען — איז זי צוגעגאנגען צו מיר, ארא פגעצויגען מיין קאפ צו זיך און מיר אריינגערעכט אין אויער אז צו ערשט מוז זי געהן צום גלח... און דאן וועט זי קומען צו מיר... איך האב איהר געגעבען די האנד און געוואונשען זי זאל זיך אלרעסגוטס אויסבעטען און איך בין אוועק א פערליעבטער... איך האב זיך נים מעהר איינגעהאלטען געקענט. איך בין געווען אזוי בעגייסטערט, אז איך האב ארומגעכאפט דעם ערשטען גאס־לאמטערין און איהם הייס און ווילד געקושט...

מיין גליק האט אבער לאנג נים געדויערט. אן אנארכיסט מיט וועלכען איך האב זיך בעקענט א טאג פריהער האט מיך אנגעכאפט און מיך געפרעגט צו איך בין כישוגע געווארען... אלץ וואס איך האב געהאט צו ענטפערן איז געווען איין ווארט... „פראנצויזקע"... איך האב מערבראכען די הענד און איבערגעזאגט דאס ווארט אפשר צעהן מאהל... פראנצויזקע... פראנצויזקע... צוערשט האט מיך מיין נייער חבר אנגעקוקט מיט טרעהרען אין די אויגען דאן אבער האט ער פערביסען די ליפען און זיך א ווארף געטאן אויף דעם זעלבען לאמטערן־סלופ מיט נאך מעהר פייער ווי איך... עס פערשטעהט זיך אז דער איך האט בשעת מעשה אויך אין זינען געהאט א פראנצויזקע...

## פון קאנקורס

דריי מענשען זיינען לעצטע וואך ארויס פון האספיטאל וואו זיי האבען געהאט אן אפעראציאן.

אלע 3 אויף אפענדיסיטים.

נעכטען האבען זיי זיך אלע 3 צוזאמען געטראפען ביי איין טיש און זיי האבען זיך צורערט פון זייערע פערגאנגענע צרות.

— יע, זאגט איינער, איך האב אזוי נים מורא געהאט פאר אן אפעראציע, ווי מען זאל מיך נים האלטען אונטער די ארעמס, ווייל איך בין א קיצלדיגער. איך האב געציטערט, איך זאל זיך אין מיטען דערינען נים צולאכען.

— אז דו רערסט שוין פון לאכען, וועל איך דיר דערצעהלען וואס עס איז פארגעקומען מים מיר — זאגט דער צווייטער. ווען מען האט מיך אוועקגעלעגט אויפ׳ן טיש און מיך איינגעשלעפערט האב איך זיך פשוט מחיה געווען, ווייל איך האב שוין א פאר נעכט פריהער נים געשלאפען. הער איך ווי דער פראפעסאר שטעהט לעבען מיינע פיס און זאגט א נוירס זי זאל איהם דערלאנגען זיין מעסער. איך טראכט זיך: ווארט נור, ריהר נור מיך אן וועל איך דיר געבען א בריק מיט׳ן פוס, אז אלע ציינער וועלען דיר ארויס...

נור אט הער איך ווי ער נעהמט מיר אויפשניירען דעם בויך, איך וויל איהם געבען א בריק ערשט א נעכטינער טאג. איך קען נים א ריהר טוהן מיט׳ן פוס. נו, נעהם איך און בעשליס זיך ארפווארפען פון׳ם טיש און מאכען די פליטה, — נו, וויל איך מיך ארפווארפען — אבער א קלאץ קען זיך ריהרען? אלזא, אזוי בין איך געבליבען ליגען אין אנגסטען. און דער בוטשער שניידט מיין פלייש אהן רחמנות. איך וואלט געשריען, שעהם איך זיך אבער פאר די נוירסעס. איך ליג דאך א נאקעטער. נור דא הער איך דער בוטשער באטשקעט מיר אין די קישקעס און האלט טויי ביי מיין פופיק — א בעל־הבית! ער האט זיך אריינגעשטופט זיין האנד אינוויינינ אזוי

## צווישען בהמו[...]

— האסט געלעזען גרשון בא[...] טיקעל אין „טאגעבלאט", וואו [...] אז ער האט זיך געבארען אין ס[...] ריכטער׳ס א דראמא?

— יע...

— און איך זאג עס אין א[...] פון זיין זיים?

— ווארום?

— ווייל ווען ער וואלט זיך א[...] די טרערען געבארען אין פלי[...] און געברויכען זייף, וואלט עס מעהר געהאלפען.

— ווערמען מיינסטו, ריכטע[...] דערען?

— ביזט א בהמה!

— ביזט אליין א בהמה!

---

ווי צו זיך אין פאקעט — און ע[...] אנגעכאפט א קיצלען און איך ה[...] שאסען אין א געלעכטער. כ[...] האט זיך דערשראקען, איז געבל[...] א פאר סעקונדען פערוואונדער[...] אויף מיר און אויף די נוירס[...] האבען שוין מיט מיר צוזאמען[...] מיין בוטשער האט זיך שוין א[...] קענט בעהערשען אן אויסגעש[...] געלעכטער.

נו, נו — וואס פרעגט איה[...] איך שוין ניט בעראפט, איך ה[...] צולאכט, אז זיי האבען זיך אל[...] קאטשעט פון געלעכטער.

און וואס דער סוף איז גע[...] האבען אלע אזוי פיעל געלאכט[...] נען געבליבען ליגען אויפ׳ן פלא[...] לאז, איך האב זיך געמוזט ארש[...] אפעראציאנס טיש און זיי א[...] טונטערען, ערשט ווען זיי אלע[...] קומען צו זיך, האבען זיי ג[...] אפעראציע.

סעם

---

### א ספעציעלע „פרויען־וועלט" אין „קיבעצער":

פון נעקסטען נומער אן עפענען מיר א נייע אבטהיילונג נאמען „די פרויען וועלט", אין דיעזער אבטהיילונג וועלען פ[...] רעלט ווערען בלויז די ספעציעלע פרויען־פראגעס, עס וועלע[...] בען ווערען עצות פאר פערליעבטע, הייראטס־פארשלעגע און [...] לען בעאנטווארטעט ווערען אלע וויכטיגע פאמיליען־טראבעל[...] סטיילס וועלען פערזארגט ווערען.

דיעזע מערקווירדיגע אבטהיילונג וועט געפיהרט ווער[...] שוועסטער־האנד, פון אונזער טאלאנטפאלער מיט־ארבי[...] הומאריסטין

מרים קארפילאוו.

...סט! ערנסט! — א
...טער נעשריי.
...זאל נור דער מענש א
...ער סיבעצער זיין, וועט
... ערנסט ממילא קומען.
...איבסען.

א מענש עסט, א חיה עסט.
א מענש לאכט, א חיה קען
ניט לאכען.
...טו זייט זשע ניט קיין
חיות און לאכט מיט אונז
מיט. דער קיבעצער.

...ער יאהרגאנג. פרייטאג, יולי 5, 1912. Friday July 5, 1912. Vol. V, No. 28.


## בונד פון א שוואכע ...ווערק'ל

### נאך שלום אש.

...ידישע דראמא פון אידישען לעבען,
...ען פון א אידישען שריפטשטעלער
...ידישע לעזער אין דער „אידישער
... רעזשירט פון גאנצע 5 אידעשע
...ארען.

...ען: סטעפאן, יארווינא, אנדרע
...זשי, אנטאן, העלענא.

ע ר ש ט ע ר א ק ט.

...טצענע שטעלט פאר א סעלר, אין
...סעלר שטעהט א צלם מיט קריסטוס'ס
...ין א ברענענדיגע ליכטעל. סטעפאן,
...ה, אנדרעזשי, אנטאן און העלענא
... סעלר בלומעלעך און פוצען דעם
...ייי זינגען א געבעט־געזאנג ביים
...עם אין א הארצרייסענדעם קאטוי־
...קירכענגעזאנג, וואס בעשטעהט נור
...ווערטער: „טאטע אין הימעל, ער
... דיך איבער אונז!" „זוהן, אויס
... פון דער וועלט!" „הייליגער גייסט,
...עם דיך איבער אונז!" „הייליגער
...ייליגער נאט!" א. ז. וו., א. ז. וו.

...ווינא (צלם'ענירט זיך): א, מאר
א. מיעל בעשיינינטע הייליגע מא־
...א!

...ען: א וואו ביזט, דזשאדוש.
...ייגע קריסטוס־נאכט מתנות!
...רוינא: א באטולקא! א טאטול

...אן (קומט אריין, זעהט אויס ווי
...ינעם בילד געמאהלט אין קירכע ביים
...): א יעזו, יעזו, יעזו! (צלם'ט

...לענא זעהט אויס טרויעריג, מאכט
...יינדרוק ווי א געזיכט פון א הייליג
...ינטע, זי נעהט פאמעליך, שוועך ווי
...ייזן): א הייליגע פריליין ערבא־
...ויך איבער אונז. קריסטוס הער!
...ז זיך).

...אן: א, הייליגע מאריא, ערבארעם
...יבער אונז! נעהם אונז אין הימעל
...ר... קריסטוס ליעבער! (צלם'ט זיך).
...ע־ט!, ערבארעם דיך איבער אונז
...ער טאטע! זוהן, אויסקויפער פון
...אנצער וועלט!
...דוינא: הייליגע דרייאייניגקייט!
...רטועטצונג ארום'ן לעצטען קאלום)

## אב קאהן'ס לעבעדיגער אינטערוויו מיט עמיל זאלא

(נאך זיי וועהר קלוגע אינטערוויוס מיט זשארעס און דרייפוס איז אונזער קאהאן אוועק אויף דעם בית־עולם פון פאריז צו אינטערוויוען די דארטיגע בעריהמטהייטען)

— נעגאסטע זאלא, וואס איז אייער מיינונג וועגען מיין „פארווערטס"?
נעגאסטע זאלא זאגט מיר — אר יו לייק מיינע קריטיקען?

## טעלעגראמעס

(ספעציעל פון העל־פען.)

מאנטריאלא דעם 20טען, 1912.

כריינין האט היינט גערעדט צוויי מינוט לאנג אהן „איך וואהר", אהן „איהנען" און אהן „געהאבט האגעט".

• • •

שמאלץ אין פרייז געשטיגען, ווייטערע אנפראגען ביי חאזאנאוויטשעס קערפער־שמאלץ־טראסט.

• • •

ביטע מעלדען דעם „פארווערטס" די פרישע נייעס: „שניידערס סטרייקען אין מאנטריאל".

• • •

סטרייקערס פערצווייפעלט. ווילען ווי־סען וואס מיינט „פאלעסטינע" „נאציאנאל־פאנד". צוויי ווערטער פון פ. צ. סעקרע־טער עהרענרייך'ס לעקסשור.

• • •

נאציאנאל־ראדיקאל־שוהלע־אגיטאטאר עהרענרייך געווען, דריי טאג געגעסען סיין. דריי נעכט געשלאפען געשמאק און אוועק־געפאהרען.

• • •

עטקין ערווארטעט מיט עקספרעס־טריין קיין מאנטרעאל. דער „זיירע" דארף א מענערזשער.

• • •

צירקולייטאן „דאס אידישע פאלק" גע־שטיגען פון זעקס נומערען אויף זעקס מיט א האלב.

• • •

דעם „נייעס־קאפ" וואס די „פאלקס־צייטונג" האט גענגב'עט ביים פארווערטס, הייסט „די פראסטיטוטקע פון קאפיטאל".

• • •

וועטער שעהן.

## דאס בונד פון א שוואכע ווערק'ל

פאטער זוהן און הייליגער גייסט, ערבא־רעמט זיך איבער אונז! (צלם'ט זיך).

העלענא: זוהן, ערלייזער פון דער גאנצער וועלט! א מוטער הייליגע ערבא־רעם זיך איבער אונז! א. ז. וו. א. ז. וו.

יוסף טונקעל.

ווארשא.

July 5, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

העל־פען.

## מאנטרעאל

און איז שוין די נענענד א שעהנע,
דאך שטעלט עס אייך אלץ ניט צופריערען;
ווייל ווידער די איינענע מעשה,
מען וואוינט און מען לעבט צווישען אידען...

א איד איז אנ'אנשטענדיג מענשעל;
ער האט זיך א ווייבעל א קליינע,
דאצו האט איהם גאט נאך נעגעבען
פיעל קינדערלאך איינע נאך איינע

10 שטונדען אין טאג האט ער ארבייט,
און דריי מאהל אין טאג מוז ער עסען,
ביינאנד מיט דער ווייבעל דער מלכה
ביינאנד מיט די קינדער פרינצעסין...

ביינאכט ווען דער זיינער שלאגט זיבען
דאן פאלט מען זיך שלאפען אנידער
דער מאן ווערט פערוויעגט פון זיין „צרה"
דער בחור פערוויעגט זיך מיט ליעדער...

ער זינגט זיך א ליעדעל פון ליעבע
און ווערט ער אנטשלאפען בשלום
דאן חלום'ט זיך איהם א געליעבטע
דערלאנגט ער איהר קושען אין חלום.

און קושט ער א לעבעדיג מיידעל,
דאן מוז ער שוין חתונה האבען;
און ווערט ער א זיידע — און שטארבט ער
דאן וועט מען איהם זיכער בעגראבען.

אזוי לעבט זיך דא אונזער אידעל.
גאנץ אנדערש דא לעבען פראנצויזען:
„א וואלד ליער ביי זיי איז דאס לעבען —
א גארטען פון בלוט רויטע רויזען...

זיי האבען דא ריעזיגע קלויסטערס,
זיי האבען דא זנות־הייזלעך קליינע;
בעזוכט ווערען הייזלאך און קלויסטערס
פון מיידלאך פראנצויזקעלאך שעהנע...

זיי געהען פריהמארגענס אין קלויסטער
און זינגען דארט הייליגע ליעדער,
ביי נאכט אין די זנות הייזלאך טאנצט מען
און זינגענדיג זינדיגט מען ווידער...

אין בעט פון דער ליעבע געניסט מען
דאס רוישיגסטע גליק פונ'ם לעבען...
ביי גאט פון דער ליעבע פערלאנגט מען
ער זאל די עברות פערגעבען...

מאנטריאל, יוני.

## א חלום

—

פריי נאך היינע.

—

מיר חלום'ט זיך אז איך בין נאטס
און וואוין מיר אין דער לופטען;
מלאכים זיצען ארום מיר
און לויבען מיינע שריפטען.

איך עסס מיר לעקאך, טרינק מיר שנאפס
און טהו מיין מאגען טובות:
איך טרינק א גלעזעל ווין צופאל
און האב נישט קיין בעל־חובות.

דאך איז עס פוסטער וויא אויף דר'ערד...
נעה רייד — נישטא צו וועמען!
א גליק וואס איך בין גאטט אליי; —
ואנסט וואלט דער רוח מיך גענומען!

„גבריאל מלאך, קום אהער!
די הויבסט זיך אן צו ריהרען?
פליה שנעל אראפ און ברענג ארויף
מיין פריינד שלומי'ל צו פיהרען.

נאר זוך איהם נישט אין לייברערי,
דו טרעפסט איהם ביי א בראוקער,
פערזעסצענדיג זיין וואסט־און־טשיין
צו האבען אויף א פויקער".

גבריאל שפריים די פליענעל אוים,
געשווינד וויא איך דערצעהל אייך,
און פליהט אראפ און ברענגט ארויף
מיין פ יינד פערקנאקט און פרעהלאך.

„רוד ארץ, שנץ, איך בין נאטט! —
נא, נעהם אביסעל ווין נאך —
נערענקסט? כ'האב תמיד דיר געזאגט,
פון מיר ווען עפעס זיין נאך!

און היינט די נסים וואס איך טהו —
אך, פשוט גאר צום שטוינען!
אין דיין זכות וועל איך מיר יעצט
נאגץ איסט בראדוויי בעלוינען;

עס זאל א יעדע נארבעדזש קען
באלד פול ווערען מיט טשיקען;
און ווער עס וויל און ווער עס קען
זאל מענען דארט זיך קוויקען...

און וואקסען זאלען ווארצלען חריין
אוואו מען וועט נאר זיטצען;
און פון דעם קוואלל אין ראטנערסקווער
זאל טהעע מיט לעמאן שפריצען.

דקל.

אברהמיל.

## קורארט-מאטיוועז

1.

מיין שכנה האט קיין קינדער נים
און בענקט שטארק נאך א „דור",
קיין „קארלס־באד" און „פראנצעס־באד"
ד'רום פאהרט זי יעדעס יאהר...

זי וויים אפילו, אז א „באד"
איז נוטצ־לאז פאר איהר גאנץ,
זי וויים נור, אז איהר העלפען קען
א „קארל" צי א „פראנץ"...

2.

מיין דאקטאר הייסט מיר טרינקען מילך
און נים צו מיר א זאג:
— טרינקט „שפרודעל־וואסער" אין דער פרי
און מילך טרינקט נור ביי טאג...

א גויה טראגט מיר טעגליך מילך,
„נור צו די מילך א קלאג! —
כ'טרינק „שפרודעל־וואסער" אין דער פריה,
און טייך־וואסער ביי טאג...

3.

גערענקסטו, ווי ביי'ם וואסער־מיהל
מיר האבען זיך געקושט,
און ווי דער ראד־גערויש ט'פערהילכט
די קושען — און פער'טושט?

געדענקסטו, ווי דער מיהל־גערויש
ט'אויך אונזער גליק צושטערט?
ווי מיר האבען דיין טאטענס טרים
פון הינטען... נים דערהערט?

גערענקסטו, ווי דער מיהל־גערויש
האט אונז פערדרעהט די קעפ?
און האט פערהילכט און אויך פער'טושט
דיין טאטענס שווערע... קלעפ?

קארלסבאר, יוני.

—

## מענשען און מלאכים

פון משה ליעבערמאן.

מלאכים בעוואהנען די הימלען
און מענשען בעזיצען די ערד,
מלאכים נאר רייטען אויף כרובים
און מענשען נאר פאהרען אויף פערד.

מלאכים בלויז זיינען נשמות
און מענשען פערמעגען אויך לייב,
מלאכים ד'רום ליעבען דעם בורא
און מענשען נאר ליעבען א ווייב...

July 19, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

העל־פען.

## ליעבע

— און האסטו דיין ליעבע דער׳הרג׳עט,
און זיינען די טעג דיינע טריעבע,
דאן שלעפ זיך פון שענקעל צו שענקעל
און טרינק „צו געזונד" פון דער ליעבע...

און דאן ווען עס ווערען אין מערב
די לעצטע פאר שטראהלען פערלאשען
דאן זוך אין די קעשענעס דיינע
צוזאמען, די לעצטע פאר גראשען,

און פארווערטס! וואס וויינינגער טראכטען...
דאס לעבען וויל לוסטיג זיין, מונטער.
ארויף — מוז מען שלעפען דאס לעבען...
ווי לייכט אבער נעהט עס ארונטער...

ארונטער! בע־בע, מיין נשמה,
ניט שרעק זיך, ס׳איז ניט אזוי העסליך...
פארהאנען נאך מיידעלאך — רויזען
דארט אונטען טיעף, טיעף אין די געסלאך...

צו קענען די רויזען נאך בליהען,
צו נאר שוין פערוויאנעטע רויזען?
ווער ס׳האט ניט קיין קליין־געלד אויף נייע
נעהט קויפען, געטראגענע הויזען...

אט ווינקט דיר שוין איינע דארט, זעהסטו?
א היבש שטיקעל שוועהרקייט... דארף ווענען
א צוויי הונדערט זיעבעצינ, זיכער...
נו, שעהם זיך ניט, געה איהר אנטקעגען...

העי! הארציגער ביער־פעסעל מיינער!
וואס קאסט — זיך אין דיר צו פערליעבען?..
איך דארף ניט דיין ליעבע די ערשטע —
איך נעהם וואס איז איבערגעבליבען...

זעה, זעה נאר, ווי הארציג זי שמייכעלט,
כאטש נעהם איהר ארום ווי א תורה
און שיק פאר דער דאזיגער שעפּפונג
א לויב־ליעד ארויף צו דעם בורא...

בעצאהל, און איהר ליעבע איז דיינע...
דיך עקעלט איהר שמינקע, איהר פודער?..
דו קענסט זי ניט קושען? וואס דען זשע?
ווילסט שפייען — איז שפיי, גוטער ברודער!

איהר פנים קען אלעס פערטראגען.
נאר שנעלער — די צייט איז איהר טייער.
עס ווארט שוין נאך דיר אויף איהר ליעבע
א ליעבסטער, א פרישער... א נייער...

## אין קאר

פון אברהמ׳ל.

איך זיץ אין קאר, אנטקעגען מיר
א מיידעל זיצט זיך בלויז,
און האלט א שעהנעם הינטעלע
און וואריםט איהם אין שויס...

איך שעהם זיך ניט און זאג צו איהר:
— „ווי גוט וואלט מיר זיין, ווען —
איך וואלט יעצט אייער הינטעלע,
מיין פריילין, כאטש געווען!.. —

— „מיין העדר, מקנא זייט איהם ניט,
דעם הונד!" — זאגט זי מיט שרעק:
— „כ׳פיהר איהם יעצט צום וועטרינאר;
ארנבנעהמען דעם... עק..."
בערלין.

## אויפ׳ן רוף

(מעשה׳לע).

— מיידלעך, לאמיר ארויפגעהן א ווילע אויפ׳ן רוף זיצען. דארטען איז פרייער און לופטינער, — האט הערדי געמאכט א פארשלאג צו א גרופע מיידלעך.

אלע מיידלעך האבען גלייך איינגע־שטימט. נאר איינע, א פעני, איז געווען דאגענען.

— וואס ווילען מיר טהאן אויפ׳ן רוף?
— האט פעני צונישט געמאכט זיין פאר־שלאג — מיר ווילען זיך דארטען אויס־שמירען ווי די רוחות. דארטען איז נימא אפילו וואו צוזעצען זיך.

די איבעריגע מיידלעך האבען איינגע־שטימט אויף מיט איהר. זיי נעהען שוין ניט אויפ׳ן רוף...

— דאן נעה איך אליין, גוד־נייט! — האט הערדי געזאגט, און איז אוועק אויפ׳ן רוף.

אין א צעהן מינוט ארום, האט הערדי דערהערט לייכטע טריט אויפ׳ן רוף, און אין א ווילע ארום, האט זיך באוויזען דער סילועט פון א פרוי.

דאס איז געווען — פעני, די מיידעל וואס איז געווען דאגענען, אז מען זאל נעהן אויפ׳ן רוף.

ס. מאכלין.

## עפּיגראם.

דיין הערץ איז איין עמוד
וואו איך בין מתפלל.
וועל איך דארטען תמיד
רק שטעהן זאגען הלל?

דק־ל.

מעפיסטא.

## איז טאקע ניט גוט!..

דיין צימער איז דונקעל בעלויכטען געוועז,
אין פענסטער געבלויט האט די נאכט;
מען האט מיר געזאגט אז דו באדסט זיך אצונד,
נו, האב איך געווארט און געטראכט.

און טראכטענדיג אלץ וועגען דיר, וועגען דיר,
האב איך מיינע אויגען פערדעקט
און ס׳האט זיך פאר מיר אין איהר שטראהלע
רי
דיין נאקעטע שעהנקייט ענטפלעקט:

עס ציטערט דיין ווייסעס, דיין שמעקענדעס לייב
דאס וואסער איז דורכזיכטיג־קלאר,
עס גליטשען זיך לייכט פון דיין קעפּעל אראפ
די שווארצע, די זיידענע האאר.

עס שווימען די האאר אזוי לייכט, אזוי שעהן
און רוהען זיך אפ אויף דיין ברוסט
און פלוצלונג פערדעקען די הענטעלעך דיין
דיין שעהנעם דיין נאקעטען ביוסט.

גלייך וואלסטו זיך איצט פאר׳ן וואסער פערש
צו נאר פאר די נארישע ווענט,
נור אבער דאס וואסער — א שטיפער א יונג -
פער׳גנב׳עט זיך אונטער די הענד

און שפּיעלט זיך און קושט דיינע שנעע־ווייסע
און שפּרינגט אזש ארויף צו דיין האלדז,
צופּאטשסטו דעם בחור, עס גערט אזש א שויס
א שטיפער ערלויבט זיך עס אלץ.

אזוי האב איך לאנג זיך אין וויעג־שטוהל גע
אלץ שארפער געמאהלען דאס בילד,
אלץ בולט׳ער, שארף, ביז געווארען בין איך
אזוי פרעך, אזוי וואהנזיניג ווילד.

אין באד־צימער בין איך געוועזען נאכהער,
געוועזען איז דארט פינסטער און שווארץ
און כ׳ווייס ניט, איך קען עס אליין ניט פערש
וואס דעמאלט געקוועלט האט מיין הארץ.

אך, אפשר געארט האט מיך דעמאלט, מיין קי
וואס דו ביסט שוין דארט ניט געוועזען?
צו אפשר פערדראסען האט מיך אויף די ווענט
וואס האבען דיך נאקעט געזעהן?

Aug 2, 1912



# וואו די מוזען קינדער וויינען

אברהמיל.

## מיין ווייסער סוט

(געווידמעט „דעם לעבעדיגען“.)

גענומען האט דער זומער שטארק
מיך — ברענען מיט זיין גלוטה,
האט גלייך מיין ווייב פאר מיר בעשטעלט
א ווייסען זומער־„סוט“...

אזוי האט מיך געראטעוועט
פון היץ מיין טרייע ווייב,
איך האב מיין „סוט“ דעם גרינגען ניט
געפיהלט נאר אויף מיין לייב...

איך האב שפאציערט אין ווייסען „סוט“
אין גאס, אין פעלר, אין וואלד,
ביי שעהנע מיידלעך האט דער „סוט“
געמאכט פוראר — א גוואלד...

מיין ווייסער „סוט“ פערבלענדעט האט
די גאנצע פרויענוועלט,
דער ווייסער „סוט“ האט מיך געמאכט
פאר „א ראסאנעו העלד“...

בעקאנטשאפטען, פערבינדונגען
מיין „סוט“ האט מיר פערשאפט
ביי אלע ליעבע־זוכענדע
פיעל־פרויען — סאמע־„זאפט“...

נאטירליך, האט געצויגען זיי
מיין „סוט“ ניט אין־פיר־זיך,
נור אויף—דער פאקט, וואס אין דעם „סוט“
געווען בין אויכעט איך.

נור ענדליך האט מיין ווייסער „סוט“
פערראטען מיך, זיין הערר,
און האט פער׳כסר׳ט פאר מיין ווייב
מיך פלוצים זעהר — שווער...

איך־קום אמאהל אהיים פארנאכט
פון וואלד אין ווייסען „סוט“,
און וויל צום „סאפער“ „זעצעדזיך“
און ווארף אראב מיין הוט...

מיין ווייב האט פלוצים ווילד צו מיר
גענעבעדזיך א לאז...
בעמערקענדיג, דאס „גרין“ — פערשמירט
מיין „סוט“ איז שטארק פון... גראז...

און נאהענט צו צוגעהענ׳דיג צו מיר,
בעמערקט האט זי אויף קלאהר,
אז ס׳ליגען אויף די אקסלען מיין
א באנטש מיט שווארצע האר...

און נעהמענדיג דעם „לאמפ“ אין האנר,
בעמערקט האט אויף מיין שלאק:
א „שטעמפעלע“ פון ליפען־שמינק
ביי מיר אויף יעדער באק...

דעם גאנצען אונגליק אנגעמאכט
האט מיר מיין ווייסער „סוט“,
ועיטאגען בין איך, ווי צומישט,
געווען איז מיר... ניט — גוט...

דאס מויל געווען איז מיר — געלעהמט,
מיין „סוט“ האט מיך פערשעהמט,
און אין די באקען האט מיין ווייב
כסדר מיר... געפלעמט...

הכלל, מיין ווייב׳ס „מתנה“ האט
געקאסט נענוג מיך... „בלוט“,
אויף מארגען דורכ׳ן פענסטער "
געפלויגען איז מיין „סוט“...

העל־פען.

## איהר זינגערלאך...

איהר הארציגע אידישע זינגערלאך איהר —
פערשטעהט איהר דען ניט וואס איך זאג?
איהר שלאפט אפ א גאנצענע נאכט, און דערנאך׳
בעזינגט איהר די העלקיים פון טאג...

א ווינטעלע יאמערט, און איהר נעבאך האט
קיין ווארעמע אונטערוועש ניט.
דאך זינגען זיך, זינגט איהר „א שטורעם זיינ׳ מיר
מיר ליגען אין קייטען געשמיעדט“...

און גלויבט מען איך ניט — דאן בעקלאגט איהר די
וועלט
דערפאר וואס זי האט ניט קיין עק...
און לאכט מען — דאן כאפט איהר אין גראמען א פעלז
און הרג׳עט דעם לאכער אוועק...

אויף העלדען בעזינגט איהר, און אויכעט צום גראם.
איהר ארימע קארליקעס, איהר...
צי האט ווער פון אייך שוין צו עפנען געוואגט
א שוואכע פערקייטעלטע טיר?...

איהר ליעבט נאר וואס שעהן איז — און פיהלט ניט
ווי מיאוס
עס איז אייער קלענסטער פערלאנג...
איהר זינגט מיר פון ליידען, איהר זינגט מיר פון וועה
און וואסער איז אייער געטראנק...

אז איך האט נאך קיינמאל די ליידענשאפט ניט
ביי נאכט צו א זונה פערפיהרט —
ווי קענט איהר דען פיהלען ווי שעהן ס׳איז דאס ווייב
וואס איז נאך פון קיינעם בעריהרט?...

איהר זינגט מיר פון רויזען — דאן צעהלט איהר וויפיעל
איהר האט שוין צוריסען אין צאהל.
צי האט איהר דאס הארץ פון א ליעבסטער, א רויז,
געפרואווט שוין צורייסען א מאל?...

א, הארציגע אידישע זינגערלאך, איהר.
ווי ברייט אייער וועלט איז... ווי גרויס...
מיך וואונדערט נאר איינס — אייער מוזע׳ס געדולד.
די ארמע — ווי האלט זי דאס אויס?...

פ. בערמאן.

## זיץ איך בלעטער דעם תנ

זיץ איך בלעטער דעם תנך׳ל
און איך לעז אין פיעלע ערטער,
יענע שלעכטע בעזע קללות,
יענע צארנדיגע ווערטער.

און ס׳פערדריסט מיר אויף דעם נביא
אונגעהייער, אזש איך ציטער —
אך, ווי רעדט מען אזוי גרויזאם!
אך, ווי שעלט מען אזוי ביטער!

נאר אט לעז איך דורך א פסוק,
און ס׳פערשווינדעט גלייך מיין צארן;
און איך קען מיר ניט ערקלעהרען
מיט א שכל מיט א קלאהרען:

„והחזיקו שבע נשים“... —
זיבען פרויען... נאט דו ליעבער!
איז דאס דען פאר זיי א קללה,
אום צו שרעקען זיך דעריבער?

אך, וואו נעהמט מען יענעם נביא,
וועמענס קול ט׳געשראקען וועלטען, —
ער זאל מיט דער זעלבער קללה
טאקע איצטער וויערער שעלטען!

און געשעהן זאל טאקע אלעס,
אט ווי דארטען שטעהט געשריעבען! —
אך! אנשטאט, וואס כ׳האב קיין איינ׳
וואלט געהאט איך גאנצע זיעבען!...

ס. מאכלין.

## עפיגראמען

פערברייננט מיט איהר א בחור
א רגע׳ס דריי צו פיער,
דאן מוז שוין יענער זכר
פערליעבען זיך אין איהר...

און טאמער ניט — דאן ריכט ער
זיך אוים א סוף א שווארץ:
זי קלאגט איהם אן צום ריכטער
פאר ברעכען איהר דאס הארץ...

Aug. 16/1912



# וואו די מוזען קינדער ווייגען

העל־פען :

## טרוים ניט

שטעה ניט מענשעל. טרוים ניט, טראכט ניט.
נעהם א צווייטען בעכער ווײן.
נעהם ארום א ווייב, א מיידעל,
פלעכט אין טענצער־קראנץ זיך איין,
בויג זיך, דרעה זיך, ווילדער, שטארקער,
לוסטיג, וויל דאס לעבען זיין.

בלינד אין לעבען ? וועמען ארט עס ?
בלינדע טאנצען בלינדערהייט !
זעה אין גאס : א קאטערינקע,
שטעהט א בלינדער און ער דרעהט.
טאנצען קינדער פריי ווי פייגעל
זעה די קינדער — סארא פרייד !

2.

אַ, ווי האט איהר מיך דערעסען
קליינע תכלית־מענשלאך איהר.
אויסענווענינ צעהלט מען איבער
פיעל ס'עט קאסטען ווײן מיט ביער
און ווי הינד און דיענער בלייבט מען
שטעהן אין דרויסען פאר דער טיהר.

דורך די פענסטער־שויבען קוקט מען
אין דעם העלען זאל אריין.
אויסגעהונגערט — שלינגט מען ושערנע
האלבע פיערעל־טענער איין.
דורשטיג קוקט מען ווי א צווייטער
טרינקט פון פולען בעכער ווײן.

דורך די פענסטער־שויבען קוקט איהר
אויף די פּאָרלעך אין דעם קראנץ
ריהרט אייך אָן א ווייב'ס בעוועגונג,
קיצעלט אייך איהר פלינקער טאנץ,
לעבט איהר איבער האלבע זינרען
ווען א צווייטער נעהמט זיי גאנץ.

קומט אריין איהר ווערים־מענשלאך
היינט וויל איך צום צייט־פערטרייב
ווײן און ביער אומזיסט אייך געבען
מארגען גיב איך אייך מיין ווייב
איבערמארגען — אויב אייך הונגערט,
גיב איך אייך מיין אייג'נעם לייב...

מעפיסטאַ.

## איסט־סיידאיזמען

1.

אוי וויפיעל דענקער האט דאס פאלק
און צעהנדליגע פארטייען,
און יעדער שרייבט, און יעדער רעדט,
עס ברויזט מיט רייסערייען.

און יעדער רופט דאס פאלק צום קאמפף
מיט ליעדער כל הסארטען,
דאס פאלק עס לאכט זיך אבער אויס
און בעט אויף גוטע קארטען.

2.

אה, פאלק, אה פאלק, דו אידעאל
פון דענקער און פון דיכטער !
ווי הערליך־שעהן מען זינגט פון דיר,
ווי גוט עס איז דיין ריכטער.

מען זאגט אז דו ביסט אזוי שעהן,
א לעבערינגער גארטען,
טא וויין מיר אויף דיין שעהנקייט, פאלק,
פערדעק זי ניט מיט קארטען !..

## טרייע ליעבע

(איבער געגיאעוועט אין בעגראמט).

פון משה גדליה רייצעס.

ווי ליעב איך האב דיר, יענטע !
מיין ווייבעלע, מיין קרוין,
איך ליעב דיר בנאמנות
נאך מעהר ווי זיך אליין.

און כ'הויב די הענד צום בורא
און בעט איהם אהן א שיעור
אז אלץ וואס דיר בעשערט איז
אה טרעפען זאל עס מיר,

און ווען אויך אן „אלמנה"
דיר בלייבען איז באשערט,
— דאן בעט איך איהם און ווינש זיך
אז זיין זאל עס פארקעהרט...

אז בעסער איך — אן „אלמן"...
— מיין ווייבעלע מיין קרוין —
רען כ'ליעב דיר בנאמנות
נאך מעהר ווי זיך אליין...

אברהם'על :

## מעלאנכאלישע מאמ[…]

ווען איך שטעה מיר אויף פריה־מארגענס
און איך וויל מיך טהון א קראץ...
כאפט מיך אן א ווילדער צארן
אויף דער וועלטיל, — אזש איך פלאץ...

אלץ איז שקר, בלאף און שווינדעל, —
ס'שטארבט אב ס'מענשליכע געשלעכט...
אויף א קינד א קליינס אין ווינדעל
אפט מאהל היינט אין גאר ניט „עכט"...

פראוען, זיפצען, לאכען, טרעהרען —
אלעס בלויז איז נאכגעמאכט,
מיינט ניט, אז אויך „עכטע־צייהנער"
שטעלט ארויס א מויל, וואס לאכט...

פאלש היינט זענען פרויענהערצער,
פאלש איז ליעבע, ווי א קאץ!... —
און פערביטערט, פול מיט צארן,
גיב כ'אין... פערינא א קראץ...

## צו דער „שווארצע[…]

דו האסט גערעדט צו מיר אויף טערקיש,
פערשטאנען האב איך ניט קיין „טאן"...
נור בלויז דיין שעהנעס, צארט־געזיכט א
געוועזן פאר מיר א... לעקסיקאן...

דיין אויגען־שפראך האב איך פערשטאנען
מיין ווערמער־בוך איז זי געווען,
קוים האב איך דיר א קוש געגעבען, —
צוריק געגעבען האסטו מיר — צעהן...

קוים האב איך דיך ארומגענומען,
געדריקט מיך האסטו צו דיין ברוסט...
ווי איך דיין לשון וואלט פערשטאנען,
ווי איך דיין וואונש וואלט גוט געוואוסט

קוים זיינען מיר אליין געבליבען,
האט אונזער מימיק שוין גערעדט,
און, ווי א ברודער, גוט פערשטאנען,
האט דיך דיין ליעבענדער פאעט...

Jan 2, 1914.

# מיט פויקען

## צום נייעם יאהר

פון חכם עתיק.

דאס נייע יאהר, דאס אלטע יאהר..
צו וואס זיך נארען, בלאפען!
די באבע צייט איז אייביג אלט,
זי האלט נור אין איין שלאפען.

די צייט קיין אנהויב האט קיין סוף,
און האט אויך ניט קיין מיטען:
א ברייטע פעלד בעדעקט מיט שנעע
און אין דעם שנעע א שליטען..

דער זעלבער נעכטען ווערט א היינט
און באלד ווערט ער א מארגען;
דער זעלבער ספפער יעדער טאג,
כאטש נעהם און ווער דערווארגען.

אט נעהם למשל מיינע שיך,
וואס דארפט איהר קוקען העכער:
איהר שרייט דאך ס'איז א נייער יאהר,
ווארום זשע אלטע לעכער?

צו נעהם למשל נאר מיין ווייב;
איהר זאגט דאך, א געטרייע;
א יעדער שרייט א נייער יאהר,
ווארום איז זי קיין נייע?

## אידישע פרנסות אין

א מקוה כשרה אין א

## ניי-יאהר מוזיק

פון העל-פען.

1

די מוזיק שפיעלט, דאס לעבען לויפט
און יאהר נאך יאהר פערגעהט;
דער איינער האט א פיערעל ליעב,
דער אנדערער א פלייט;
דעם איינעם טהוט די מוזיק וועה,
דעם צווייטען מאכט זי פרייד..

א קאטערינקע שפיעלט אין הויף,
עס טאנצען קינדער פיעל;
דעם דיכטער אין זיין שטוב פערדריסט
דער קאטערינקעס שפיעל —
די קאטערינקע האט צושטערט
זיין שטימונג, זיין געפיהל.

א גרויסער קינסטלער גיט קאנצערט,
דער עולם דריקט זו ווילר;
און באלד איז אויך דער גרויסער זאאל
געפאקט און איבערפילט.
און יעדער זיצט און הערט זיך איין,
ווי שעהן דער קינסטלער שפיעלט.

אין דרויסען געהט פערביי א מענש,
דעם קאפ געבויגט צו דר'ערד;
דער גרויסער קינסטלער מיט זיין שפיעל
האט ניט פאר איהם קיין ווערטה;
זיין הונגעריגער מאגען שפיעלט
פאר איהם אצינד קאנצערט.

אין טאנץ-זאאל שפיעלט די מוזיק אויף,
זי שפיעלט א וואלצער-טאנץ;
דער טאנץ-באדען איז גלאט און פיין,
און העל דער לאמפען-גלאנץ.
און טויזענד פארלאך דרעהען זיך
אין בלענדענריגען קראנץ.

אין טאנץ-זאאל שפיעלט די מוזיק אויף,
זי שפיעלט דעם וואלצער זיס.
און אויבען איבער'ן טאנץ-זאאל וואוינט
א מענש וואס האט קיין פיס.

ער ליגט אין בעט — דאס וואלצער-שפיעל
מאכט איהם זיין לעבען מיאוס.

א חתונה מאכט מען
די שמחה איז גרויס —
מען שפיעלט.
אן'אנדערען טראגט מען
צום קבר ארויס —
מען שפיעלט.

מען זיצט ביי א סעודה
אין מיטען דער נאכט —
מען שפיעלט.
עס געהען די זעלנער
ארויס אין דער שלאכט —
מען שפיעלט.

2

רב' חיים לאזט זיין ווייב און קינד
און נעהמט א שיף און פאהרט
אריבער אין דער גאלד'נער לאנד
און ווערט א בחור דארט.
און באלד האט זיך א מיידעלע
מיט איהם צונויפגעפארט.

פון פאארען זיך מיט מיידעלאך
קומט ניט קיין גוטס ארויס;
און איינמאל ווען ער קומט צו איהר
און נעהמט זי אויף זיין שויס,
דאן טוליעט זי זיך צו צו איהם
און זאגט איהם אלעס אויס.

רב' חיים זיצט און הערט זיך איין
און שטארבט פון וועהטאג שיעור.
דאן טהוט ער איהר א גלעט און פרעגט:
„וואס קען איך טהון פאר דיר?"
עס ענטפערט איהם דאס מיידעלע:
„א חופה שטעל מיט מיר".

עס העלפען ניט רב' חיים'ס רייד,
די זאך איז אפגעטהאן;
זי גיט איהם א צילינדער-הוט
און זאגט איהם: „נעהם, טהו אן".
דאן נעהמט זי שנעל א קערעדזש, און
מען פאהרט צום חופה-טראהן.

אט שטעלט מען שוין די
נור — גאט! — וואס
עס עפענט זיך די טיהר
רב' חיים קוקט זיך אי
עס קומט צוזאמען מיט ז
דאס אלטע ווייב ארי

עס ציטערט רב' חיים,
איהם קלאפען די ציי
מען שפיעלט.
דאס קינד זיינס שרייט
עס שרייט מיט געווי
מען שפיעלט.

רב' חיים ווארפט אוינען
צום טיהר, צו די טר
מען שפיעלט.
דאס ווייב און די כלה
דערלאנגען איהם קלע
מען שפיעלט.

3

אויף דער ברוסט א גאלד
און רינגען אויף דער
זיצט יאסעלע אין נאכ
מיט מיידלאך צוויי
ער טרינקט מיט זיי און
נאר פיין און עלעגא

ער רופט זיי „מיינע פו
און רוקט זיך נעהנטע
די איינע גלעט אויף איה
די צווייטע זאגט איז
צופלאקערט זיך און איה
און ער פערלירט די

די מוזיק אין קאפע-הויז
א טשארדאש שפיעל
די זיסקייט פון דעם טע
אויף יאסעלס הארץ
נו מאכט ער ביידע אוי
און לעגט די הענד צו

די מוזיק שפיעלט, די
און יאסעל דרעמע
צופליהען קומט א מל
און ראמט איהם

זה'לאך

און-ניט טויב.

ראגט א לויטער איבער'ן
זיין שרייען: „היט זיך!

קעגען א שטאלצער מו-
און וויל דוקא ניט ספ-
ביי זיך: וואס? איך,
ספארט, זאל אפטרעטען
ויטער? א מכה! זאל
פטרעטען!
דער שטאלצער ספארט
זט דער לויטער אין קאפ,
איהם בעגאסען ווי א גע-

אט געמאכט א געוואלד
ם ארבייטער ארעסטירען.
רעגט דער ריכטער דעם
ער האט דעם ספארט גע-
דער ארבייטער האט קיין
בלויז געמאכט מיט די
אויף שטום-לשון.
מויב-שטומער — האט

וויב-שטומער? — האט
טריען — איך האב אליין
ט געשריען: „היט זיך!

ר האט יא געהערט —
פלוצים-בעקומען לשון —
יהר...ך ניט געהיט?

איהם אויפגעוועקט.

שלאפסט דאך גאר! —
א באס צו אן ארבייטער.

לעבען — האט געענט-
ער, אנטהאנדיג זיך דאס
— אז איך קען ביי אייך
אלאר א וואך, שלאף איך.
ישע געהסטו? — האט
באס, פערשטעלענדיג איהם

רט דאך — האט געענט-
ער געלאסען — זא לאנג
האב איך געארבייט פאר
ר, נאר איצט, ווען איהר
עקט, וויל איך 10 דאלאר.

טיגע חברה!

ם, אויגער אהן פיס, דער
נד, דער דריטער א בליג-
טען אין סטריט און האבען
טפאניע. דער אהן די פיס
קעשיער.
ום צוטיילען זיך מיט דער
ווישען זיי אויסגעבראכען

גאנץ גוט — האט דער
ען — אז דו. האסט טיך

! — האט דער אהן הענד
דערווערגען וועל איך דיך.

— האט זיי דער אהן די
— אז ניט, וועל איך פון
אויף אומער.
אנטלויף — האט זיך א
טרעטס, וועלכער איז גראדע
בט — אויב דו צייגסט די-
חל איך דיר טויזענד דאלאר

# מיט פויקען און טרומייטען

## אידישע פרנסות אין דער צוקונפט

א מקוה כשרה אין אן אויטאמאביל.

## ...ייעם יאהר

חכם/עתיק.

ר, דאס אלטע יאהר...
:ארען, בלאפען!
אין אייביג אלט,
זין איין שלאפען.

אנהויב האט קיין סוף,
נים קיין מיטען:
ד בעדעקט מיט שנעע
שנעע א שליטען..

עכטען ווערט א היינט
ים ער א מארגען;
אפער יעדער טאג,
און ווער דערווארגען.

ל מיינע שיף,
איהר קוקען העכער:
אך ס'איז א נייער יאהר,
לטע לעכער?

ל נאר מיין ווייב;
אך, א געטרייע;
ים א נייער יאהר,
קיין נייע?

## יאהר מוזיק

פון העל־פען.

1

עלט, דאס לעבען לויפט
נאך יאהר פערגעהט;
זאט א פיערעל ליעב,
רער א פליים;
טהוט די מוזיק וועה,
טען מאכט זי פרייד...

שפיעלט אין הויף,
ען קינדער פיעל;
אין זיין שטוב פערדריסט
נרינקעס שפיעל —
ע האט צושטערט
ונג, זיין געפיהל.

ינסטלער גיט קאנצערט,
דריקט זי ווילד;
ז אויף דער גרויסער זאאל
און איבערפילט.
צט און הערץ זיך איין,
רער קינסטלער שפיעלט.

נעהט פערביי א מענש,
גענויגט צו דר'ערד;
קינסטלער מיט זיין שפיעל
פאר איהם קיין ווערטה;
ער מאגען שפיעלט
ם אצינד קאנצערט.

ל שפיעלט די מוזיק אויף,
ים א וואלצער־טאנץ;
אדען איז גלאט און פיין,
דער לאמפען־גלאנץ.
פארלאך דרעהען זיך
דענדיגען קראנץ.

ל שפיעלט די מוזיק אויף,
ם דעם וואלצער זים.
איבער'ן טאנץ־זאאל וואונט
וואס האט קיין פיס.

ער ליגט אין בעט — דאס וואלצער־שפיעל
מאכט איהם זיין לעבען מיאוס.

א חתונה מאכט מען
די שמחה איז גרויס —
מען שפיעלט.
און אנדערען טראגט מען
צום קבר ארויס —
מען שפיעלט.

מען זיצט ביי א סעודה
אין מיטען דער נאכט —
מען שפיעלט.
עס גהען די זעלנער
ארויס אין דער שלאכט —
מען שפיעלט.

2

רב' חיים לאזט זיין ווייב און קינר
און נעהמט א שיף און פאהרט
אריבער אין דער גאלר'נער לאנד
און ווערט א בחור דארט.
און באלד האט זיך א מיידעלע
מיט איהם צונויפגעפארט.

פון פאארען זיך מיט מיידעלאך
קומט ניט קיין גוטס ארויס;
און איינמאל ווען ער קומט צו איהר
און נעהמט זי אויף זיין שויס,
דאן טוליעט זי זיך צו צו איהם
און זאגט איהם אלעס אויס.

רב' חיים זיצט און הערט זיך איין
און שטארבט פון וועהטאג שיעור.
דאן טהוט ער איהר א גלעט און פרעגט:
„וואס קען איך טהון פאר דיר?"
עס ענטפערט איהם דאס מיידעלע:
„א חופה שטעל מיט מיר".

עס העלפען נים רב' חיים'ס רייד,
די זאך איז אפגעטהאן;
זי גיט איהם א צילינדער־הוט
און זאגט איהם: „נעהם, טהו אן".
דאן נעהמט זי שנעל א קערעדוש, און
מען פאהרט צום חופה־טראהן.

אט שטעלט מען שוין די חופה אויף.
נור — גאט! — וואס קען דאס זיין?
עס עפענט זיך די טיהר פון זאאל,
רב' חיים קוקט זיך איין —
עס קומט צוזאמען מיט זיין קינר
דאס אלטע ווייב ארייין.

עס ציטערט רב' חיים,
איהם קלאפען די ציינער —
מען שפיעלט.
דאס קינר זיינס שרייט „טאטע"!
עס שרייט מיט געוויין —
מען שפיעלט.

רב' חיים ווארפט אויגען
צום טיהר, צו די טרעפ —
מען שפיעלט.
דאס ווייב און די כלה
דערלאנגען איהם קלעפ —
מען שפיעלט.

3

אויף דער ברוסט א גאלר'נע קיים
און רינגען אויף דער האנד,
זיצט יאסעלע אין נאכט־קאפע
מיט מיידלאך צוויי ביינאנד,
ער טרינקט מיט זיי און שטיפט מיט זיי
נאר פיין און עלעגאנט.

ער רופט זיי „מיינע פויגעלאך"
און רוקט זיך נעהנטער צו.
די איינע גלעט אויף איהם די האאר,
די צווייטע זאגט איהם „דו".
צופלאקערט זיך אין איהם זיין הארץ
און ער פערלירט די רוה.

די מוזיק אין קאפע־הויז שפיעלט אויף,
א טשארדאש שפיעלט זי אויף,
די זיסקייט פון דעם טשארדאש פאלט
אויף יאסעלס הארץ ארויף.
נו מאכט ער ביידע אויגען צו
און לענט די הענד צונויף.

די מוזיק שפיעלט, די מוזיק שפיעלט
און יאסעל דרעמעלט איין.
צופליהען קומט א מלאך'ל
און ראמט איהם עפעס איין.

עס גלעט איהם זים און זאגט צו איהם
„א נעהם מיך, איך בין דיין!"

און יאסעל שטרעקט די ארעמס אויס
און כאפט זיך אויף — אה, וועה!
דאס מלאך'ל איז מעהר נישטא —
נו וועגדט ער זיך צו זיי,
צו זיי די מיידלאך ביי זיין טיש,
די פויגעלאך די צוויי.

זיי זיינען אויך שוין מעהר נישטא...
פערחושך'ט איז זיין וועלט.
ער זוכט אין אלע קעשענעס
זיין בריעף־טאש מיט'ן געלד,
ער זוכט די רינגען און די קייט —
יא, אלעס, אלעס פעהלט!...

„גנבה!" שרייט יאסעל
„א בראך איז צו מיר!" —
מען שפיעלט.
איהם ענטפערט דער קעלנער
„א שווינדלער זענט איהר!" —
מען שפיעלט.

און יאסעל שרייט „הילפע!
מיין אומגליק איז גרויס!" —
מען שפיעלט.
דער קעלנער ווארפט יאסלען
פון פענסטער ארויס —
מען שפיעלט.

יא, אזוי איז די מוזיק, —
דאס לעבען אארט איהר נים.
וואו מען טהוט זיך נור א דרעה
איז מוזיק אין דער מים.
מען זיפצט, מען וויינט, מען שרייט,
מען שרייט
די מוזיק שפיעלט איהר ליעד.

דער איינער האט א פיערעל ליעב,
דער אנדערער א פליים.
דעם איינעם טהוט די מוזיק וועה,
דעם צווייטען מאכט זי פרייד.
די מוזיק שפיעלט — דאס לעבען לויפט
און יאהר נאך יאהר פערגעהט...

Sept. 4, 1914



# מיט פויקען און טרומייטען

## לחמה פאנטאזיע

ון הוזק'ס אייניקעל.

יש איז א' בחור
שטערטעלע קאווירלע ;
אגט קאסאקע אויגען
ֹעל פון א סטראשידלע.

שידלע פון א שמאטע.
יטעל אויף א שטעקען ;
קלוגע פארמערס מאכען
ונעם אפצושרעקען . . .

ן ציטונג נתן פייוויש :
ןן טעגליך פון קאנאנען,
ז און פראנצויזישע מענער
שווערע מיליאנען . . .

סערביען און פון עסטרייך
וננע שעהנע מענער ;
פאלען אונטער קלאנגען
אציאנאלע טענער . . .

ענגלאנד און פון רוסלאנד
אלע מחנות קלענער —
בלייבען איבער כלות
פאר דער צווייטער שעהנער."

יוויש לעזט די ציטונג,
רגע ער פערטראכט זיך . . .
ן דמיון ווערט איהם ליכטיג,
פרייליך און איהם דאכט זיך :

ומה איז פאריבער,
הערשט שוין איבער אלעם ;
ר ים, ער ברענגט צופיהרען
טאג א שיף מיט כלות . . .

, בלאנדע, דייטשע מיידלעך,
אבען בלויע אויגען ;
ווי בלויע קארען־בלימלעך
יט זילבער־טהוי בעצוינגען . . .

ם שווימט א שיף מיט מיידלעך,
ראנצויזקעס אהן פראנצויזען ;
עך יונגע פול מיט תאוה —
צובליהטע רויטע רויזען . . .

ג שיף מיט עסטרייך'ס טעכטער :
ק נעוואקסען ווי די טאנען ;
בריסטען פול מיט פייער —
־שפייענדע וואולקאנען ! . . .

אם שווימט א שיף, א שווארצע,
טים פאניעס שעהנע טעכטער ;
ג באקען . . . וואסער־אויגען
אן אומעטיג געלעכטער . . .

א שיף מיט בעלגיענס טעכטער
ווי סטרונעס אויסגעצויגען ;
ע שווארצע צעפ ווי סאמעט
ווי סאמעט שווארצע אויגען . . .

א שיף — זי ברענגט פון ענגלאנד
ע, דארע, בלאסע מיידען ;
גע נעזלעך, גרויסע מיילער,
די מיילער — נור זיי ריידען . . .

טער קומט א גרויסער „סטימער"
מיט בליהענדע אלמנות ;
ען מילדע, פייכט פון טרערען —
ין אויף זיי א נאטס רחמנות !

ער טראכט ניט פון די ווייבלעך.
זיז א גרויסער זול אויף מיידלעך —
אם קומען זיי אין מחנות,
סגעפוצט אין יום־טוב־קליידלעך

— — — — — — אוהם ארומעט
זיי שרייען : „פייוויש ! נהדר
ם א שעהנער, ביזט א קלוגער !
מיין התן ! זיי מיין חתן ! . . ."

נתן פייוויש קוועלט פאר תענוג . . .
אי: צום סוף זיך אויסגעקליבען
פון א יעדער לאנד נור א י י נ ע —
אין סך הכל הייסט דאס זיבען . . .

וויפיעל טעג אין וואך ס'געפינט זיך :
זיעבען טעג — איז זיעבען מיידען —
זונטאג וועט ער ריידען דייטשיש,
מאנטאג וועט ער ענגליש ריידען.

יעדער טאג אן אנדער לשון :
דא: „איך האב עס"; דא: „אי
די פראנצויזקע אבער, זאגט ז
וועט ער האלטען נור אויף

## די אייביגע פראגע

אייניקעל (צום זיידען) : זאג מיר, זיידע, צו וואס דארפען די מענשען הרג'ענען איינער דעם צווייטען ?!

## אונזערע „יונגע"

(ביים קאפעהויז־טיש)

פון העל־פען.

„אז איך האב קיין פערד ניט, מיין גאט,
ווי אזוי זאל איך רייטען ?"
ארויסגעזאגט האט דאס דער ערשטער גאר שטיל און פערטרויערט,
און זיי, די בעשעפער פון הפקר און ווינד און געזאנג,
זיי זיינען פערטרוימט געווארען ווי ער און פערזויערט,
און האבען געצעהלט אויף די פינגער דעם ריטהם, דעם קלאנג,
און מורא'דיג האבען זיי אלע דעם אומגליק בעדויערט :
אז איך האב קיין פערד ניט, מיין גאט,
ווי אזוי זאל איך רייטען ?

געהיימניספול אנגעשטעלט האט דאן יעדער זיין אויער,
געהיימניספול האבען זיך אלע צוזאמענגערוקט,
דאן האבען ביי יעדען געשטעלט זיינע האהר זיך קאפויער
און מיסטיש האט איינער דעם צווייטען אין פנים געקוקט —
„אך, גאט ! ס'ארא אימה עס ליגט אין דעם ליער, ס'ארא טרויער !
אז איך האב קיין פערד ניט, מיין גאט,
ווי אזוי זאל איך רייטען ?"

און דאן האט קיין איינציגער מויל שוין קיין טהעע ניט געבלעפטשעט,
א מיסטישען שפרונג האבען אלע געטהאן מיט א מאל,
און ער, דער געוואלדינער לעקיש, וואס האט אט דעם ליעדעל פערטראכט,
האט ווילד מיט די הענד אין דער לופט האקוס־פאקוס געמאכט ;
און וויינענדיג האט ער, מיט אויגען פערגלאצטע געשעפטשעט :
אז איך האב קיין פערד ניט, מיין גאט,
ווי אזוי זאל איך רייטען ?

און קיינער פון זיי האט שוין מעהר ניט געזונגען פון רויזען,
געכאפט האט זיך איינער ביים קאפ און געריסען די האהר,
געהאלטען א צווייטער האט זיך ביי די וויסטע פער'סור'עטע הויזען,
און גרייליך ווי קעץ אין דער נאכט האבען אלע געמיאוקעט אין כאהר :
אז איך האב קיין פערד ניט, מיין גאט,
ווי אזוי זאל איך רייטען ?
אז איך האב קיין פערד ניט, מיין גאט,
ווי אזוי זאל איך רייטען ?

## זיעגס-טעלעגראמן

פון ליעב מיך.

פון דייטשלאנד קומט די זיסע נאכ
„מיר יאגען ווי א שטורעם־ווינד !
מיר ברענגען שטערט, מיר רויבען ק
מיר שוינען ניט, ניט ווייב ניט קי
צוואר יאגט אונז היגטען נאך דער
און אויפ'ן ים איז גרויסע לייד
דאך מעגט איהר זיכער זיין, אז א
נאך בעסער ווי געוואונשען געהט"

דער רוסע שרייבט בזה הלשון :
„מיר שטעהען אכט מיליאן אין
מיר האבען באיקאטירט די וואדי
און יעדער פויער איז א העלד.
צוואר מען גנב'עט פון אלע זייטען,
און פוילען איז צום אויפשטאנד ג
דאך מעגט איהר זיכער זיין אז
נאך בעסער ווי געוואונשען געה

פון פראנקרייך מעלדעט אונז דער
„מיר האבען זעלנער אן אנטיק
זיי קעמפפען מוטיג ווי די לייבע
און געהען זיעגרייך — אלץ צו
צוואר איז עס אמת, אז דער שו
גאנץ נאהענט פאר פאריז שוין ש
דאך מעגט איהר זיכער זיין, אז
נאך בעסער ווי געוואונשען גער

פון לאנדאן קומט די גוטע בשו
„עס לעבען אונ'זרע טאפפ'רע זי
זיי כאפען יערען טאג א וואגע
און העלפען די פראנצויזען —
צוואר הערשט ביי אונז א שטיק
(די צעפעלינס ! א קלייניגקייט
דאך מעגט איהר זיכער זיין, אז
נאך בעסער ווי געוואונשען גע

איך לעז, אלס איד, די זיעג־דע
און וויים ניט—אוי, די נויט אי
איך בין א דייטש, איך בין א
איך בין א בריט און א פראנ
איך וויים ניט, זאל מיין הארץ ז
מיט דייטשלאנד'ס יונקער־העל
צו זאל איך טאנצען גוויל דעם
נאך בעסער ווי געוואונשען ג

דאס איז א שרעקליכע פראבל
מיין איינציג טרייסט איז—ווער
וואס די דערמאהנטע זיעג־דע
ענטהאלטען ליגענס אהן א שיע
דער איינציג וואהרער העלד פ
וואס האט א רעכט צו האבע
דאס איז דער מלאך המות, ו
נאך בעסער ווי געוואונשען

## פון מיין ליעבסטער'ס

כ'האב דיר לאנג שוין ניט גע
האלסט אודאי אין איין קלע
וואס דיין גוטע, טרייע ליעב
לאזט קיין בריעף פון זיך ניט

גלויב מיר, טרייער, ליעבסטער
כ'האב א קאפ איצט א פערד
כ'וויים ניט, זאל איך אויף די
אדער נעהמען זיך א צווייט
ם.

א פאלק
מאר, אי
חיים אהן
כעל פון

# דער גרויסער קיבעצער

א זשורנאל פאר הומאר, וויץ, סאטירע, קיבעץ.

ISSUED EVERY FRIDAY

א נשמה וואס קען
נים לאכען, איז
וויא א זון, וואס
קען נים אויפגעהן

New York, October 16th, 1914 — No. 42


# איינער ניט בעסער פאר דעם צווייטען

(פורישקעוויטש האט געקושט א ספר תורה און מילער וויל אויסבעסערען די ארבייטער בעוועגונג)

פורישקעוויטש: ווי ליעב איך האב אייך אידען, ווי ליעב איך האב אייער תורה נור — צו א פאגראמעלע קומט עס ניט.

מיללער: ווי ליעב איך האב אייך ארבייטער, ווי ליעב איז מיר אייער בעוועגונג נור — צו א מסירה'לע קומט עס ניט.

## פרעה זיך איד

פון העל־פען.

און רויט איז דאס בלוט און דאס פייער איז רויט,
און זיננען זיי ביידע דאס ליעד פונ'ם טויט —
איז—ברודער ניט שרעק זיך און שטארב ווי א העלד,
וואס קענסטו פערליערען וואס גיט דיר די וועלט?
אלץ־איינס איז עס, ברודער, צי פריעדען, צי קריעג,
פאר אונז האט דאס לעבען א סלופ מיט א שטריק.
טא קום־זשע, מיין ברודער, ארויף אויפ'ן פערד,
און פליה, אז דערציטערט זאל ווערען די ערד!
און פליה דורך דער וועלט מיט דער פאהן אין דער הויך,
אנטקעגען דעם שונא דורך בליי און דורך רויך.
און טרעפסטו א ברודער איז—האק מיט'ן שווערד,
סיי־ווי האט ווי דיינס אויך זיין לעבען קיין ווערטה.
ווי דו איז ער אויך נור א רינג פון דער קייט,
וואס ליגט איבער אלע זיעב'ן ימים צוזעהט.
און איז ער אויך בלוט פון דיין איינענעם בלוט,
ניט שרעק זיך, מיין ברודער, דער'הרג'ע. האב מוטה.
וואס מעהר וועסט דער'הרג'ענען ברידער אין פעלד,
אלץ גרעסער וועט זיין דיין בעלוינונג אלס העלד.
א צלם בעקומסטו פון רוסישען צאר,
ביים דייטש קענסטו ווערען פעלדפעבעל דערפאר...

### גענגסטערס.

רבותי, וואס ווערט איהר דא נתפעל פון די גענגסטערס?

ווען די גאנצע וועלט איז א גענגסטער־געזינדעל!

אט נעהמט, למשל, ווילהעלם'ן, ניקא־לאיען און די איבריגע געקרוינטע פאסקוד־ניאקעס און זאגט אליין: זיינען זיי נים קיין דאפי־בענים?

מיט וואס זיינען זיי בעסער פון אנדערע גענגסטערס?

און וואס איז א רעגיערונג, וואס קעמפפט איינע געגען דער צווייטער מיט מארד און פייער, אויב ניט איין גענג, וואס קעמפפט געגען דער צווייטער?

רבותי, איהר ווערט נתפעל, אז מען דינגט גענגסטערס צו אפראמען א שונא?

איך פרעג אייך: מיט וואס זיינען גע־דונגענע סאלדאטען העכער, בעסער און עדע־לער ווי געדונגענע גענגסטערס?

און וואס זיינען אפילו די „בלויע רעק" אליין, אויב ניט געזעצליכע גענגסטער, אנ־געשטעלט פון שטאאט צו בעשיצען דעם סא־לון־קיפער און קלאפען דעם פעדלער?

לידיעס און דזשענטעלמען! צו וואס זאלען מיר זיך נארען?

דער קולאק, איז ניט מאראלישער ווי דער הארמאט; דער גענגסטער ניט נידריגער ווי דער סאלדאט און א גענג־פייט — ניט מענשליכער ווי א מלחמה.

שבת'דיגע צוהערער מיינע, נעהמט שוין גאר מילער'ן אליין, דעם סאמע היזליגען פון אונזער גאס, און קוקט זיך צו איהם צו, אויב ער איז ניט דער גענגסטער פון אנ־שטענדיגקייט, דער גענגסטער פון געדרוקטען ווארט, און פרעגט איהם, אויב ער וועט ניט לאזען אויסקוילענען א וועלט צוליעב ציר־קולישאן?

גענגסטערס, גענגסטערס און גענגסטערס! ס'איז היינט א וועלט פון בעצאהל און דו קריגסט אלעס — פון א פרוי אויף א נאכט, ביז א קאפ פון א מענשען...

ליבינקע מיינע! אונזער גאנצע סיסטעם איז א „גאון־מען־סיסטעם", אונזער גאנצע ארדנונג איז „איך מאך דיר א בלויע אויג"־ארדנונג...

און ווען פייגענבוים וואלט עס ניט אויסגעכאפט ביי מיר, וואלט איך אויסגע־רופען: רבותי, צוברעכט די סיסטעם און דער גענגסטעריזם וועט ממילא פערשווינדען!

## אין אָפּיס פון

דער קונסט

פון משו

— „זינד זי איי
בעג יור פארדאן?"

דאס זאגט א בחו
צעלער, מיט גראהע,
און א זיס־זויערען,
איבער דעם מילכיגע
לעבען מיין דעסק אר
מיין פלייצע.

איך קוק זיך אוו
אין האנד א תילצע
שטויגעל שטעהט אוין
אן אויסגעמוטשע
קוואדערדי

— וואס קען אי
— זי זינד דאך
גנארען, דאנקע שעהן
אויף הויך־דייטש —
וואלט איהר זאלט או
געלכען — פליעז, אי

איך האב איהם
פלויצע" און געזאגנ

— מיר זוגען
לער . . . עס איז צו
דראשען! . . . צו

— אבער דאס
פויגעלטשוטשיקעל!
איזט כמעט א נאכני
זינגער זינגען יא פו

— איך האב פי
חזיר — זאג איך -
משומר איז ביי מיר

דער בחור איז צ
און איז באלד צוריק
— א בלאנדע, מיט
און מיט רויטע אויו

— וואס איז שו
איך איהם אויף.

— דאס איז מי
בעג יור פארדאן! -
אויף דעם שיקסעל

— א גאנץ ווי
איך, הויב זיך אוי
צעל . . .

— נייטע!
פליעז! — מאכט
אנשטענדיגעס שיקס
בלויז געוואלט איהר
א געדיכטען . . .

— מיר דיכטען
לער, זאג איך — א
דער צו דער ערל'ש
נאליסט . . .

— טו קאמען
דער בחור, גיט א
ארבעל און ער איז

אין א צעהן מינ
דער דא — עפעס כ
אויס ווי א שמש
כעל . . .

— „דיעזער י
אן אויף דעם שמש -
(שלום אז

Oct. 23, 1914

# מיט פויקען און טרומייטען

## רב בער

פון מ. ל. האלפערין

1.

ראנגלען מוז זיך שווער דער צדיק,
נעגען שטן צו בעשטעהן;
אויך ר׳ בער פלעגט אין דער פינסטער
אויף ניט גוטע וועגען געהן.

דאכט זיך, זעהסט א איד ביים דאווגען,
ווי ער הויבט און שטרעקט די הענד;
רופט ער אויס שמע ישראל,
פאלען שיעור ניט איין די ווענט.

זיצט ער אין דער היים ביים ספר,
קומסט אריין און ביזט א איד —
גיט ער דיר א גמלות־חסד
און קיין משכן נעהמט ער ניט.

דאכט זיך זעהסט א איד ביים דאווגען
ווי ער הויפט און שטרעקט די הענד,

קומט אריין צו איהם א טאכטער,
הערסטו ווי פערשעמט זי רעדט;
גלעט ר׳ בער זיין בארד די לאנגע
און ער גיט זיין קינד א גלעט.

קוקסטו אויף ר׳ בערען טראכסטו:
גוט צו ליים און גוט צו גאט;
קומט מען אבער און מען רוימט דיר
אין־דיין אויער איין א סוד —.

בלייבסטו שטעהן און קענסט ניט גלויבען,
דאס וואס יעדען איז בעוואוסט...
יא, ר׳ בער געהט אין דער פינסטער
פרעמדע אישות נאך און הוסט.

קומט מען אבער און מען רוימט דיר
אין דיין אויער איין א סוד.

טרעפט זיך, אז עס זעהט איהם עמיץ,
ערגעץ אין אזא מין צייט;
ווענדט מען אפ פון איהם די אויגען
און מען קעהרט זיך אויף א זייט.

און מען שווייגט, ווי אלע שווייגען
וועלכע ווייסען פון דעם הוד...
ווילע ביי ר׳ בער אין ביכעל
ליגט כמעט א האלבע שטאדט.

2.

טרעפט זיך איינמאל נאכטס צו סליחות
געהט ר׳ בער אין שוהל אריין,
קומט דער שטן און פערנארט איהם
מיט א פאלשען צויבער־שיין.

ער פערשטעלט זיך פאר א שיקסע,
אין די שיקסע וואונדער־שעהן;
ווינקט זי, לאכט זי צו ר׳ בער׳ן,
הויבט ער אן זי נאכצוגעהן.

זאגען אלע אידען סליחות
אין די שוהלען דא און דארט;
וואלגערט זיך ר׳ בער וואר־ערגעץ
אויף א וויסט־הולטייסקען ארט.

אין א וואר׳מען בעטעל ליגט ער,
ביי אן אישה־זונה וואו;
פרעסט די זינדיגע צוויי ליפען
צו זיין הויכען שטערען צו.

פאלט און הויבט זיין ברוסט זיך שטורמיג
און פון תענוג ציטערט ער,
ביז ער פאלט צוריק א מיעדער
און עס ווערט דער קאפ איהם שווער.

ליגט ער מיט צושפרייטע ארעמס,
ווי בערוישט פון שטארקען וויין;
שמייכעלט ער און שליעסט די אויגען,
שמייכעלט ער און דרעמעלט איין.

חלום׳ט איהם א נאכט פון סליחות:
דאכט זיך איהם, אז ס׳איז שוין שפעט,
וויל ער זיך די הענד אבגיעסען,
שטעהט קיין וואסער ניט ביים בעט.

שטרעקט זיך אויס א האנד פון הינטען
און א ליכטעל האלט די האנד;
און מען בעט איהם אנצוצינדען
און דאס קול איז איהם בעקאנט.

נעהמט ער פון דער האנד דאס ליכטעל,
פיהלט ער ווי זיין הארץ געהט אויס:
ס׳ציעהט די האנד זיך אזש פון אויבען
פון דער ווייבער־שוהל ארויס.

שרייט ער הויך שמע ישראל,
און מיט ביידע הענד ביים קאפ —
לאזט ער צו דער טהיר זיך לויפען,
שטעלט איהם לייב דער שמש אפ.

כאפט ער לייב׳ן און דערצעהלט איהם,
וואס עס איז מיט איהם געשעהן...
מיט פערכאפטען אטעם ציינט ער,
סארא האנד ער האט געזעהן.

איז די האנד געווען אזוי לאנג?
פרעגט איהם לייב און שטרעקט ארויס
פון זיין מויל א צונג, וואס ציעהט זיך
ביז צום ארון־קודש אויס.

שרייט ער ווידער שמע ישראל,
און מיט אויסגעשטרעקטע הענד —
לאזט ער זיך ארויס אין דרויסען,
ברעכט ער שיעור ניט רוק־און־לענד.

כאפט איהם אן ר׳ נחום סופר,
פרעגט איהם וואס עס איז געשעהן?
ציינט ער מיט פערכאפטען אטעם,
סארא צונג ער האט געזעהן.

איז די צונג געווען אזוי לאנג?
און ר׳ נחום ציעט ארויס
שלאנגען צוויי פון זיינע אויגען
דריי מאל ווי די צונג די גרויס.

ס׳ציהט די האנט זיך אזש פון אויבען פון דער ווייבער־שוהל ארויס.

כאפט ער, איילט ער זיך ביים אנטהאן,
און ער לויפט פון שטוב ארויס;
אבער וואס זיין שפאן ווערט גרעסער
ציהט דער וועג זיך לענגער אויס.

לויפט ער אב א שעה א גאנצע
לויפט ער אב א צווייטע שעה;
קומט ער צו דער שוהל ארונטער,
איז נאך קיינער דארט נישטא.

עפענט ער די טהיר, איז פינסטער,
בלייבט ער שטעהן און קוקט זיך אום:
דאכט זיך איהם געשטאלטען שווארצע,
קריכען אויף די ווענט ארום.

קלאפט אין איהם דאס הארץ פון אימה,
ווייסט ער ניט, וואס זאל ער טהאן;
טאפט ער זיך ארויף צום עמוד,
און א ליכטעל צינדט ער אן.

לעשט זיך צוויי מאל אויס דאס ליכטעל,
צינדט ער אן צום דריטען מאל:
קלאפט אין איהם דאס הארץ פון אימה,
זאגט ער תהילים אויפ׳ן קול.

לויפט ער ווייטער און איהם דאכט זיך,
אז ר׳איז וואהנזיניג פון שרעק;
זעהט ער ווי מיט הענד צושפרייטע,
שטעלט זיך איהם א מת אין וועג.

כאפט ער זיך ביים קאפ מיט פויסטען
און ער מהוט א שפרונג צוריק,
פאלט ער אין א טייך א גרויסען,
פיהלט ער ארום האלז א שטריק.

רייסט ער זיך מיט אלע כוחות,
ביז דער אטעם געהט איהם אויס;
פיהלט ער ווי זיין קאפ בלייבט ליגען
אין א ווייכען וואר׳מען שוים.

פיהלט ער ווי צוויי וואר׳מע הענטלאך,
לעגען זיך אויף איהם ארויף...
ווערט איהם בעסער, ווערט איהם לייכטער
עפענט ער די אויגען אויף.

ליגט ער אין דעם וואר׳מען בעטעל
ביי דער אישה־זונה דארט;
פרעסט זי זינדיגע צוויי ליפען
צו זיין שטערען, צו זיין בארד.

Nov 6, 1914

דער גרויסער קיבעצער

# מיט פויקען און טרומייטען

## ווי דער פּאַסטוך פייפט אזוי מעקען די שעפּעלעך

דר. זשיטלאָווסקי: טרא־לא־לא! טרא־לא־לא! איך בין נעגען דער וועלט־מלחמה, איך בין פאַר דעם קאטעגאָרישען אימפּעראטיוו — טרא־לא!
צאן־קדשים: מע־ע! מיר זיינען אויך פאַר דעם קאטעגאָרישען אימפּעראטיוו — מע־מע־ע־ע!

## א ליעד פון א טרעמפּ

פון העל־פען.

א טרעמפּ פון דער בוי'רי
א שיכור בין איך —
הורריי!
א לאָך אין די הויזען
א לאָך אין די שיך —
הורריי!
וואָס אַרט מיך מיין היטעל
וואָס אַרט מיך מיין פראַק
אבי כ'האָב צו קייען
אביסעל טאַבאַק
אבי כ'האָב אַניקעל —
די פלאַש פיל איך אָן
און בויגט זיך, איהר לומפּען,
איך בין א באַראָן —
הורריי! הורריי! הורריי!

דער הונד האָט זייןביידעל
איהר לאָך האָט די מויז —
הורריי!
און איך בין א שיכור
און האָב ניט קיין הויז —
הורריי!
ווער ארבייט, וואָס ארבייט
וואָס האָט דאָס א ווערטה?
דאָס פּאַסט פאַר נאַראַנים
פאַר שקלאַפען און פערד
דאָך וואָס האָט א שיכור
מיט ארבייט צו טהאָן?
הורריי — ציציליזם!
הורריי — רויטע פאָהן!
הורריי! הורריי! הורריי!

א טרעמפּ פון דער בוי'רי
קיין ווייב און קיין קינד —
הורריי!
א הפקר־יונג בין איך
און פריי ווי דער ווינד
הורריי!
הייגט דו, מאָרגען יענע
צו מואַס, צו שעהן
א יונגע — אָן אַלטע
איך צעהל ניט די צייט
וויל איינע ניט מיט געהן
איז ברודער — א פעלד
און נאַכדעם אַזוי־אַ
„פאַר באָקאָס" אַנעהם —
הורריי! הורריי! הורריי!

הורריי פאַר דער בוי'רי
שרייט אַלע הורריי —
הורריי!
דער גאַסען־לאַמטערען
און איך זיינען צוויי
הורריי!
און ליג איך אין רינשטאָק
און שפּייסטו אויף מיר
איז באַפּט מיך דער טייוועל
אינאיינעם מיט דיר
אבי כ'האָב דאָס פלעשעל
דאָס פלעשעל ביי זיך —
א הינטישע שקורע
א שיכור בין איך —
הורריי! הורריי! הורריי!

## מלחמה עפּיגראַמען

פון א. ראדוצקי.

### פּעטיקאָטס פיר זעלנער
(פון די צייטונגען)

ס'קענען די זעלנער פון די פּראָנצויזען
צוליעב די וואונדען, ניט געהן אין הויזען.
ווערען געבעטען ווייבלעך, מיידלעך
די זעלנער שענקען אונטער־קליידלעך.
ווילט זיך מענער פּראָטעסטירען:
דען די קליידלעך קענען פיהרען,
נאָך דער מלחמה'ס בלוט און טרעהרען,
מיר זאָלען גאָר פאַר'„ווייבער'ט" ווערען.

### צו ווילהעלם

ברודער ווילוועל, אייל זיך אונטער,
ביז עס טרעט אריין דער ווינטער,
דען ניקאָלעס בעסטע ארמעען,
זיינען זומפּען, פרעסט מיט שנעען.
ס'האָט נאַפּאָליאָן — אויך א כוואַטעל —
אין א זומערדיג כאַלאַטעל,
ביז אין מאָסקווע זיך פער־קליבען,
און דער פראָסט האָט איהם פערטריבען...

### „נוצען" פון קריעג

עס זעטיגט זיך די ערד מיט בלוט,
איין ברודער שטעכט דעם צווייטען,
קריעג, מלחמה רופט מען דאָס —
נו, מעג מען שלאָגען מייטען.
און „נוצען", זאָגט מען, ברייננט דער קריעג

פאַר די וואָס בלייבען לעבען.
וואָרי מעהרער בלוט ס'קריגט די ערד —
מעהר תבואה וועט זי געבען.

# יט פויקען און טרומייטען

.2

יך איינמאל נאכטס צו סליחות
ר' בער אין שוהל אריין,
ד שטן און פערנארט איהם
ו פאלשען צויבער־שיין.

שטעלט זיך פאר א שיקסע,
י שיקסע / וואונדער־שעהן;
י, לאכט זי צו ר' בער'ן,
. ער אן זי נאכצוגעהן.

לע אידען סליחות
י שוהלען דא און דארט;
ז זיך ר' בער וואו־ערגעץ
א וויסט־הולטייסקען ארט.

אר'מען בעטעל ליגט ער,
ון אישה־זונה וואו;
די זינדיגע צוויי ליפען
ין הויכען שטערען צו.

ון הויכט זיין ברוסט זיך שטורמיג
און תענוג ציטערט ער,
פאלט צוריק א מיעדער
נס ווערט דער קאפ איהם שווער.

י מיט צושפרייטע ארעמס,
ערוישט פון שטארקען וויין;
לט ער און שליעסט די אויגען,
כעלט ער און דרעמעלט איין.

איהם א נאכט פון סליחות:
ז זיך איהם, אז ס'איז שוין שפעט,
' זיך די הענד אבגיעסען,
הט קיין וואסער ניט ביים בעט.

שטרעקט זיך אויס א האנד פון הינטען
און א ליכטעל האלט די האנד;
און מען בעט איהם אנצוצינדען
און דאס קול איז איהם בעקאנט.

נעהמט ער פון דער האנד דאס ליכטעל,
פיהלט ער ווי זיין הארץ געהט אוים:
ס'ציעהט די האנד זיך אזש פון אויבען
פון דער ווייבער־שוהל ארויס.

שרייט ער הויך שמע ישראל,
און מיט ביידע הענד ביים קאפ —
לאזט ער צו דער טהיר זיך לויפען,
שטעלט איהם לייב דער שמש אפ.

כאפט ער לייב'ן און דערצעהלט איהם,
וואס עס איז מיט איהם געשעהן...
מיט פערכאפטען אטעם ציינט ער,
סארא האנד ער האט געזעהן.

איז די האנד געוועזן אזוי לאנג?
פרעגט איהם לייב און שטרעקט ארויס
פון זיין מויל א צונג, וואס ציעהט זיך
ביז צום ארון־קודש אויס.

שרייט ער ווידער שמע ישראל,
און מיט אויסגעשטרעקטע הענד —
לאזט ער זיך ארויס אין דרויסען,
ברעכט ער שיעור ניט רוק־און־לענד.

כאפט איהם אן ר' נחום סופר,
פרעגט איהם וואס עס איז געשעהן?
ציינט ער מיט פערכאפטען אטעם,
סארא צונג ער האט געזעהן.

איז די צונג געוועזן אזוי לאנג?
און ר' נחום ציעט ארויס
שלאנגען צוויי פון זיינע אויגען
דריי מאל ווי די צונג די גרויס.

קושט זי איהם און לאכט און פרעגט איהם
וואס עס איז מיט איהם געשעהן?
ציטערט ער און גיט איהר איבער
אלעס, וואס ער האט געזעהן.

און ער דאנקט דעם ליעבען בורא
וואס דאס איז א חלום בלויז;
און זי לאזט איהם דאן בשלום
דורך דער הינטער טהיר ארויס.

.3

מעהרסטענס נאך אזא מין מעשה
לאזט זיך אויס א וויסטער סוף;
ס'הייסט אז אויף דעם בייזען זינדער,
קומט פון גאט א שווערע שטראף.

אפטמאל שטארבט ער נאך דריי טעג שוין,
אפטמאל ווערט ער ביטער קראנק;
און ער מוטשעט זיך און תשובה
טהוט ער דאן זיין לעבען לאנג.

ווינקט זי, לאכט זי צו רב בערען
הויבט ער אן זי נאכצוגעהן.

נאך דער מעשה האט ר' בער נאך,
אבגעלעבט ביז זיעבציג יאהר;
אויך האט איהם קיין קרענק, חלילה,
קיינמאל ניט געקרימט קיין האהר.

שטעהט דאך אבער אין דער תורה,
אז די זינד פון טאטען געהט —
ביז צום דריטען דור און פערטען
דורך די קינדער ווי א קייט.

זיעבען זיהן און פינף טעכטער
האט געלאזען דא ר' בער...
און די פרומקייט פון דעם טאטען
לעבט אין זיי שוין לאנג ניט מעהר...

ס'ציהט די האנט זיך אזש פון אויבען פון דער ווייבער־שוהל ארויס.

ער, איילט ער זיך ביים אנטהאן,
ער לויפט פון שטוב ארויס;
וואס זיין שפאן ווערט גרעסער
ט דער וועג זיך לענגער אויס.

ער אב א שעה א גאנצע
ט ער אב א צווייטע שעה;
ער צו דער שוהל ארונטער,
נאך קיינער דארט נישטא.

ער די טהיר, איז פינסטער,
בט ער שטעהן און קוקט זיך אום:
זיך איהם געשטאלטען שווארצע,
בען אויף די ווענט ארום.

ז אין איהם דאס הארץ פון אימה,
בט ער ניט, וואס זאל ער טהאן;
ער זיך ארויף צום עמוד,
א ליכטעל צינדט ער אן.

זיך צוויי מאל אויס דאס ליכטעל,
דט ער אן צום דריטען מאל:
ז אין איהם דאס הארץ פון אימה,
ט ער תהילים אויפ'ן קול.

לויפט ער וויטער און איהם דאכט זיך,
אז ר'איז וואהנזיניג פון שרעק;
זעהט ער ווי מיט הענד צושפרייטע,
שטעלט זיך איהם א מת אין וועג.

כאפט ער זיך ביים קאפ מיט פויסטען
און ער טהוט א שפרונג צוריק,
פאלט ער אין א טייך א גרויסען,
פיהלט ער ארום האלז א שטריק.

רייסט ער זיך מיט אלע כוחות,
ביז דער אטעם געהט איהם אויס;
פיהלט ער ווי זיין קאפ בלייבט ליגען
אין א וויכען וואר'מען שויס.

פיהלט ער ווי צוויי וואר'מע הענטלאך,
לעגען זיך אויף איהם ארויף...
ווערט איהם בעסער, ווערט איהם לייכטער
עפענט ער די אויגען אויף.

ליגט ער אין דיעם וואר'מען בעטעל
ביי דער אישה־זונה דארט;
פרעסט זי זינדיגע צוויי ליפען
צו זיין שטערען, צו זיין בארד.

און זי לאזט איהם דאן בשלום
דורך דער הינטער־טהיר ארויס.

אבער ווי א ווילדע שרפה
לעבט אין זיי די לוסט צו זינד;
אלע יאהר האט יעדע טאכטער
מיט אן אנדער מאן א קינד.

און די זיהן — אויף וויסטע וועגען
ווי דער טאטע געהען זיי:
איין ווייב איז פאר זיי צו וועניג,
זיי בעדארפטען שטענדיג צוויי.

Nov 13, 1914

דער גרויסער קיבעצער

# מיט פויקען און טרומייטען

## באיקאט־ערקלעהרונג

פון עוזיאל פליישמאן.

הערט, איהר סוחרים, אינטערנעהמער,
דזשאבערס, דיעלערס און סתם קרעמער,
מיט געפאקטע סטאָר און סטאָרקעס
איבעראל, ווי גרויס ניו יאָרק איז —
מיר ערקלערען, דורך דעם „קיב'צער",
(וועלכער איז ביי אונז בעליעבט זעהר)
אונזער חרם, אונזער נדר,
אונזער באיקאָט אויף די קליידער,
שיך און זאָקען, קאפעליושען,
אי פון כאמעט אי פון פליושען,
אויף די אויבער־רעק און הויזען
און אויף אנד'רע שאלעמויזען,
וואָס מען דאַרף אום ווינטער ניצען
אום דעם קערפער צו בעשיצען...
אלע סחורות, פאבריצירטע,
וועלען בלייבען באיקאָטירטע;
טשאָרזשעט טהייער, רעכענט בילינ,
וועט ניט זיין ביי אונז קיין חלוק.
ניין, מיר וועלען אויף קיין אופן
פאר קיין סענט ביי אייך ניט קויפען.
מעגען כאָטש זיך קעהרען וועלטען,
מעגען זיין די גרעסטע קעלטען,
מעג עס שנעען, מעג עס פריהרען,
מעגען מיר פון פראָסט קראפירען —
מעגט איהר, סטאָרקיפערס, פערקלאָגטע,
שרייען, אז איהר בלייבט געשטאָקטע
מיט'ן סטאָק ביז אויפ'ן זומער —
האָבען מיר דערפון קיין קומער...
אייזען־פעסט בלייבט אונזער חרם!
ס'וועט ניט העלפען קיין דאָקטוירים
אונז צו מאכען מילד און גנעדיג;
דען ווי לאַנג נור פוסט און לעדיג,
אָהן א סענט, איז אונזער פאקעט,
וועלען מיר שוין ווינטער'ן — נאַקעט...

* * *

אונטערצייכענט און בעקרעפטיגט
פון דער חברה — „אונבעשעפטיגט".

## די צוויי נייע וויצען שרייבער

אש: וואָס מאכסטו ברודער רייזין און וואָס וואָינסטו עפּעס?

רייזין: קאָלעגא אש, איך מאַך א לעבען פון וויצען און דערפאר ווייז איך — און אויך דו וועסט דאַ דאַרפען שרייבען וויצען.

אש: וואָיס איך וואָס דו רעדסט! ווי קום איך דערצו? איך קען דען שרייבען וויצען?

רייזין: און איך קען דען?...

## דער רויטער האָן

(לאָנדאָנען א מתנה)

פון העל־פען.

קראַה־קראַה! קראַה־קראַה! און ווידער איז צו אונז אראָפּ,
אין צייט פון וואהל־טאראם, די אלטע שווארצע ראָב
ניט קוקט — האָט זי געזאָגט — וואָס איך בין אלט און שווארץ,
איך בין א גאָלדפויגעל און כ'האָב א גאָלדען הארץ.
און דו, מיין פאָלק, מיין „לעבען" ביזטו דאָך... מיין „נאָלר"...
און וואָלט איך נור געקענט וויפיעל איך וואָלט געוואָלט
דיר גוטעס טהאָן... פערלאָז זיך אויף מיין עהרליכקייט...
ס'איז וואָהר: עס האָבען בייזע לייט א קלאַנג פערשפרייט,
אז איך, די פרומע ראָב, וואָס קומט פון מין די טויב,
אז איך בין שטאַרק פערליעבט אין גנבה און אין רויב.
„ער גנב'עט ווי א ראָב" — א פאָלקס־וואָרט איז דאָס נור
דאָך איך — ווייסט גאָט אליין — ווי פרום איך בין און וואָהר...
— אזוי איז אלע מאָל אין וואהל־טאראם, די ראָב,
די אלטע שווארצע ראָב, צו אונז אין גאָס אראָפּ,
און קעלט און נאכט און טויט, האָט זי מיט זיך געבראכט,
און קראַקענדיג, די וועלט תכריכים־וויים געמאכט,
און קראַקענדיג האָט זי, אויך „משה'ס" קאָפּ פערטויבט,
און „משה" האָט געהערט און „משה" האָט געגלויבט.

* * *

דאָך אייביג דויערט ניט קיין ווינטער און קיין נאכט,
און ווידער האָט די זון א פריהלינגס־גרוס געבראכט:
שטעהט אויף — האָט זי געזאָגט — דער ווינטער איז פארביי!
און שוין האָט זיך צובליהט א שעהנער יונגער מאַי,
אין „משה'ס" אלטען קאָפּ. און אויך אין "משה'ס" בלוט —
האָט זיך צושטראָהלט א זון מיט יונגער פריהלינגס־גלוט.
און אז עס צינדט זיך אָן דאָס בלוט אין „משה'ס" הארץ,
דאַן האָסט ער בלוטיג אלץ, וואָס אלט איז און וואָס שווארץ;
ווייל דאָרט וואו שווארץ, איז נאכט. און דאָרט וואו נאכט, איז טויט!
און ווייל די שטאַרקסטע לעבענס־פארב איז רויט.
האָט „משה" הויך א הויב געטהאָן די רויטע פאָהן,
און האָט געשיקט א יונגען צאפּעלדיגען האָהן —
אין קאָנגרעס־הויז, צו שטערען דאָרט די ראָבען־מאכט,
וואָס האַלט דאָס פאָלק שוין יאָהרען־לאַנג אין שווארצער נאכט.
און זיבער מענט איהר זיין — א יונגער רויטער האָהן,
איז ניט קיין שווארצע ראָב. קוים הויבט צו טאָגען אָן,
טהוט ער א שטרעק דעם קאָפּ און טהוט דעם האַלז א ציה,
און הילכיג טראָגט זיך דורך דער נאכט זיין קוק־ריי־קי!
ס'איז וואהר: דער אלטער באלעבאָס פון קאָנגרעס־הויז
וועט ליארעמען: „דו רויטער שייגעץ דו, ארויס!
צושטער מיר ניט די נאכט! לאָז שלאָפען מיך, גיב רוה!"
א האָהן דאָך שרעקט זיך ניט און הערט זיך נאָרניט צו.
איך שריי מיין קו־קו־רע־קי — זאָגט ער — איך בין א האָהן,
איך בין א רויטער האָהן און כ'וויים וואָס כ'האָב צו טהאָן!
און נאָכאמאָל טהוט ער דעם האַלז א שטרעק, א ציה,
און הילכיג טראָגט זיך דורך דער נאכט זיין קוק־רי־קי!

פון

דער טאָג—אַו
די שויבען —
—וואָס טהוסט
—איך לאָטע
שוין שפּעט אין
ווי א בית עולם
—וואָס טהוסט
—איך פלאָנטע
שוין אָנהויב ט
ביים טויער ער
—וואָס גראָבסט
—איך מויער א

## אנשט

פון

„די הימלען —
און די ערד אין
כ'בין מוחל די
כ'וויל אויף דע
דאָך די ערד אי
צווישען א וועל
טאָ וואו זשע
ז'עס גאָט דען פ
האָסט אויסגעבו
און אין העכסט
ארומגערינגעלט
הערסטו דאָרט
אָבער ווען זאָלס
אויף דער ערד
זעהען דעם גיהנ
צי וואָלסטו אוי

## ער שטימט

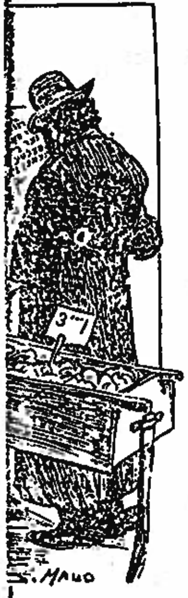


לאַנדסמאַן: הע
הערט, וואָס רוועלט
כען אריין אין ניו
יאָסעל דער פע
פערד. ס'איז אזוי ג
אמעריקא! געדענקס
זיך אָנגעליטען אייד
גען דעם קעסיל־גאַרד
דאָך אויסגעהן פון
נעהמען אויף דאָרא

Nov. 27, 1914.



# מיט פויקען און טר

## טהענקסגיווינג דע

(א מזמור לתודה פאר ארבייטער)

פון ל. קעסנער

איך דאנק דיר, אלמעכטיגער, הימלישער, האר,
איך דאנק דיר!
איך דאנק דיר פאר פרייד און איך דאנק דיר פאר
איך דאנק דיר!
איך דאנק דיר פאר נעכטען, איך דאנק דיר פאר הי
איך דאנק דיר פאר פריינד און איך דאנק דיר פ
איך דאנק דיר!

דו האסט מיך געבראכט מיט דיין הימלישער הא
איך דאנק דיר!
אריין אין קאלומבוס'עס גאלדענע לאנד,
איך דאנק דיר!
דו האסט מיך אוועקגעזעצט ביי א מאשין,
צו הרעהען א רעדעל אהער און אהין —
איך דאנק דיר!

דו האסט מיך געבענשט מיט דער קראפט פון א פ
איך דאנק דיר!
צו שקלאפען פאר באסעס און קייען די ערד,
איך דאנק דיר!
דוווארפסט מיך ארום צווישען „ביזי" און „ס
אזוי געהט פאמעלעך דאס לעבען אוועק —
איך דאנק דיר!

דו האסט מיר בעשאפען אין העסטער־פארק בענק
איך דאנק דיר!
צו כאפען א דרעמעל און עסען א קרענק,
איך דאנק דיר!
דו האסט מיך בעשאטען מיט [illegible]־פאפיער,
מיט „שמירער" און „פיהרער", [illegible] איז צו מי
איך דאנק דיר!

דו האסט מיר בעשאפען א רוקען פון שטאהל,
איך דאנק דיר!
צו קענען פערטראגען „פערזארגער" אהן צאהל,
איך דאנק דיר!
חזנים, רבנים, דינים און „פריינד",
זיי עסען מיין פראצע, ווי ברידער פעראיינט,
איך דאנק דיר!

דו האסט מיך דערהויבען אזש ביז איף טאפ־פלא
איך דאנק דיר!
און האסט מיך פער'קנס'ט צו א פרוי, א שווארץ
איך דאנק דיר!
א ליידיגע שטוב און א טרוקענע קיך,
די קינדערלאך וואקסען ווי קראפיווע גיך,
איך דאנק דיר!

יא, הארציגער פאטער, איך דאנק דיר פאר אלץ,
איך דאנק דיר!
איך דאנק דיר פאר הערינג, איך דאנק דיר פאר ז
איך דאנק דיר!
איך בין אין קאלומבוס'עס גאלדענע לאנד:
דא מ ו ז מען היינט שרייען, כאטש כאפט דיך א
איך דאנק דיר!

## אַ דיכטער זאָל מען זיין

פון העל־פען.

האב איך א בעקאנטען דיכטער
וואס האט ווייבער גאר ניט פיינט.
יא, נאך גרעסער ווי דער דיכטער
איז אין איהם דער ווייבער־פריינד.

פאר צוויי שעהנע פרויען־ליפלאך
גיט ער אייך אוועק די וועלט —
זאק און פאק מיט אלטע ליעדער
און מיט ראטשילד'ס גאנצען געלד.

ס'איז דער דיכטער שוין ניט יונג מעהר,
כאטש ער איז נאך גאר ניט אלט.
נאקעט אבער איז זיין קאפ שוין
ווי אן אויסגעהאקטער וואלד.

און ניט נור דעם דיכטער'ס פליכעל,
נור זיין פנים אויך זאגט אויס,
אז ער ליגט ביים יצר הרע,
ווי א קינד אין מוטער־שויס...

אמת איז, אז מ'האט אפליכעל
איז מען טאקע מעהר ניט שעהן;
אבער אז מען איז א דיכטער,
בלייבט מען קיינמאל ניט אליין —

ס'טרעפט זיך שוין א ווייב, א מיידעל,
וועלכע קוקט ניט אויפ'ן פליך;
און צי טאקע דארף מען לאקען,
ווען עס גלוסט צו שפיעלען זיך?...

## יעדער האט זיין צייט

דער האהן (צום אינדיק): קוקעריקו! יא, ברודער'ל, יום כפור האסטו געדאנקט גאט, וואס דו ביזט ניט קיין האהן, היינט דאנק איך גאט, וואס איך בין ניט קיין אינדיק.

## אפאריזמען.

א פרוי האט ליעב א פרעכען געליעבטען, אבער א שטילען מאן.

* * *

א פרוי וואס וויל אימער ג ע פ ע ל ע ן, איז שוין האלב ג ע פ א ל ע ן.

* * *

ווען דאס וועטער איז שעהן, קען אפילו א טלמד זיין דער קעפטיין פון א שיף.

## אין און ארום די יוניאנס

פון פיליפ דעם ערשטען

### איך און זיעגמאן

גלייך ווי עס האט זיך אנגעהויבען צו טומ־
ען אין די קלאוק מייקערס יוניאן, האב איך
עקעטשט זיעגמאן'ען שרייבענדיג אן ערקלע־
ונג פאר'ן „פארווערטס". ער איז געזעסען
ים א לאנגען שטיק „טשאק" אין האנד און גע
מאלען בוכשטאבען. אהן צערעמאניעס האב
יך אנגעהויבען מיין געשפרעך.

איך: וואס דענקט איהר וועגען די רעד־
אלוציאן פון די קלאוקמאכער?

ער: גאר נישט.

איך: וואס הייסט?

ער: בלאטע, קלאוקמאכער האבען זיך ליעב
טומלען. דער „פארווערטס" זאגט „עס וועט
ר אויספרעסען."

איך: אבער ס'פאלק וויל ניט ליידען, ס'איז
גען אייך, בעאמטע.

ער: ווייס איך וואס! צום קאנווענשאן
ז נאך ווייט, א יאהר און א האלב, און איך
ב אבגעמאכט מיט'ן דיסטריקט אטארני'ס
ים, פאר אונזער נעקסטער קאנווענשאן זאל
מאכען א נייע מארד־קלאגע אויף מיר.

איך: זייט איהר הייסט עס שור מיט אייער
זאב?

ער: ניין, ניין, א יאלד וועל איך זיין?

### ...ז בען שלעזינגער און סידני הילמאן.

...ערויסלויפענדיג פון אפיס האב איך זיך
...טשעפעט אן בען שלעזינגער.

...איך: האלא, בען!

...ער: האלא, פיליפ.

...איך: וואס הערט זיך מיט די קלאוקמא־
...?

...ער: סאראפ, סידאן!

...יך האב זיך אוועקגעזעצט.

...איך (אין הוילע שרעק): קלאוקמאכער
...לען ניט קיין דיוס, געגען די בעאמטע,
... וועט זיין דער סוף?

...ער: סאראפ, דו לעזט ניט די „נייע פאסט"!

...איך: וואס מיינט איהר?

...ער: סאראפ, סידאן — קיין ווארט! ביזט
...קיין מעמבער, צאהלסט ניט קיין דיוס,
... ניט די „פאסט" און דו האסט ניט קיין
...ז.

### מיט סידני הילמאן.

...ד האב פאררויכערט א סיגארעטעל, גע־
...א „נייע פאסט" און זיך אוועק־
...צט אויף א „לידיעס גארמענט װארקער"
...עם אפיס פון די יונייטעד גארמענט וואר־
... און אמעריקא. איך האב געטראפען סיד־
...למאן שלאפענדיג. שלאסבערג איז געזע־
... און צוזאמענגערעכענט דעם וואוט פון
... ל. פ.

...ך: גוט אפ, סידני, וואס שלאפסטו?

...דני. אה, דער „גרויסער קיבעצער",
... ברודער. וואס מאכט מען? ס'איז
...ז מען זעהט ניט קיין לעבעדיגען מענ־
... אלע שווארצע כחות האבען זיך פער־
...ט געגען אונז: סעם גאמפערס, סופרים
... דזשאדזש דייוויס, ריקערט און די
... צייט". שלעכט ברודער, רעאקציאן

...אבער דער עיקר: מיידע וועט זיין?
...: דערוויילע, נור געה פערלאז זיך אויף
...ידער, זיי קענען נאך חרטה האבען....

Oct 29, 1909.



# פאליטישער היפאדראם

## פאליטיק אין באד.

מיט די וויכעטשעס די גרעסטע,
קראצענדיג פון זיך די בלאטע,
קריעגט זיך יאנקעלע מיט מאטע,
זיצענדיג אויף העכסטער שוויץ־באנק
„ווער וועט „מעאיר" זיין דער בעסטער"...

ביידע שעלטען זיך און שרייען,
ווילען זיך פאר כעס צערייסען,
און שטאט זיך אין דעם רוקען שמייסען —
שמייסט מען זיך אין די געזיכטער,
מיט די בעזעמער כלי־זין.

יאנקעלעס בעזעם מיט נעפילדער,
פאלט אויף מאטע'ס קאפ דעם גלאטען:
„ס'זאל א רוח דיר אין דיין טאטען,
גלייכסטו „גוינאר" צו מיין „הויסטען"
שרייט ער היציג אויס, א ווילדער,

„הויסט" ער האט א קאפ א כוואטע,
וועסט א צווייטען קריגען שוועהרליך
וואס זאל זיין אזוי פיעל עהרליך"
„הער א חוצפה!" שרייט אויס מאטעל,
„הויסטעל איז די גרעסטע שמאטע

ס'האט מיין „גוינער" מעהר אין פיאטע
און איך שוועהר דיר הייליג טהייער
ער אליין וועט זיין דער „מעיאר",
ווייל דיין „הויסט" האט אנשטאט שכל
נאר א קאפ א פליעכעוואטע".

דא קען יאנקעל ניט מעהר שווייגען
און א שעפעל זודיג וואסער
זעצט אויף מאטעס קאפ מיט האס ער
כאפט איהם מאטע ביי דעם נארגעל
„ווארט דו הונד, איך וועל דיר ציינען"

קראך! — און יאנקעלע מיט מאטע
רייסענדיג זיך ווי די לייבען
קייקלען זיך אראפ פון אויבען — — — —
כאדען אוים די וויכע ערטער
אויף דער באד־בריק אין דער בלאטע.

העל—פען.

———:::———

## קעמפיין פייפלעך.

גליקליכער מעקערען! געשטארבען ווי א קדוש, נאך אפילו זיין וואוט ניט געגעבען...

* * *

פערקויפען — דאס איז יעצט די טהעמא פון טאג.

קויפען — דאס איז יעצט די טהעמא פון שעה.

און פערקויפטע — דאס איז די טהעמא פון יאהר....

* * *

—וואס איז דער חילוק פון דעם „טאגעבלאט" און דעם „מארגען־זשורנאל" אין היינטיגען קאמפיין?

די „טאגעבלאט" זאגט: די רעפובליקאנער וועלען געווינען...

דער „מארגען־זשורנאל" זאגט: נעווינען אלען די רעפובליקאנער...

הוירסט דער פוגאלא (פעלד גולם) פון היינטיגען קעמפיין...

א „פארווערטס"־לעזער, הערענדיג א קאמפיין־רעדע פון א סאציאליסטישען טראק, האט אזוי געזאגט: איך וויים נאך אלץ ניט, ווער עס לויפט פאר מעיר, צי הירסט אויפ'ן סאציאליסטישען טיקעט, אדער גיינאר אויפ'ן ס. ל. פ. טיקעט.

———

הענדריק: — געהערט א ביסעל, אז דר. זשיטלאווסקי האט געוואלט לעקטשורען אין פילאדעלפיא איבער'ן „פרייען געדאנק און פילאזאפישע אנזיכטען", האט איהם די פאליציי פערבאטען.

שמענדריק: —יע, יע, עס איז ניט מעהר ווי רעכט. ווער דען זאל פערהיטען דאס פאלק, ווען ניט די פאליציי?...

———

די ס. ל. פ. איז צוגע'משפט געווארען, אז זי טאהר ניט בענוצען דעם ווארט סאשעל, הייסט זי יעצט „ל י י ב א ר פארטיי". היינט די „פערערייש און לייבאר" זאל זיי פערקלאגען פאר בענוצען לייבאר, וואלט זי זיך מוזען רופען „פארטיי", היינט ווען די פארטייען זאלען איהר פערקלאגען פאר בענוצען זייער נאמען, ווי וואלט זי דאן הייסען?

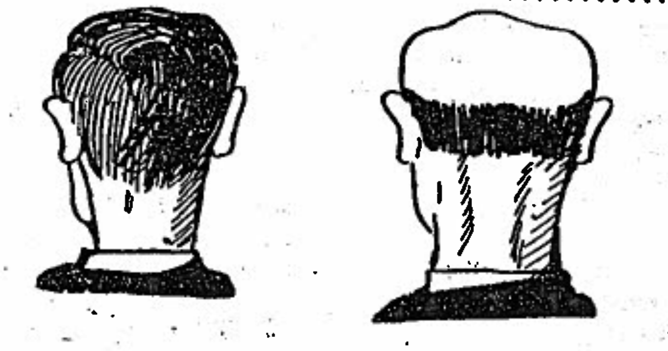

דאס זיינען די פאטאגראפיעס פון די 2 רוסישע שפיאנען, וואס געפינען זיך אין ניו יארק.

July 1, 1910



# די צוהיצטע מוזע.

(שטארק געקוועטשט נאך יהואש'ן)

לאנגזאם האט דער דאלאר־זייגער
צוועלף א זייגער אפגעקלונגען....
רוהיג ליג איך אין מיין בעטעל
פון א זיסען שלאף בעצוואונגען.

אי, וועט איהר דאך וועלען פרעגען:
סטייטש, ווי קען א שלאפער הערען?
ענטפער איך: ס'איז מיינע ביזנעס!
און איהר דארפט שוין גאר ניט קעהרען.

ערגעץ וואו פון ווייטען הערט זיך
מעלאנכאליש פיערעל שפיעלען;
און איך שלאף מיר ווי א קייזער
און עס שלאפען די געפיהלען.

אי־זשע, וועט איהר וועלען פרעגען:
קען א שלאפער שפיעלען הערען?
ענטפער איך: א טשעפעט מיך ניט!
וייל עס קען נאך עפעס ווערען...

הערט! די שטערען פינקלען צערטליך,
ווינקען מיט נאיווע אויגען —
כאפ איך שנעל אין שלאף די הויזען
און ארויס אין גאס געפלויגען...

אי,זשע וועט איהר וועלען פרעגען:
וואס די גאס געהט אן מיך איצטער
ענטפער איך: א רעדט צום ספאדיק
זעהט, ער הענגט אנ'אפגעניצטער.

פון דער וויכער זומער־נאכט־לופט
פון דעם בלויען שטערן־שימער,
האלב פערצויגען מיט א נעבעל
קריכט ארויס א פרויען צימער...

העלא מיסעס!
וואו זייט איהר געווען —
אזא לאנגע צייט?

און זי שמייכעלט אזוי ביטער,
קוקט מיך אן — ווי הייסט עס — ברוגז
„אה דאס לעבען אהן א באָרדער —
גלויב עס, גלויב, צו גארנישט טויג עס!

כ'האב דערקענט זי — ס'איז די יונגנד
די פערוועלקטע, די פערבליהטע...
כ'האב דאס אלץ אין שלאף געזעהן
אך, מיין זיסע שרה־איטע!

לאנקזאם האט מיין דאלאר־זייגער
דריי א זייגער אויסגעקלונגען...
רוהיג שלאף איך מיר אין בעטעל —
פון א דאלאר־טרוים בעצוואונגען.

העל־נאדיר.

———:::———

## אויף וואס שטעהט די וועלט?

שמעריל: זאג מיר אויף וואס שטעהט די וועלט?

בעריל: אז דער פאטער נעהמט דאס קינד אויף די קניע און לאזט איהם אראב די הויזלעך און שמייסט איהם און די מו־טער שרייט: שמייס, שמייס, אויף וואס די וועלט שטעהט! — היינט אויף וואס שטעהט די וועלט?

# פון היטץ.

(מאנאלאג פון א צופארעטען ליטעראט)

.1

פון נאדיר־העלל.

...איך הייס?

ווארפט זיך ארונטער אונטער א קאר און—שא! שווייגט... קיין ווארט! פוס־טער בעל־גאוה וואס איהר זייט! איהר מיינט טאקע אז חאשקע איז אין איך פערליעבט! נאר! און אז מיין מיסעס האט זיך צושפיעליעט די „קימאנע" — איז ווערט אויף דערפון קעלטער, וואס?

קינדערליך מיינע, טייערע קינדערליך! וויינט ניט! האלט זיך אן אין דער אל־טער מאמען... מיט מיר קומט... זעהט איהר ווי עס בלישטשען די בערג מיט אייז? און ווי שטאהל־רוים עס איז די לופט... און דער פראסט — ווארהא! ווי עס ברענט! רוקט אן די שאפקעס איבער דער נאז. אט אזוי. אויף די שלי־טענס! א סנאק מיט דער בייטש. אט אזוי. נאך עטליכע מאל... האלט זיך קינדערליך, האלט זיך.... דער 88טער גראד.... דער נארד־פאל איז עררייכט...

סאדא־וואסער... פייער! פאליס! די קישקעס... איי, עס ברע־ע־נט! ראטע־וועט, אידישע קינדער... גיסט וואסער... א־ה! גוט... איצט צו דער פאעמא און ארונטער אין גאס. לייבטשע גנב, א רוח אין דיין טאטען אריין... בלאז אויף מיר! הארי־אפ! פער'שרפ'ט זאלסטו ווערען! גיס! ני־יעס! א־ה! רייב מיר איין ס'הארץ.

אלזא, צוזאמען חברים! די נעקסטע אויסגאבע פון'ם זשורנאל.... ליטעראטור מוז בעשטעהן מייסטענטהייל פון סקיצען.. א פולע סקיצען... א „האל־לאט..." אך, לייבטשע מאמעלע... נעדענסט נאך דעם טייך קוס זיך איין! קוק אקארשט ווי די גאלדענע פישעלעך מאכען בלויזליך אויפ'ן וואסער. ווער ווייסט צו די פאסט איז שוין אנגעקומען? לאמיר נעהמען א לאד־קע. רבי, איהר ווילט כאפען א פיש.... זאל איך אזוי לעבען ווי איך האב געזעהן א פולע פיש. דארט אונטען לעבען דער גרעבליע... געוואלד! געוואלד! פייער! וואסער! אירען! וויבער! הארי־אפ!... וואטערמעלאן... הו־הו!...

איך האוועק, מיינע פריינדע!

.2

(א פלאפלעריי פון א נענאסע, וואס איז „געלענען" געווארען פון היטץ).

צוגעהערט און פערצייכענט פון חיים'קע.

...אוי, אוי, אוי! מילוואקי!... איך וויל ניט ארבייטען... ס. ל. פ... מיין ווייב איז ענטלאפען... דער „מארגען זשורנאל" איז גאר ניט אזוי שלעכט... א פינאקל... לואי מיללער... כא, כא, כא... גיט מיר א גלאז קאפע!... א דזשענעראל סטרייק פון די קלאוקס... איין גדול איז ניט בעסער פון צווייטען... איך האב פער'משכנ'ט מיין וואטש און טשיין... מאיער לאנדאן... גיט מיר א טומ־פיק... קארל מארקס... דער „קיבעצער".. א יוניאן־דעלעגאט.. א פלייט שטשאוו... וויטער, גיס מיר ניט אפ!.. רוזוועלט... איך האב איך אלעמען אין דער ערד!... מיין מיסיס איז נאר ניט אזוי אלט ווי איהר דענקט... דער „בינטעל בריעף... וואסער! וואסער!...

# שיקאגאער נאטיצען.

פון שמואל זאמד.

אויפ'ן פיק־ניק פון דער „איד. ארב. וועלט" האט דער בעריהמטער מילוואקי'ער מעיאר, גענ. זיידעל, אין זיין רעדע ער־קלעהרט: די ארבייטער דארפען ניט נעה־מען דעם סאציאליזם מיט קיין באמבעס, נאר מיט פריעדען.

דאס זעלבע טענה'ט דאך אויך אונזער „קוריער"... וואצו האט מען געדארפט שלעפען רעדנערס נאך פון פרעמדע שטעדט? פוי, אן אונזינן!

* * *

א היגער טהעאטער־קריטיקער האט אין א געשפרעך מיט מייקעל מינץ גע־לויבט זעהר מאדאם ליפצין, און ער האט זי צוגעגליכען צום „האללי־קאמעט", וועל־כער איז קעניג איבער אלע „סטארס"...

מר. מינץ האט בלויז א שמייכעל גע־טהון און א קוועטש געטהון מיט די פלייצעס, ווי איינער רעדט: לצים, לצים, ווייסט איהר דען ניט, אז אהן מיר קען זי קיין „קאמעט" ניט זיין?...

אבי מען האט געמיינט, אז צו מאדאם ליפצינ'ס טאלאנט איז גאר קיין „עק" נימא... ווייס'ך וואס!

* * *

די שיקאגא'ער בירגער זיינען שוין מעהר צופריעדען פון „האללי'ס קאמעט" ווי פון די „כאבאר־סקאנדאלען". ביים קא־מעט, זאגען זיי, האבען זיי כאטש געזעהען אן עק... און ביים כ א ב א ר איז גאר קיין עק ניטא...

ז. בארנעט קאמייקא איז א חתן גע־ווארען, און צוליעב דער שמחה האט ער ווידער אנגעפאנגען מיטצוארבייטען אין „קוריער".

די לעזער זיינען אויף איהם אויפגע־טראגען: מילא, ער איז א חתן געווארען — טענה'ן זיי — מא זאל ער זיך „פער־דרעהען" זיין קאפ. אבער צו וואס פער־דרעהט ער אונזערע קעפ מיט זיין שרייי־בארייי?...

ברידער מאקאב...
קויפט אייערע דראגס...
„איידיעל" דר...
פון דעם בעריהמטען...
יעקב גרינג...
אין 19 ריווינג...
קאר. קריסטי סט...

!! איהר בעדארפט...
דר. הענרי קי...
האט יעצט זיין „דענ...
אין 96 סעקאנד עוועניו.
זאגט עס אייערע פ...

July 15, 1910



# פלעזשור, פיק־ניקס און גוד־טיים

## ווי מען ענדזשאיעט זיך אויף א פיק...

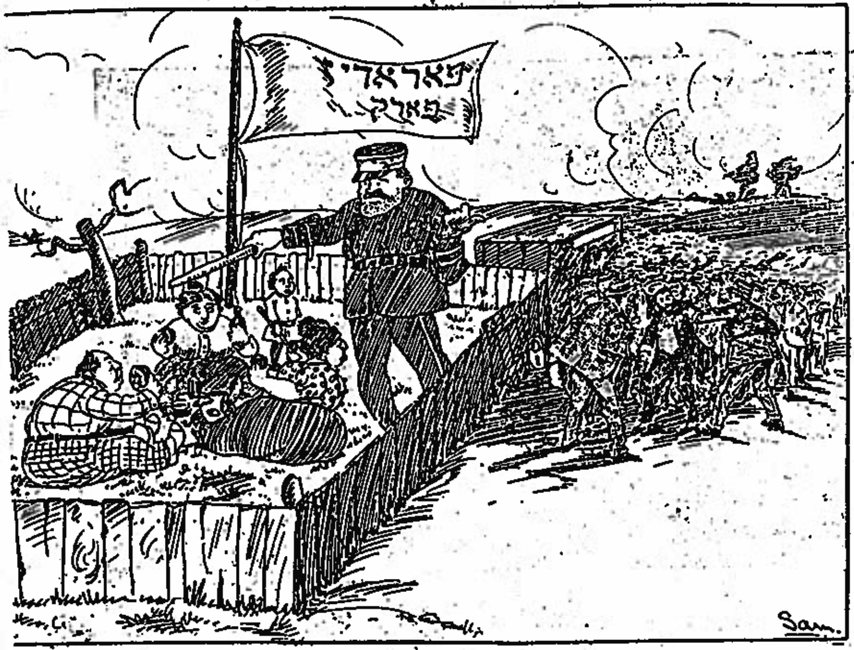


ספעשעל־פאליסמאן צו די 3 און א האלב פיק־ניק־לייטע, וועלכע האבען זיך צוליעב געננג שוין דא זיך צו ענדזשאיען — מען דארף אנדערע אויך געבען א „טשאנס"...

## אויפ'ן פיק־ניק פון דער „פרייער ארבייטער שטימע".

רעפארט פון העל־פען.

אריינגעקומען אין' פארק—אין גלייך צום באר־טיש. אריינכאפען א ביסעל מוטה—א קליינינקיים „פרייע ליעבע"! — זינד זי פריינדליך מיין הערד, איין גלאז ביער. נאך איינס. איך האבע דארשט זי מעגען מיר געבען נאך איינס. מיין פריינד יאנאווסקי ווירד שוין בעצאהלען, ער האט דאך איין שפיציג בערדיל. וואס זאגען זי? איך זאל בעצאהלען, א קרענק וועל איך איהנען בעצאהלען — ארעפארטער פון קיבעצער טרינקט אומזאנסט! הערען זי! הורא פאר פרייער ליעבע! און ווער זאל דען אייער ביער טרינקען ווען ניט איך מיט מיין פריינד יאנאווסקי? שטיל זאל זיין, זאג איך אייך. שרייט ניט, און איבערהויפט; ליעבער באר־טענדער, לאזען מיר זיך ניכט קריגען. אט זעהט, נאט אייך א גלעט אין אייער בעקיל. און זאגט מיר זענען פאראן עפעס אסך שעהנע מיירלעך? זאגט מיר איך בעט אייך, איהר וויסט דאך, פרייע־ליעבע חי־חי־חי. איהר זעהט ניט ווי איך האב א נייעם קאלער?

נאר כאטש בעט זיך ווי א צימעס, דער גראבער יונג וויל ניט ענטפערען. לויף איך שוין אריין אין טאנץ־זאל. רבונו של עולם! האסטו דאס דיין איינענס א מיר־נארטען! כאטש פליק זיך אויס די אויגען אדער שלעפ אראב די שיך און צופליק די סטאקען—קיין איין שעהן מיידעל... איך ווער אין כעס, זאל איך אזוי לעבען און געזונד זיין, און יאנאווסקי'ן אויף צוטראסקענעס זוך איך מיר אויס די עלטעסטע מויד. איך טהו זי א באפ, איין דרעה, נאך א דרעה, נאך א דרעה און נאך א דרעה און דאן א טראסק מיט א־הר צו ד'ערד אז דער סילינג טרייסעלט זיך. געשעהן איז גאט זיי דאנקען נאך ניט. בלויז איין פוס האט זי צובראכען און די ברוסטען האבען זיך איהר אביסעל פערריקט אן א זייט, צום גליק אבער זיינען זיי נאך ליגען געבליבען אונטער'ן יאקעל אויפ'ן פליינצע. איצט אבער איז צייט געווען זיך אפטראגען — ארוים אויף דעם ארט וואס איהר רופט „פארק" געטראפען יאנאווסקי'ן אליין ביי א טיש מיט א גלאז ביער אין האנד, בין איך צוגעלאפען, אנגעכאפט איהם ביים נארנעל:— איצט האב איך—האב איך געשריגען אויסער זיך פאר כעס. איהר וועט שוין פון מיינע הענד קיין לעבעדיגער ניט ארויס! איהר האט א בערדיל זאגט איהר? איך שרעק זיך ניט. איך האב לאפעס פון א בער. איין זאך אבער זאגט מיר, וואס האט איהר מיך אהער פארשלעפט? זאפארט זאלט איהר זיך מיט מיר צוזאמען אוועקלעגען אויף דעם ארט וואס איהר רופט גראז. איהר הערט אבער גלייך זאלט איר זיך אנטהון א קליידעל און ווערען מיין געליבטער—סיי ווי סיי זענט איהר שעהנער ווי אלע אייערע מוידען וואס איהר האט אהער געבראכט. איהר זאלט אייך אפלאזען ווילט איהר? איהר וועט מיך טרימען מיט א סענדוויטש זאגט איהר? אלל־רייט. גיט אהער דעם ניקעל איך וועל מיר שוין אליין קויפען....

ווי א פערדיקטער בין איך אריינגעלאפען אין טאנץ זאל. ווייטער! א סענט־וויטש גיט מיר, שנעל איהר הערט! ווען ניט, צעריים איך אייך ווי א הערינג, צערייס איך אייך, איך בין בייז, שטארק בייז. וואס איך וויל פון אייך? לומפ וואס איהר זיינט! איהר זייט דאך ניט יאנאווסקי, שרייט ניט זאג איך אייך, שרייט ניט, איך דנערלאנג אייך גלייך נאך א פלעם. וואו האט איהר די יונגע מוידען בעהאלטען? זאגט מיר וואו האט איהר אהינגעטהון די יונגע מוידען? די יונגע מוידען גיט מיר ארויס גלייך, אויפ'ן שטעל, ווען ניט מאך איך אייך א טויט! געוואלד די פרייע ליעבע דערקוטשעט מיר, די פרייע ליעבע.

איך בין ארויס צום ים. וואס איך האב דארטען געזעהן, פאן רעדאקטאר, דאס וועט איך מיין ליעד דערצעהלען. די בלום פון מיין הארצען, דער שעהנסטער...

## נור אין קבר.

פון ציקל „פלעזשור"

די קאפ — זי פלאצט מיר פון די היטצען,
עס שוויצט און שוויצט מיר יעדער אבר,
א, גאט! ווי וואלט איך וועלען שטארבען—
אי, לופטיג איז יעצט נור אין קבר!...
דער בויך געשוואלען פון די וואסער,
א וואנץ, א וואנץ — אויף יעדען אבר;
ווי־וואלט איך וועלען רוהיג ליעגען —
פון וואנצען וויים מען ניט אין קבר...
ווי וואלט איך וועלען יעצט ניט לעזען,
ניט וויסען גאר פון שווארצע פינטלאך;
א, גאט! א, עפען מיר דעם שארבען —
זאל דארטען בלאזען קיהלע ווינטלאך.
א, גאט! ווי גוט ס'איז יעצט צו שטארבען
און ניט א דיהר טהון מיט אן אבר:
גן־עדן — האט דאך ניט קיין שרייבער,
עס וויים פון פייפערס ניט — דער קבר!
דער לעבעדיגער.

---

ראמאנס וואס איך האב וועגט אויפגעשריעבען. איהר מעגט עס מיר גלויבען אויפ'ן ווארט. אמן.

עס בלאנדזשעט אום א יונג ביים ברעג
און קוקט אריין אין וואסער
און וואס ער קוקט אלץ מעהר אריין
דאס ווערט ער אלץ מעהר בלאסער.

עס קוקט דער יונג, ווי אייגער זאגט:
„איך האב ניט ליעב דאס נאסע"
עס איז דער יונג געווים — קלעהר איך —
א העלד פון אונזער ראסע...

## א האלד אפ אין 180 סטענטאן סט־יט.

ווער עס קוסט איינמאל אין „פייער ב...
מוז קומען אלע מאל, אפילו די פאליציי איז מאכטלאז געגען דעם, ווייל מ'קומט נערן צוליעב זייער נוטעב און ...

## אויפ'ן ברעג פון ים

ראמאנסען.
פון העל־פען.

1.

פאלט די זון אין ים אריין,
ווערען רויט די וואלען.
נעמט א רויטע בענקעניס
אלעמען בעפאלען.

פלאמט די זון, די וואלען אויך
און די הערצער פלאמען
מיידען, יונגע בחורים,
בערען זיך צוזאמען.

כאפט א יונג, א מיידעלע
לעגט זי אויף די וואלען.
שווימט די מויד און שרייט, געוואלד!
לאזט דער יונג זי פאלען.

2.

און מיט א שיקסע ליעגט ביים ברעג
אנ'איירישער געזונדטער.
אך! זי איז בלייך ווי ווייסע קרייד,
און ער איז רויט ווי צונטער.

נו, גלעט זי איהם די מארדימשקע
און ער קוקט אויף איהר שערצעל...
יא, ער — די גרויס אנ'אייכען־בוים,
און זי — די גרויס א——וואנץ.

3.

די זון איז פערגאנגען אין מערב־זייט ים
דאס וואסער ווערט רגע־ווייז בלאסער
עס שטעהט זיך א מיידעל — א פעסעלע שמאלץ
און פליסקעט זיך פרעהליך אין וואסער.

דאן קומט זיך א בחור און קיצעלט די מויד
און שמייכעלט אזוי נאר אויף „פראבע",
דערלאנגט איהם דאס מיידעל א כמאל אין דער פרעס
דאן קומט איהם צו חלום זיין באבע...

4.

די זון איז שוין זייט לאנג אוועק
עס רוישט דער ים — גלייך שרייט ארויס

## זיא וויל איהם בעדאנקען.

זי (נאכדעם ווי ער האט זי געראטעוועט פונ'ם וואסער): — מיין הארץ איז איבערפילט מיט דאנקבארקייט צו אייך, מיין טהייערער רעטער, כ'מוז אייך צוקושען!...
ער: — מוחל, מוחל!

## די פערבלאנדזשעטע אין פארק

נייער מאדערנער ראמאן אין 6 טהיילען, מיט אן עפילאג און א מוסר.

ערשטער טהייל.

### זיי פערבלאנדזשען.

און זיי זיינען ביידע פערליעבטע געווען, שטארק פערליעבטע, און זיי זיינען איינמאל אין א פערשוויצטען פאר־נאכט אין א פארק ארויסגעפאהרען און זיי האבען פערבלאנדזשעט. (וועלכע געליעבטע בלאנדזשען דאס ניט?)

צווייטער טהייל.

### זיי קעהרען ניט און קושען זיך.

און זיי האבען ניט געקעהרט (וועלכע פערליעבטע קעהרען דאס יע?) און זיי האבען זיך אונטער א שאטשודיוזוח רויח...

דריטער טהייל.

### זי ווערט אונרוהיג און ער קושט.

און זיי זיינען זיך אזוי געזעסען אין דעם טיעפען גרינעם גראז און זיך געקושט ביז מערי (אזוי האט זי געהייסען) האט זיך פלוצלונג דערמאהנט און א פרעג געטהון:
— דזשעק! (אזוי האט ער געהייסען) ווייסט ניט וואו מיר זיינען?
— ווער ווייס! — האט דזשעק געענטפערט — און האט זי ווידער געקושט (אלע פערליעבטע ווייסען ניט וואו זיי זיינען).

פיערטער טהייל.

### זי ווערט נאך אונרוהיגער און ער קושט ווייטער.

און עס זיינען פערשוואונדען א פאאר שטונדען, האט ווידער געזאגט מערי צו דזשעק'ן: — דזשעק! וואס וועט זיין? איך שרעק זיך...
האט דזשעק געענטפערט — וואס ...

פינפטער טהייל.

### זיי זיינען זיך ביידע מייאש און קושען זיך.

און די נאכט האט ארומגענומען מערי'ס און דזשעק'ס קאפ און האט געמאכט פון זיי איין קאפ. זי האט קוים געשעפטשעט:
— דזשעק... דזשעק, וואס וועט זיין?
נור דזשעק האט זיך אפגים אינגאנצען מייאש געווען און האט געהאלטען אין איין קושען.

### עפילאג.

אין 9 מאנאטען ארום האט מערי געהאט א אינגעל, און דזשעק האט געמוזט מיט איהר חתונה האבען.

מוסר: יונגע מענשען! פאהרט ניט אין פארק, און טאמער פאהרט איהר יע, בלאנדזשעט ניט. און טאמער, בלאנדזשעט איהר יע, טא קושט זיך ניט. און טאמער קושט איהר זיך יע, טא קושט זיך אויף שנעל און זעהט געפינען דעם וועג. ווארום ווען ניט, זהט איהר דאך, צו וואס

December 2, 1910



# טהעאטער טע(ט)פעל

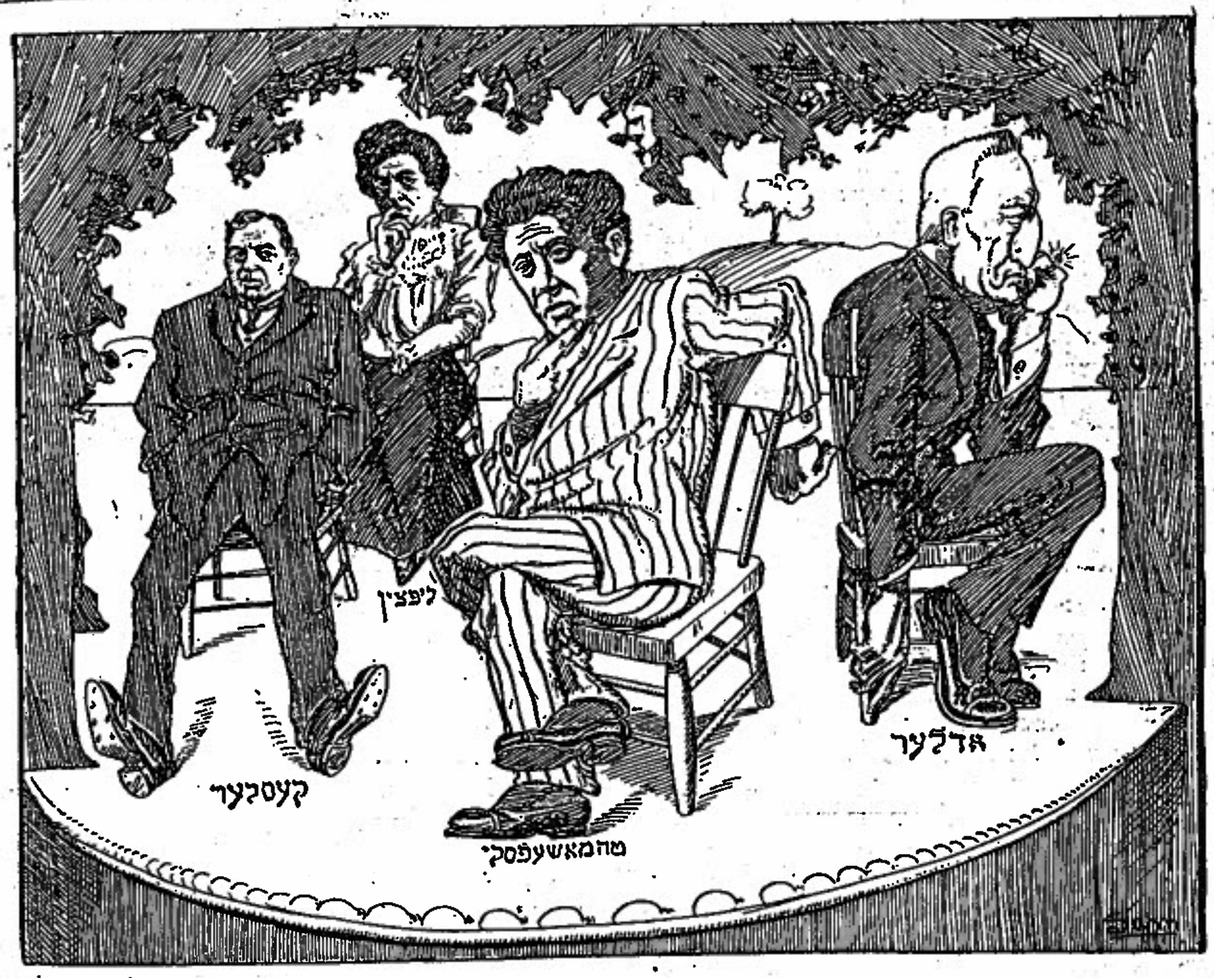


## אונזערע מענענדזשערס טרויערן אויף טאָלסטאָי׳ען.

וואס זיי קענען נים דורך איהם איצט מאכען קיין געלד ווי די ציימונגס־ארויסגעבער און אנדערע ביזנעס־לייטע.

## אַן אָפענער בריעף צו מאָרים ראָזענפעלד

ליעבער מאָררים!

היינט זונטאג, דעם 20טען נאוועמבער, האב איך איבערגעלייענט דיין פעליעטאן „בעריל דער פיסקאטער" אין „פארווערטס". יאנאוואסקי זאגט אז דאס האסטו געמיינט „אונז" די „יונגע" איך אבער גלויב דאס נים. נאר אפילו עס זאל יא אמת זיין אזוי, וואלט עס מיר אויך נים געוואונדערט ווייל — ווי זאגט דער עולם „אז עס בייסט קראצט מען זיך" וואס מיך אבער הארט איז א גאנץ אנדערע זאך. צווישען אונז גערעדט ברודער מאָררים, מוז איך דיר אויסזאגען דעם ריינעם אמת. דיין פעליטאן טויג דאס מאל אויף ניין און נייצניג כפרות. מיט א פאר יאהר צוריק — יא מסורוק איינער, דאמאלם האסטו געשריבען איצט אבער..... בע — איך רעד שוין נים וועגען די לעצטע ליעדער דיינע. דו אליין ווייסט דאך צונעבען אז זיי טויגען נים. נאר וואס דען, מען דארף דאך משה'ן פערטשטאפען דעם פיסק — גראמט מען: „פרה'ן מיט דארען" „משה'ן מיט „גושן" אבי א ליעד. הא?... אט דאכט זיך מיר, איך זעה ווי דו שמייכעלסט. אי דו גנב דו... ווי איך פערשטעה עס דיך גום. „ליעדער־שמידער... ווייס איך וואס... געלד, געלד!" איא אזוי.... נאר זעהסטו מאָררים דאס קען מען דיר נאך ענטשולדיגען, דען וואס „ליעדער" איז שוין נים פאר דיר. צו ליעדער דארף מען זיין „יונג" פערשטעהסט דאך וואס איך מיין.... אבער א פעליטאן... און דוקא א פיסקאטען?... איך זאג דיר מאָררים עס האט מיר פראסט א טשיאך גע־טהאן אין הארצען. אזוי נים קענען מעהר... זאל דער אויבערשטער אויסהיטען. און יא אויף טשי־קאוואשטש אין וואס איך האב זיך בשעת לייע־נען דערמאהנט

הא־הא־הא! מענסט עס הערען מאָררים. אין ווי־ענער „וואורשטעל־פראטער" איז עס געווען. א מעשה מיט א בלעכענעם פאיאץ. אט זעה איך איהם נאך אזוי ווי איצט וואלט עס געווען — אויפ'ן קאפ א הויכען קאשקעט מיט גלעקלאך און פרענדזלאך. איזבנים א פאר גרויסע ארויסגעסטאר־טשעטע אויגען, א בריימען ווייס פאנאנדערגע־עפענטען מויל און פארענט אויפ'ן בויך פיער מעשענע קנעפ. יעדער קנאפ די גרוים פון א 'גול־דען" (דו' ווייסט דאך וואס א גולדען איז? דער־מאן זיך... גאליציען...) און יא, ביי יעדען קנאפ אויף דער זיים איז געווען אן אויפשריפט מיט דעם נאמען פון א חיה. א חזיר א הונד. אן עזעל און א שניירער.

אנו מאָררים, ווי געפעהלט דיר דער דאזיגער פארשוינדעל?... הא? נאר א וואויל פארשוינדעל אה? — ווארט־זשע, וועסט עפעס הערען. שטעהט איך מיר אזוי און בעקוק דעם חברה־מאן און ווייס נים וואס דאס איז. גלאט אזוי, ער געפעלט מיר. פלוצלונג אבער — איך ווייס נים פון וואנען — א חברה ארום מיר ווי פון דער ערד ארוים גע־וואקסען. בוכטשעם פון איינעם צום צווייטען פלי־הען ווי רעוואלווער־קוילען. 'איך דער ערשטער" טהום איינער א געשריי: ניין איך דער ערשטער שריים א צווייטער. 'איך דער ערשטער" שרייען אלע צוזאמען איך טהו א קוק אויף דער חברה „שלעכט, מען דארף זיך אבטראגען" אבער דא האלט! איינער האלט מיך שוין ביים לאץ דער צווייטער ביי די ארעם דער דריטער ביים..... און אלע צוזאמען אזוי ווי מיט איין קול: „א גריי־צער אבער א טוים" א גרייצער אדער — (דו ווייסט דאך מאָררים וואס א גרייצער איז? דער־מאן זיך, גאליציען....) אויב נים מעהר טהו איך בשעת מעשה א קלעהר זיינען זיי דאך גרויסע בהמות. נאט אייך א גרייצער און פטור פארטיג מים אייך? הא? איא אזוי? זאגט אבער דער עולם „אז מען לאזט א הונד שפרינגען אויף דער באנק, שפרינגט ער אויפ'ן טיש" א כלל, כ'האב יעדע־רען בעזונדער געמוזט דערלאנגען א גרייצער און אלע צוזאמען האבען זיך א לאז געטהאן צו דעם בלעכענעם חברה־מאן. און ווידער דאס אייגענע. די אייגענע בוכטשעם די אייגענע געשרייען. איך שטעה און ווייס נאך אלץ נים וואס דא איז. אזוי לאנג אזוי ביז דער גרעסטער צווישען זיי האט א הויב געטהאן א האנד און איינער פון סיינע גרייצערס האט א קלונג געטהאן אין דעם פיסק פון דעם בלעכענעם „רזשענטעלמען" און דאן א דרוק ביי דעם קנאפ אויף וועלכען עס איז געווען אויסגעשריבען „א חזיר" און דא איז

וועגן איהר ווילט געלד שיקען, שיפסקארטען און באהן־קארטען קויפען אדער געלד אין יוראפ איינקאסירען — גייט צו ארערבאך און גאלדבערג פון 129 ריווינגטאן סט., וואו יעדער ווערט צופרידענגעשטעלט.

# טהעאטער טע(מ)פעל

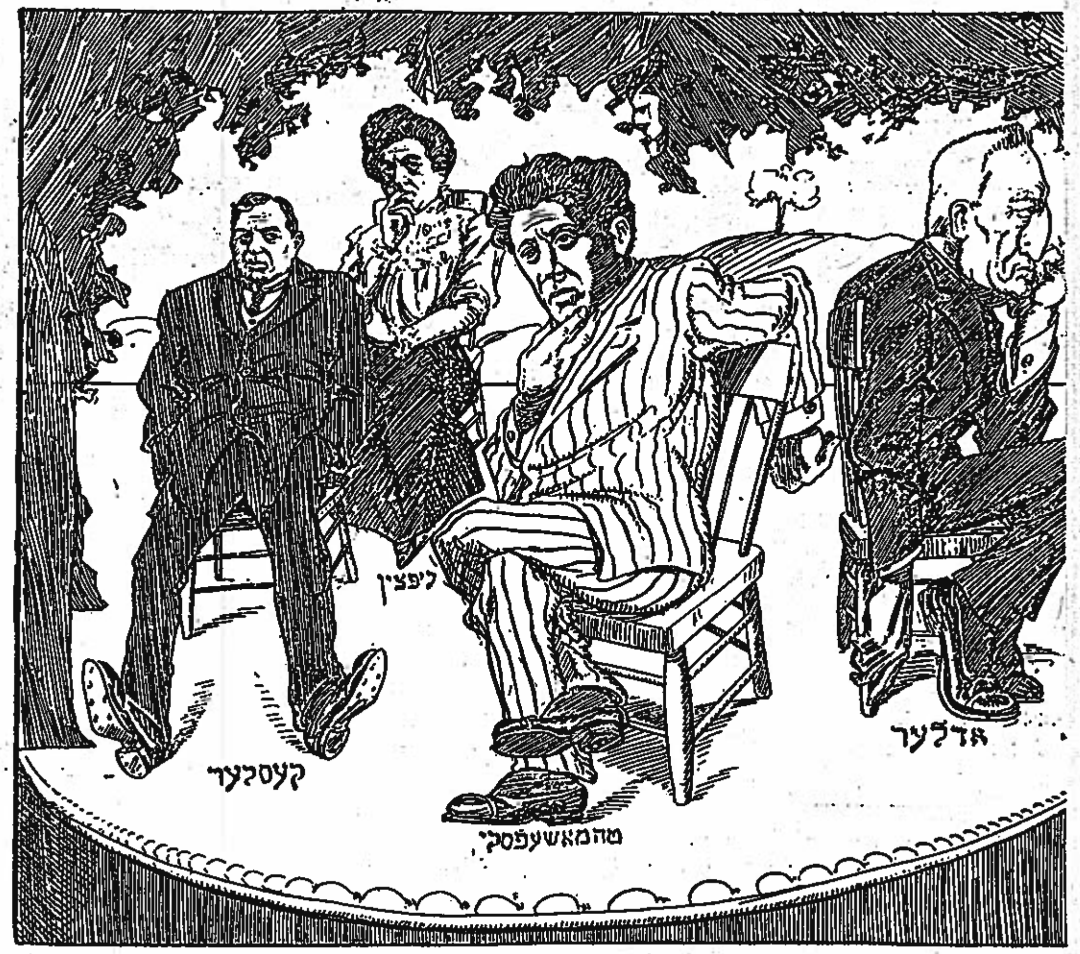


## אונזערע מענענדזשערס טרויערן איף טאלסטאָי'ען.

...י קענען ניט דורך איהם איצט מאכען קיין געלד ווי די צייטונגס־ארויסגעבער און אנדערע ביזנעס־לייטע.

טשערנאָוו דער רוסישער אקטיאָר וואָס איז ארויסגעטראָטען אין ליפצין טהעאטער אין „מעשטשאניע" האָט גע־רעדט רוסיש.

איינער אלס וואָס האָט איהם געהערט האָט בעמערקט „ נאָך וואָס רעדט טשער־נאָוו רוסיש, אז מען זאָל דערקענען אז ער איז א איד, בעסער וואָלט ער גע־רעדט אידיש וואָלט מען געווים גערענקט אז ער איז א גוי.

---

בערנארד, א פראנצויזישער דראמא־טורג האָט אנגעשריבען א דראמא אין עספעראנטא.

גוים האָבען דאָס מזל! ניכאי וואָל־טען אונזערע דראמאטורגען אויך געשרי־בען אין עספעראנטא.

---

טהאָמאשעפסקי. — שפּיעלט צו זיין בענעפיט „הונגער".

הפנים ער דענקט מיט דעם צו שטי־לען דעם הונגער פון די קונסט־שמע־קער אין זיין טהעאטער.

---

וואָס„ א משומר" קען, פערכאפּט די „קארטען" און אנטלאָפען!

---

### פון א געשפרעך אין ליפצין טהעא־טער.

ביי דער אויפפיהרונג פון „אשמדי".

ערשטע אינטעליגענטקע: וואָס איז דאָס פאר א פליי איך פערשטעה קיין וואָרט ניט!

צווייטע אינטעליגענטקע: אָבער איך האָב דיר געזאָגט אז מיר זאָלען ניט געהן צו א בענעפיט...

---

## ...ר בריעף ...ים ראָזענפעל

...דעם 20טען נאוועמבער, ...נעלייענט דיין פעליעטאן ...אטער" אין „פארווערטס". ...ראס האסטו געמיינט „אונז" ...ך גלויב דאָס ניט. נאר אפילו ...ין אזוי, וואָלט עס מיר אויך ...יל — ווי זאגט דער עולם ...ט מען זיך" וואָס מיך אבער ...אנדערע זאך. צווישען אונז ...רריס, מוז איך דיר אויסזא־...ת. דיין פעליטאן טויג דאָס ...נייגציג כפּרות. מיט א פאר ...זמזרוק איינער, ראמאלם הא־... אבער.... בע — איך רעד ...לעצטע ליעדער דיינע. דו ...ונעכען אז זיי טוינען ניט. ...ארף דאך משה'ן פערשטיי... ...ט מעזי „פרה'ן מיט 'ארען" ...בי א ליער. הא?... אט דאכט ...י דו שמייכעלסט. אי דו גנב ...טעה עס דיך גוט. „ליעדער־...יך וואָס... געלד, געלדן!" איא ...מאררים דאָס קען מען דיר נאך ענטשולדיגען, דען וואָס „ליעדער" איז שוין נים פאר דיר. צו ליעדער דארף מען זיין „יונג" פערשטעהסט דאך וואָס איך מיין.... אבער א פעליטאן... און דוקא א פיסקאטען?... איך זאג דיר מאררים עס האָט מיר פראסט א משיאף גע־טהאן אין הארצען. אזוי ניט קענען מעהר... זאָל דער אויבערשטער אויסהיטען. און יא אויך טשי־קאוואשטש אין וואָס איך האָב זיך בשעת לייע־נען דערמאהנט.

הא־חא־חא! מענסט עס הערען מאררים. אין ווי־ענער „וואורשטעל־פראטער" איז עס געווען. א מעשה מיט א בלעכענעם פאיאץ. אט זעה איך איהם נאך אזוי ווי איצט וואָלט עס געווען — אויפ'ן קאפ א הויכען קאשקעט מיט גלעקלאך און פרענזלאך. איינפניט א פאר גרויסע ארויסגעשטאר־טשעטע אויגען, א ברייטען ווייט פאנאנדערגע־עפענטען מויל און פארענט אויפ'ן בויך פיער מעשענע קנעפ. יעדער קנאפ די גרוים פון א 'גול־רען" (דו' ווייסט דאך וואָס א גולדען איז? דער־מאן זיך... נאליציען...) און יא, ביי יעדען קנאפ אויף דער זייט איז געווען אן אויפשריפט מיט דעם נאמען פון א חיה. א חזיר א הונד. אן עזעל און א שניידער.

אנו מאררים, ווי געפעהלט דיר דער דאזינער פארשווינדעל?... הא? נאר א וואויל פארשווינדעל אה? — ווארט'זשע, וועסט עפּעס הערען. שטעה איך מיר אזוי און בעקוק דעם חברה־טאן און ווייס נים וואָס דאָס איז. גלאט אזוי, ער געפעלט מיר. פלוצלונג אבער — איך ווייס נים פון וואנען — א חברה ארום מיר ווי פון דער ערד ארויס גע־וואקסען. בוכטשעס פון איינעם צום צווייטען פלי־הען ווי רעוואלווער־קוילען. 'איך דער ערשטער" מהוט איינער א געשריי: ניין איך דער ערשטער שריים א צווייטער. 'איך דער ערשטער" שרייען אלע צוזאמען איך טהו א קוק אויף דער חברת „שלעכט, מען דארף זיך אבטראגען" אבער דא האלטן איינער האלט מיך שוין ביים לאץ דער צווייטער ביי די ארעם דער דריטער ביים..... און אלע צוזאמען אזוי ווי מיט איין קול: „א גריי־צער אבער א טוים" א גרייצער אדער — (דו ווייסט דאך מאררים וואָס א גרייצער איז־ דער־מאן זיך, נאליציען....) אויב נים מעהר טהו איך בעת מעשה א קלעהר זיינען זיי דאך גרויסע בהמות. נאט אייך א גרייצער און פטור פארמיג מיט אייך? הא? איא אזוי? זאגט אבער דער עולם „אז מען לאזט א הונד שפּרינגען אויף דער באנק, שפּרינגט ער אויפ'ן טיש" א כלל, כ'האב יעדע־רען בעזונדער געמוזט דערלאנגען א גרייצער און אלע צוזאמען האבען זיך א לאז געטהאן צו דעם בלעכענעם חברה־טאן. און ווידער ראס איינענע. די איינענע בוכטשעס די איינענע געשרייען. איך שטעה און ווייס נאך אלץ ניט וואָס דא איז. אזוי לאנג אזוי ברייט ביז דער גרעסטער צווישען זיי האָט א הויב געטהאן א האנד און איינער פון מיינע גרייצערס האָט א קלונג געטהאן אין דעם פיסק פון דעם בלעכענעם „דזשענטעלמען" און דאן א דרוק ביי דעם קנאפ אויף וועלכען עס איז געווען אויסגעשריבען „א חזיר" און דא איז עפעס געשעהן, ביי וואָס איך בין פראסט פערגלי־ווערט געוואָרען פון שטוינען. דער בלעכענער כתור האט זיך דערלאנגט א וואָרף צו דער ערד, זיך אנגעהויבען קייקלען אין בלאָטע און קוויטשען — אבער איך זאג דיר מאררים פונקט ווי א חזיה, עס זאָל פעהלען א האר, אזוי אמת'דיג חזיריש געקוויטשעט, פראסט נים צו דערקענען, צו איז דאָס א מאשין צו אן אמת'ער חזיר?

אין גרייצער נאכ'ן צווייטען זיינען אזוי אריינגעפלויגען צו דעם בלעכענעם אין פיסק אריין א דריק געטהאן האָט מען ביי איינעם פון זיינע קנעפ און ער — געקוויטשעט ווי א חזיר. געבילט ווי א הונר. געשריען ווי אן עזעל און געלאכט ווי א שניידער....

איא מאררים דו האסט ליעב גרייצערס. איך האב ליעב די גרייצערס אקוראט אזוי ווי דו און אפשר נאך אביסעלע מעהרער.... נאר ראמאלס האב איך גאר קיין חרטה נים געהאט אויף די גרייצערס... איא א וואויל פארשווינדעל מאררים, דער בלעכענער פאיאץ? נאר א וואויל פארשווינ־דעל? הא?.... וואָס זאָל איך דיר זאגען איך בין טע:ר נים צופלאצט געוואָרען פון געלעכטער. ווי לאנג אבער איז דאָס שיעור לאכען. אפגעלאכט אוועקגעגאנגען און אלל־רייט.... הא? כאפּ'זשע נים. מיט א יאהר שפּעטער קום איך מיר אזוי ארום אין דעם איינענעם „וואורשטעל־פראטער" (שוין אין גאנצען פערגעסען געהאט די מעשה) פלוצ־לונג איך דרעה זיך אום און וואָס? איך גלויב

פארזעצונג אויף פיירוש 15).

---

...הר ווילט געלד שיקען, שיפסקארטען און באהן־קארטען קויפען אדער געלד אין יוראפ איינקאסירען — געהט צו די בעקאנטע באנקיערען
אוערבאך און גאלדבערג פון 129 ריווינגטאן סט., וואו יעדער ווערט צופרידענגעשטעלט.

## או אפענער בריעף צו מאָריס ראָזענפעלד.

(פאָרזעטצונג פון פיידוש 10).

סיינע איינענע אוינען נים: דער בלעכענער פּאַיעץ נאָר, וועה איז מיר, ווי אזוי דער קערל זעהם דאָס אויס. דער פּנים פערקרומט צעדראָפּעט די עקסעל דער בויך צובוינען — די פיס — אוי גאָט מיין גאָט אין גאַנצען צוהרג'עט... נעבאך. ווער ווייס וויפיעל מאָל ער האָט זיך דאָס פאַר א גרייצער געקייקעלט — אין דער בלאָטע. אָרימער פּאַיאַץ! און פאַר גרויס רחמנות נעהם איך ארויס א גרייצער (דו ווייסט דאָך מאָריס וואָס א גרייצער איז, דערמאָן זיך, גאַליציען...) און זאָל ער זיך פרעהען... נאָר אויב שוין אריינגעוואָרפען א גרייצער מעג מען דאָך א דריק טהאָן ביי א קנאָפּ אויך. טהו איך א דריק ביי דעם חזיר און, האָפּ! דער בלעכענער בחור טהוט זיך א לייג אוועק און קייקעלט זיך „אָבער אזוי לייטיש, נור קוויטשען — לאָ מיט א ספּאָדיק! וואָס אין דאָס? פרעג איך דעם באַלעבאָס זיינעם. דער ספּזר קוויטשעט דאָך נים? „הם..." מאַכט ער און פערניינט זיך מיט א שמייכעל: „הם..." איהר וועט זעהן — — ענטשולדיגען. די ספּראַנדושינע דיסקרעטער הייסט דאָס אין ביי איהם פערזשאַווערט געוואָרען.. אזוי? די פעדער? און איך פיהל ווי מיין בלוט הויבט-זיך אָן צו קאָכען אין מיר. אזא טמא קלעהר איך, ביי זיין פּאַיאַץ די פעדער פערזשאַווערט און ער נעמט אויס די גרייצערס ביים קילא... דאָ אָבער פּאַלט מיין בליק ווידער אויף דעם פּאַיאַץ און מעהר האָב איך נים געדאַרפט. איך האָב שוין פון מיין לאַכען פערפּאַסט דעם אטהעם צו כאַפּען.

נאָר איידער איך בין אוועקגעגאַנגען האָב איך נאָך דעם באַלעבאָס זיינעם איינגערעדט א סוד אין אויער אריין. הערט! זאָג איך צו איהם. איך בין א גיטער איך פערלאַנג מיין גרייצער נים צוריק נאָר אז איהר וועט אנשמירען אויף א בייזען שבת? וועט איהר שלאָגען פּאַפּערען... האָבאָזשע זאָל איך מיטאָן פרענס פאַר האָלב קאָפּעלוואָסע.

וואָס? תרחשתא! א פּערזשאַווערטער פּאַיאַץ פּאַנקויפט כלו אין אלטען אייזען אַרער לוהאַרסט איהם ארויס אויף א ריין אָרט... יאָ אנטשולדיגען וואָס איך האָב דיר דאָס דערצעהלט. מאָרריס? ניין... גלאָט אזוי זיך. בעת איך האָב דיין סאָליטאַן געלייענט האָב איך זיך דערמאָנט אין דער ראָזינער מעשה...

מיט פריינדליכען גערוס און דרך ארץ.

דיין

מ. ל. האַלפּערן.

נ. ב. א גרוס דיר פון אונזער קאָלעגע בלינקין.

---

זעהט נור וואָס פאַר א וואונדער מען מאַכט דאָס פון דעם מאַלסאַי, ער איז דען געוועזן א איד?
(פון א אידענ'ס מענה-לשון).

---


# ניט קיין קיבעץ!
# א זעלטענע געלעגענהייט

דאַרפט איהר קויפען א פיאַנאָ? שניידט אויס דיזען אדווערטייזמענט און נעהט צו דער בעסטער ראַיעלער פיאַנאָ-פירמאַ פון א. וו. פּערלמאַן, פון 414 גרענד סטריט, קלייבט אויס א פיאַנאָ אָפּ-טו-דייט פיאַנאָס, צייגט דעם אדווערטייזמענט—און איהר וועט קריגען א רעדאַקשאָן פון 10%

---

# סיימאָן אַקערמאַן
## דער בעוואוסטער קלאַדהיער
פון
# 49 קאַנעל סטריט, נויאָרק

לאַדעט איין אַלע לעזער און פריינדע פון „קיבעצער" צו בעזוכען זיין-סטאָר וואו ער האָט אנגעגרייט פאַר זיי א רייכען, פּראַכטפאַלען סטאָק פון ווינטער-סוטס און אָווערקאָוטס.

**Simon Ackerman, 49 Canal Street**

---

217 ...

---

# דר. ה. עליאַוויטש
דענטיסט.
301 איסט 101טע סטריט.
דער בעריהמטער
מאָקאַביייער דענטיסט.

---

**A. PULLMAN**
122 Delancey Street New York

טהעאַטער אייזושענט.

בעסטע מאָלערס געפּערנישט פיר
מאָאווינג פּיקטשורס און וואָדעוויל.

ספּעציעל פיר קאָנצערטס

---

# דר. ...
4 ...

---

# ווען איהר זוכט באַרגיינס
# זוכט נים פאַר אייערע אויגען

בילינע ברילען פון א באַרגיין-סטאָר וועט אייך מיט... מהייערער, און א צוגאָב וועט איהר האָבען שטענדיגע... זעהען ווי עס דאַרף צו זיין

## מיינע פרייזען זיינען ...
### קיינע באַרגיינס

1.00 דאָלאַר ברילען האָבען דאָס
2.00 דאָלאַר ברילען האָבען דאָס
3.00 דאָלאַר ברילען האָבען דאָס

## קיינע ברענמשע...

BECKER, Optometrist anp Optician
Tel. 2365 Orhcard

---

די בעסטע הויזען פאַר די בילינסטע פרייזען
קריגט איהר
געמאַכט צו אָרדער
— ביי —
דזשאָזעף מטערנפעלד.
42 קלינטאָן סטריט.

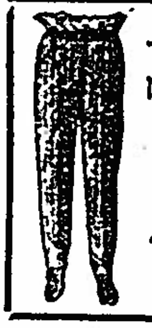

---

# די סמייט...
## אָפּען יעדען אָ...
## אויסער זונטאָ...

---

מאָקאַביייער
ערשטער קלאַס
# מילכיגער
# רעסטאָוראַנט
און לאָנטש רום
אין דעם פאַסענדסטען און בעסטען פּלאַץ
אויף דער איסט-סייד.

**L. SCHOENFELD**
**30 RIVINGTON ST.,**
**Near Forsyth St., New York**

---

קויפט ביי די בעוואוסטע
## יוניאָן קלאָדהיערס און טיילאָרס
# ליווי בראָס.
## 53 קאַנעל סטריט, ניו יאָרק
פרייזען די בילינסטע
לייכטעסט טערמס

Levy Bros., 53Canal Street, N. Y.

---

## דיא יוניאָן פאָטאָ-ענגרייווינג
111 נאַססאָו סט.
מאַכט אַלע קאַטס פאַר דעם
קיבעצער
ווי אונזער ארבייט קומט ארויס, קענט איהר זעהען טאָג אין „קיבעצער".
וואָו מאַכט איהר אייער ארבייט?

**UNION PHOTO-ENGRAVING**
**111 Nassou St., N. Y.**

---

קיבעצען קען מען אויף יעדער פיאַנאָ, אָבער שפּיעלען מוז מען אויף א ריכטיגען אינסטרומענט, און דאָס קענט איהר נעפינען אין דער איסט-סייד נור ביי דער בעריהמטער פירמע

# ספּעקטאָר, 322 גרענד סט.

פיאַנאָס, די בילינסטע פרייזען און לייכטעסטע אָבצאָהלונגען.

J. SPECTOR, High Grade Ptanos and Fire Proof Safes, 322-324 Grand Street

Jan 13, 1911

# ליעבע פּאַוויליאָן

א משוגעת"
וגעים פער־

סטער בלינ־
זעהען" און
ר ערנסטער
ואקע בלינד.

קענען קיין
וואָלט נע־
ז די פרויען
א סוד —

ע מויד מאָר
איך וואָלט
אוס'ע מויד

## ס'העלפט ניט...

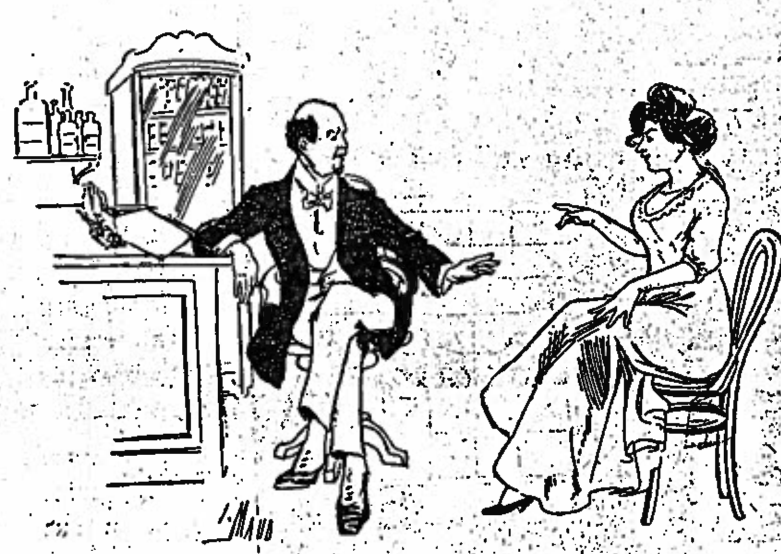

(אַ סצענע אין אַ דאָקטאָר'ס אָפיס)

**זי:** וואָס טהוט מען, הערר דאָקטאָר? אַלע יאָהר, אַלע יאָהר האָב איך אַ קינד... האָט איהר ניט עפּעס אַ מיטעל?

**דאָקטאָר:** דער זיכערסטער מיטעל איז ניט צו לעבען מיט אייער מאַן.

**זי:** איך האָב שוין דאָס אויך נעפּרואווט, נור ס'העלפט ניט.

ישראל אפרת.

## דו פרעגסט מיך.

(א סאפראדזשעטקע געווידמעט).

דו פרעגסט מיך טאָכטער צו איך קען
אַ שעהנעם לעבען מאַכען;
ניין, מיין קינד, דאָס קען איך ניט,
איך טויג ניט צו די זאַכען.

נור הער איך האָב א גוטען פּלאַן,
און אויסנאַהם, בנאמנות:
די ערשטע וואָך מיר לעבען זיך,
אויף חתונה מתנות.

אַ בעט, א טיש, א זאַליד־ברעטעל
עס וועט מסתם ניט פעהלען;
א רייכע מוהמע האָסטו דאָך —
א פעטער אויך א געלען.

און שפּעטער אויך, עס מאַכט ניט אויס,
אבי א לעבען פיהרען;
דו וועסט צוריק צו ניע־פּענטס געהן,
און איך וועל ראָמאַנסירען...

---

## אפּער

פליישמאַן.

איך בין דאָ אַנומעלט,
ין סטרים,
עשלעפּט ווי אַ שאָטען,
, מיעד.

, ניט לאַנג ערשט פער־
ינדליכען טאָן; הייראטה
ויך היינט אויף „סאַפּער" —
אָס באַלד אָן...

יערזעה באַלד א ווייבעל,
רליך פריש.
ינ־פרום א פּאָר בליקען,
שוין צו טיש.

רייצענדע ריחות,
: — עסט!

און ער — ציהט ארויס א פּאַפּיער פון זיין בוזים,
און עפענט די ליפּען און — לעזט...

איך עס אַפּעטיטליך, ער לעזט מיט התלהבות;
אַקעגען אַ שעה איז אוועק.
איך בין שוין א זאַטער, אויך ער האָט געענדיגט;
דאַן טהוט דאָס פּאַר פּאַלק מיך א פרעג:

„נו ווי־זשע געפעהלט איך — מיין קאָכען — מיין
שרייבען?
נור שעהמט איך ניט, זאָגט צו עס טויג!"
זי פרעגט מיט א מינע האַלב שמייכעל, האַלב ערנסט;
און ער — מיט א נייגיעריג אויג...

איך בלייב אויף איין רגע אַזוי ווי צוטומעלט:
וואָס ענטפערט מען דעם „אידיאָט"?
דאָך פאַלט מיר אין קאָפּ אריין באַלד א מחשבה,
און שטיל ראָט איך איין איהם א סוד:

הנאה געהאט האָט מיין גוף פון דער סעודה,
ווייל כ'הונגער שוין עטליכע טעג...
מיין גייסט אָבער האָט זיך היינט איבערגעזעטיגט,
איך קום ערשט פון ביבליאָטהעק...

סהייק־מאָזלי־ער־דין סאאדי.

## דער בויך

ווען מאַכען וואָלט זיך גאָט א שפּאַס דעם בלויען הימעל—
מיט א שווארצען סמאָלע־פּלאַסטער צו פערקלעפּען:
דאַן וואָלטען מיינע אויגען ערגעץ אנדערש קוקען.
און וואָלט אונז אונזער גאָט די „מוזיק" ניט נעגעבען;
מיין אויער קען אָהן פיערעל־שפּיעל אויך לעבען.
עס וועט מיין נאָז צו שבעה זיך ניט זעצען —
ווען ער וועט אויך קיין רויזען־דופט ניט שמעקען;
און נעהמט מען מיר אוועק די קישענס פון געלעגער,
עס קען דער הארטסטער שטיין מיין הארטען קאָפּ
ניט שרעקען
און שלאָף איך איין, קען קיינער מיך פון שלאָף ניט וועקען.
און וויל קיין איינציג מיידעל זיך צו מיר ניט לענען
איז — הארציג מיינע אייג'נע הענד ארום גענומען.
נאָר איינס: דער בויך! דער בויך! — אַ קלאָג איז
צו מיין לעבען —
„פרעסען!" הערט ער גאַנצע טעג ניט אויף, צו ברומען
„פרעסען!" הערסטו הונד! אַ טויט וועט אויף דיר קומען!"
פון פערזישען העל—פען.

---

## נייע

אַכט.

אום שטאַר־
רייען, מיין
קאַפּע...
נען די באַר־
זייערע סינ־
מה איז אָן

ראָ אין מיר,
זפע־הויז איז
ויבט מיינע

טרוימען.

אַ, קאַפּע! ווי מואס זי איז מיר און ווי ליעב איך האָב זי — מיין ליעבע, עס איז א קאַלטע קאַפּע...

איך וויל ניט פון קיין צוקונפטינע גליקען! צוקונפטינע גליקען — הייסט זיך לענען שלאָפען אין דער צייט און מאָרגען געהן אין צייט צו דער ארבייט.

דאָס איז טאַקע דער אומגליק מיט, וואָס איך ליעב ניט קיין ארבייט — איך בין די ארבייטס־לאָזיגקייט אליין.

די קרוין פון מיין גליק איז — די שלאָפלאָזיגקייט...

נאַכט: נור יעצט אנטלויפען די מע־נער פון זייערע פרויען...

נאַכט! איך האָב דיך ליעב, ביי דיר ערשיינען ניט קיין אידישע צייטונגען!

אָ, ווי איך האָב ליעב די פינסטערניש און ווי איך האָב פיינד די „זונען".

מיר האָבען גענוג „זונען", וואָס דרע־העז זיך אין פוסטער ברייטקייט.

מיר האָבען גענוג „זונען", וואָס לייכ־טען בלויז פאַר די פינסטערלינגע.

אט אין דעם ליעגט דער סוד פון פּאַמפּאַדור'ס שנאה צו דער ליכטיגקייט.

אָ, די ליכט פערשפּרייטער אין אונ־זער קוואַרטאַל!

ליכט פערשפּרייטען ביי אונז, הייסט בעלייכטען די טיעפענישען פון די פּאַ־קעטס פון דער מאַסע און ארויסציהען פון דאָרט די פּענעס.

מיט סענסיישאָן, מיט בלאָף, מיט פויקען קלאַפּעריי טראָגט זיך זייער ליכט פאַר די מאַסען.

אָ, ווי עס שילסען זיך מיינע אויגען פאַר זייערע ליכט־אַפּאַראַטען.

קאַלט איז מיר זייער ליכט, זוי וואַרי־מען בלויז זייערע אייגענע רוקעס, רע־רום איז מיר קאַלט מיט זיי.

נאַכט: יעצט פערטרויע איך מיינע לײדען דעם גענעץ, מיין גאַנצע נשמה איז א פוילער גענעץ.

עס זיינען דאָ מענשען וואָס ארבײ־טען נאָך יעצט אוווער־טיים.

אויך מיין גייסט ארבייט שוין יעצט אוווער־טיים.

אַזוי האָט געזונגען פּאַמפּאַדור.

דער לעבעדיגער.

# ליעבע פּאַוויליאָן

## תפילות

ן ליעבערמאַן.

1.

ַלאנד א שמעדטיל,
ִיבען פערבאָרגען,
פון נסים,
און בארגען,

עדטיל מיט ווייבער
„לעטערס“ וואס וואַרטען,
לערס און לעבען
ער א תארמען ;

לעבען זיך אלע
נעס און פויעס,
איז א ציפע,
ום העניות —

יענער לעבען ?“
ע מיט צאָרן,
פסח בשלום
יעל איך פאהרען,

ען מיט ליפען,
ול פערבלייבען,—
יערער ליפע
יוועל־יעצט שרייבען.

יעבען אזוי דאָרט :
מיוערער, גומער,
גענוג איך :
פייענעם פוטער.

ערט האָט וועניג,
אין קאיומע,
ידיעט, געוואָרגען,
וואלטען ניט־גומע,

אוטה ניט פערלאָרען,—
ניו יאָרק צו ליפען !
ת מיר אזוי לאנג שוין“—
, מיט א כליפען.

האָט בעטען
מערע טרעהרען :
וכען און ים'ען,
אער זאלסט הערען !

ניו יאָרק זאלסט ברענגען
מער בשלום,
ירח געדונגען,
ען אין חלום.

זכות פון די אבות
ין לעבען יעצט שענקען,
מיך־דאָרט זעהען,
ראי פון בענקען !...

2.

ט ליפע פון יאָהרען
ָהט ער „פער ארדער“
עבען א פיינעם
סמער א באָרדער...

זאלט ער א בריוועל :
דיר מיר יעצט פאהרען“,
בריוועל האָט ציפע
ט שוין פערלאָרען !

יעל א צווייטער :
וין שיף אויפ'ן וואסער“
דונער דערשלאָגען
ן איז בלאסער.

## אַ נאַסע אויפנאַהמע...

פרוי פון פערשוואונדענעם מאַן (וואַשענדיג וועש און וויינענדיג): הלואי וואָלט ער אַזוי פערשוואַרצט און פערפינסטערט געוואָרען ווי איך ביי די וועש. אַ קלאָג צו איהם!

פרוי פון פערשוואונדענעם מאַן (אַרומכאַפּענדיג איהר פּלוצלונג ערשיענענעם מאַן): אַי בעריל! אַ געזונד אין דיר, מיין ליעבינקער, מיין טהייערער, אַוואו ביזטו געוועזען !!!

## אַלט־מאָדישער הומאָר

בעריל. — וואָס מאַכסטו ?
שמעריל. — גאָר ניט.
בעריל. — גאָר ניט מאַכען איז דאָך שלעכט.
שמעריל. — עס איז ניט אזוי שלעכט. איך האָב שוין אין דער צייט חתונה געהאַט.
בעריל. — חתונה האָבען איז דאָך גוט.
שמעריל. — עס איז ניט אזוי גוט, דען איך האָב אָנגעכאַפּט א ווייב א מרשעת.
בעריל. — אויב אַ מרשעת איז דאָך שלעכט.
שמעריל. — עס איז ניט אַזוי שלעכט, דען זי האָט מיר געגעבען 500 דאָל. נדן.
500 דאָלאר נדן איז דאָך שוין ווידער גוט.
שמעריל. — עס איז ניט אזוי גוט, דען פאר די 500 דאָלאר האָב איך געקויפט אַ הויז, און עס איז פערברענט געוואָרען.
בעריל. — פארברענט געוואָרען, איז דאָך ווידער שלעכט.
שמעריל. — עס איז ניט אזוי שלעכט דען דאָס הויז איז געווען אינשורט, האָב איך צוריק געקראָגען מיין געלד.
בעריל. — צוריק געקראָגען דאָס געלד איז דאָך ווידער גוט.
שמעריל. — עס איז ניט אזוי גוט, דען עס איז דאָרט געווען פאר 500 דאָל. חפצים, וואָס זיינען ניט געווען אינשורט.
בעריל. — איז דאָך ווידער שלעכט.
שמעריל. — עס איז שוין גאָר ניט שלעכט, ווייל אין דער שרפה איז מיין ווייב אויך פערברענט געוואָרען.

ישראל אַקסעלראָד.

### אַ כלה פון שבועות.

דזשאָדזש: זינט ווען זיינט איהר ענגיידזשד ?
מיידעל: פון שבועות אָן.
דזשאָדזש: וואָס איז דאָס אזוינס ?
מיידעל: שבועות איז ווען גאָט האָט געגעבען די תורה צו די אידען.
דזשאָדזש: און פון דאמאלס אָן זענט איהר חתן־כלה. און איהר האָט נאָך ניט חתונה געהאַט ?!

## ביים פענסטער

מיר זיצען ביים פענסטער — אַ קלאָהר־ווייסע וועלט
די וועלט איז מיין ליעבסטע פיעל קלאָהרער פון קלאָהר
זי שמייכעלט און נעהמט ביי מיר צו מיינע הענד
זי גלעט מיט מיין לינקער איהר לאָקיגעם האָהר,
עס ציטערט איהר קוש אויף מיין רעכטער
אַ קוש — און אַ הארציג געלעכטער

זי לאַכט, און די ציינדלאַך איהרע, אוי גאָט,
עס ווערט מיר אין הארצען אזוי פיינליך און גרינג
נאָר פּלוצים זי כאַפּט מיינס אַ פינגער און בייסט
און וואָלט איהם ניט שיצען מיין גאָלדענער רינג
וואָלט זי מיט אַ ריינעם געוויסען
מיין אָרימען פינגער צוביסען.

העל—פען.

וואָס טהוט מען ? וואו ווערט מען אנטרונען ?
אַך, אַלעס ער נעהמט זיך יעצט שעלטען
ניטאָ איז קיין וועג זיך צו רעטען
טאָ העלף מיר, אָ, פאָטער פון וועלטען

אַ שטורם, אָ, גאָט, זאלסטו שיקען
און זאָל ער די שיפען פערזינקען
און האָט איהר קיין מיתה געכאַפּט דאָרט
טאָ זאָל איהר דער וואסער פערטרינקען.

און טאָמער איז שווער דיר שוין איצטער
פאר ווייבער די ים'ען צו שפּאַלטען
דאַן בעט איך דיך, פאָטער אין הימעל,
עס זאָל איהר כאָטש וויליאַמס פערהאַלטען

מיין אדרעס דו מאַך איהר פערלירען
און אפשר גאָר גיב איהר טראַכאָמע
אבי ז'זאָל אַהער גאָר ניט קומען,
און דאָס, גאָט, וועט זיין מיין נחמה..

### צוויי־ערליי צרות.

מ אָ ש ע: אַ רחמנות אויף מיר, איך האָב אַ יונגע שעהנע ווייב, און זי כסדר קראַנק.
י אָ ש ע: אויף מיר איז דער רחמנות נאָך גרעסער. איך האָב אַן אַלטע מיאוס'ע ווייב, און זי כסדר געזונד.

Feb. 10, 1911



# ליעבע פּאַוויליאָן

## דאָס אַלטע ליעד

ביידע האָבען מיר געזונגען,
ווענען ליעבע, אין די צייטען —
ווען מיר פלעגען—שטאָט מיט קללות
טעגליך זיך מיט קושען בייטען...

דאַמאָלס פלעג מיר ביידע זינגען
ביי דער ארבייט, ביי דער נידעל,
האָבען גאָלדענע חלומות
זיך געוועבט אין אונזער ליעדעל.

ביידע פלעג מיר געהען טאַנצען
קוים עס איז די נאַכט געקומען;
איך אין שוואַרצען שעהנעם סוט'ל,
זי אין דרעס מיט שעהנע בלומען.

אָ, איז דאָס געווען א לעבען,
געהן אויף בעלער, קוסען, בלומען!
ליעבע, ליעבע... ביז מיר האָבען
ענדליך ביידע רומס גענומען...

רומס גענומען;— נייע צייטען
נייע פוינעל — נייע ליעדער
היינע האָט אזוי געזונגען
און איך זינג עס איצטער ווידער.

איצטער ליגט דער סוד פון אויבען
איך ווער אלט און זי נאָך עלטער
וואָס מעהר געלר עס פעהלט אויף
קוילען,
ווערען אלע די הערצער קעלטער...

נייע צייטען — נייע ליעדער,
איך בין בייז און זי איז בייזיג;
ליעבע־שמיעבע — אלטע פּראַזען,
פינסטער איז אין שטוב און רויִיג.

איך בין אויך ניט דער פון דאַמאָלס
ניט דער גוטער, ניט דער וויכער;
בעט זי געלד אויף עסען — זאָג איך:
געלד וואָס וויניגער איז גלייכער...

זאָגט זי אז זי וועט מיך קלאָגען,
איבער'ן וואַסער מיך פערשיקען; —
וויינט מיין הארץ און איך דערמאָהן
מיך
אין די אלטע, אלטע גליקען

ביידע האָבען מיר געזונגען,
ווע... ... אין די צייטען —
ווען ... ...עגען — שטאָט מיט
טעגליך זיך מיט קוסען בייטען.

ר. גראַנ:

## ווען די סאַפּערדזשעטס וועלען געווינען...

ווען שוין א פריי־
ליין ניט פערגיסען
אזוי פיעל טרערען
זוכענדיג א חתן....
זי נעהמט זיך פריי צו
א פושקארט צו און
קלויבט זיך אויס —
ווי איהר זעהט —
וועלכען נאָר איהר
הארץ גלוסט און —
און גאָר־ניט... זי
טראָגט איהם א
היים...

## פערבאָטענע פרוכט.

(פריי נאָך לעסינג)

פון העל־פען.

פאַרנאַכט — — —
און איידער די זון איז נאָך אונטערגעגאַנגען
איז אונזערע אברעמעלע־גנב, — א יונג! —
אריין אין רב משה'עלעס סאַד שטילערהייט...
און גלייך אין דער נאָהענט, פון פּאַרקאַן נישט ווייט
א בוים מיט די עפּעל די גרעסטע... א שפרונג!
און קוים מיט'ן אויג צו דערזעהן — ווי א קאַץ
קלעטערט אברעמעל ארויף אויפ'ן בוים.
און נאָר ניט געקלעהרט לאַנג ווער „מיין" און וואָס „דיין",
אזוי ווי א רייכער ביי זיך אין פאַלאַץ
פערטרויסט אין א טויזענדאיינאַכטינעןטרוים —
אזוי ווי אין ווינגשטוהל אַנ'אונשולדיג קינד,
אזוי אויף דעם בוים זיצט אברעמעל אצינד — — — —

עס שמעקען די עפּלאָך פיין!...

און חיים רב משה'עלעס איינציגער זוהן,
און רויזע אין שכנות, דעם שוחט'ס א קינד,
זיי ליעבען זיך ביידע א ליעבע אהן זינד;
עס וויסען די טאַטעס נאָך גאָר־ניט דאַפון.
זיי ליעבען זיך הארציג — אַנ'ערות איז נאָט;
דרום גנב'ענען ביידע אריין זיך אין סאַד,
און שטעלען זיך אונטער דעם איינענעם בוים
אויף וועלכען אברעמעלע זיצט,
און איבער די עפּלאָך שוויצט...

דאָך קוים האָט אברעמעל זיי ביידען דערזעהן
א ציטער געטהאָן האָט ער געבאָך פון שרעק...

ווער ווייסט וואָס מיט מיר וועט אצינד דאָ געשעהן,
אָ, נאָטן ווי אַנטלויפט מען פון דאַנען אוועק?
און ביטער צעוויינען האָט זיך איהם פערוואָלט
דאָך פלוצים דערהערט ער „מיין קרוין־א מיין גאָלד"
ער הערט מיט פערהאַלטענעם אָטהעם זיך איין
„מיין ליעבסטע, מיין גליק, א דו גוטינקע מיין"
אָבי ניט פון עפּעל — און שוין איז דער שרעק
ווי א רוח פון אברעמעלע גנב אוועק...
אויף גיך האָט ער וויעדער אַז אַלעס פערגעסען
און גאָרניט געקלעהרט לאַנג ווער „מיין" און וואָס „דיין"
ער זיצט אויפ'ן בוים ווי א מייזעלע שטיל
ער טשרעקט אויס א האַנד און ער רייסט מיט געפיהל
אַנ'עפּעל א צווייטען — און פלייסיג געגעסען —

עס שמעקען די עפּלאָך פיין!...
און אונטער דעם בוים —
פערזונקען אין טרוים
נעהמט חיים'ל רויזלען הארציג ארום
א גלעט און א קוש — אזוי אונשולדיג פרום!
דאָס הארץ איז א פלאַם און דער אָטעם איז שוועהר
זיי בויגען זיך ביידע אהין און אהער
ביז מיער פאַלען ביידע אַנידער אין גראָז
אוי, חיים'ל! חיים... וואָס טוסטו מיר? וואָס?
אוי חיים'ל מיינער! איך בעט דיך, לאָז אָפּ.
איך שעם זיך. אין גראָז. עס איז פייכט, אוי מיין קאָפּ!
אוי, חיים! דו גוטער! אוי חיים'ל! דו!...
דו — — — — — — —

וואָס חיים מיט רויזעלען האָבען צוזאַמען
אין גראָז צווישען זיך נאָך געפלאַפּעלט —
איך ווייס ניט — איך וויל עס ניט וויסען.
ווען ביידע זיך האָבען פון גראָז אויפגעהויבען
געווען איז ביי רויזעלען געבאָך

דאָס אונטערשטע ליפּעל צעביסען...

„אזוי, מיין געליעבטער! דאָס הייסט ביי דיר „...
האָט רויזעלע הויך זיך צעוויינט;
איהר מעגער, איהר קומט אונז דאָס לעבען פערזי...
איהר קענט אזוי שעהן אונז די קעפּלאָך פערדרי...
ווי גרויזאַם מיר מוזען דערפאַר אבער ליידען,
איך האָב עס אזוי ניט געמיינט...
און דאָן, ווען חלילה כ'וועל אונגליקליך ווערען;
עס וועט עס דער טאַטע די מאַמע דערהערען,
און מיך און מיין קינד? אָ, ווער וועט אונז ערנ...

„דערווייל האָב איך נאָר קיין מזומן", זאָגט חי...
ס'איז מעגליך די צייט זאָל בעווייזען א קונץ;
אויב ניט, וועט דיין קינד אויך, פון הונגער ניט
פערלאָזן זיך אויף דעם, וועלכער זיצט איבער א...

„אויף דעם, וועלכער זיצט איבער אונז!" האָט ז...
אברעמעלע גנב. — נו זיצט ער און קלעהרט,
ער מיינט, דאָס איך בין איהם א פרייער, דער ז...
זיין קינד צו ערנעהרען זאָל זיין מיר בעשערט -
איך האָב שוין קיין אנדערע צרות ניט מעהר...
„אַ ניין!" קלינגט זיין קול פונ'ם בוים פול מיט
איך בין נאָך ביז היינט ניט משוגע געוואָרען!"

און חיים און רויזע — דערהערט דאָס פון אוי...
די פיס אויף די פלייצעס. האַלב־טויטע פון שרע...
אזוי ווי א ווינד ויינען ביידע אוועק...

אברעמעלע אויבען — ער פּלאַצט פון געלעכטער
און דאַן ווען די טאַשען ער אַנגעפילט האָט
מיט עפּעל מיט גרויסע... אראָפּ פונ'ם בוים.
און רוהיג פערלאָזען דעם סאַד...

## ריכטיג דרייצעהן...

די באבע: (צום מאן פון דער געווינערין) „מזל־טוב! מזל־טוב! א ריילינג! א דריילינג!“
דער גליקליכער טאטע: (פאלענדיג אהנמעכטיג אין טשער) „אוי, אוי, אוי, ריכטיג דרייצעהן! אט זעהט,ערשט געקויפט צעהן פאאר שיכלע אוי, קבצן קבצן!“...

# איסט־בראָדווי.

(עלעגיע).

פון העל־פען.

צוועלף א זייגער שוין —
די גאס שלאפט איין, און רגע'ווייס די לופט ווערט לייכטער, ריינער.
איך געה ארום אליין; און אויף די גלאטע פלאסטער־שטיינער
וויל מיין עדלער דיכטער־טראט, ניט אויפהערען צו קלינגען.
הארץ, מיין הארץ — עס הערט ניט אויף פון האפענונג צו זינגען...
כ'זעה, א מיידעל געהט, איך געה איהר נאך — נאר, אך און וועה!
א גאנצען אבענד געה און זוך א פנים וואס איז עדעל.
א גאנצען אבענד זוכען — און קיין איינציג שעהנעס מיידעל.
זאל דיך שוין דער טייוועל נעמען, דו מיין איסט־בראדוויי!
אזוי איז נאכט אויף נאכט.

א שאטען איילט א דורך די גאס. נאך איהם א מענש. פערשוואונדען...
קוק איך אויף די לאמפען, דוכט זיך מיר, זיי זעהען אוים ווי וואונדען —
וואונדען אויף א ריעזען־לייב פון שלאנגען־צונגען ווילד צעביסען —
אך! הויב אויף א פויסט. א פאך אין לופט, וועט בלוט זיך גיעסען!
הויבסט אויף א פויסט, און ס'פאלט ארונטער א געלעהמטע האנד...
וואונדען! יא — ניט לאנג, איך האב געליי'נט אז וואונדען זיינען רויזען.
וואונדען — רויזען?! וועה! דאן האב אנשטאט לעבער אין די הויזען
דניטע רויזען... אך מיין הארץ — עס איז דער שעהנסטער רויזען־גארטען

און דער פעדלער וועלכער שרייט אין „קאפע“, „טוטפיקס אלע סארטען“
איז ער ניט א בלאנדזשענדיגעם רויטעס רויזען־לאנד?!
און דו מיין איסט־בראדוויי!

ווען וואונדען וואלטען רויזען זיין — פון דיינע שטיינער, וואלטען רויזען
פריש ארויסגעשפראצט! און, אויב ס'איז וואהר אז וואונדען זיינען רויזען
גאט! דאן שוועהר איך: „שווארצע קוימען־דייהרען זיינען ווייסע גאטקיע
פארעשוועס פון קאזאקען־שטיוועל זיינען מצה־לאטקעס!
און מאריס ראזענפעלד איז שטענדיג א פאעט געוועזן!
אך טפוי! שוין ווידער ראזענפעלד! קיין וואונדער! אך, אין צרות
שלאגט א איד כפרות, אויך מיט אפגעשלאגענע כפרות!...
א גאנצע נאכט אליין אויף איסט־בראדוויי ארומגעגאנגען
דער מאגען לעהר און פוסט. אין הארץ א בענקענדיג פערלאנגען!
מיידלאך, מיידלאך! זאגט, וואו זיינט איהר, לאזט מיך ניט אליין —
א גאט! איך האלט ניט אויס —

דאך ניין! ניט איסט־בראדוויי — אליין וועל איך מיין הארץ צעפליקען!
„איסט־בראדוויי, איך פייף אויף דיר! איך פייף אויף דיינע גליקען!
און זאלען אינגלאך־טפשים זיך נאך דיינע מיידלאך יאגען!“
גאט! — איך זאג: „איך פייף“, דאך שטענדיג בלייב איך נאר ביים זאגע
פייף, אז ס'איז נישטא מיט וואס צו פייפען — ווי דאס קוועהלט!
מיין גאנצער גאנצער רייכטהום איז א הארץ מיט פוסטע טרוימען.
געבענטש איז דער וואס האט א שאפ, און ס'האט זיין שאפ א קוימען!
טאג און נאכט איז איהם ערלויבט צו פייפען אויף דער וועלט!

# ליעבע פּאַוויליאָן

## צוויי פּערלאַנגען.

(ן געשפּרעך צווישען אַן אויסגעלאַ־
זענער און אַן אַנשטענדיגער פרוי).

־ויסגעגנב'ט פון פּוילישען פון רעם
פּוילישען ליטוואק.

אַן אַנשטענדיגע פרוי האָט זיך
מאָל בעגעגענט מיט א גאַסען־פרוי
ון זי האָט צו איהר געזאָגט:

— עס טהוט מיר זעהר הנאה וואָס
יך האָב אייך בעגעגענט. איך האָב
ט דעם מינדעסטען בעגריעף ווי איך
עבט זיך, און איך וויל דאָס זעהר
יסען. זאָגט מיר, איך בעט אייך,
אָס זיינען אייערע פּערלאַנגען? די
ייסעסטע פּערלאַנגען? זייט פאַר מיר
פענהערציג, איך בעט אייך, איהר
ועגט מיר זאָגען דעם גאַנצען אמת,
ס הערט אונז דאָ קיינער ניט, עס
עהט אונז קיינער ניט...

— די הייסעסטע פּערלאַנגען? —
אָט די אויסגעלאַסענע פרוי איבער־
עפרעגט — איהר רעדט זעהר שעהן,
זיהר רעדט צו מיר אַזוי ווי מען רעדט
ו אַן עהרליכע, אַנשטענדיגע פרוי,
און איהר ווייסט דאָך אַז איך בין ניט
זיין אַנשטענדיגע. וואָס ווייס אַזאַ ווי
איך וועגען פּערלאַנגען, וועגען הייסעס־
טע פּערלאַנגען? איך פערשטעה ניט
וואָס איהר מיינט, ערקלעהרט עס מיר
דייטליכער.

— מיט פערגעניגען. איך וועל עס
דיר דייטליכער ערקלעהרען, און דו
אָג מיר דעם אמת, זיי אָפענהערציג
גו מיר, אַזוי אָפענהערציג, אַזוי ווי דו
וואָלסט רעדען צו דיינע א חבר'טע,
אַזאַ ווי דו ביסט.. אַלזאַ וואָס ווינשסטו
אַז עס זאָל דיר אַמאָל פערווירקליכט
ווערען, פערשטעהסט, איך מיין, וואָס
איז דיין הייסעסטער וואונש?

— ווען איהר מיר אויך זאָגען,
וואָס עס איז אייער הייסעסטער
וואונש? וואָס פערלאַנגט איהר, אַז עס
זאָל זיך אייך פערווירקליכען? זייט
איהר אויך צו מיר אָפענהערציג, פּונקט
אַזוי ווי איהר וואָלט רעדען מיט אייע־
רע א פריינדין, אַזאַ אַנשטענדיגע ווי
איהר.

— איך וועל אייך זאָגען

— איך גלויב אייך ניט.

— איהר גלויבט מיר ניט? און ווי
אַזוי איבערציינגט מען אייך?

די שטראַסען־פרוי האָט זיך א וויי־
לע פערטראַכט און נאָכהער זיך אָפּגע־

— געהט עס—האָט די אַנשטענדי־
גע דאַמע נאָכדענקענדיג געזאָגט —
מיר וועלען ביידע רעדען אין איין און
מיר שעצען, רעספּעקטירען, און אַז ווע־
גען דעם זאָלען אַלע וויסען...

— און מיין הייסעסטער פּערלאַנג

## חנה'לע

א ליעד מיט מוזיק צום זינגען. שלח־מנות פאַר אַלע אונזערע לעזער.

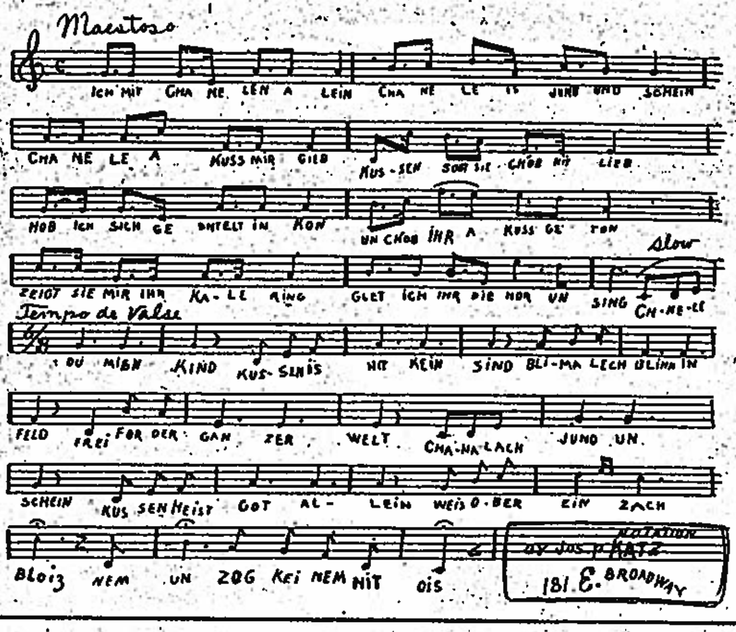


איך מיט חנה'לען אליין
חנה'לע איז יונג און שעהן

„חנה'לע — א קוש מיר גיב"
קושען — זאָגט זי — כ'האָב ניט ליעב.

האָב איך זיך געשמעלט אין קאָן
און כ'האָב איהר א קוש געטאָן.

ציינט זי מיר איהר כלה־רינג
גלעט איך איהר די האָהר און זינג:

(רעפריין) חנה'לע דו מיין — — —

חנה'לע דו מיין קינד
קושען איז ניט קיין זינד
בלימעלאַך בליה'ן אין פעלד
פריי פאַר דער גאַנצער וועלט
חנה'לעך יונג און שעהן
קושען הייסט גאָט אליין.
ווייס אָבער איין זאַך בלויז:
נעם און זאָג קיינעם ניט אויס.

האַלב פערטרויסט און האַלב פערטראַכט
שטעהט מיין חנה'לע און לאַכט.

לאַכט זי—קלעהר איך—ס'יז דאָך שעהן
מיט א חנה'לע אליין.

הויבט איהר שעהנעם קאָפּ זי אויף
לעגט איהם אויף מיין ברוסט ארויף

גיב איך איהר א קוש — עס קלינגט.
גלעט זי מיר די האָהר און זינגט:

(רעפריין) חנה'לע דו מיין — — —

איך מיט חנה'לען אליין
חנה'לע איז יונג און שעהן

הויבט זי אויף איהר בליק צו מיר
גלאַנצט א טרער אין אויג ביי איהר

בויג איך זיך צו איהר אַראָפּ
בויגט זי צו איהר שעהנעם קאָפּ —

ליגט ער אויף מיין ברוסט ווי פריה'ר.
און צוזאַמען זינגען מיר:

(רעפריין) חנה'לע דו מיין — — —

העל—פען.

## זיי שעהמען זיך פאַר לייטען.

1.

און בלייבען מיר ווען ביידע,
מיר ביידע גאַנץ אליין,
באַמערקט זי דאַן, מיין ליעבסטע,
ווי געמליך איך בין שעהן...
דאַן נעהמט זיך מיר אַרומעט,
און קושט מיך, פיעל זי גלוסט...
דאַן דריקט זי מיר און טוליעט,
אַלץ שטאַרקער צו איהר ברוסט...

— — — — — — — — —

זי שעהמט זיך נור, מיין ליעבסטע..
זי שעהמט זיך נור פאַר לייט...
און בלייבען מיר אליין נור,
— דאַן נוצט זי אויס די צייט...

2.

און בלייבען מיר ווען ביידע,
מיר ביידע גאַנץ אליין,
דאַן הויבט גלייך אַן, מיין יענטע,
די יאָהרען מיר דערגעהן...
דאַן פלוכט זי און בעשים מיך,
מיט קללות גאָר א פאַס...
דאַן ווייס איך, וואָס בעדייט עס,
א ווייבעלע א שלאַק...

— — — — — — — — — —

זי שעהמט זיך נור מיין יענטע,
זי שעהמט זיך נור פאַר לייט...
און בלייבען מיר אליין נור,
דאַן נוצט זי אויס די צייט...

משה גדליה רייצענ

## קליינע ליריקס.

פון ליטווישען.

א.

ניט וויין, מיין פריינד, ניט וויין
עס לוינט זיך ניט, אָ, ניין
זי איז אַוועק, נו וואָס?
איז ווערט דאָס דיין פערדראָס?
א מיידעל האָט קיין וויל
די ליעבע איז א שפּיעל
און דו ביזט א געצייג
ד'רום ברודער מאַך א שווייג.

ב.

געקושט האָט זי מיך וואַרים
מיט ליעבע, מיט געפיהל
— „זאָג, וועמען האָסטו ליעבער?
געפרעגט האָב איך איהר שטיל;
„דיין מאַן — צו מיך — דיין
ליעבסטען"

„איך ליעב דיך... ער איז רייך...
נו, רוימט זי מיר אין אויער
איך האָב אייך... ביידען גלייך..."

הענדריק: דיך צאַרט נאָר ניסט, וו
דיין געליעבטע נעהם הייראַטען מיט ד

March 24, 1911



# אַ פריהלינגס טרוים פון אַ דיכטער...

.1

רויכענדיג א פאפירא̇סעל
אין זיין צימערל א שטומער,
געהט ארום דער דיכטער וויינשטאק,
טיעף פערזונקען אין זיין קומער;

יא... ערוואכען ווערט א מארגען,
ווען דער פריהלינג וויעדער קומען,
וועלען יונגע אינגלאך, מיידלאך,
אין די גארטענס רייסען בלומען;

בלומען רייסען... זיך אומארמען...
ליעבעס שמייכלען... הערצער זינגען...
קוצע־מוצע, גיב די ליפּלאך...
און די קושען — ווי זיי קלינגען...

אך! דו גוטער שעהנער פריהלינג,
יעדען גיסטו נאך בענעהרען!
מיר אליין נאר, גיסטו גאר־נישט —
אך! ס'יז וואהנזיניג צו ווערען...

.2

אט אזוי געהט אום אין צימער,
דיכטער וויינשטאק. ביז א מיעדער —
פאלט ער אויף זיין איינציג בענקעל,
שטום און טרויעריג אנידער.

זיצט ער. מאכט ער צו די אויגען,
שלאפט ער. זינקט זיין קאפּ ארונטער
טרוימט זיך איהם א גארטען... פריהלינג...
זונען־שטראהלען... לוסטיג... מונטער...

דריקט ער אויף א קנאפּ... עס קלינגעלט...
ברענגט אריין די גאווערנאנטע,
פרישע לייב־וועש... פראק... צעלינדער...
רינג, בעזעצטע מיט בריליאנטען...

„ווינשט פיעלייכט הערר גראף נאך עטוואס?"
פרעגט די גאווערנאנטען ערעל...
„ניין" קלינגט אפּ זיין ערלעך ענטפער.
„ניין, מיין ליעבעס, שעהנעס מיידעל".

אדער... ווארט א וויילע... א קנע...
יא... דעם קומשער... איהם, איוואנען.
זאג, ער זאל די ווייסע פערדלאך
צום שפאציערען־פאהרען שפאנען —

— אדער... ווארט א ווייל' מיין שעהנע...
הם... דעם קומשער — זאג איהם נאר־נים.
זון אין דרויסען — איז שוין גלייכער
געהן אין גארטען... ניין, איך פאהר נים — — —

.3

פרישע לייב־וועש... פראק... צעלינדער.
און אין טרוים, א שטאלצער געהט זיך
וויינשטאק, דאן ארוים אין גארטען,
און זיין דיכטער־הארץ, עס פרעהט זיך —

טיא! איז דאס א שעהנער מארגען.
פויגעל זינגען... ביהנען זשומען...
און „אלעע" אויף ביידע זייטען
בליהען יונגע, פרישע בלומען

בלומען? ניט קיין בלומען בליהען...
ס'בליהען יונגע מיידלאך־קעפּלאך...
מיידלאך־קעפּלאך שווארצע, בלאנדע...
בלאנדע צעפּלאך... שווארצע צעפּלאך...

אלע בויגען זיך פאר „וויינשטאק"
אלע בעטען „עדלער זינגער!
רייס אונז, דריק אונז צו דיין הארצען
וועל'מיר קושען דיינע פינגער..."

„איך בין אינגער!" שרייט א קעפּעל
רייס מיך פריהער אוים פון אלע
שרייט א צווייטעס „איך בין שעהנער
רייס מיך אוים, כ'וועל זיין דיין כלה"...

שטארק צומומעלט... אונזער דיכטער — — —
מיט א שמייכעל, צארט און ערעל,
רייסט ער אוים א קעפּעל — פלוצלונג —
נים קיין קעפּעל... נאר א מיידעל —

יא, עס שטעהט פאר איהם א מיידעל,
לאקען חנ'עוודיג צעשויבערט,
שטעהט אנטקעגען איהם און שמייכעלט,
ווי א מלאך'ל פערצויבערט...

שטרעקט ער אוים א האנד ווי שכור,
רייסט ער איינע און נאך איינע.
און שוין שטעהט ער אין דער מיטען
צווישען טויזענד מיידלאך שעהנע...

שעהנע ווי די זומערפויגלען...
פלעכטען זיי ארום אין קראנצען
איהם, דעם יונגען דיכטער וויינשטאק
און זיי פליהען און זיי טאנצען...

און זיי פאלען אויף זיין נאקען
קושען איהם אין האלז אין אויגען...
אט, האט מיט א קוש „א קליינטשיקס"
איהם דאס הארץ ארויסגעצויגען.

ניכער עפענט זי דאס הארץ אויף.
יא, זי וויל זיך דארט בעהאלטען...
לאכט ער הויך! דער דיכטער וויינשטאק
קען פון פרייד זיך נים מעהר האלטען...

קושט ער... קושט ער... ווילדער, הייסער...
נעמען זיי איהם שטארקער דריקען...
פיהלט ער, זיינע קניע זיך בויגען...
פיהלט ער אין זיין האלז א שטיקען...

שטרעקט ער אוים די האנד און — פלוצלונג
פאר די אויגען ברענגען פלאמען —
טראך!!! און בענקעל... דיכטער... ביידע
קייקלען זיך אויף דר'ערד צוזאמען.

העל—פע

**אוֹיפמערקזאַם:** מר. איזידאָר וואהיט, מענעדזשער פון „קיבעצער", האט אונז פערלאזען (צוליעב אייגענע ביזנעס). מיר ז קען איהם אויס אונזער פולען צוטרויען, און מיר ווינשען איהם ערפאלג אין זיינע נייע ביזנעס.
אונזער נייער מענעדזשער פון יעצט אן איז מר. אליהו זאנענשיין. אלע זיינע פריינד און בעקאנטע זיינען געבעטען דאס צו נעהמ אין אכט.

ערנסט! ערנסט! א פוסטער נעשריי.

זאָל נור דער מענש א גוטער קיבעצער זיין, וועט דער ערנסט ממילא קומען.

— איבסען.

א מענש עסט, א חיה עסט.
א מענש לאכט, א חיה קען ניט לאכען.

טו זיי־זשע ניט קיין חיות און לאכט מיט אונז מיט.
דער קיבעצער.

פיערטער יאהרגאנג. נומער 5. פרייטאג, דעם 7טען אפריל, 1911. VOL. IV, No. .5 Friday, APRIL 7, 1911

## הספד
### אויף די באָסעס פון די טריי־ענגעל ווייסט קאָמפּאני.

און זיי זיינען געבליעבען לעבען.
ן איך זיץ און דריס די שלייפען מיי־
ע און האָב אויף זיי רחמנות.

זיי זיינען געבליעבען לעבען. און
ייער געוויסען וועט זיי פּלאָגען, ברע־
ען, בראָטען, וועט זיי עסען טאָג און
אכט, און פערוואנדלען זייער לעבען
ין א מאָרג.

און איך האָב אויף זיי רחמנות.
ונדערט און עטליכע און פיערציג
זיידלאך (ניט קיין לעבעדיגע) וועלען
עזוכען זייערע וואוינונגען יעדען מי־
ען נאכט, און פאָדערען ביי זיי די
פיידע" פאר זייערע יונגע צושטער־
זע לעבענס, פאר זייערע פאר דער
ייט פערשניטענע לײדען, און זייערע
אסעס־רוהה וועט געשטערט ווערען
זויף אייביג, און איך האָב אויף זיי
חמנות. צוטרייסעלט וועלען זיי ווע־
ען, די באָסעס, און וויינען וועלען זיי,
ייסען די האָר פון זייערע פערציפּער־
זע קעפּ, שלאָגען קאָפּ אן וואנד, ווייל
רוים וועט זיין דער וועהטאָג און ניט
עשטילט קען ווערען אזא וועהטאָג.

און זיי זיינען געבליעבען לעבען.
און איך טראכט: ניט אנדערש, דער
טייפעל האָט מיט זיי א שפּאָס גע־
מאכט, און זיי דאָס לעבען געשענקט.
און איך קלעהר: ווען זיי וואלטען צו־
זאמען מיט די הונדערט און עטליכע
און פיערציג קרבנות פערברענט געוואָ־
רען, וואלטען זיי דאך אויך אויף זייע־
רע קברים און עהרליכע טרעהר דער־
פיהלט.

און איך האָב אויף זיי רחמנות.
ס'הערט זיך, אז עס ארט זיי דער גאנ־
צער אומגליק ווי דער וואנד, זיי האָ־
בען שוין אן אנדער פּלאַטץ פאר א
פייער־פּאסטקע גענומען...

חיים'קע.

שטענדיגע לעזער פון „הדרור" אויפמערקזאם!

דיעזע וואָך אין דער „הדרור" ניט ערשיענען.

**אין נעקסטען נומער „קיבעצער" קומט די בילד פון דעם בעוואוס־טען אידישען שרייבער י. ל. פּרץ**

## זי כשר'ט איהר מאַן אויף פסח.

(יונגע ווייבלעך קענען דאָס נעהמען אלס סאמפּעל).

## ליל־שימורים.

עס ברענען די ליכטלאך. דער טאטע א מלך
די מאמע א מלכה. עס פינקעלט דער וויין.
און דו מיין פּרינצעסין ביסט לוסטיג און פרעהלאך
און זעהסט ניט, א פּרינץ קוקט אין פענסטער אריין,
א פּרינץ אין א מאַנטעל א שווארצען — — —
מיין קעניגרייך טראָג איך אין הארצען...

מיין קעניגרייך, טאָכטער—א הארץ פול מיט לעבען,
דער קומענדער דור וואוינט אין הארצען ביי מיר;
מיין קעניגרייך טאָכטער, איך וויל עס דיר געבען.
נו שטעה איך ביים פענסטער. איך ציטער און פריהר...
דיין טאטע ווינקט שטיל צו דיין מאמען...
אויף דיר קוקען בײדע צוזאמען...

זיי קוקען אויף דיר און זיי ווינקען זיך איבער.
א גאָלדענער שטערען ביסטו, יא ביסט שעהן.
א גאָלדענער שטערען, נאָר נעהם זיך ניט איבער
דען איידער א קיילעכיג יאָהר וועט פערגעהן —
קען זיין אז נעבוירען זאָל ווערען,
נאָך איינער א גאָלדענער שטערען... העל—פען.

**אידען וואָס טהוט מען?**

ווען מיר האבען נעשלאָסען די פיידושעס האבען מיר זיך נעכאפּט, אז אין אונזער כשר־לפסח־נומער האט זיך אריינגעכאפּט א שטיקעל חמץ. אידען, וואָס טהוט מען?

## קניידלאך.

פאר ציימען האָט אונז א משה אויסגעלעזט פון גלות, היינטיגע „משה'ס" האַלטען אויף דעם גלות.

פסח: א יום־טוב פון קניידלען און מרור, פון ערשטען געניסט דער גביר, פון צווייטען — דער קבצן.

דם: דאָס האָבען די ארבייטער גאנץ ווענינ.

ואש: דאָס מעג קומען אויף דער היינטיגער אָרדנונג.

ותימרות עשן: וועלען דעם ארבייטער'ס צרות פערשווינדען ווי מיט רויך.

פסח, מצה ומרור: ווען אויף פסח פעהלט מיט וואָס מצה צו קויפען איז — ביטער.

במתי מעט: אויף מענשען הפקר איז אימער איין דוחק געווען.

פסח: דער סימבאָל פון ארויסגיין צווינגענהיים. אמאָל זיינען די אידען ארויסגעצויגען געוואָרען פון מצרים היינט ווערען זיי דאָס וואו נור זיי געפינען זיך.

משה יאָסעל דער אפּעריימאָ

## מהעאַטער חרעמזלאַך.

מר. מאַגולעסקו, מיר פערזיכערט איך, אז אייער טאָכטער, בעסי, מוז געהן אויפ'ן סטיידזש, — נור א הויזען...

מר. ג. רובין איז ניט נור א קינסטלער, נור אויך א גוטער „קיבעצער" שפּיעלענדיג אין די „עמיגראנטען" צוזאמען מיט בעסי מאַגולעסקו, האָט אויסגעשריען צום העלד „פּיטעל", כ קענדיג צום פּובליקום: „אי איז זי סיינעץ, אי איז זי א מעסומער, א ר זאָל איהם א כאָפּ טהון!"...

רודאָלף שילדקרויט וועט אין כען אויפפיהרען דאָ אין אמעריקא ד פּינסקי'ס „גאַכרי און די פרויען".

אפנים די וועלט איז נערעכט ווי זי זאָגט: „יעדער שמחה מוז זיך ענ גען מיט א טרויער"...

א. אריזאָנער.

מה נשתנה קלעפּאַק'ס רעסטאָראַנט אין 237 א. בראָדוויי, פון אלע רעסטאָראַנטס? — ווייל ביי איהם קענט איהר בעקומען אי חמץ אי מצה

April 21, 1911



# וואו די „מוזען-קינדער" וואוינען...

ע ל—פ ע ן.

## אַ פריהלינגס־טראַגעדיע

לעזען פערבאָטען (פון דער רעדאַקציע).

ין פריהלינג קומט אימער דער מלאך פון ליעבע
נקליידט אין א העמרעל וואס גרייכט ביז צום פופיס.
ט פייל און מיט בויגען... מיט לוסטיגע אויגען
ים גאָלד־בלאָנדע לאָקען, צעשויבערט און שטרופיס.

ר מלאך פון ליעבע — ער ציעלט זיינע פיילען...
ציעלט און ער טרעפט כאָטש מען זאָגט: „ר'יז
א בלינדער...
שפיעלט זיך מיט אינגלאך. ער שפיעלט זיך מיט
מיידלאך
ווי ווי מיט שוועבעלאך שפיעלען זיך קינדער.

ציעלט — און זאל זיין אז דיין הארץ איז א שטיוועל,
טרעפט דיך זיין פייל, און דיין הארץ וועט זיך צאַפּלען.
טאָג וועסטו בלאָנדזשען אין גאַס ווי א גולם
י נאַכט ווי א שיכור אין טרוים וועסטו פלאַפּלען...

ן שלמה'לע האָט זיך מיט חנה'ן בענעגענט — — —
פייל פונ'ם מלאך. געציעלט און געטראָפען...
ען האָט זיך בעשטעלט „זייגער אכט זאָל מען קומען,
ן יא — זייגער זיעבען שוין... איז מען געלאָפען...

קומען אין גאָרטען — רעדזעהן זיך פון ווייטען
ז שלמה'לע חנה'ען אנטקעגען געשפרונגען —
ן חנה פאלט מאַכטלאָז צו שלמה'ען אין ד'אָרעמס —
ין ליעד האָט דאָס הארץ פון זיי ביידע געזונגען —

קוש — ס'איז דער קלאַנג פונ'ם קוש אזוי הילכיג
אויבען אין הימעל טהוט גאָט אזש א ציטער,
שפרינגט פון זיין טראָהן אויף, און גיך לאָזט ער רופען
ם שר המלחמה — זיין עדעלסטען ריטער:

עי דו, לאַפּאַצאָן! — שרייט דער אלטער מיט גבורה —
ה נאָך אין די פולווער־געביידען, וואָס גיכער!
פלאַצט האָט א באָמבע! וואו ערגעץ ניט וויים דאָ —
שנעלער הויב פיסלאך! הויב פליעגעל, דו קריכער!"

נו דיענסטען מיין האַרר!" זאָגט דער שר און פער־
בויגט זיך —
אָך קוים נאָר עס זעצט זיך דער בורא — דערהערט ער

שוין ווידער א קנאַק — ווי דער הילך פון א דונער
א קנאַק און א צווייטער, א דריטער, א פערטער — — —

און מחנות מלאכים — צעטומעלט צעשראָקען —
זיי פליהען פון קאַמער צו קאַמער און שפרינגען...
און אונטען אין גאָרטען האַלט שלמה'עלע חנה'ען
זיי קושען זיך ווילד און די קושען זיי דרינגען —

אַריין ביז אין הימעל און צינדען דאָרט אונטער
די פולווער־געביידען פון ליעבע און ריינקייט...
פערבראָכען די הענד לויפט ארום אונזער בורא
און מחנות מלאכים בעוויינען די שעהנקייט —

די שעהנקייט פון איהר — פון דער פולווער־געביידע.
שוין זעצען ארויס דורך די פענסטער די פלאַמען...
און אונטען אין גאָרטען — יא, אונטער א בוימעל
פאלט שלמה מיט חנה'ען אנידער צוזאַמען...

עס קנאַקען די באָמבעס... און אויבען אין הימעל
צעפלאַקערט דאָס פייער זיך לוסטיג און מונטער
מען זוכט נאָך דער סיבה. און קיינער פערשטעהט ניט
צו כאַפּען א קוק דאָרט אין גאָרטען ארונטער

צו שלמה'ען וואָס ליעגט דאָרט אצינדער זיין חנה'ען
אַזוי ווי א טאַטע וואָס האָט ליעב א מאַמען — — —
נאָר שוין לעשט אין הימעל זיך לאַנגזאַם דאָס פייער,
א הויפען פון אַש לאָזען איבער די פלאַמען...

און אונטען... יא חנה'עלע כליפּעט שוין נעבאָך
און שלמה'עלע שעהמט זיך, איהר קוקען אין ד' אויגען
און עמעץ אין גאָרטען זינגט טרויריג א ליעדעל.
פון עפּעס וואָס איז „זשיך אַוועקעט" געפלויגען...

און אויבען אין הימעל — דער שר המלחמה
מיט אויגען פערוויינטע, פערלאָשענע טריעבע.
ער שטעהט פאַר'ן טראָהן און ער מעלדעט צום בורא:
„געפּלאַצט איז דאָס פולווער־געביידע פון ליעבע!"

— — — — — — — — — — — — — — — —

דער מלאך פון ליעבע — ער ציעלט זיינע פיילען...
ער ציעלט און ער טרעפט כאָטש מען זאָגט: ר'יז
א בלינדער
ער שפיעלט זיך מיט אינגלאך — ער שפיעלט זיך מיט
מיידלאך —
אזוי ווי מיט שוועבעלאך שפיעלען זיך קינדער...

— — — — — — — — — — — — — — — —

## אויפ'ן ברי

(נויאָרקער ראָמאַנ

ווען דאָס וועטער איז נור
„וואָקען" געה איך אויפ'ן
קיינמאָל, קיינמאָל, ניט אַ
נור מיט איהר, מיין פרייד

איך בעזעץ זי אויף א בע
און איך דריק זי צו זיך ד
און דערצעהל איהם כלומר
ווער געמאַכט האָט דיעזען

ווי ער האַלט זיך דאָס דער
און אויף וועלכע וואונדער
ווי טיעף ס'פלעכטען זיך די
אין דעם ים מיט צויבער־ש

איך דערצעהל איהר כלומר
קוש פאמעליך זי און דריק
און עס טרייסעלט זיך איה
ווי עס טרייסעלט זיך דער

דער לע

—0::::0—

## קליינע לירי

ווינטער געהט אוועק
פריהלינג קומט צוגעה
דיכטער זינג א ליעד,
נור ניט קיין געוויין.
אַנגעקלאָגט נענוג
ווינטער האָסטו זיך
פריהלינג־לעב איז גוט
דאַרפסט דאָך ניט קיין
ניט משוגע־ווילד,
דעקאַרענטיש שווער!
און דיין „בילדער־שפּ
גראַמען זאל וואס מעו
„אימפּרעסיאָניסט"
גראַמט מיט „פּוסט און
און א „יונג־פּאָעט"
מיט א „רום טאָ לעט".
ווינטער געהט אוועק
פריהלינג קומט צוגעהן
דיכטער זינג א ליעד,
„סיידי" זאָל פערשטעה
א ליט

## דער רוף פון פריהלינג אויפ'ן „רוף"

די גרעסטע אמלעטען עסען קלעפּאַק'ס קאַמלעטען אין וועגעטעריאַנער רעסטאָראַנט, 237 איסט בראָדוויי.

April 21, 1911



# ליעבע פּאַוויליאָן

## פריהלינגס פייגעלעך

באַיעס, אַרייַנלויפענדיג צו די מיידלאך: מיידלאך, מיידלאך! נאַט אייך בלומען! נאַט אייך קענדי, קומט פאַהרען אין פּארק ארויס! פליהען, טאַנצען! שפּרינגען!!!

איינע פון די צוויי מיידלאך (טרויעריג): — צוואַנציג מאָהל פריהלינג געזעהן, געזעהן און געלעבט... און אימער און אימער דאָס זעלבע... אין פריהלינג קומען זיי לוסטיגע... יונגע... און קוים עס בעווייזט זיך דער ערשטער טאָג אין הערבסט, צעלויפען זיי זיך... צעפליהען זיי זיך ווי די פויגעלאך...

## ווייבעריזמען.

ווען דו ווילסט עפּעס טהאָן ז... דער זאַך, פרעג אַן עצה ביי דיין ווײ... און טהו פאַרקעהרט.

* * *

ווען מאַנספּערזאָנען קומען זיך צ... זאַמען, הערען זיי אויס איינער דע... צווייטען. ווען פרויען קומען זיך צ... זאַמען, קוקען זיי אָן איינע די צווי... טע.

* * *

א פרוי איז ווי א שאָטען: געה איהר איהר נאָך, אַנטלויפט זי פ... אייך, געהט איהר פון איהר אוועק – לויפט זי אייך נאָך.

* * *

דאָס רעכט נאַריש צו זיין — הא... בען בלויז שעהנע פרויען.

* * *

הייראַטהס ווערען אין הימעל גע... שלאָסען, דארום מוז מען האָבען ה... מעלשען געדולד עס אויף דער ערד א... בערצוטראָגען.

* * *

ליעבען א פרוי, הייסט זיין ב... שעפטיגט — דארום פערנאַכלעסיג... פערליעבטע אימער זייערע געשעפטע...

* * *

ליעבע, פייער און א הוסט קען מ... ניט בעהאַלטען.

איהר מעגט גלויבען אדער ניט, נ... איך זאָג, אז שלאָפלאָזיגקייט איז א... שטעקענד: ווען מיין מיסעס קען ני... שלאָפען איבער איהר בייבי, קען אי... אויך קיין אויג ניט צו מאַכען.

## זאַקען*)

### פון העל-פען.

(טראַגעדיע)

צו דער פאַמיליע ראַזענרייך קומען אריין א סך יונגע לייט. דריי טעכטער זיינען דאָרט פאַראַן. די איינגסטע, חנה'לע, איז די שעהנסטע. דאָס אבער איז שוין תמיד אזוי... די איינגסטע איז די שעהנסטע...

נעכטען, ווען איך בין אהין אריינגעקומען, איז קיינער ניט געווען אין הויז. די אלטע באַבעצקע איז געזעסען אין א ווינקעל און גע־שטריקט א זאָק. און גלייך האָב איך אין זינען געהאַט צו מאַכען „השיבנו". פּלוצים אבער רוקט זיך מיר, אַז עמיץ פון ווינקעל־ציםער האָט צו מיר א וואונק געטהאָן. איך געה נעהענ־טער צו: נישטאָ קיינער דאָרט, אויסער א פּאָר שטאַרק־צעריסענע זאַקען, וואָס ליעגען אויף דר'ערד. איין אויגעדבליק. און איך האָב פערשטאַנען, אז אויב פון דעם ווינקעל האָט מער געוואונקען צו מיר, האָט עס קיין אנדע־רער ניט געקאָנט זיין ווי די זאַקען אליין...

אויפ'ן וואונק האָב איך זיך ביי זיי א פרעג געטהאָן, וואָס זיי ווילען.

און ביידע זאַקען צוזאַמען האָבען אנגע־הויבען:

— ווען נאָר זאָל טוען פערבלייבען אין היי־מעל, און דאָס מענשליכע אויג אין א פינסטע־רער קאַמער, ראָן וואָלטען זיי ביידע אקוראַט דעם זעלבען ווערטה געהאַט ווי א בעזים וואָס ליעגט צונאַנר געפּאַקט מיט נאָך בעזימס אין א קליינשטעטלדיגען קרעמעל... איידער אבער צו דיענען דעם וואָס מען וויל ניט, איז שוין בעסער צו זיין אזא נאַט, אזא אויג און אזא בעזים. און איצט הערט אונזער היסטאָריע:

— ווי איהר זעהט, זיינען מיר געווען פון זיידענס געוועבט. געטראָגען אויף איהרע פיס־לאַך האָט אונז חנה'לע פאַר א יאָהרען א גאַנ־צען זומער, און עס איז אונז זעהר גוט געווען. זעהר גוט, זאָגען מיר אייך. מיר האָבען זיך גאַר־נישט צו בעקלאַגען געהאַט. מיר האָבען אי־בערגעלעבט די שעהנסטע ראָמאַנסען — יא... ליעבער יונגערמאַן, ווען מיר דערמאַהנען זיך, שטייגט אונזער ווערטאַג אזוי שטאַרק, אז עס וויל זיך אונז וויינען, הויך וויינען — נאַכט אויף נאַכט איז חנה'לע ארויסגעפּאָהרען אין פּארק אריין מיט אן אנדערען יונגען מאַן, און זיינען זיי ביידע געוואָרען שפּאַציערענדיג, האָט מען זיך אוועקגעזעצט אויף א באַנק. חנה'על האָט דאָס קליידעלע אויפגעהויבען, בכדי עס זאָל ניט צוקניישט ווערען. זי האָט אויסגעשטערקט איהרע פיסעלעך אנטקעגען דער לבנה, און מיר צוויי, ווי איהר זעהט אונז דאָ, מיר האָבען זיך געשפּיגעלט אין דער שיין פון דער לבנה, און מיר האָבען זיך צוגעהערט, וואָס דער יונגערמאַן רעדט צו איהר. עס איז געווען אזוי שטיל, אז מיר האָבען געהערט ווי דאָס הארץ־קלאַפּעניש פון ביידע ווערט שטאַר־קער און שטאַרקער — אַט שטרעקט דער יונגער מאַן זיינע אָרעמס אויס און נעהמט חנה'לען ארום, און זי, חנה'לע אטהעמט אזוי שווער... אזוי שווער... א קוש און נאָך א קוש. און לאַנג־זאַם, לאַנגזאַם לאָזט זיך נאַכדעם זיינע א האַנד אראָנטער, ציטערדיג בעריהרען זיינע פינגער אונזער אויבערפלאַך, אוי ווי נאַריש ער האָט דאָס געשמייכעלט, און דאַך אזוי שעהן און אזוי גוט איז וויין שמייכעל געווען. די אויגען זיינע האָבען געגלאַנצט ווי צוויי שטערנדלאַך. ער האָט אונז געגלעט, געגלעט... חנה'לען איז דאָס אונאַנגענעהם געווען. מיר האָבען עס געפיהלט. מיר אבער האָבען זיך געפרעהט שטילערהייד... יא, ער איז פערליעבט אין אונז... אין אונז איז ער פערליעבט. און שטילערהייד האָבען מיר זיך געדייצט מיט חנה'לען: טבע, חנה'לע, טבע... ער האָט אונז ליעב — ניט דיך!... און הייסער זיינען געוואָרען די פינגער פון דעם יונגען מאַן און ליידענשאַפטליכער האָט ער אונז געגלעט... און אַט... נאַר... ער לאָזט אָפּ חנה'לען אינגאַנצען, גליטשט זיך אראָפּ אויף דר'ערד, פאַלט אויף די קניע פאַר אונז... נעהמט אונז ארום מיט ביידע הענד און קושט אונז אזוי ווילד, אזוי ווילד... מיר האָבען זיך קיינמאָל ניט פאַרגעשטעלט, אז מענער קען אזוי קושען...

יא, דו ליעבער גוטער יונגער מאַן! שעה... נעכט, זעהר שעהנע נעכט איבערגעלעבט... ... דער יונגערמאַן וואָס איז געקומען צו חנה'על... איז צו אונז געווען מעהר צוגעטהאַן ווי צו חנ... לען אליין, און ווער־ווער ווייסט, ווי לאַנג... וואָלטען נאָך געווען אזוי גליקליך, ווען נ... א קליינע פּאַסירונג...

אין איינעם פון די לעצטע זומערטעג א... עס געשעהען... ווען חנה'לע איז אויפגעשטאַ... אין דער פריה און האָט אונז געוואָלט ארוי... ציהען אויף איהרע פיסלאַך, האָט זי דערזעה... אז מיר האָבען צוויי לעכלאַך אויף דעם א... פון די קנעכעל. איז געקומען די מאַמע איהר... האָט אונז א נעהם געטהאָן אין דער האַנד, קוק געטהאָן אויף אונז, און א ברום טהוענד... האָט זי אונז אריינגעלעגט אין קאַמאָר. מ... האָבען שוין פערשטאַנען, וואָס דאָס מיינ... ליעגט איבער ווינטער, און איבער א יא... איה"ש וועלען מיר אייך פערריכטען...

גלויב עס אונז, יונגער מאַן. מיר וואָלט... עס זיכער ניט איבערגעטראַגען, אפּצוליגען... גאַנצען ווינטער אין קאַמאָר, די האָפנו... אבער... יא, די האָפנונג, אַז אַמאָל, מאָרג... איז ווידער זומער... און די טהייערע פינג... פון די יונגע מענער. אוי, ווי קענען מיר ד... פערגעסען?...

איצטער אבער, וועה צו אונז, ס'איז געקומ... דער זומער, מען האָט אונז ארויסגענומען...

(פאָרזעטצונג אויף פיידזש 17).

*) די זאַקען זיינען געווען עכט־סילקענע, און דער פרייז פון זיי איז געווען 2 דאָלאַר. (די רעדאַקציי).

ווילט איהר האָבען א ריינע נשמה? טאָ קומט עסען אין קלעפּאַק'ס וועגעטאַריאַנער רעסטאָראַנט, 237 איסט בראָדוויי.

April 21, 1911




# ווילט איהר זיין אין גן-עדן?

## יע? טאָ קומט אין הערדי גרינבערג׳ס רעסטאָראַנט, אין 286 ברום ס[טריט]

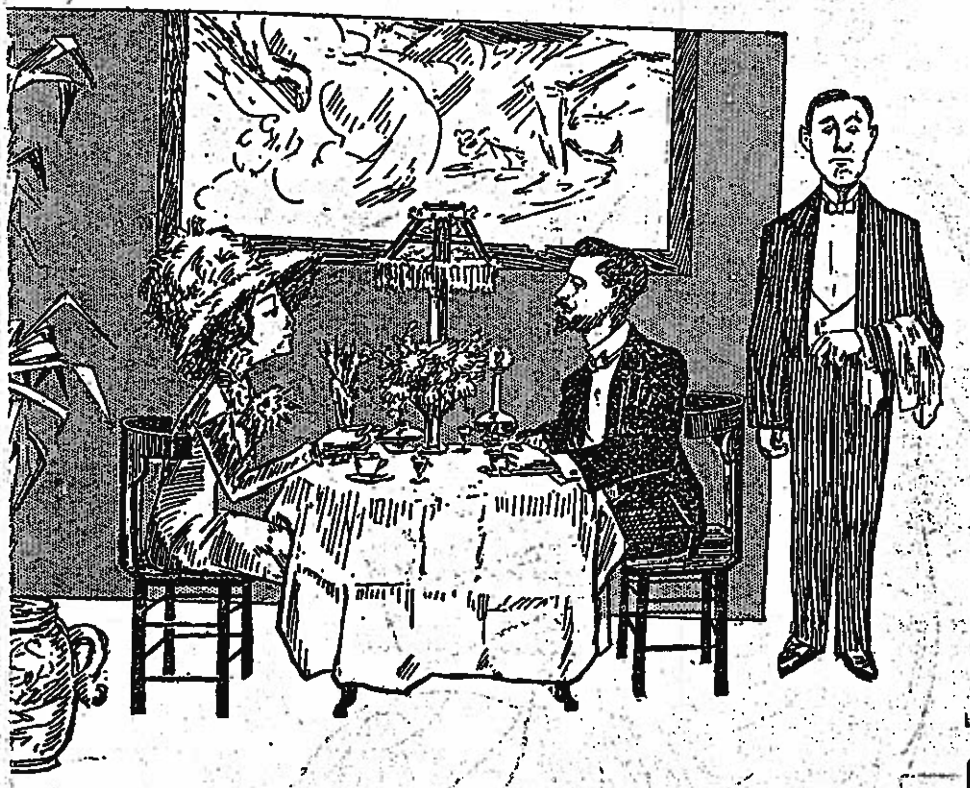

# מבינים

אויף א גוטען טרונק ויינען געלאדען צו עסען אליין אדער מיט זייערע פאמיליעס, עס מאכט ניט אויס, צו וואס פאר א קלאסע זיי בעלאנגען.

גרינבערגס נייער פלאטץ איז גענוג בעקוועם פאר 150 מענשען, א חוץ דעם שעהנעם

—— ראטהס קעללער ——

קעלער איז אויסגעשטאטעט מיט א זעלטענעם געשמאק. די בעסטע גלעזעל משקה, דער געשמאק־סטער ביסען און די שעהנסטע מיוזיק.

אויך איז דער אלטער פלאטץ אין 118 פארסייטה סטריט

פראכטפאל אויסגעפיקסט אלס דער שענסטער

מילכיגער רעסטאראנט.

אַללע סאָרטען ווייַנען אין 286 ברום סטריט


### זאקען.*)

(פאָרזעטצונג פון פיידוש 6).

פעריכט, און געגעבען אנצוטהאן — ווייסט איהר־מעטען?

אוי, נאַטעניו, הלואי וואלטען מיר געווען פערפוילט געווארען אין קאמאר, איידער מען האט אונז געגעבען אנצוטהאן אט־א־דער־א... איהר זעהט. דארט זיצט זי אין ווינקעל און שטריקט. די אלטע באבעשקע... אזוי ווי נאר זי האט אונז אנגעטהאן, האבען מיר שוין דער־פיהלט אונזער ברכה... חנה׳עלעס פיסלאך פלע־גען מיט אונז לויפען, טאנצען, שפרינגען, פלעגט א יונגער מאן אריינקומען אין שטוב, פלעגט ער אונז פון מאל צו מאל צו־זווארפען אין אוינעל... א חנ׳דעל... זי אבער, די אלטע — מיט איהרע פיס האט זי אונז ארומגעשלעפט איבער׳ן שטוב, אזוי צוקראכען און פויל, אז ניט איינמאל זיינען מיר געווען נאהענט צו חלשות... ערגער גלאט זי האט זיך מיט אונז אומגעזעצט אט אזוי ווי זי זיצט איצטער — האלבע טעג לאנג... איהר שטעלט זיך נאר פאר אונזער ביטערע לאגע. טאג נאך טאג האבען מיר געזעהען אונזערע חבר׳טעס אויף חנה׳לעס פיסלאך, נאכט אויף נאכט האבען מיר געזעהען דעם יונגען מאן, וואס איז געקומען נעהמען חנה׳לען אין פארק אריין... דאס אלעס אבער וואלטען מיר נאך אריבערגעטראגען, ווען אבער איינמאל האבען מיר דערזעהן ווי חנה׳לע הייבט אויף איהר פיסעל, שטעלט עס ארויף אויף א בענקעל, און ביי איהם, ביים יונגען־מאן בעט זי זיך, ער זאל איהר דעם שוך צושניערען, און ער... פונקט אזוי ווי אמאל אויף אונז, פאלט ער אקויף מיט די הענד און מיט די ליפען אויף די אנדערע זאקען, מיט דעם זעל־בען נארישען שמייכעלע, וואס מיר האבען גע־האט אזוי ליעב און מיט דעם זעלבען פייער׳ל אין די אוינען!

ניין! דאס איז שוין ניט מעהר געווען צום אויסהאלטען, און אויף דער באבעס פיס האָ־בען מיר זיך גענומען ראנגלען מיט זיך אליין. מיר האבען זיך אין שטיקער צוריסען, אט ווי איהר זעהט אונז דא. גענוג! — האבען מיר זיך געזאגט — גענוג געליטען!

אזוי האבען די זאקען זייער ערצעהלונג גע־ענדיגט, און איך בין א פערטרוימטער אוועק אהיים...

### אויפ׳ן פיש־מאַרקעט.

איך בין פערביינעגאנגען וויליאמס־בורג ברידזש און בעטראכט דעם פיש־מארקעט. צו איין פיש־פעדלער, זעה איך, געהט צו א פרוי און זאגט מיט א שמייכעל אויפ׳ן פנים: מיסטער לע־בען, גיט מיר היינטיגס מאָל דעם בעס־טען און ניט אנדערש וויל איך ער זאָל זיין א לעבעדיגער, ווייל ביי מיר אין הויז, האָט זי צוגעגעבען, איז היינט ביי־נאַכט א פּאַרי. דער פעדלער האָט איהר געצייגט אויף א גרויסע פיש אין א באקס. די פרוי איז צוגעגאנגען, בע־טראכט און א דרעה געטהון מיט׳ן נאָז. ער איז דאָך טויט! — האָט זי אויס־געשריען מיט פערדרוס. — ניין, מי־סעס לעבען, ער איז ניט טויט, — דאָס שלאָפט ער... — האָט געענטפערט אין שפּאַס דער פעדלער. — פאר־וואָס׳זשע הערט זיך פון איהם? האָט די פרוי ווייטער געפרעגט. דער פעדלער האָט זיך אָנגעצונדען. — עס הערט זיך פון איהם, זאגט איהר? — האָט ער אויס־געשריען — נו, און איהר, מיסעס, אז איהר שלאָפט, הערט זיך ניט פון אייך?...


# פּראָפ. דייגאַס׳
# דעזיינינג אַקאַדעמי

איז די בעסטע און די לייכטעסטע סיסטעם צו ערלערנען דעזיינינג אין אלע צווייגען פון שניידער־טרייד.

## 111 דילענסי סט.

זאַקס און שטיינפעלד

# יוניאָן דרוקעריי

## 12 דזשעפערסאָן סטריט.

ארבייט ווערט געמאכט גוט און ביליג.

נייעסטע פּאָוער־מאשינען און די בעסטע שריפטען.

May 5, 1911

דער קיבעצער.

# ליעבע פּאַוויליאָן

העל—פען.

## ראמאַנסען

.1

אַנ'איינזאמער געה איך ארום אין מיין שטוב
איך קען דיך מיין קינד ניט פערגעסען
אמאָל פלעג איך זוכען א טרייסט אין א שיר
היינט האָט מיך דאָס אויך שוין דערעסען...

אמאָל פלעג איך זוכען א טרייסט אין א שיר
היינט אַרט מיך דער שיר ניט דער שעהנסטער
היינט בלאָנדזשעט ארום מיין נשמה און וויינט
ביי טאָג און ביי נאכט פאר דיין פענסטער.

זי גנב'עט אריין זיך צו דיר אין דער שטיל
ווען עמעץ לאָזט אָפען די טירען
זי ליגט נעבען דיר און זי היט זיך דאביי
דעם זוים פון דיין קלייד צו בעריהרען...

דו זעהסט זי. עס קוקט אזוי רוהיג דיין אויג
עס טהוט זיך צומאָל ניט קיין פינטעל...
און זי מיין נשמה ליגט שטיל נעבען דיר
א קליינטשיג א ציטערדיג הינטעל...

א הינטעל... און מיר האָט א פריילין דערצעהלט
אַז זי האָט א הינטעל א זכר
זי האָט אויך א „ליעבסטען", דאָך ליעבט זי איהר הינטעל
פיעל מעהר ווי איהר ליעבסטען דעם בחור...

.2

און דענק איך פון דיר, פון דיין שעהנקייט מיין קינד
ווערט שטיל אין מיין הארץ די נקמה.
כ'פערדעק מיינע שלאָפלאָזע אויגען, און וויין—
עס וויינט ווי א קינד — מיין נשמה...

מיר דוכט זיך אָט בין איך א איינגעלע נאָך
מיין באָבע פערדרעהט מיר די פייקעס.
און לאַנגזאַם דערצעהלט זי א מעשה'לע מיר
פון איינער א פרומער צדוקת.

„אַ פרומע צדוקת און שעהן ווי די וועלט.
פון וועלט און פון מענשען דערווייטערט...
דער הימעל פערוואָלקענט — אַ בליק פון איהר אויג
און ס'האָט זיך דער הימעל געלייטערט... "

אָט ערשט איז דער הימעל פערוואָלקענט געווען
שוין שפּיעגעלט זיך זון אין די שויבען
האָסטו ניט, מיין טהייערע דיינעם א בליק
צום הימעל אצונד אויפגעהויבען ?

יא, קינדס מיינס, איך זעה דיך ביים פענסטער'ל שטעהן
רוהיג... כמעט אונבעוועגליך...
דאָס בענקסטו, דאָס בענקסטו נאָך מיר איצט אזוי.
יא גאָט מיינער, אלעס איז מעגליך.

יא מעגליך — ס'איז מעגליך דו שטעהסט איצטער נאָר
דאנעבען אַ פייער פון שפּענדלאָך
און קאָכסט אין א פענדעל א מילכיגע זופּ
און בענקסט נאָך געבראָטענע הענדלאָך...

.3

די נאכט פאלט ארונטער. שוין טהוסטו זיך אויס.
אָט דרימעלסטו איין שוין, פאמעלאָך —
דיין שעהנקייט — דו שענקסט זי אין האלב־טרוים אוועק
צו איינעם א יונגען בן־מלך...

דו שענקסט זיך אוועק צו א גוי'עשען פרינץ —
שוין שליעסטו די אוינעלאָך דיינע.
עס פליהט דיין נשמה אין הימעל ארויף —
ביים טיר פון דיין חדר ליגט מיינע...

.4

עס ליגט מיין נשמה ביים שוועל פון דיין טיר.
ווי איך אין מיין איינזאמען חדר ;
איך ליג און איך טראכט פון דער וועלט און פון גאָט
שוין עטליכע וואָכען כסדר.

איך טראכט פון דער וועלט און פון גאָט און פון דיר — —
יא, גאָט וויל זיין וועלט ניט פערשפּיעלען ;
דרום האָט ער בעשאַפען די נאכט, אז זי זאָל
דיין נאַקעטע שעהנקייט פערהילען...

.5

יא, אַפגעדעקט זעה איך דיך, נאַקעט מיין קינד
דו שלאָפסט און עס טאַנצען ווי קינדער
די בריסטעלאָך דיינע צום טאַקט פון מיין הארץ,
וואָס זינגט צו דיין שעהנקייט אצינדער...

ביזט שעהן. יא, איך גלויב אז דער טייוועל אליין,
דער שונא פון גאָט און פון מענשען ;
ווען ער וואָלט אצינדער דיין שעהנקייט דערזעהן,
דאַן וואָלט ער דיך זיכערליך בענשען...

## פריהלינגס־ליעדער.

זינגט מיין מאָגען מיר א ליערעל
„עסען, עסען גיב !"
קלינגט דאָס ליעד פון הארצען, העכער :
„פריהלינג ! מיידעל ליעב !"
און דער דיכטער שטופּט מיך, שטופּט מיך :
„שרייב א פריהלינגס־ליער !"
און איך געה ארום פער'דאגה'ט
עפּיס ציעהט מיך עפּיס ציעהט —
עסען. מיידעל. פריהלינגס־ליער !
אלץ איז גוט און אלץ איז שעהן
אלץ וויל איך—נאָר ס'וויל ניט געהן...
יא איך וויל — נאָר ס'געהט מיר ניט...

.2

אבענדס געה איך מיט מיין מיידעל
אום אין סענטראל־פּארק
און מיר שמועסען פון ליעבע —
זי — צוגיסט זיך שטאַרק.
יא, דער ערשטער פריהלינגס־ווינטעל
האָט געטהאָן א בלאָז,
האָט ער גלייך צו איהר פערטראָגען
א „קאַטאַר" אין נאָז...
און צו מיר אויך האָט געבראַכט ער
אין דער זעלבער צייט
א „פערקיהלונג"... יא, עס שטעכט מיך
אין דער לינקער זייט...

י. ש. ב. ר.

## פריהלינג מעשה'לע

פון מיראם נאָמרעבי

.1

צעהן אוהר אבענד.
עס חנ.דלען זיך די שטערען איינער צום צווייטען און עס חנ'ד[illegible] אונטען סעם און ראזי.
עס קושען זיך די וועלכלעך : ריווער און ביים ברעג פון דיע[illegible] קושען זיך סעם און ראזי.
עס רייסט זיך אב א שטערען און ווערט ערגיץ פערלארען או[illegible] רייסט זיך ארויס פון ראזי'ן.
וואס איז דיר, טהייערע ראזי, מיט שרעק.
— איך האב זיך דערמאהנט א פערט ראזי, אז פאר א יאהרען צייט בין איך דא געזעסען מיט אזא וואוילער מענש געוועןן !
— עט,נארישקייטען — ענטפער[illegible] בין שוין דא מיט צעהנדלינער מ[illegible] סען און אלע אזוינע וואוילע און געוועןן.....

.2

אינפלוענציע.

וויל נאט שטראפען א נגיד, [illegible] נאר ניט קיין קינדער, וויל שטראפען א קבצן, דאן ניעט ער א סך און טאקי רוקא מיידלעך.
און דעם גרעסטען שטראף ד[illegible] גרונט דער קאסטימער פערלער : לעך איינע אונטער דער אנדער[illegible]
איז אבער אנגעקומען דער יונגע לייט האבען אנגעהויבען [illegible] מיידלעך אויף אויסצופאהרען אנ[illegible] געקוואלען פון נחת.
אייניגע פאנאטען שפעטער צעהן מיידלעך גלייכצייטיג זיי[illegible] פערלארען...
דער פריהלינג האט קענסי[illegible] שארט...
און גרונט איז אויסער זיך[illegible] גרונט אבער האט געזאגט [illegible] האסט ניט וואס צו זארגען. ד[illegible] אז אלע זיינען קראנק, מסתמא נאר אן איבערגאנג. אינפלוענ[illegible] נישקשה, עס וועט איבערגעהן...

די הארעם־סקויר[illegible]
א דירעקטאָר פון א פ[illegible]
טהעאטער האָט פערבאָטע[illegible]
צו בעזוכען דעם טהעאטער
רעם־סקוירט, און ער האָט
נען פאָלגענדען פלאַקאַט :
„די האָכגעשעצטע פ[illegible]
העפליכסט געבעטען, אייד[illegible]
אריין אין סטיידזש־רום, ז[illegible]
לאָזען אין דרעסינג־רום".

מר. וועלער : יעס, ד[illegible]
היינטיגע צייטען א ביזנע[illegible]
קלארא : וויפיעל דא[illegible]
וועסטען צו ווערען א פאר[illegible]

אינשורט אייער מאָגען (אָהן אַ פּענע) ביי קלעפּאַק, אין וועגעטאַריאַנער רעסטאָראַנט, 237 איסט בראָדוויי.

May 19, 1911



# וואו די „מוזען-קינדער" וואוינען...

## א פריהלינג־טראַגעדיע.

פון העל־פען.

פריהלינג, אין גאָרטען זיצט ראָזי אליין,
קאָפּ צו דער ערד אָנגעבויגען;
וימט פון איהר ליעבסטען, זי האָלט איהם אין טרוים
וקט איהם אריי׳ אין די אויגען.

קט איהם אריין אין די אויגען אזוי:
וואָלט זי ביי איהם עפּעס פרעגען...
הט איהם צו זיך און זי שטרעקט איהם אין טרוים,
זינגע ליפּלאַך אנטקעגען.

שט איהם. זי פלאַפּעלט און שמייכעלט אין טרוים
לוסטיג דאס הארץ... אזוי פרעהלאך...
הארץ ווערט פערמאַטערט פון גליקען אין טרוים
וימט און זי דרימעלט פּאַמעלאַך.

ימעלט און טרוימט פון א חתונה־נאַכט —
ערט ניט דעם זשומענדען נגון...
פליהענדיג דרעהען זיך שנעל ארום איהר
שעהנע, צוויי גאָלדענע פליגען.

יא פליהענדיג דרעהען זיך שנעל ארום איהר
צוויי פליגען — א יונג און א פריילין;
דאָס פריילין פאָראויס, און פון הינטען דער יונג
אזוי ווי צוויי בליץ־שנעלע פיילען...

דאָס פליגעלע־פריילין, עס שרעקט זיך און זוכט —
עס וויל פאר דעם יונג זיך בעהאלטען;
דערזעהט עס די בלוזקע פון ראָזע׳ן און פליהט
אריין דורך די אָפענע פאַלדען.

עס פליהט דאָרט אריין און בעהאלט זיך ביים הארץ
אָט וויל עס שוין דאנקען דעם בורא;
דער יונג אָבער האָט — ווי עס פּאסט פאר א יונג —
בעוויעזען די אייגענע תורה —

אריין, און געשווינד אויף דער פריילין, ארויף —
זשום־זשום און זשום־זשום און זשום־זשומע...
עס קיצעלט... דאָס קושט דער געליעבטער דאָס הארץ
אזוי טרוימט איצט „ראָזי" מסתמא...

דאָס קושט דער געליעבטער דאָס הארץ... זי ערוואַכט...
זי האָט מיט איין קלאפּ א געאיבטען
צוויי פליגען־פערליבטע געטויט... און מיט זיי
דעם טרוים פון איהר איינציג־געליעבטען...

## מיידל

זי איז אזוי פרום און בעשי
זי איז אזא הייליגער שאץ
צה, נאָט, נעהם זי צו אין
ווייל ד א איז פאר איהר ני

.2

צו די אויגען מיטף און בלו
צו די בעקלעך ראָזען צוויי
צו די ליפּען רויטער ווייז
און די לאַקען לאַנג און שו
וואָלסטו האָבען נאָך א האר
אָך, ווי ליעב וואָלסטו דאן

.4

א פּנים — צו שטארבען,
מיט פריטשטשעס און קארבע
און אַלט — נים צו לייגען
נאָר שעהנער צום שווייגען
סוומן — קיין גראשען, —
און זוכט נאָך א חתן!...

.5

אַלט — דרייסיג צוויי,
מיאוס, אַי וועה!...
שווארץ ווי די ערד,
קלוג ווי א פערד...
שלאָגט זיך און שעלט,
האָט אָבער געלד!...

ו

און דיעזע „אַסטבע"
איז אַלט ווי מיין באָבע...
און שעהן — מיינע שונאים
נאָר ווינש איך, איהר פּנים
צוקראַכען און וויער.
און ווארט — אויף „א לויע

# אין נעקסטען נומער קיבעצער קומט דאָס בילד
# פון דעם בעריהמטען אידישען דראַמאַטורג
# יעקב גאָרדין

קומט און נעהמ
פּרעמיו

## דער רב מיט׳ן אַפּיקורס

(באלאדע).

ראס גאנצע שטעטיל
שוועדער חורבן;
אנ פונקט צו אבענדס
ער רב געשטארבען.

רב צוזאמען
אכט די אויגען —
און אפּיקורס
יך אויסגעצויגען...

ן צוויי נשמות
ם הימעל׳ס טירען:
—לוסטיג, מונטער...
—שטום, פערלוירען...

ן צוויי נשמות
איז דא צו ריידען;
פליהט צום גיהנם...
צום גן ערן...

עם רב׳ס נשמה

הויבט זיך אן צו איילען,
ווייל זי ווייסט: פאר שבת
טאָר מען זיך נים ווייל ען...

קים עס ווערט א שטערען
זונער ווערט בענריסען —
וועלען זיך אין הימעל
אלע טויערן שליסען...

ס׳איז א טויר נאך אפען,
זעהט זי פון דער ווייטענס;
„נאט זיי דאנק, געקומען
־ין איך נאָך בייצייטענס..."

פלוצים אבער—זעה נאר,
וואס איז דאס פאר איינע?..
ביי דעם טויער פון הימעל
שטעהט א פלוי א קליינע.

יא, א פלוי, אה, כלעבען
און די פלוי זי כעס׳ט זיך

מיט די פיסלעך קלאפּט זי
און איהר קול עס רייסט זיך:

„שטעה, דו האלעררינגע!
ווארט, דו נאַט׳ס נשמה!
נעהמען וויל איך איצטער
פאר מיין טויט נקמה!...

וואס׳זשע גלאצטטו, זאג מיר,
האסט מיך נים פערשטאנען?..
זאל איך מיט א קאנטשעק
אפשר דיך דערמאנען?...

דו, ביים ספר כלומרשט
ווי פערטיעפט אין קלעהרען..
מיר, דריי פלוי־חברים,
זיצען אויף דיין שטערן

פלוצים שטרעקט דיין האנד זיך
זיינען צוויי אנטלאפען,
האבען דיינע פיננער
מיך אליין געטראפען.

גנאק! איך ליעג א טויטע
טוים אויף דיין מנבת;
זאג פארוואס דו מערדער!

זאג פארוואס רוצח!"

און די פלוי זי כעס׳ט זיך
באַפּט ארוים א שווערעל
און דעם רב׳ס נשמה
כאַפּט זי אן ביים בערדיל.

און—(לאזט אפּ דעם רב איצט
און דער פלוי׳ס נקמה)
קומט צום אפּיקורס
און צו זיין נשמה.

זיין נשמה געבאָרן,
יא, זי האט פערשטאנען:
אז צו דעם גן־עדן —
טאָר זי נאָר נים שפּאנען...

„ווי ביים לעבען האב איך
מיר א וועג געקליעבען;
יענער וועג צום גיהנום
איז פאר מיר פערבליעבען..."

פליהט זי שנעל. פאר שבת
וויל זיך איהר נאך קומען:
פלוצים האט א מורא
איהר ארום גענומען.

שמייכעלט די נשמה

שעהנע מיידעל־פיסלאך
זעהט זי זיך בעוועגען,
נעהנטער קומט דאס מיידעל
שטרעקט די הענד אנטקעגען.

„ווייסט איהר ליבסטער־מיינער
איך בין אייך וואס שולדיג...
איהר האט שוין פערגעסען
הערט׳זשע אויס געדולדיג

„זיץ איך אין א שיפעל,
אין א טרוים פערזונקען,
קעהרט זיך אום דאס שיפעל
בין איך שיעור דערטרונקען.

„אט איהר דאס דערזעהען
קומט איהר שנעל געשוואומען,
און פון טייכעל האט איהר
מיך ארויסגענומען...

יא מיין ליבסטער, זעהט איהר
כ׳האב דאס גוט אין זינען;
קומט מיט מיר אצינדער
קומט און לאזט אייך דיענען...

און זי לאזט
מיידעל און
ביידע נעהן

פאלט די זו
שבת ווערט
האט פערמאכ
אלע זיינע מ

בלייבען שטה
אפּיקורס... מ
וויינט ער—
און זי קושט

און ביים מ
ראַרטען... יא
ראנגעלט זיך
ביט דעם רב

פּאָהרן
קאָונטרי
מיט דעם

קיידלאך איז גוט, אבער וועגעטאריאנער קאָטלעטען איז נאך בעסער. אין קלעפּאַק׳ס רעסטאָראן, 237 א. בראָדוויי, בעקומט

June 2, 1911



# וואו די „מוזען-קינדער" וואוינען...

פען.

## אָקדמות.

מות... אקדמות...
קינדישעס הארץ פלעגט זיך וויעגען און וויעגען.
איך האָב געזונגען, גע'חזר'ט דעם נגון.
לאָקשען־ברעט בין איך געשטאַנען... געזונגען...
האָב מיט די אויגען דאָס טייגאכץ געשלונגען...
לונגען דעם צוקער, די קעז און די פוטער
ס'הארץ האָט געטאַנצט ווי א בייזער ניט־גוטער...
אמע מאַכט בלינטשעס. א בלינטשע, א צווייטע.
ליינע, א שמאָלע, א לאַנגע, א ברייטע.
חזר אקדמות און וואַרף מיט אנ'אויגעל
טיקעלע קעז ליעגט דאנעבען א טייגעל...
אפ און א שלונג! און דאַן ווייטער געזונגען:
־מות", „אקדמות". מיין קול האָט געקלונגען
ער דער שטוב אזוי לוסטיג און פרעהלאך
בועות. א צווייטער. אזוי איז פאַמעלאך
שבעות... מיין גליקליכער יוגענד פערשוואונדען...
ז איבערגעבליעבען א הארץ פול מיט וואונדען.
היינט עס איך בלינטשעס, כ'האָב יום־טוב טאַנטענליך
אלעס איז דאָ, אין אמעריקא, מעגליך)
עס אין א רעסט'ראַנט א שעהנעם, א ריינעם
אלע גרויסארטיגע פריצים אינ'איינעם
לינטשעס — מען קען זיך חלילה ניט סמ'ען —
פונקט ווי אמאָל אין דער היים ביי דער מאַמען.
עפּעס איז דארט נאָך פאַרהאַנען וואס בעסערם
וויקען דאָס הארץ פון די ארימע עסערם
האנען צוויי מיידלאך, צוויי יונגע, צוויי שעהנע...
כאָשע" א הויכע. א „רוואָשע" א קליינע...
די קליינע א שווארצע. א בלאָנדע די הויכע
געבענשט איז דער איד, וואס צו האָבען איז זוכה
אזעלכע צוויי טהייערע יונגע נשמות
יא, ווער איז מיר „בלינטשעס" און וואס מיר „אקדמות"
דעם גאנצען „אקדמות" — איך שווער ביי מיין לעבען —
פאר „סאשע'ן" אליין גאָר, וויל איך איהם אייך געבען...
די „בלינטשעס" — איך שענק זיי אייך אלע פון הארצען
פאר „רוואָשע'ן", דעם קליינינקען קעצעל, דעם שווארצען.
יא, קינדער — עס בייטען די צייטען דעם נגון
דאָס הארץ זוכט א יום־טוב מיט נייעם פערגניגען...

## מיין מיידעל.

פון פינטשע.

...און שעהן איז מיין מיידעל — אן עכטע בת־מלכה
ניטא גאָר, איך זאג אייך, קיין גלייכען צו איהר;
מיר דוכט איך וואלט קיינמאָל ניט מיעד ווערען קוקען
אויף איהר אהן אן אויפהער, אויף איהר אהן א שיעור.

און קלוג איז מיין מיידעל — א וואהרע חכמה,
און רעדט זי, וואס וויסט איהר, א פערל א ווארט;
מיר דוכט איך וואלט אימער געזעסען געהערט איהר,
געשמיערט, דוכט מיר, וואלט איך געוועזען צום ארט.

און גוט איז מיין מיידעל — א רעגעלער מלאך,
א סימבאל פון ליעבע, די גוטסקייט אליין;
מיר דוכט איך וואלט אימער לעם איהר זיך געפינען....
איהר גוטסקייט.... עס איז דאָך א חיות און שוין!

און..... וואס זאל איך זאגען, א, טאטעניו זיסער!
א וועזען א גוטעס, א קלוגעס, א שעהנס!
— נו, נו, גוטער ברידער — וואס נוקעט איהר פעטער,
דאס מיין איך דאָך טאקי, וואו נעהמט מען אזוינס....

מעפיסטאָ.

## אוי, מתן תור

„ויאמר אל העם
ושלשה ימים אל
אשה. יהי

און טראכט איך פון יום־טוב
דאן לענט זיך מיר שווער אוי
ווי קומט עס, א פאלק פון חנ
זאל זיין אזוי נאריש, זייט מ

איך מאָהל מיר: דהיינו, למש
עס וואלט צו מיר קומען דער
די קעשענעס פול מיט פאפיע
זיין נייע, זיין הייליגע תורה

און וואלט צו מיר זאגען געל
איך בין זיך אזוי אלץ משער
„הערט, איירער איהר נעהמט

געהט וואשט זיך און זייט זיך

און האט איהר א ווייב צו א
פערלאזט זיי און קומט צו

איך ווער מן הסתם א צוקאנ
און זאג איהם: מיין גאט,

פערלאזען מיין מיידעל—ווא

איהר זייט דאָך, מיר דוכט
ווי קענט אזעלכעס פערלאנ
פון מיר א בן אדם א בחור

און ער וואלט געזאגט מיט א
„3 טעג נור, פערשטעהסט,
און איך וואלט ארויס דאן כ
פערשטעהענדיג גוט זיין כו

—העי, פעטער, מען קען ש

מען ווייסט שוין די געטלי
„דריי טעג נור" און נאכהע
איך קען אייך שוין בורא'ס

און וואלט ער גענומען מין
„לויתן, גן ערן מיט בלומען
רבותי, עס וואלט ניט געה
איך וואלט ניט זיין תורה ג

---

גאר א וויכטיגע איבערא
אונזערע לעזער

דעם עפּילאָג פון אונזע
רייכען ראָמאן וועט שרייב
אנדערער ווי דער בעוואו
צעהלער ב. באָטווינִיק.
מאָאוד, איינער פון אונזע
טע סטעף־ארטיסטען מא
סטרא צייכנונג צום של
ראָמאָן.

---

## א שבועות מעשה'לע.

פון יוסף ראלניק.

און אסתרביידע קינדער
ן צו דעם טייך געלאָפען,
'ן וועג ביים ערשטען בריקעל,
זיך חנ'קע אנגעטראָפען.

ן מיר שוין אין קאמפּאניע:
און ביידע מיידלעך קליינע,
דער מאַנסביל געה אין מיטען,
ער זיים צו מיידלעך איינע.

גות איז'ס געווען נאָכמיטאָג
די קאווע מיט די זעמעל,
ר געהט אזוי מיט ליידיג,
ע טראגט א גאנצע קרעמעל.

איהר זומערדיגען מאנטעל'ס
געגנעהטע, ברייטע טאשען
גט זי: פירעזשקעס און מאנדלען,
און צוקערליך צום נאשען.

זי מיר א הייפעל ניסלעך,
א פּירוזשקע צו אסתר,
דען ביי אסתר'ן א מאכל
איז א פּירוזשקע דער בעסטער.

קנאַק איך איינס נאָך איינס די ניסלעך,
מיט געזונדע, יונגע צייהנער,
אלע יאָדעריגע ניסלעך,
און א ווארים—כאַטש־בי איינער!

נור א סיבה'לע א קליינע,
האט מיט אסתר'קען געטראָפען,
פון דער פּירעזשקע דער האניג
איז פערביי איהר מויל געלאָפען.

זיינען אויף די בלייכע בעקלעך,
אויסגעוואקסען רויטע ווענצלעך,
זיסע, ליעבע האניג ווענצלעך,
ווי ביי שלח־מנות מענשלעך.

לאכט זיך חנ'קע הויך פארנאנדער!—
נור אויף אסתר'ס לאנגע ברעמען
הענגען טרעהרען ווי די פערל,
בלייכע אסתר טהוט זיך שעהמען.

אזוי געהענדיג געקומען
זיינען מיר צום קליינעם טייכעל,
נעהמט זיך אסתר'ל אבווישען,
איהר פערשמירטע באק און מיילכיל.

קוקען מיר אזוי אין וואסער,
איך און ביידע קליינע מיידלעך,
זעהען זיך דארט אינ'ם וואסער,
די צוויי מיידלעכ'ס ווייסע קליידלעך.

און מיר שטעהען דארט זיך אלע
מיט די קעפּ אראב צום אונטען,
און דער הימעל און די וואלקענס
שפּרייטען זיך ווי טיעפע גרונטען.

קוק איך ווייטער: שיכלעך, זעקלעך,
ברענען, פלאמען מיינע אויגען...
אך דו ליידאק!.... כאפּט זיך חנ'קע,
און מיר זיינען זיך צופלויגען.

---

(לעוונג פון דער רעטעניש).

June 21 1911



# די אַלטע וועלט

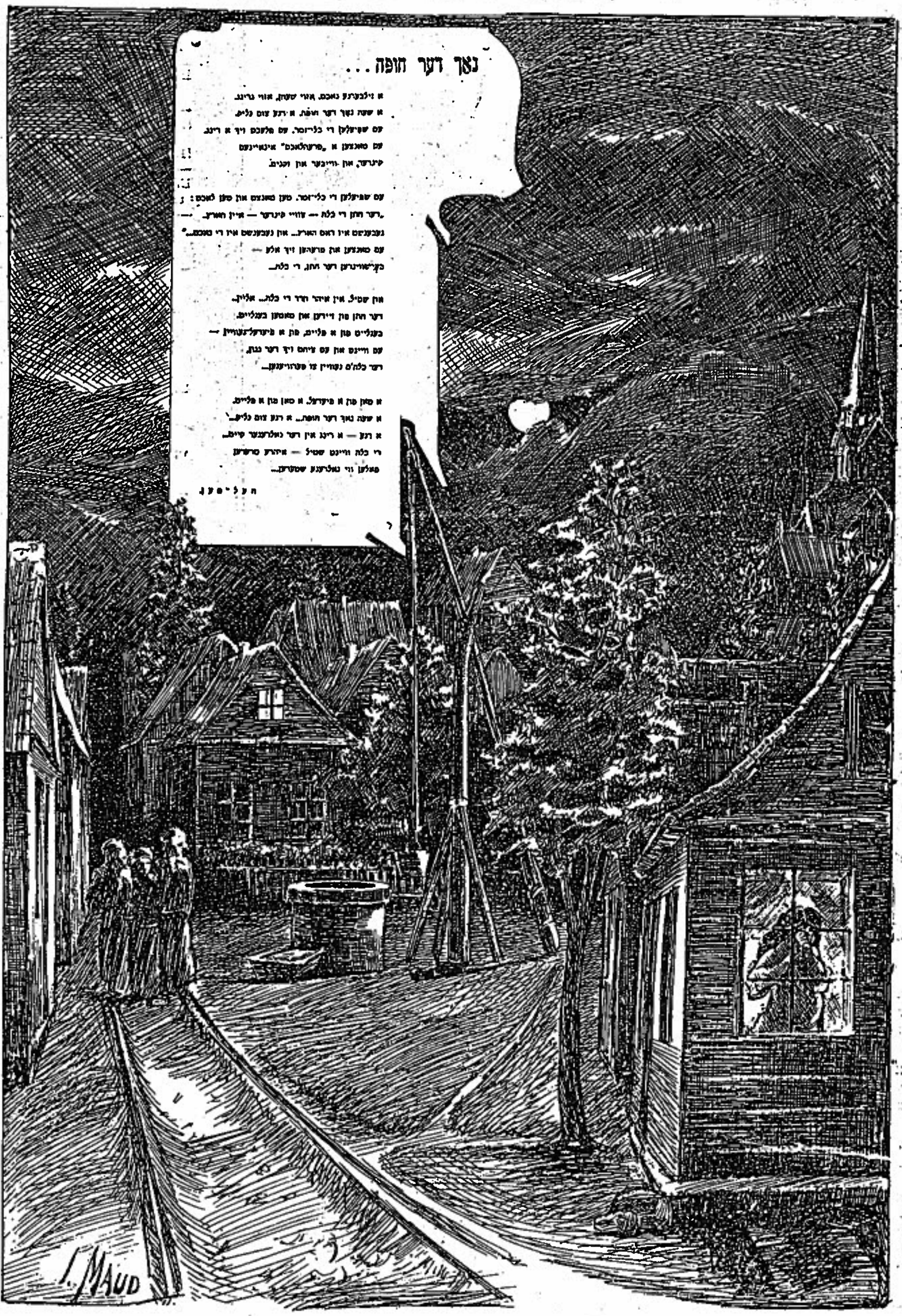

June 16, 1911



# וואו די „מוזען-קינדער" וואוינען...

## אַן אַלטע לעגענדע.

ער אין א זיידענער לאנגער קאפאטע
און זי אין א ציצענעם קליידעל;
זי'איז געווען אזוי בלאס, אזוי קרענקליך
און ער איז געווען אזוי איידעל.

צונויפקומען פלעגען זיך ביידע אין אבענד.
עס האט אבער לאנג ניט געדויערט;
ביי איהר איז דאס קליידעלע ענגליך געווארען...
און ער איז געווארען פערטרויערט...

געשפיעלט האבען ביידע אן'אמת'ע ליעבע
די שפיעל האט דער שטן פערדארבען...
זי האט זיך פון בושה דאס לעבען גענומען
און ער איז פון וועהטאג געשטארבען...

פון איהם איז געבליעבען די לאנגע קאפאטע,
פון איהר — א צעריסענעם קליידעל...
דאס קליידעל, מען האט עס פעררייכט און געשאנקען
אנ'אנדערער ארימער מיידעל.

א בחור'ל האט זיין קאפאטע בעקומען,
און איידער א יאהר איז אנטלאפען —
האט זיך מיט דעם בחור און מיידעלע נעבאך
די איינענע מעשה געטראפען...

העל־פען.

## צו אַ שפּיעלמאַן.

איך פערשטעה דיך, ליעבעס קינד,
כ'קען דיין שמייכעל,
דיר געפעהלט פון הערצער־שפיעל
בלויז דער שכל.

שענקסט דא יא, דא שענקסטו ניט
ס'בליק דיין ריינעם,
נאנגען האסטו אלערליי,
איך — נאר איינעם.

און אויף דעם פערשפיעל איך באלד,
כ'בלייב אין מיטען;
כ'זעה א צווייטען שפיעלען שוין,
כ'זעה א דריטען.

אלע הערצער אין דיין האנד,
אבגעוואונען...
זוכסטו צום שפיעלען נאך א הארץ
און געפונען...

דאס איז נאר דיין מיין, איך ווייס
דיינע ציעלען...
היט זיך דאך — דו וועסט אמאל
אויף פערשפיעלען!...

א. שפיעלמאן.

## זי לאַכט.

(אסתר'קען מיט הארצוועהטאג ג...
ווידמעט).
פון מאטווייקע.

א שפאס אהין, א שפאס אהער —
אין אמת'ען איז שרעקליך שווער
צו לעבען אויף דער וועלט:

שוין דאכט זיך גוט! — דו לאכסט...
מען לא...
פון דיינ'ס א שפאס און ניט געמא...
און דאך, — עס יאגט א קעלט!

אט שטעלט זיך פאר: איך ווידמ...
א...
א ליעדעל — שווארץ אויף ווייס...
פאפי...

נא, זעה מיין אמת הערץ!

איך ברענג עס איהר, זי לעזט עס ...
מיר דאכט — דאס אלץ, וואס א...
נעברוי...

נו, פראסט גערעדט: קאמעריץ!

אומזיסט, מיין פריינד, אומזיסט...
גענו...

אליין זיך האסטו אבגענארט:
זי לאכט: „איהר שטיפט, איה...
שפאסט...

איך שריי: א, קינד, ניט רייד א...
דו טהוסט מיר לייד, דו טהוסט מ...
וע...

ניט אימער לאכען פאסט!

איך רייד מיט הארץ, איך רייד מ...

איך פיהל מיר דרעהט דער קאפ...
איך ...

„נו, גלויב דאך, ליעבסטע, נא!...

און זי, — זי קייכט, זי זיצט קוים...
דעם קאפ פערטיעפט אין שויס א...
„איהר שפאסט!... כא, כא, כא,

# בריעף פון א פאַרמער

פון באנקיער־פאן־יאסעלדארף.

דעם צוועלפטען. ליעבער שלמה! כ'האב
דיין שעהנעם בריעף ערהאלטען.
מיך האט געפרעהט צו הערען פון
א גוטען פריינד אן אלטען.

דאס ערשטע קומע איך דיר צו
בענאכריכטען מיין שלמה
איך בין געזונד, נור קראנק איז יעצט
מיין ווייב און די בהמה.

יז, טרעכסטו מיר, פון וואס איז מיר
מיין ווייב יעצט קראנק געווארען?
איז זאג איך דיר, מיין שלמה, אז
זי קרענקט מיר אלע יאהרען.

און מיט די קוה איז טרויעריג, —
זי ליידעט אויפ'ן אייטער,
איז דאס וואלט מיך ניט אארען, נור,
הער צו די מעשה ווייטער.

איך בין אוועק נאך כאצקעלטאז
א קראנקער, א פערצאגטער,
א דאקטאר ברענגען פאר מיין ווייב
און פאר מיין קוה א דאקטאר.

איין דאקטאר האט מיין ווייב בעטראכט,
איהר אויסגעהארכט דאס לעבען
און דאן פאר איהר א צעטעלע
פאר מעדיצין געגעבען.

דער צווייטער האט מיין קוה בעטראכט
און מיר געזאגט: „מיין ליעבער,
די קוה איז יעצט געפעהרליך. נעהם
אין שטערטיל שוין אריבער

און ברענגט אט דיעזען מעדיצין
און גיט'ס צו די בהמה
א קווארט פון דעם. נור מאכט' עס שנעל!" —
וואס פרעגסטו מיר וואס שלמה!?

איך האב געבראכט, נור ס'איז דער קאפ
צומומעלט מיר געוועזען
און ס'אנגעשריבענע קען איך
צום אונגליק נאך ניט לעזען...

נו, האב איך די רעצעפטען צוויי
אין גאנצען נאר פערביטען...
אוי נאט זאל מיר און דיר פון דעם
בעוואהרען און בעהיטען.

איך האב מיין ווייב פון „קוה־רעצעפט"
א קווארט אריינגעגאסען
אין האלז. און זי האט גלייך נאך דעם
בעקומען קיהיש לשון...

ז'האט „מות" גענומען שרייען און
פון כעס ארויסגעקראכען
אויף אלע פיער, און מיט די רעסט
און העט־פינס מיר געשטאכען...

און מיט די פראנט־פוס האט זי מיר
גלייך אין די צייהן געגעבען,
אז כ'האב פערזאגט ניט האבען מעהר
צו טהאן מיט קיה אין לעבען.

דאס שטיקעל גליק איז וואס זי קען
דאס מענשליך שפראך ניט רעדען
און צוליעב דעם איז אין מיין הויז
אז אמת'ער גן־עדן...

הער ווייטער איצט. די קוה האב איך
די פיללען איינגעגעבען,
(וואס האט געזאלט זיין פאר מיין ווי...
און ז'האט בעקומען לעבען.

ז'איז גלייך קאקעטיש פונ'ם שטאהל
מיט כעס ארויסגעשפרונגען
בלויז אויף די פיס די הינטערסטע,
און האט זיך דאן צוזונגען:

„די וועלט איז שלעכט און אונגערעכ...
„די מענער זיינען שלעכטע.
„מיר, סאפרעזשעטען פאדערן
„גערעכטע פרויען־רעכטע!"

דאן האט זי, ווי אמאל מיין ווייב,
מיך אזוי שטארק צושלאגען,
אז כ'האב פאר פרויען די מינוט
נאר גרויס רעספעקט געקראגע...

נו, זיי געזונד. ס'איז זעהר שלעכט
מיין ליעבער חבר שלמה, —
יעצט האב איך ניט קיין ווייב און ...
קיין נוץ פון די בהמה.

ווילט איהר זיין א מאדערנער מענש, געהט קויפען אלע אייערע דזשענטס פארנישינג אין ' שאפירא בראס. סטאר, 137 קלינטאן סטריט.

june 30, 1911

העל־פען.

## „נייע פייגעל—נייע ליעדער.

דער איינער מיט אויגען ווי זון־שיין אין פריהלינג,
מיט שוועבענדע טאנצענדע טריט ווי „א ווינד.
דער צווייטער, אזוי ווי א ווינטער־טאָג בלאס
דער נאַקען געבויגען, די אויגען האלב־בלינד.
מיר האָבען זיך ביידע בעגעגענט אין גאס
דער אייבינקייטס אייביגער צווילינג.

און לייכט מיט א רוהיגען שמייכעל א שטילען
דערלאנגט מיר דער זקן זיין ציטריגע האנד
און ציטערדיג פרעגט זיך דער זקן ביי מיר —
ער פרעגט און ער ציטערט און פרעגט נאָכאנאנד:
„וואס מאַכסטו מיין זוהן? און וואס הערט זיך ביי דיר?
און אידישקייט? ציצית און תפלין?"

יא תפלין?... עס בייטען די צייטען דעם נגון...
עס וואקסט אויף דעם אָרט פון די תפלין קיין גראָז.
מיין ליעבסטע קומט טעגליך צו מיר אין דער פריה
און פונקט ביים של־יד קומט זי אָן צום פערדראָס
זי קושט מיר מיין שטערען און שפּאָרט מיר די מיה...
של־ראש בלייבט אין זעקעלע ליעגען.

מעפיסטאָ.

## ראמאַנסען.

.1

אז דו ביזט פערליעבט אין מיר,
דיינע אויגען זאגען,
מורמלען דיינע ליפּען „ניין",
ווער איך שוין צוטראָגען.

זיץ איך תמיד און איך איך טראַכט, —
א רעטעניש א שווערער!
אָבער, קינד, איך בלייב ביי מיינס:
אויגען ווייסען מעהרער...

.2

דאָס מעשה'לע האָט מיר מיין באָבע דערצעהלט:
„א מאָהל איז א מלך געווען,
געהאַט האָט ער אוצרות פון זילבער און גאָלד" —
זי האָט'ס אין א ספר געלעזען.

דאָס מעשה'לע איז אזוי שעהן, אזוי שעהן,
ניט ווילענדיג וויינט מען מיט טרעהרען!
איך וועל דיר דערצעהלען, נור גיעב מיר א קוש,
איך זאָג דיר, ס'איז וואונדער צו הערען.

אזוי... אָ... דו ביזט אזא גוטע, מיין קינד,
כ'וועל אייביג דיר מעשה'לעך שענקען,
נור איצטער... פערגעסען... א שאַד... אזוי שעהן...
דיין קוש אָבער וועל איך גערענקען.

.3

כ'בין א שאָטען פון א מענשען
וואס האט ווען אמאָל געלעבט;
ברייטע פלינעל האט געהאט ער
און אין הימלען נור געשוועבט.

זיין נשמה רוהט שוין ערגיץ
אין א וויסטען מדבר טהאל
און איך בין בלויז נור א צייכען
אז ער האט געלעבט אמאָל.

קומט ווען איצט צו מיר זיין ליעבסטע
לינדערען זיין טיעפען שמארץ,
צו זי שיסט מיט ליעבעס־פיילען
אין מיין טויטען שאטען הארץ, —

בלאין איך דעמאלט פון געלעכטער
גלייך ווי ס'וואלט מיך קיצלען ווער.
ער איז לאנג, שוין לאנג געשטארבען
און זי מיינט אז איך בין ע ר...

## איך ליעב דיך ..

(געווידמעט מיין בעסטען פריינד —
זיך אליין).

.1

איך ליעב דיך ווי עס ליעבט דיר קיינער
איך ליעב דיך טריי ביז נאר...
איך ליעב דיך ליעבער, שעהנער מלאך,
שוין איין און צוואַנציג יאָהר...

איך האָב דערקוויקט דיך מיט מיין
ליעבע, —
געהאָלפען דיר מיט געלד
איך האָב געמאכט אז א גן־עדן,
זאָל זיין פאר דיר די וועלט...

און אייביג, אייביג, וועל איך ליעבען
דיך אזוי הייס און שעהן; —
איך ליעב דיך ווי עס ליעבט דיך קיינער
מיין פריינד — מיך זעלבסט אליין...

.2

איך ליעב דיך ווייל ס'שמעקט פון דיר
א פעטער, זיסער ריח...
איך ליעב דיך ווייל ס'קומט מיר צו
פון דיר אי בלוט אי כח...

איך ליעב דיך, ווייל ביסט גוט
און שטיל
ווייל גיסט זיך שטום מיר איבער...
און שטענדיג וועל איך ליעבען דיך —
דו שבת־קוגעל ליעבער...

ס. מאַכלין.

מ. וויימאַן.

## פון דער ווייבערשער שו

(אידעאלען)

יענקי דודל אידעאל.

זיין מוז ער פון לעצטען פעשאָן
זאגסט בין איך צו הויז ניטא.
ער דארף קענען פלווירטען ,מע
ער מוז זיין א ספּארט, יו נאו.

ער דארף זינגען „יענקי דודל"
געבען קאמפּלימענטען מיר;
שפּרינגען, טאַנצען, ווי א פּודע
קושען לאַסטשען אהן א שיעור

ברייננען דארף מיר דיזער דע
גאנצע באקסעס מיט פּערפיום,
גרויסע בעקסעס פול מיט קענ
הלאָווערס כאטש א פולע רום.

זיין דארף ער א פיעל געניטער
אין דער גרויסער ספּארטינג־וו
און אויף בעלער אין טעאטער
מוז ער ספּענדען גאר זיין געל

שה'ען דארף זיין גרויסער נא
פול מיט עהרע איבעראל,
צו אזוינעם שטרעבט מיין זע
אָ, דאס איז מיין אידעאל!

— — — — — — —

דאך בין איך קיין איינגעשפּאר
כ'זאג עס אייך נאר אין דער
קוים נאר האט ער די ממתקינ
מעג ער זיין זיך ווער ער וויל

ביזנעס אידעאל.

זיין מוז ער א רייכער מאן,
רייכער נאך פון ראקפעלער;
דען איך האב א גרויסען וועלע
צו אלצדינג וואס איז פאראן.
איך מוז וואהנען אין פּאלאצען
עסען נאר פון גאלדענע טאצען
איך מוז פאָהרען אין קארעטען
מיט באדינער און שטאפּעטען.
מען מוז קלינגען אין די גלאקע
וואו איך בין מיט חן מיט זא
איך בין שעהנער דאך פון קי
און מיין ניים, יו נאו, איז סי
און איך בין א ביזנעס ליידי
איך פערקויף דאך רויטע זאקע
און דערפאר קומט מיר דאס א

ווילט איהר זיין אַ מאָדערנער מענש. געהט קויפען אלע אייערע דזשענטס פאָרנישינג אין׳ שאפּירא בראָס. סטאָר, 137 קלינטאָן סטריט

June 30, 1911



# ליעבע פאוויליאן

## א בריעף צו א פריינד.

פון העלי־פען.

ליעבער פריינד!

אין אונזער דיסקוסיע איבער נאציאנאליזם און אסימילאציאן האסטו מיך געבעטען איך זאל דיר איבערגעבען ווי אזוי איך בין געווארען א נאציאנאלער איד. אויס'ן ארט האב איך זיך, אויף גאר נישט געקאנט דערמאנען. היינט אבער דו ביסט אוועק האב איך געהאט א גאנצע רייהע פאקטען פון מיין אייגענעם לעבען, וועלכע האבען מיך, ניט נאר איבערצייגט אז איך בין — נאר זיי האבען מיך געצוואונגען צו זיין דאס, וואס איך האב אפשר איינמאל נים געוואלט זיין...

איין פאקט — אויב איך האב קיין מעות ניט — איז עס דער ערשטער און דערפאר [...]טקע רענק איך אז עס איז נויטיג איך זאל איהם דיר איבערגעבען.

מיט דריי יאהר צוריק איז עס געווען אין [...]ויען. דעם וועהטאג פון א אידען האב איך [...] דאמאלס נים געפיהלט, דערפאר אבער האט מיך מיין געזונדעם בלוט געמאטערט [...]ויפן גרויזאמסטען אופן... איין־און־צוואנציג יאהר בין איך אלט געווען. און געוואהנט האב איך צווישען גוים. מיינע פריינד זיינען געווען צוויי געזונטע נוי־אישע בחורים, איינער „שט[...]י", דער צווייטער „פראנצעל" און אט דער „פראנצעל" טאקי איז עס, וואס האט מיך [...]ער ערשטער צו וויסען געטהאן ווער און וואס איך בין... און געשעהן איז עס צוליעב א „קראנע" וואס איך האב ביי איהם צוגענומען.

געטראפען האט זיך עס אין א שעהנעם [...]אר־נאכט. אין אנהויב פריהלינג. איך בין [...]עזעסען אליין אין מיין צימער זיפצענדיג, איבער א שווערער מאטעמאטישער אויפגאבע (איך בין דאמאלס שוין געווען אויף דעם [...]ערטען יאהר אין א וויענער לעהרער סעמי[...]אר) „זיפצענדיג" זאג איך: ווייל עס האט [...]יר באמת אין דעם אויגענבליק דאס גאנצע לעבען פערדראסען. איך בין צוגעגאנגען צום [...]ענסטער, יונגע מיידלעך מיט בחורים אין [...]שלאסענע ארעמס לויפען פארביי און פרע[...]ען זיך מיט'ן פריהלינג... אט וועט ארא[...]ומען די נאכט. א סך פון זיי וועלען זיך [...]ין פראטער אויף די הילצערנע פערדלעך, [...]ויף די שיפלעך און אין די קאפע־הייזער [...]יי דעם מוזיק אונטערהאלטען... איינצעלנע [...]ארלעך וועלען אוועקגעהן וויים וויים אין [...]י פינסטערע אלעען און דארטען — פער[...]יכורט פון דער פריהלינגס־נאכט וועט מען [...]יך ארייגפאלען אין די ארעמס... מען וועט [...]יך אוועקלעגען אין גראז און מיט פייכטע [...]ויגען און אנגעצונדענע הערצער וועט מען [...]יך אריינוואר[...] אין דעם ים פון דער ליע[...]... אך! ווי שעהן, ווי שעהן... האב איך [...]טילערהיים געטראכט: דו האסט א מיידע[...]ע.... נעהמסט זי אן ביי דער האנד... בעגע[...]ען זיך דיינע בליקען מיט איהרע — פער[...]עהמט זי זיך... לענט זי צו א פינגערל צום [...]ויל און לאזט אראפ דאס קעפעלע... נעהמ[...]סט זי ארום פיהלסטו א יונגער קערפער צי[...]טערט... ציטערט און בויגט זיך אין דיינע [...]רעמס... ווילסטו איהר א קוש טהון, בויגט זי [...]יהר קעפעלע אוועק פון דיר... ציהסטו זיך [...]ו איהר, ציהסט זיך... ציהסט זיך און אט — [...] קוש... און נאך א קוש... און מיט פערמאכטע אויגען ליגט זי אין דיינע ארעמס א פער־חלומ'טע, א מאכטלאזע... און דו — טרינק, טרינק דאס גליק פון פולען בעכער — — —

יא מיין פריינד, אזוי האב איך נים איינמאל אין מיין שוהל־צייט די מאטעמאטישע אויפגאבע געמאכט און בעזאנדערס דאמאלס אין יענעם אבענד — ווען מיין חבר „פראנצעל" איז אריינגעקומען צו מיר און האט מיר זיי לעצטע קראנע" אוועקגעגעבען איך זאל געהן ברענגען איינע פון יענע... — דו ווייסט שוין וואס... „פארוואס געהסטו אליין ניט? — האב איך זיך ביי איהם געפרעגט. האט ער מיר אנגעצייגט אויף זיין געשוואלענער באק און האט מיר צעוויסען געגעבען אז איך בין א אידיאט, וואס איך פרעג נאך. אין דער אמת'ען איז טאקי זיין באק געשוואלען געווען אזוי שטארק, אז איין אויג איז ביי איהם געווען אין גאנצען צוגעמאכט.

אונטען אין גאס האב איך בעגעגענט „שאני'ן", האב איך איהם מיטגענומען, נישט זאגענדיג איהם וואהין, און געהן האב איך בעדארפט ביז צום „קווי" פון דער דאנאו, דארטען וואו זיי געהען ארום... 15 מינוט וועג פון דער האהן־גאסע, וואו מיר דריי חברים האבען אלע צוזאמען געוואהנט אין איין הויז, אין נומער 12. דאס שרעקליכסטע אבער איז געווען וואס כ'האב געוואוסט אז אט וועל איך פארבייגעהן „קאפע־האפמייסטער" אונזער „שטאט־קאפעהויז"... און אפילו מען זאל מיר פערבינדען די אויגען וואלט איך אויך אהין אריינגעטראפען און בעזאנדערס דאמאלס אין יענעם אבענד, וואס איך בין געווען אזוי אונצופריעדען מיט מיר אליין און מיט דער גאנצער וועלט... יא עס מוז זיך א טרונק טהאן איין גלאז „טהעע מיט ראם" כאטש... און זי?... זי וועט נעהמען ווענינער מיט 10 גרייצער, עס וועט איהר דער רוח ניט כאפען — — —

און ווען דער קאפע־הויז־זייגער האט אויסגעשלאגען עלף, איז פראנצעלס קראנע געלעגען ביים קאפע־טיער האפמייסטער אין קעשענע און איך מיט שאני'ן האבען געהאלטען יעדער ביים ענדיגען זיין פינפטעס גלאז טהעע מיט ראם... פארזיכטיג האב איך איהם גענומען אויסזאגען פונסור צו וואס אייגענטליך די קראנע האט בעדארפט פערווענדעט ווערען און אז פראנצעל האט זי מיר געגעבען ־און אז ער ווארט איצט ביי מיר אין צימער... און איך האב פשוט מורא אהיים צו געהן... דערהערענדיג דאס, האט זיך שאני אזוי הויך צעלאכט, אז אלע מענשען אין קאפע־הויז האבען זיך אויסגעדרעהט מיט די פנים'ער צו אונז און איך האב זיך שטארק פערשעהמט, ווייל עס האט זיך מיר אויסגעדאכט אז אלע שאקלען מיט די קעפ און האבען רחמנות מיט אונז: איי, איי, נעבעך נאר יונגע בחורים נאך און שוין שכורים... און איבריגענס האט עס מיך טאקי אויף שאני'ן אליין פערדראסען. וואס לאכט ער? א קונץ צו לאכען? האט זיך אויסגעטרונקען זיינע 5 גלעזלעך טהעע מיט ראם און קען זיך איצט רוהיג אהיים געהן. אבער איך?!.... נאכאלמען אבער האב איך אליין אויך געמוזט לאכען. א קלייניגקייט, ס'זיצט א פראנצעל מיט א געשוואלענער באק... און ווארט אויף גליקען... פלוצים אבער שפרינגט שאני אויף, כאפט מיך אן ביים ארבעל „דו, א פיקסע אידעע. קום"...

ביי שאני'ן אין שטוב האבען שוין אלע געשלאפען.

### א גוטער תרוץ.

מוטער: — לייקען נים, טאכטער מיינע, איך האב דיך ווידער געזעהען מים דזשייק'ען אין אייז־קרים פארלאר... דו ביזט געזעסען און ער האט דיך אהן בושה ארומגענומען און דיך צוגעדריקט צו זיך.

טאכטער: — מאמעניו, ווען דו וואלסט וויסען וויפיעל אייז־קרים איך האב אויפגעגעסען, עס איז דאך מיר געווען אזוי קאלט, שרעקליך!...

---

### קורצזיכטיג און פארזיכטיג.

אלטע מויד (צו א יונגען מאן אין ברילען): איהר זייט וואהרשיינליך זעהר קורצזיכטיג, מיסטער רובאכע, שוין דריי מאהל ווי איהר האט מיך בעגעגענט אין סטרים, און קיין איין מאל מיך נים דערקענט.

יונגער מאן: — קורצזיכטיג דוקא ניט, אבער זעהר און זעהר פארזיכטיג.

---

און איצט שטעל דיר פאר א שאני: א הויכער, א דארער, מים א פאר לאנגע פיס און מים א לענגליכען פנים, נעהם אנגעטהון אין די קליידער פון א שוועסטער, וואס איז א קלייניטשקע, כמעט א קארליק... און אט דעם דאזיגען פארשוין פיהר איך אונטער'ן ארים די טרעפ ארויף צו מיין צימער, צו פראנצלען הייסט עס...

פראנצעל ווירער דערהערענדיג מען נעהם אויף די טרעפ האט ער געעפענט די טהיר, (ווער ווייסט געבאך שוין צום וויפיעלטען מאל) דערזעהענדיג מיך מיט דער דאמע האט ער שווער אפגעזיפצט און א שמייכעל געטהון מים דער באק, וועלכע איז נים געווען געשוואלען... אריינקומענדיג אין שטוב האט ער אהן לאנגע פאררעדעס די דאמע העפליכסט ערזוכט „זי מעג זיך אויסקליידען". די דאמע פון איהר זייט אבער, וועלכע איז געשטאנען מים אן אראבגעבויגענעם קאפ האט זיך געוואלט אויספיינען... האט זי אנגעצייגט מים א האנד אויפ'ן ברענענדיגען לאמפ און מים א קוויטשענדיגן קול האט זי געוואלט דערצעהלען אז זי שעהמט זיך.. אגוי בלייבט אבאר פארט אגוי — האט זיך די דאמע, שאני הייסט עס, אזוי גרוים ווי זי איז געווען א ווארף געטהון אויפ'ן בעט און צולאכט זיך מיט א הילכיגען געלעכטער... פראנצעל האט דערזעהן די גאנצע שפיעל... האט ער אונז א ווייל־ע שווייגענדיג אנגעקוקט, דאן האט ער דעם הוט אנגעטהון און איז ארוים. באלד אבער האט ער נאך אמאל די טהיר געעפענט און א געשריי געטהון:

„זא איזט עס ווען מאן מיט איינעם יודען האנדעלט".

דאמאלס ליעבער פריינד —

אין יענעם מאמענט האב איך צום ערשטען מאל דערפיהלט די גוי'אישע חוצפה... נים גענוג דו נערסט און ראטעוועסט איהם פון אזא שווערע עבירה, קומט ער און שרייט:

„זא איזט עס ווען מאן מיט איינעם יודען האנדעלט".

### אזוי זיך.

עס געהט ארום א קלאנג, א[...] רבונו של עולם האט אנגעקלאג[...] געגנבוים'ען פאר „לייבעל". פיי[...] ווארפט ארויף די שולד אויף[...] האנ'ען. פייגענבוים קלאגט, אז [...] קאהאן־האט איהם געגעבען א [...] ויל ער שוין א גאנצע האנד...

* * *

מיט דער ליעבע איז ווי מיט [...] האנ'ס „אידישקייט". עס פאנג[...] אן מיט קוצעניו מוצעניו און [...] דיגט זיך מיט „ווי בעגראבט [...] שוין!"...

* * *

וואס הייסט אידישקייט? [...] שווערע זאך, מיין ליעבע לע[...] אט למשל בין איך אנימעלט א[...] קומען אין א געזעלשאפט פון בלאנדע מיידלעך. באמת האב גלייך געוואלט ארויסגעהן, וואר[...] בין בטבע א איד און ליעב ד[...] נור די אידישע קאליער — בר[...] האב איך זיך אבער באלד דע[...] אן א גמרא אז עס איז א גרויסע יענעם מביש צו זיין, און איך אויסגעהאלטען דעם נסיון.

אט וואס עס הייסט אידישק[...]

* * *

גיב דער ליעבע א רגע, וויל האלבען מעת־לעת; גיב דער לי[...] האלבען מעת־לעת, פערשילט זי [...] ע־שטע רגע.

* * *

די ווייבליכע אפענהערציגקיי[...] קומט איהר העכסטען אויסדרוק רעקאלטע.

* * *

מאנכע מיידלעך מוזען נויט דורכגעהן דריי פעריאדען: 1. נ[...] זיין און נים ליעבען, 2. ליעבען [...] נעליעבט זיין און 3. קאצענ[...] דערפאר ווען איך הער ביי נ[...] געיאמער פון קעץ, פערשטעה: די מיידלעך, וועלכע שטעהען סטופ הינטער מיין פענסטער, [...] שוין ביי דער דריטער פעריאדע מעפי[...]

---

צוויי יונגע לייט האבען גע[...] לופט־רייס איבער א מיידעל מי[...] בעדינגונג, אז ווער עס וועט פליהען וועט קריגען די מיידעל כלה.

מיר דענקען זיכער אז נאך התונה וועט זי אפילו דעם זיעג[...] פערשניידען די פליגלען.

מיר ווילען אייך נים זאגען א וואו איהר מוזט אליין געפינען שאפירא בראס דזשענטס־פארנישינג סטאר, 187 קלינטאן סט.

July 14, 1911



# ליעבע פאוויליאן

די זון שטעהט אין מיטען פון הימעל.
אין בוים־שאטען, שטיל, זאלבערנאנד,
זיצט מיט א צווייטען מיין ליעבסטע
זי טרוימט... און ער קושט איהר די האנד.

זי טרוימט מיט פערשלאסענע אויגען...
עס מאלט זיך דער „ערשטער" איהר אויס...
דער „ערשטער" — יא, איך בין עס נעבאך.
זי טרוימט, אז איך האלט זי אין שויס,

און פלעכט ארום איהר מיינע ארעמס
און קושען — מיר קושען זיך ווילד...
דער צווייטער קושט נעבאך איהר הענטעל,
און זעהט ניט דאס גרויזאמע בילד...

דער ארימער צווייטער... מיין ליעבסטע...
זי טרוימט... און ער קושט... און מיר דאכט:
אז אונטער א בוים שטעהט דער שטן
און קוקט אויף זיי בײדע... און לאכט...

## אזוי זיך.

פון מעפיסטא.

מיין ליעבסטע געזעלשאפט — דאס בין איך.

• • •

א פרוי קען נעגליכען ווערען צו אן אפגעריבענע מטבע, — איהר קענט קיינמאל ניט וויסען, פון וועלכען יאהר דאס איז.

• • •

א פשוט'ע פראגע: קומט די היטץ פון די שרייבערצען, אדער — פער־קעהרט?

* * *

אך, ווי עס בריהט! האט זיך ד... היטץ גענומען איין האלבען מעת־לע... און די ליעבע — דעם צווייטען, און — פשוט אן אינקוויזיציע! וואס קוק... איהר מיך אן, וואס? באשר, די צוי... טונגען „בערמאהנען נור די קרבנו... פונים ערשטען און ניט פונ'ם לעצטע... א יא? איז ראשית זיינען די ליעב... קרבנות. שוין צופיעל שרעקליך, או... שנית — אט דאס שריי איך דאך טאק... — אמעריקא, ניט געדאכט זאל ע... ווערען, רבונו דעלמא כולא!

## היץ און קעלט.

פון העל־פען.

דריי שוועסטער קען איך. אלע דריי שוועסטער זיינען אנגענעהם און גאסט־פריינדליך. קום איך צו זיי, ריידען זיי וועגען ליעבע. אימער וועגען ליעבע. אבער אהן פייער, אהן ליידענשאפט רעדט מען, פונקט ווי עס וואלט זיך געהאנדעלט אום א שיסעלע בארשט, א קנעפעל־ציהער, א בלויען קארסעט, אדער נאך אזעלכע זאכען, און דאס פערדריסט מיך טאקי.

אט מיט א פאר טעג צוריק אין די גרויסע היצען זיץ איך ביי זיי אין צימער, ריידען מיר, זאגען אלע דריי צוזאמען, אז ליעבען טאר מען נאר איינע.

יא.... נאר איינע... קלעהר איך, פאר אייך מיידלעך זיינט איהר געדעכט. איהר האט דאך נים נעגוג ליידענשאפט אפילו א האלבען צו ליעבען.... אבער איך?

מיין גאט! פופצעהן! דרייסיג! אך שעהנע מיידלעך ווי ליעב איך אייך! און פארוואס נים. צו וואס האט אייך דען גאט בעשאפען?

נאר איינע — זאגען אלע דריי צוזאמען — נאר איינע מעג מען ליעבען און אין דער אמת'ן וואלט מיך זייער זאגען גאר נים גע־ארט, זיי זאלען כאטש ארויסווייזען א פונק פון ליידענשאפט, אין זייער טאן אבער ליעגט אזא רוהיגקייט, אזא געמיטליכקייט ווי אין רעם מאגען פון א רייכען. די זעטינקייט ווען ער האט זיך גוט אנגעפרעסען און ער הייסט זיך דערלאנגען דעם ציטעס. ווי איך ווייס אבער — זיינען אלע דריי נאך אין גאנצען אונשולדיג. אוואו־זשע ליגט פארט די שולד פון זייער קאלטקייט?...

איך טראכט און איך פיהל, אז עס הויבט מיך אן צו פערדריסען.

נאך אלעמען, איך, א בחור, מיט געזונרע פלייצעס, זיץ ביי זיי, שטונדען לאנג און זיי — אזוי ווי שטיינער! אפשר מאכען זיי דאס נאר אזוי? ווי אזוי געפינט מען דאס אויס?...

ווארט! איך האב עס! א שעהנע אירעע:

„מיינע דאמען — זאג איך — די היטץ איז געפעהרליך, איהר וועט ערלויבען איך זאל מיין ראק אויסטהאן".

„געוויס" ענטפערען אלע דריי צוזאמען זעהר פריינדליך.

איך קאשער ארויף איין ארבעל פון העמר, רעם צווייטען, איך בעווייז מיינע מוסקולען.

„איהר זעהט — זאג איך — מוסקול, עטוהל... גראניט!

„טאקע, טאקע" — זאגען אלע דריי צוזא... מען און דוקא מיט א שמייכעלע, אבער איי... כאטש זאל עס זיך וועלען צוריהרען מיט א... פינגער. ניין....

איך פיהל אז איך ווער שוין בייז... אבע... איך ציינ נים ארוים.

„מיינע דאמען, די היץ איז געפעהרליך... איהר וועט ערלויבען איך זאל מיר אויסטהא... מיין אויבערהעמד!

„געוויס" ענטפערען אלע דריי צוזאמען א... פונקט מיט די זעלבע פריינדליכקייט ס... פריהער....

איך פאטש מיט ביידע הענר אויף מיי... האלב־נאקעטער ברוסט זיי קוקען זיך ני... אום:

„מיינע דאמען! — זאג איך — איהר זעה... א ברוסטעלע נגב! שוין איינמאל א ברוסט... הא?

אלע דריי הויבען אויף די קעפ. קוקען זי... איין און פונקט מיט דעם זעלבען שמייכעל... פון פריהער זאגען אלע דריי צוואמען „טאקע, טאקע".

מיר אבער דאכט זיך, אז אט פלאצט איז... געפעהרליך בייז בין איך. איך קריץ מיט די... ציינער. מיידלעך — קאלט ווי אייז, ווי מצבה... שטיינער! צום נאר מאכען זיי מיך! צו... נאר... נאר דאס זאל אייך נים געראט... מיידלעך. ניין, מיך צום נאר מאכט מען נים.

„מיינע דאמען — טהו איך א געשריי — די היץ איז געפעהרליך!"

איך טהו א קוק אויף זיי — נאר ניכט... רוהיג ווי מתים זיצען זיי! געט־פע... ראמט! איך פיהל ווי עפיס אזוי ווי א בלי... טהוט זיך א ריס ביי מיר אין מח! א פלאם... ווי א בלוט־כוואליע טהוט א בליאסק פאר די... אויגען און איינער, ראכט זיך, שטעהט נעבען מיר און שרייט:

אידיאט! רייס אראפ די הויזען, די הונט... וועש פון לייב. זיץ נים ווי א גולם. רייס אראפ און שפרינג אריין אין מיט ציכער. נאקעט! ... פון איין מלוי געביסען וועלען זיי אלע דריי אויפשפרינגען, ווי פון איין מלוי געביסען! וועסט זעהן! און א קוויטש וועלען זיי ראס... טהון! אהן! א קוויטש! די לויפט וועט ע... דורכלעכערען!

און וואס ווייטער געדענק איך נים מעה... אזוי ווי דורך א חלום זעה איך דריי מיידל... שטעהען ארום מיר, איך טאנץ און זיי — —

„חי־חי־חי! נאקעט! זעה נאר נאקעט. ח... חי־חי" — — — — — — —

## צו די אבאנענטען פון „קיבעצער".

דער נעקסטער נומער „קיבעצער" וואס וועט ערשיינען אין צוויי וואכען ארום, דעם 28טען דזשולאי, וועט זיין דער ערשטער נומער פון אונזער ווע־כענטליכע אויסגאבע. נעהמט דאס אין אכט און סעטעלט אייערע בילס און שיקט צו בעשטימטע ארדערס פאר נעקסטען נומער „קיבעצער".

צוליעב א געוויסער סבה איז ביאליק'ס בילד ניט גוט ארויסגעקומען זון דארום גיבען מיר אויף זיין ארט דאס בילד פון דעם בעריהמטען רוסי־שען שריפשטעלער לעאניד אנדרעיעוו. ביאליק'ס בילד וועלען מיר געבען אן אנדער מאהל.

מיר ווילען אייך נים זאגען א וואו איהר מוזט אליין געפינען שאפירא בראס. דזשענטס־פארנישינג סטאר, 187 קלינטאן סט.

July 28, 1911

## א באָרדער מאַרש.

(נאָך ראָזענפעלד'ס „גלות־מאַרש.)

יט דעם „קאַלער־מאַי" אין האַנד,
זיט ערפּאַהרונג, גער אין לאַנד,
זיט אַ „העט" וואָס האָט אַ לאָך
זוף זיך יעדע נייע וואָך
והן אַ „פּושקאַרט" נאָר צר־פּוס
עדיג זיין איז — אַ גענום!
זימער — ניי, ניי, ניי,
זימער — פּריי, פּריי, פּריי,
זימער מוף, מוף, מוף,
יי דער סטופּ און ניי דער רוף.

אונזער גבורה — ליעגט אין שוך
אונזער חכמה איז אין — זוך.
אונזער וואָפען — גלאַטער צונג,
אונזער שטרעבען — מיסים יונג.
ליעב איז נאָר א נייע בעט
יער עס מופּט נים האָט א חטא
אימער בלאָף, בלאָף, בלאָף,
אימער האָף, האָף, האָף.
אימער רענט ,רענט, רענט,
האָב נור לוסט צו נייע ווענד.

און אזוי א יאָהר נאָך יאָהר,
פאַלען מענען דיר די האָר,
נים פערבינד זיך מיט קיין ווייב,
נעהם קיין צרה אויף דיין לייב,
קנעפּלאָך נעה אַליין אין העמד
בלייב א באָרדער אין דער פרעמד.
אימער בענק, בענק, בענק,
אימער קרענק, קרענק, סרענק,
אימער גרייט, גרייט, גרייט,
און אַ באָרדער ביז'ן טויט.

דער לעבעדיגער.

## 18

(עפּיגראַם).

זי בעלאַנגט צו יינגע סעט:
וועלכע ליעבען האַלטען ווארט.
כ'האָב א מאָל געפרעגט ביי איהר:
וויפיעל איז זי דאָס שוין אַלט?
„איך דאַרף ווערען אכצעהן באַלד".
האָט זי דאַן געענטפערט מיר.
ס'איז אוועק פון דאַמאָלסט אָן
פון צעהן יאָהר א קימאַ־לן,
דאָך נאָך פעסט איהר ווארט זי האלט:
„איך דאַרף ווערען אכצעהן באַלד".

ס. מאָכלין.

## געדאַנקען שפּליטער.

פון א. ל. וואָלפסאָן.
(א פאָטאָגראַף.)

### גענום און לעבען.

ווילסטו לעבען ווי א מענש?
געניסען פון דער סעודה?
דאַן פערגעס דיין אייגען איך
און טאַנץ נאָך יענעמס דודע.

און הערסטו ווען א פאַלשען מאָן
ס'גרילצען דיר די טענער;
מאָ ווער א פּראָסטער האָן און קרעה
ווי אַלע פּראָסטע העגער.

### אונשטערבליכקייט.

מחשבות פון אונשטערבליכקייט
האָט מיין געדאַנק געוועבט,
נים שטאַרבען, זאגט די לאָגיק, קען
א מענש, וואָס טינים געלעבט.

איך טרויסט מיר מיט די לאָגיקע
וואָס די רעיונות וועבען;
מישטיינס געזאגט א מוזען־קינד
וואָס וויים איך פון א לעבען?

די פּרעסע איז צו ארעם נאָך,
זי קען נאָך ווניג געבען
„איין דאָלאַר" צאָהלט זי פאַר א ווארט
היינט נעה און מאַך א לעבען?

### פערד און מתן תורה.

„וישק את הגמלים" לערנט א אינגעל
און בויגט שטיל זיין קעפּעל צו ד'ערד
רעבינקע, פרעגט ער שטיל און בעשיידען
גמלים איז נים דער טייטש — פערד?

ניין, ענטפערט דער רבי, ניט פערד זיינען גמלים,
געפעהלט האָט פארצייטען די סחורה;
עס האָבען גענומען זיך יאָוועגען פערד ערשט
העט שפּעטער ערשט נאָך מתן תורה.

### נאָז פילאָזאָפיע.

א מענש וואָס האָט א לאַנגען נאָז
קען מיט רעכט דערמיט שטאָלצירען:
דען מען דאַרף אזא מין נפש
קיינמאָל ביי דער האַנד נים פיהרען.

### איך און ער.

דער גוי מאַרק טווין אזוי ווי איך
פלעגט שרייבען שאַרף און „פאַני"
און האָט געלעבט זיך לאַכענדיג
און מאַכענדיג די „מאָני".

און איך מיין שטערען קנייטש און שרייב,
און שאַף א וויטץ פאַר אידען,
און ניט איך לעב און ניט איך לאַך
איך האָב בלויז — „הומאָר אידען".

()::::()

## דיינע פּיסלאָך.

פון העל־פען.

מיין געליעבטע איז געגליכען
צו א טענצערקע א שעהנער,
איהרע פּיסעלאַך דערצעהלען,
מעשה'לאַך פון גליק און ליעבע.

טראַכט איך פון מיין ליבסטער'ס פּיסלאַך,
טהוט מיין הארץ א הייסען ציטער.
געהט דער ציטער דורך מיין קערפּער
ביז צום אונטערלייב אַרונטער.

געהט דער ציטער דורך מיין קערפּער—
און ער הויבט זיך אויף צום מח
צו דעם שלאַכטפעלד, וואו געדאַנקען
ראַנגלען זיך מיט נאַרישקייטען.

נאַריש זיינען דיינע פּיסלאַך,
מיין געליעבטע. האַרציג־נאַריש,
ווי מיין אייגען האַרץ, וואָס אימער
טראַכט עס נאָר פון דיינע פּיסלאַך....

()::::()

### „פאָלקסטהימליך".

(פון אונזער מוזעאום).

צפּורה'לע, ווייסטו, אַז איך האָב דיך ליעב, —
דו ביזט דאָך א מויד ווי א צימעס;
צו קושען די באַקען, די בוראַקלעך צוויי
עס וואָלט מיר קיינמאָל נים זיין נמאס.

מיין קינד, ווי דו זעהסט, נעהט עס אַלץ ווי געשמירט,
נור קענסט מיך פערלאָזען, ס'איז מעגליך;
כ'האָב מורא, מיין קינד, ווייל דו וואשט נים דיין קאָפּ
און ביזט מיר שוין צופיעל בעוועגליך...

מעפּיסטאָ.

## א ניו יאָרקער זויער־ליעד.

פון באַנקקיער פאָן יאָסעלדאָרף.
(זינגט מיט'ן מאָטיוו: „אין אמעריקא איז דיין טאַטע).

די לבנה שווימט אין הימעל
טרוימעריש און פריי;
אָך, ווי ליכטיג איז דאָס נעכטעל,
איי, איי, איי, איי.
פערד אוי ליגען אויסגעצויגען
נעבען יעדער הויז,
אינגלאָך שטעהן ביי די פּגרים,
כאַפּען פליעגען אויס.
קעץ און הינטלאָך רייסען אום זיך
ביי א קופּע מיסט;
רעסטאָראַנען־ריחות פליהען,
און דער עולם ניסט.
אויף די סטופּלאָך רעדען פּאָרלאָך
מיט דער ליעבעס־שפּראַך,
קאַלטע עמער וואַסער שטראָמען
גלייך אויף זיי פון דאַך.
ווייבער לעגען אויס מאַטראַצען
אויפ'ן טראָטואַר;
ווען דער עולם ליעגט שוין אויס'עט
ווערט עס א געפאַהר:
געהט נאָר דורך אַט דיעזע געסלאָך
ווען א יונגער מאַן,
טראָגען איהם די בייזע וואַנצען
גלייך אוועק אַפּ־טאַון.
אויפ'ן פייער־עסקייפּ פערשלאָפען
אויף די בעטגעוואַנד
זיצסטו ליעבסטע אויסגעטהון און
גענעצט נאַכאַנאַנד.
דיינע גאָלד'נע לאָקען גליטשען
אין לבנה'ס שיין.
מאַך שוין צו די שעהנע אויגען,
שלאָף שוין, שלאָף שוין איין.
איצטער איז שוין צייט צו שלאָפען
שלאָף געזונדערהייט,
זעהסטו ווי ביים טהיר פון שענקעל
דער פּאָליסמאַן שטעהט.
און ער קעהרט אריין דריי גלעזלאָך
און בעקומט אויף רוה;
זעהסטו ווי די אויגען זיינע
מאַכען זיך שוין צו.
שלאָף מען נעהמט שוין צו די באַרט
דעק זיך איין ניט קאַרג,
דען פערשאָטען קענסטו ווערען
גלייך ווי מיסט א באַרג.
איי דער עלעווייטאָר לויפט דאָ
מיט א הוזשעריי,
זאָל דיך נאָר נים אַרען שלאָף שוי
זיי געזונד, גוד־באַי!

Aug 4, 1911(?)



# ליעבע פּאַוויליאָן

## גאָט און רעווערענד פוינעלטאָן.

(אַ תשעה־באָב געשפּרעך דורכ'ן טעלעפאָן צווישען בית־עולם און הימעל).

אונטער־געהערט פון משה־לייבקע.

(דער טעלעפאָן אין הימעל: גרררר־ר!!!!)

**גאָט**: העללאָו! ווער דאָרט?

**רעווערענד**: היער רעווערענד פוינעלטאָן.

**גאָט**: אַ, רעווערענד פוינעלטאָן? שוין לאַנג ניט געהערט פון דיר מיין זוהן.. וואָס איז נייעס?

**רעווערענד**: צרות, טאַטע! און מכת די צרות וויל איך זיך מיט דיר אַביסעל דורכ־רעדען. עס קען ווייטער אזוי ניט געהן. דו מוזט מיר העלפען.

**גאָט**: וואָס איז אזוינס?

**רעווערענד**: אַך, דו פרעגסט נאָך?.. גלייך ווי דו ווייסט פון גאָר ניט.. האָסט ביי מיר צוגענומען מיין שפּרינצע. מיין טהייערע שפּרינצע... לאַנגע וואָכען ב־ין איך געוועזען אליין אליין רבונו של עולם... און איצטער אז איך האָב שוין יאָ אַן אנדערע (חיה־בריינע, דו קענסט זי דאָך), זי איז ניט אזוי שעהן ווי מיין שפּרינצע איז געוועזען, אָבער ליעב האָב איך זי פאָרט. וואָס־זשע האָסטו געטהון? ביזטו גענאַנגען און האָסט אויף מיר אַנגעשיקט מיין איינעם חבר... רעווערענד'ל יאַנקעלזאָהן, אז ברענען זאָל ער, דער קאָנקורענט מיינער. ניט גענוג אז ער האָט צוגענומען אלע מיינע דאַוווען־קאַסטימער. האָט ער נאָך מיין חיה־בריינען, די עהרליכע נשמה אריינגעשלעפּט אין מאַנקע־ביזנעס. אוי, מיינע צרות, טאַטעניו! איך וועל ניט אויסהאַלטען! ענטוועדער דו געהסט איהם צו. אָדער איך־איך־איך מער־דער'ן זיך און מאַך פון איהם אַ קרעפּעל־פלייש.

**גאָט**: הם... יאָ.. אַ ביטערע זאַך.. נו וועל, מיר וועלען זעהן וואָס עס לאָזט זיך טהון... ער איז דאָך אויך ניט מעהר, ווי אַ מענש מיט אַ האַרץ...

**רעווערענד**: וואָס?! אַ מענש מיט אַ האַרץ? אַ לומפּ איז ער, זאָג איך דיר! אויף מיין וואָרט — אַ לומפּ! ער וואָהנט דאָך שוין אין די לעצטע דריי יאָהר מיט'ן דריטען ווייב!

**גאָט**: אמת, מיין זוהן.. אָבער ניט גיי. נור (צווישען אונז גערעדט) אז דו האָסט ניט קיין דריטע ווייב, ביזטו שוין בעסער פון איהם?... אלע צוזאַמען זיינט איהר די זעלבע שאַרלאַטאַנעס...

**רעווערענד**: ניין, טאַטעניו. דאָס האָב איך פון דיר ניט ערוואַרטעט צו הערען. עס איז גאָר־ניט שעהן פון דיר... דו ווייסט גאַנץ גוט, אז איך בין גערעכט.

**גאָט**: יאָ... וואָס קלעהרסטו? ביזט אַ וואוילע צאַצקע!

**רעווערענד**: אַך, גאָטעניו, דו רייצסט זיך נאָך מיט מיר... איך בין איצט גאָר ניט אויפגעלעגט ראַצו.. פאָלג מיך, און בערייט זיך פאַר יעדען אויענבליק קען זיך אַנהויבען די מלחמה צווישען מיר און איהם.

**גאָט**: אייל זיך ניט אזוי מיין זוהן. צו־ערשט וועל איך זיך אַנפרעגען ביי יאַנקעלזאָהן אויך. וועלען מיר הערען וואָס ער האָט צו זאָגען ווענען די גאַנצע געשיכטע. נעווער־מיינד..

**רעווערענד**: אָלל־רייט. איך בין צופרי־דען. קענסט עס גלייך טהון. דאָ ערגעץ צווישען די מצבות, געהט ער אַרום. מיט חיה־בריינען געהט ער דאָס אַרום, דער שאַרלאַטאַן. א'ך בין זיכער טאַטעניו, ווען דו זאָלסט ניט פויל זיין און דערלאַנגען אַ קוק אראָב, וואָלסטו איהם זיכער געפונען ערגעץ אין אַ ווינקעל, האַלטענדיג מיין חיה־בריינע'ן אונטער די פּאַכוועס... יאָ, גאָטעניו, דאָס האַרץ ווערט אין מיר צערשפּרונגען! שוין דריי שטונדען אז זי איז אַוועק פון מיר. צום קבר פון איהר מאַמען — האָט זי געזאָגט — דאַרף זי צוגעהן. ניין, טאַטעניו, אזוי קען עס ניט ווייטער געהן, און איבעריגענס — גאָט! איך הויב שוין אַן בייז ווערען! וואָס ביזטו אזוי קאַלט־בלוטיג? צו מיינסטו ניט אז איך קום צו דיר אַלס בעטלער?! ניין, איך בין ניט אַזאַ שנאָרער ווי דו מיינסט! איך פערלאַנג פון דיר גאָר ניט אומזיסט! איך פערזיכער דיר אז אויב דו העלפסט מיר מיין חיה־בריינען צוריקגעווינען, בעקומסטו פון מיר אַ גאַנצען דוצענד קינדער אין דער צוקונפט, דיין וועלט זאָלען זיי בעזינגען! דיין נאָמען זאָלען זיי לויבען! דיין..

**גאָט**: שאַ! מאַך מיר ניט רייך! און איבעריגענס, פערשטעה! איך בין ניט איינע פון יענע סענטימענטאַלע דיענסט־מיידלאַך, וואָס גלויבען אייך אַלעס!

**רעווערענד**: איך שווער ביי וואָס דו ווילסט אַליין!

**גאָט**: אָלל־רייט! אָלל־רייט! מיר וועלען שוין זעהן! דערוויילע וואָרט! שלום!

**טעלעפאָן**: גררר־ר!!!

## אַ תשעה־באָב סצענע אויפ'ן בית־עולם.

**אַ יונגער־מאַן** (אַנשפּאַרענדיג זיך, וויינענדיג, ביי זיין טאַטענ'ס מצבה): — טאַטעניו, טאַטע, פאַרוואָס האָסטו מיך פערלאָזען אזוי יונג. עלענד בין איך. אַ יתום אליין — — —

**אַ גייסט** (ארויסשוועבענדיג פון אַ צוהייטען קבר): — אַ, יאָסעלע, יאָסעלע מיין קינד! צו וואָס פאַר אַ מצבה ביזטו פערקראָכען? איך בין דאָך דיין טאַטע, בין איך דאָך, זאָל איך אזוי לעבען. דערקענסטו מיך דען ניט? איך בין דאָך בעריל! בעריל דער באָרדער, וואָס איז געשטאַנען 6 גאַנצע יאָהרען ביי דיין מאַמען אין הויז... קום צו מיר, מיין יאָסעלע. קום!

## 5 ווייבערשע אַפאָריזמען.

מאָדערנע פרויען שניידען זיך אָב די האָר, כדי די וועלט זאָל זיי האַלטען פיר קלוגע, און ניט וויטצלען זיך, אז לאַנגע האָר—איז קורצער שכל.

ווען די מאָדע זאָל אַמאָל אויס־טראַכטען אַ דאַמענלעט פון אייזען, וואָלט דאָס ניט אזוי שווער געווען פאַר מיין ווייב, ווי פאַר מיין קעשענע...

אַ בתולה האָט אַמאָל „חתונה גע־האַט" מיט דעם „הייליגען גייסט".— אויסצורעדען זיך פון גדן...

ווען עס איז בעשערט אַ מענשען צו הייראַטהען אַ פרוי פון 36 יאָהר, וואָלט ער זיך זיכער מקריב געווען און בעסער געהייראַטעט 2 שטיק צו 18 יאָהר.

אז אַ פרוי ווערט פּלוצים קראַנק, דאַרף מען על־פּי־רוב רופען גאָר אַ מאָ־דיסטין, ניט קיין דאָקטאָר.

אברהמ'ל.

## די פראַגע פון לעבען און

אָדער וואָס יונגע הערצער שליי

(די בעשעדטע וועלכע יונגע לייט וועלכע פאַרשטעלונגען דער יונג האָט פון זיווגים, ריכטיג גו „טאַנעבלאַט").

רעדאַקטירט פון נאַפּאָלעאָן דר

### זי וויל נור אַ פעטע

איך בין אַ מיידעל פון אַ יאָ אפשר מעהר. איך בין דאר ווי אַ פענסיל, אַביסעל קורצזיכטיג אבו גוט ווי אַ טויב און שטיל ווי אַ רענק אז איך קען מאַכען אַ גוטן דער וואָס וועט מיך נעהמען וועט נים האָבען.

מיין אידעאַל איז אַ מאַן אַ פעט שייווט, אַלענפאַלס נים דינער דענט מאַפּס, זיין פּיקטשור האָב אנומעלט אין אייער צייטונג, ער זעהן ווי דער טייפעל אליין, נאָ מיך אפשרעקען.

די עלטער

### ער מעסט גאָר אויפ'ן אַ

איך בין אַ באָי פון 6 פוס און הויך, טראַג לאַנגע הויזען און אַ און בין דערצו אַ בחור, וואָלט חתונה געהאַט, נאָר איך קען זיך ני קיין כלה. מען האָט מיר שוין נ רייכע, שעהנע, גרויסאַרטיגע נור פון זיי האָט נים די ריכטיגע מאָ דעאַל איז אַ מויד נים קלענער פ האָבען די ריכטיגע 6 פוס און מיט אַזאַ קען איך געהן צום טריי ד

### ער וויל סייפען שדכנות

ווערטהער רעדאַקטאָר!

איך בין אַ באָי אין די קוואַ רען, ניט קיין פערהייראַטהער, פ אז איך בין שוין ראוי לחופה. שרכן אויסזוכען אַ שידוך וויל א איך ווייס, אז איך וועל שפּעטער האָב איך מיך געוואָלט ווענדען בלאַט'ס התנ'כלה פראַגע", אָבער איך זיך ארומגעזעהן אז דער פּי נים, ווייל דער „טאַנעבלאַט" פ דעם די לעזערי'ם טובה, דאָס ה אימיצער שרייבט אַריין אַ דעם, האָבען זיי נאָכהער ארוו דאַרום האָב איך ניט געוואָלט.

נור יעצט זייט איהר, מר. „ק ווי אַ מלאך פון הימעל ארויס פראַגע, און איך האָף, אז דורך מיין שיקזאַל בענשען מיט אַ כ דעאַל איז אַ כלה, נים עלטער שעהנע, הויכע, גראָבע, געזונד געלד מאַכט נים זי זאָל האָבען אַ זיעבען, אַכט, ניין הונדערט געלד האָב איך — זעהר נויטיג. אז קיין שדכנות וועט איהר פון לאַנגען. ווייל איך ווייס, אז פּ אזוי נאָך געלד, דאַרום אייער שפּענדינער לעזער, אַ אייער ווייב מיט די קינדער, כ קיפּער, (אויב איהר האָט זיי דערלעבען פון „קיבעצער".

דע

Aug. 4, 1911



# ליטעראטור און וואסער

## א מיסט-אשה (מיסטישע) טראגעדי

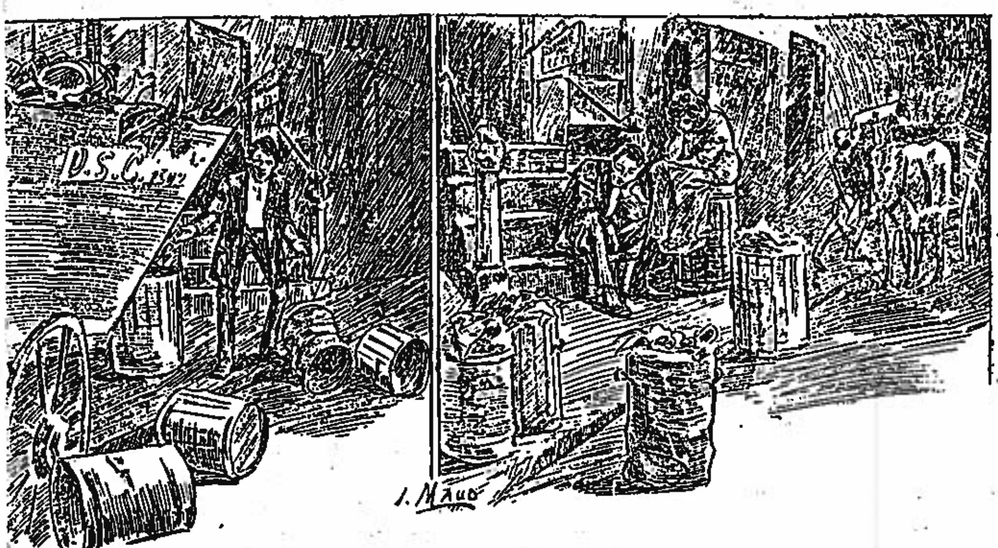

אך ליעבע פערל! מיין אוצר! מיין זיסער חלום! וואו איז זי, מיין פערל, כ

דער קיבעצער: — וואס דען מיינסטו נרינגהארן, מיסט לאזט מען שטעהן א גאנצע וואך אין די בארעלס. אוצר היילען זיי זיך אונטער ארייננצוכאפען אין בארעל און קאטיי! —

## דער סילינג.

א מעשה'לע.

טשיפע איז געווען א יונגע מויד, כלום און מילך. שכל האט זי געהאט ווייניג, דאס אבער איז נים געווען איהר שולד. זי איז אויפ־געצויגען געווארען אין א דארף.

טאטע־מאמע זיינען פרית אוועקגעשטארבען איז זי געבליעבען אליין — א יונגע יתומה. האט זיך אויף איהר דערבארעמט איהר'ם א פעטער. רב מאיר, א דין פון א נאהנטען שטערטעל. א יונגער אלטן, האט ער זי גענו־מען צו זיך. האט איהם דער עולם פון שטער־טעל געלויבט און געבענשט.

א יאהר און צווי און דריי זיינען פער־גאנגען, און אלץ וואס די שטאדט האט גע־וואוסט פון רב מאיר'ן איז געווען, אז טשיפע פיהרט די גאנצע בעל־הבית'אישקייט אין שטוב און רב מאיר זיצט יום ולילה און לערנט.

רב מאיר אליין אבער האט א סך געוואוסט.. זיין געוויסען האט איהם געפלאגט. אין הארצען אבער איז ער צופריעדען געווען וואס טשיפע איז נים קיין גרויסע חכמה. מען האט איהר אנגעזאגט אז זי זאל שווייגען — שווייגט זי...

ער האט שוין אפילו ביי זיך פעסט בע־שלאסען, אז ער טאר מיט טשיפע'ן מעהר נים קומען אין מגע ומשא. קוים אבער האט ער זי דערזעהן, האט דער יצר־הרע ווינער, ארונ־טערגעשטופט זיין האנד אונטער איהרע ארעכם. און טשיפע ווידער איז געווען א קיצעלדינע, פלעגט זי צוזאמען ציהען די אקסלען און לאכען. און קוים נור רב מאיר האט דערהערט איהר נארישען געלעכטע־, דעם ראזיגען קכי־קכי־קכי... פלעגט ער שטארק צוכי־טכ ווערען, און אויסערדעם איז דאך א רב אויך נים מעהר ווי א בשר־ודם...

איינמאל איז געשעהן אן אונגליק ביי רב מאיר'ן אין הויז.

אין מיט'ן א פינסטערער נאכט האט זיך פלוצלונג דערהערט א שווערער קראך. דער סופים פון קיך איז אראב געפאלען און פונקט אויף טשיפעס בעט ארויף.

גלייך אין דער פרית איז רב מאיר אוועק צו א מוליאר. אין דער זעלבער צייט אבער איז אנגעקומען די קאמיסיע פון מאניסטראט, (ווי אזוי זיי האבען זיך דערוואוסט דערפון, איז נאך ביז היינט א סוד), אזוי ווי אבער זיי האבען רב מאיר'ן גיט נעטראפען אין דער היים, האבען זיי גענומען טשיפע'ן אויפ'ן פערהער:

„ווי אזוי? און ווען? איז דאס אונגליק געשעהן?" האט געפרענט דער פאליציי־אינ־טפעקטאר.

„וואס הייסט ווי אזוי?" האט טשיפע גע־ענטפערט: „אין מיטען דער נאכט, האב איך דערהערט א קראך, און שוין איז געלעגען דער גאנצער סופים אויף מיין ב...

„און דיר איז גאר קיין א... ראבי?" האט דער פאליצי... טער געפרעגט.

„מיר", האט טשיפע... ענטפערט: „ווי אזוי מיר... רב מאיר'ן נעבאך, האט ער... איבערגעבראכען...

## ביי־טאג א שקלאף, ביי־נאכט א גראף.

(מאנאלאג פון א שניפּעשאקער לא־טוטניק, אריבערגעפּעקלט פון יענער זייט ים).

פון ש. ר. עמיל.

מיך רופט מען טרייטעל־געצע
מיין ווייבעל, יאכצע־בינע.
פון לאטען אלטע בגדים
מיך ציהען די חיונה.

א גאנצען טאג מיר שוויצען.
מיר האלטען רק אין לאטען.
נאר ווען עס קומט דער אבענד
דאן ווערען מיר מאגנאטען.

מיר לעגען אויס זיך פריצעש
אויף קישעלאך אפולע
און אונזערע געזיכטער,
ווי לייכטען אוש פון גדולה.

„העך אויס נאר טרייטעל־געצע",
רופט פרעהליך אויס מיין בינע.
„גענוג שוין זיין אונז שניידערס!
גענוג שוין ביים מאשינע!

דער טייוועל כאפט די מלאכה,
צו הארעווען ווי שקלאפען,
איך וועל דיר בעסער ראטהען
מיר זאלען ווערען גראפען.

פערגעס אז ס'איז געוועזען
א טרייטעל מיט א בינע.
דו זיין וועסט גראף פאטאצקי
און איך — מאדאם גראפינע".

2.

מיין בינע רערט און בלאזט זיך
נאר אויף א גראפסקען אופן,
א העט מיט קליידער נייע
— הייסט זי — איך זאל איהר קויפען.

און גאלד־רינג און בריליאנטען
מיט טהייערע אנטיקען
איך זאל פיר איהר פערגרייטען
איהר הערצעלע ערקוויקען.

אויף בעלער און קאנצערטען
זי בעט, איך זאל זי פיהרען
זי זאגט: איך בין א גרעפין!
איך מוז זיך אמוזירען.

אויף דראטשעם וויל זי פאהרען,
זיך קיהלען פון די היצען,
אין שניפישאקער בלאטעס
דארט ווילט זיך איהר נים זיצען.

עס גלוסט זיך איהר נאך אויסלאנד
צו רייזען זעהער גערען,
און זיין אין מאנטא־קארלא
מיט אלע מיליאנערען.

איך גיב איהר נאך אויף אלעס.
מיר שלאפען איין ווי גראפען.
און ס'דוכט זיך אויס מיר טאקע,
אז כ'שווים מיט איהר פון האפען...

3.

נור פלוצלונג.. גוואלד.. אוי שרעקליך..
די שטוב, זי קעהרט זיך איבער.
מיין גרעפין שפרינגט פון בעטעל,
עס ווארפט איהר ווי אין פיעבער.

זי ברעכט די הענד ביי...
און שרייט: די ווייזע...
מיר האבען היינט פע...
שטעה אויף מיין מאן...

איך הויב זי אן צו בענ...
„מיין טהייערע גרעפי...
נאר ס'העלפט קיין ק...
זי שרייט: „צו דער מ...

זי הויבט מיך אויף פו...
און זאגט: נעהם נעה...
אנשטאט א גראפסקען...
בעקום איך א פאאר ק...

מיר ווערען ווידער ש...
אויס גראף און אויס...
זי נעהמט זיך צו די ל...
און איך — צו דער מ...

---

א סך יונגע מענער...
א כלה ביז זיי שטארב...
ווייב.

סובסקרייבט דעם „קיבעצער“ — דער בעסטער מיטעל צום פערדייהען איז א געשמאקער געלעכטער אין „קיבעצער“.

5 August 18, 1911



# שעהנע ליטעראַטור

## דע-לאַ-העסטער

פון מ. ל. האלפערן.

ווייל איך ליעב דיך דו מיין שעהנע, דאַנק איך גאָט פאר מיינע ליידען:
לייַדענד בין איך איבערגליקליך כאָטש אין טרוים׳מיט דיר צו ריידען...
איצטער טרוים איך: אויף מיין הארצען ליעגסטו שטיל, געליעבטע מיינע,
מיט אַ שמייכעל אויף די שעהנע גאָט-געבענשטע ליפּלאַך דיינע...
שליעס די אויגען מיין געליעבטע, דיינע אויגען — מיינע שטערען —
הער זיך איין ווי דורך אַ חלום — האָסט דאָך ליעדער ליעב צו הערען;
כ׳האָב פון מארק-פּלאַץ דע־לא־העסטער פיעל צו זינגען צו דערצעהלען.
דיר צוליעב וועל איך פון אלע ליעדער איצט, דאָס שעהנסטע וועהלען.

ליעבסטע, ווי א טהאָל א שטילעס אין א רינג פון בערג־קאלאסען,
ליעגט דער מאַרק־פּלאַץ „דע־לא־העסטער" איינגעקלאמערט, איינגעשלאָסען,
אין דערמיטען פון א ברייטען הויכען רינג פון הייזער ריעזען;
ווארפט דער מאָרגען צו די שויבען זיינע ערשטע שטראהלען־שפּיזען,
עפנען זיך די פענסטער אַלע, וואקסען אויס אויף די באלקאָנען:
קישענס, קאָלדרעס, ווייסע, רויטע, קינדער מאמעס—בלייך ווי נאָנען...
מאַמעס ־ נאָנען אין די פענסטער, מאָרגען־זונן אויף האלז און ברוסטען, —
בענש איך—קינד מיינס—יערען טאַטען וואָס פערברענט זיין זינד־געלוסטען
אויף אַזעלכע הארץ־אלטארען... יא, איך גלויב און בין זיך מודה:
הייליג, הייליג, דריימאָל הייליג איז —מיין קינד — אזא עבודה...
אין דעם אַש־שטויב פון פערברענטען זינד־געלוסטען ליעגט פערבאָרגען
אונזער שעהנער זונען־אויפגאנג פון דעם קומענדיגען מאָרגען —
מאָרגען־זונן אויף האלז און ברוסטען ווי אויף ווייסע יונגע טויבען —
איי, ווען איך וואלט זיין א טייבעל! יא, ניט איינמאָל אויפגעהויבען
וואָלט איך לוסטיג זיך צו איינעם פון די העכסטע, העכסטע פענסטער —
אום מיין שעהנסטעס ליעד צו ווארקען אויף דעם בוזים פון דער שעהנסטער...
דאָך ניט זאָרג זיך ליעבסטע מיינע: אויך דאָס פליהען איז מיר מעגליך,
קוים איך זינדיג מיט די אויגען, ווערט מיין אָרים הארץ בעוועגליך —
פליהט עס הויך אַרויף צום הימעל, און דורך שטראהלען און דורך רויכען
לאָזט עס זיך מיט מחנות פויגלען שנעל ארונטער פון די הויכען —
צו דעם גארטען דע־לא־העסטער. זיעבען בּוימלאך שטעהען דאָרטען
מיט אַ גריכישער ווערא‍נדע אין דער מיטען פון דעם גאָרטען:
וויעגען זיך די זיעבען בוימלאך, דאכט זיך אַלע זיעבען קלאָגען;
„ווער האָט אונז אהער פערטראָגען, ווער האָט אונז אהער פערטראָגען?"
קלאָגען אַלע זיעבען בוימלאך, בלומען שלאָפען אין די גראָזען;
בלומען־מענשען היימאטהסלאָזע, פון דער וועלט, פון גאָט פערלאָזען...
כאפּט זיך אויף א היימאטסלאָזער, קושט דער מאָרגען זיינע אויגען,
קומט א קללה פון זיין הארצען, ברומענדיג ארויסגעפלויגען...
נעהט די קללה דורך די צווייגען פון די בוימלאך ווי א ציטער ———
היימאטסלאזע שלעפער־באַנדע! דע־לא־העסטערס שטאָלצע ריטער —
ווי איך ליעב אייך! ניט אויף פערדלאך—אויף דעם קארג פון רוים און צייט
זיצען זיי די היימאטהסלאָזע שלעפער־באנדע און זיי רייטען —
דורך דער שטאָדט און איהרע גאַסען — א געפאַהר פאר פאָלק און לעבען...
דאָך דער „וועכטער פון געזעץ"—יא, ביי דעם גארטען־צוים דאַנעבען —
שטעהט ער און עס ארט איהם גארניט, טרויריג קוקען זיינע אויגען
אויף אַ קעצעל אין די גראָזען ליעגט עס שטום און אויסגעצויגען...
אָרמער וועכטער! איך האָב אויך געהאט א קעצעל... ליעבסטע מיינע
קענסט דאָס קעצעל... בלאָנדע לאָקען... און די בלויע אויגען דיינע?...
וועל איך זיי נאָך איינמאָל זעהען?... אויף דעם מארק־פּלאַץ דע־לא העסטע[ר]
שטעה איך איינזאם אין דער מיטען.. ווי א ריעזיגער אָרקעסטער —
רוישט דאָס לעבען: פערד און וועגען פליהען הין־צוריק ווי פיילען,
פליהען וואלקענס שטויב אין זונן־שיין, בחורים און מיידלעך איילען
אויף דעם וועג צו די פאבריקען: דארט ביים ליעד פון די מאשינען
טרוימען זיי פון גאלד און ליעבע... און פון לאזען זיך בעדיענען...
טרוימסטו אויך מיט זיי, מיין ליעבסטע? יא, דיין שעהנקייט מאכט פערגע[...]
ביזט דאָך אויך אַן ארבייטס־מיידעל —דו פער׳כשופ׳טע פּרינצעסין...
איינזאם זיצסטו צווישען אַלע און דו טרוימסט פון יענע שטונדען
ווען דיין פּרינץ האָט אין דיין הארצען ערשטע ליעבע אָנגעצונדען...
איך דיין פּרינץ, פעראיינזאַמט שטעה איך ווי דער שפּריץ־פאָנטאַן דאַנעבע[ן]
ביידע שטעהען מיר און בענקען... מיטען אין דעם ווילדען לעבען,
אויף דעם מארק־פּלאַץ דע־לא־העסטער. בענק איך נאָך דיין קוש, דו קליינע[...]
בענקט דער שפּריץ־פאָנטאַן דער אָרמער נאָך די צייטען נאָך די שעהנע
ווען פון זיינע לייבען־מיילער פלעגט ער שיקען בויגענס רעגען
— דע־לא־העסטער׳ס ערשטע גרוסען — צו דער מאָרגען־זונן אנטקעגע[ן]

אזוי ווי מיר האבען זיך ארומגעקוקט, אז ליעדער בכלל, און בפרט גוטע, ווערען שלעכט פערשטאנען פון פיעלע לעזער (צווישען זיי אויך אונזער פיעל געעהרטער פאבלישער הר. מאיר שעהנפעלד), האבען מיר בעשלאסען צו געבען פירושים אויף ליעדער: דער אנפאנג ווערט געמאכט מיט מ. ל. האלפערין׳ס וויכטיגער און אריגינעלע ליעד אין היינטיגען נומער, און פון יעצט אן דענקען מיר, וועט שוין קענען מיטארבייטען אפילו יהואש.

פירוש ד. ל. (דער לעבעדיגער): 1) מיט דע־לא־העסטער וויל אונזער פיעל בעליעבטער ריכטער בעצייכענען דיעזע שטיקעל טעריטאריע, וואס ליגט צווישען א. בראדוויי און גרענ סט., ניו יארק, דער נאמען איז נאך דער בעריהמטער נאס העסטער סט., וואס צייכענט זיך אויס מיט איהרע ווינטערסיגער ריינקייט. און היסטארישער שעהנקייט.

2) א טהאל, א שטילעס אין א רינג פון בערג קאלאסען: דא זעהן מיר דעם ריכטער ווי ער שטעהט אויף א בלעכערנעם רוף פון א פינף פלארינע הויז, און דע־לא־העסטער זעהט איהם אויס ווי א טהאל, בערג קאלאסען, מיינט ער דא די פיעל שמע־קענרע בערגלאך מיסט, און די נאך פיעל שכעקענדינערע מיסט־בארעלס.

3) אויף די באלקאנען, מיינט ער ויכער די פייער־עסקייפס.

4) בלייך ווי נאנען, מיינט דער ריכטער מאנאשקעס, געוועהנליך די וואס קוקען ארויס פון די פענסטער זיינען ניט קיין נאנען — נור פעטע נקבות אין פעטיקאוטס.

5) מאָרגען זונן, מיינט ער זיכער די זונן וואס ער זעהט דורך דעם עיר־[...]

6) צו דעם גאָרטען דע־לא־העסטער, מיינט עס פשוט העסטער פארק, א פארק אזעלכער וואס צייכענט זיך אויס מיט גרינע אידען און גרעלע צייטונגען.

7) מיט אַ גריכישער ווערא‍נדא, מיינט ער זיכער דאס געביידע מי[ט] צוויי אבטהיילונגען, איינע פאר מענער און איינע פאר פרויען, אונטען — און וואס או[...] שפיעלט דארט אויך אמאל א מוזיקאלישער ארקעסטער.

8) בלומען שלאָפען אויף די גראָזען, מיט דעם מיינט ער הפנים ע[...] קעשענע גנבים וואס מען רופט זיי אויף „פיקפאקעטס".

9) וועכטער פון געזעץ, מיינט ער פשוט דעם פאליסמאן מיט דעם קלא[...]

10) די קעצעל, איז ניט מעהר ווי א משל, דארט ליעגען נאך פיעל ערגערע ז[...]

11) פּרינצעסין, מיינט ער א פראסטע סיידי, א פינישערין ביי קלאוקס.

12) פּרינץ, א פשוט׳ער חי וקים, אן אפרייטאר ביי ניע פענטס, און

13) שפּריץ־פאָנטאַן, מיינט עס, א בראך צו אונז, דער נוט בעוואוסטער פא[...] אויף ראטגערס סקווער, וואס איז טרוקען ווי א אידישער צייטונגס־עריטאריעל, אדע[ר] תשרק׳ס פעליטאנען אין „טאגעבלאט" אדער נאך אמאל אדער, ווי מאסליאנסקי׳ס א [...] אויף א ברית־מילה....

## אַ געזאַנג צום זונען אונטערגאַנג אין שטאָדט.

ס׳איז אומעטיג מיין גאָט, האָסט הויכע הייזער פול מיט וואנצען
מיר צוליעב צושטעלט אין גרויסע ענגשאפט;
מיר צוליעב האָסטו מיט שטויב פערשטויבט די שמאָלע פענסטער
כ׳זאָל קיין זונן־שטראהל דאָרט ניט קענען גרייכען,
כאָטש דו גילדעסט מיר אמאָל א שפּיץ פון רוף, מיין גאָט —
דאָך איז אומעטיג מיר גאָט.

אזוי ווי שאָטענס טראָגען זיך א יערען טאָג פריה־מאָרגען
מאָסען מענשען אין די ענגע שפּעהר:
יעדער מיט דעם זעלבען וועהטאָג, און דעם זעלבען פּנים —
צו פערקויפען שוויס פאר קאלטע סענטען.
און כאָטש איך בין דערווייל נאָך פריי פון דעם, מיין גאָט —
דאָך איז אומעטיג מיר גאָט.

ווייל איך פלעג נאָר שטענדיג טראכטען וועגען ליעבע
וועגען שעהנער ליעבע, ניט פער׳דאָלאר׳ט,
וועגען סאמעט־קושען, מוטערליכע־גלעטען:
ווייל די איינציגע האַנד וואָס גלעט מיך איצטער
איז דעם באָרבער׳ס האַנד, מיין גאָט —
דערפאַר איז אומעטיג מיר גאָט.

איך האָב אין שטאָדט פיעל פריינד וואָס שרייבען
און אלע מאַכען ניט קיין לעבען,
און אלע קומען אָב מיט בלויזע טרוימען —
ביי די קאלטע טישלאך פון די קאפפעס.
ווייל איך בין אין זייער צאָהל, מיין גאָט —
דערפאַר איז אומעטיג מיר גאָט.

פרישע נייעס לעז איך אלע טאָג אין צייטונג
פון פערד פערווילדעטע, וואָס טרעטען מענשען;
פון יונגע מיידלאך אויך וואס נעהמען ניפּט און וואנעס,
פון יונגע לייטלאך אויך וואָס שיסען זיך פאר מיידלאך
און ווייל אויך איך בין קאנדידאט צום צופאל, גאָט —
איז אומעטיג מיר גאָט.

יערען טאָג מוז איך פון מיינע שטערען־פאַלדען
ציהען וויצען — מאכען משה׳ן לאכען:
שרייבען, שרייבען, שרייבען ביז חלשות,
און נאכהער גיסען זיך מיט וואסער.
ווייל דער עולם איז ניט רייף גענוג פארשטעהן זיי — גאָט —
דערפאַר איז אומעטיג מיר גאָט.

ערגעץ־ווייט אריבער גרויסע ימים טייכען
וואוינען מיינע אלטע טאטע־מאמע:
מיין ברודער׳ס קינדער שפּיעלען זיי אין נחת
אויף זיירע אלטע קניע, געבויגטע
ווייל איך קען זיי אזא נחת ניט פערשאפען, גאָט —
דערפאַר איז אומעטיג מיר גאָט.

דער לעבעדיגע[ר]

Sept. 1, 1911



# שעהנע ליטעראַטור

ם. ל. האַלפּערן.

## זאָל איך זינגען? זאָל איך וויינען?

.1

זאָל איך זינגען ? זאָל איך וויינען ? כראַנק ליעג איך אויף מיין געלעגער
און איך שפּיעל זיך מיט מיין הארצען. הארץ איז וואלד, און איך בין יעגער,
און דאָס פויגעלע הייסט „ליעבע". ליעג איך קראַנק עס אארט ניט קיינעם
ראכט זיך מיר, אז אלע מענשען ליעגען קראַנק מיט מיר אינאיינעם...
גאָט אין הימעל ליעגט א קראַנקער אויף זיין טהראָן־שטול... וועלט און לעבען
ציטערן אין זיינע אָרעמס... און ביי זיינע פיס, דאנעבען
וויינען שטאַרבענדע מלאכים... פאַלט אויף מיר א בייזע מורא...
נאָך א רגע — און פערלאָזען וועט די קוּאַפּט דעם אלטען בורא..
נאָך א רגע, נאָך א רגע, לאָזט ער וועלט און לעבען פאלען...
וויינען שטאַרבענדע מלאכים... וויינען אלע נאַכטיגאלען...
לייבען רעווען... קלאָגען קינדער... זקנים... קלוגע און נאַראָנים...
איינער נור, דער בייזער טייוועל — מ'ט אן אויסגעשלאָפען פנים
זיצט ער, רוהיג, ביי דעם בעטעל פון מיין שלאָפענדער געליעבטער —
און מיט זיינע קרומע פינגער גלעט ער איהרע בלאָנדע לאָקען...

.2

גלעט דער טייוועל דיינע לאָקען, קושט ער דיר די לאָקען דיינע,
ווער איך זיינע קושען קלינגען... באָדען זיך די ליידען מיינע,
אין דעם ים פון יענער רגע, ווען צום ערשטען מאָל —מיין לעבען —
האָב איך דיר אויף דיינע — מיינע — לאָקען־האָר א קוש געגעבען...
ליעבסטע מיינע. ערשטע קושען זיינען קערנדלעך פון בלומען —
ריינע קערענדלעך פון קליינע ליבעס־בלומען, וועלכע קומען
מיט דער צוקונפט פון דער ליעבע... איצטער וועלען מיינע ריינע
קערנדלעך פערוואנדעלט ווערען אין טייוואָלים שווארצע... קליינע...
אָך, דו בייזע, ווי איך ליעב דיך... גאַנצע נעכט קען איך ניט שלאָפען...
ווי דו מאַטערסט מיך און פּלאָגסט מיך... זאָל דיך גאָט דאפאַר ניט שטראָפען

## גראַמען־שמערץ.

פון מעפיסטאָ.

פון די צרות פון מיין לעבען
בין איך קראַנק און מיעד,
האָב איך זיך געוואָלט פערגיכטען
נור ס'געפעלט מיר ניט.

פרואוו איך ווערען גאָר א דיכטער —
גלייכער אלץ ווי סם, —
אבער שטענדיג ווען כ'וויל זינגען
פעהלט מיר אוים א גראַם.

לויף איך ברוגז אין די גאסען,
ב'קען אין שטוב ניט זיין,
כ'זעה שפּאַציערען יונגע פּאָרלעך,
איך נור געה אליין.

ערגעץ לאַכט א יונגע מיידעל
אויף א פרעמדער שוים, —
אָך, וואָס טהוט מען ?! אָך. וואו לויפט מען ?!
כ'האַלט עס מעהר ניטאוים!

אבער זעהט א מיידעל שמייכעלט,
מיינט זי ווירקליך מיך?
— — — — — — — — — —
אָך, מיין ליעדעל בלייבט אין מיטען
כ'פעהלט מיר אוים א גראַם! . . .

## עפּיגראַמען.

פון אברהמ'ל

.1

דאָס איז שוין א כלל פון פערצייטען,
אז ווייבער די מאָדע אָפט בייטען . . .
נור היינט איז א מאָדע ביי לייטען:
די ווייבער אליין אָפט צו בייטען.

.2

אמהות, ווי רחל און לאה
אליין דעם מאַן האָבען געגעבען
פלגשים, אום זיי זאלען קינדער
דורך זיי פון דעם מאַן כאָטש דער־
לעבען. ..
און היינט ווען א מאַן וויל א טרחה
זיין פלונית'טע עפּטער פערשפּאָרען
און נעהמען זיך זעלבסט א פלגש, —
בערקירצט איהם דאָס ווייב זיינען
יאָהרען.

### מאָדא לאַ־עיראָפּליינאַ.

אזוי וועלען זיך פרויען קליידען אין דער
צוקונפטיגער לופט־באַלאָן־וועלט.

ש. ר. עמיל.

## אין שטעדטעלע שניפּעשאָק...

אין שטעדטעלע שניפּישאָק הערשט א מהוכ
עס רודערט עס קעהרט זיך א וועלט
דער רב און דער דיין מיט אלע כלי־קודש
זיי האָבען אין סטרייק זיך געשטעלט.

זיי ווילען אז קהל זאל געבען הוספות
צו קליין איז פאר זיי דאָס געהאלט
און ס'וויעגט זיך די שטעדטיל, די גאנצע
ט'פערלארען איהר רוהיג געשטאלט

אין שוהל טהוט זיך חושך; קיין חזן קיין ש
דער שבת־גוי סטרייקט דארטען אויך
עס קריגט זיך דער עולם און רייסט זיך די נע
פון פעטש הויבט אָן געהן אוש א רויך

ביים רב ליעגט א בארג מיט פערשיעדענע כלי
פון מילכיגס און פליישיגס געפּארט
דאָס האָט מען געבראכט אויף זיי שאלות צו
דער רב אבער ענטפערט קיין ווארט

אין הויפעל ביים שוחט דארט ליגען בערג עופ
פערוואָרפען א היהן אויף א האָהן
נור אבער דער שוחט ער שארפט ניט זיין חלף
און וויל זיי דאָס רעכט נאָר ניט טהון.

פון בר־מינן'ס ווערט אויך פערפלייצט דער ביו
און ס'קלייבען זיך ווערית א סך
נור חברה קדישה זי גר... ... קברים
זי טהוט ניט איהר הייליגע זאַך

חתנים און כלות מען זיצט ווי אויף נאָדלען
מען ווארט פון דער חופה די שעה
נור ס'וויל דער ראבינער קיין צעטלען ניט גע
קיין מסדר קידושין ניטא

אין קינפעט עס ליעגען פיעל אידישע טעכט'ן
און ברייגגען נור זכרים פאר־איינס
דער מוהל וויל אבער ניט געהן צו קיין ברית'
„חי גילדען" ער וויל פון א קליינס.

די יונגענקע ווייבעלעך זארגען זיך נעביך
עס הענגט אויף דער מקוה א שלאָס
דאָס קענען די מענער שוין גאָר ניט פערטראָג
ביי יעדערען וואקסט דער פערדראָס.

און ס'האָט זיך פערזאמעלט דאס גאנצענע שט
איין פעסטען בעשלוס זיך געשטעלט
מען זאל די כלי קודש ניט נאכגעבען גאר ניט
אפילו ווען ס'קעהרט זיך די וועלט

דעם שלום פון דער מעשה — דערצעהלט די ל
א נאכט... און, אין הימעל האָט גאָט
די חוצפה פון קהל דערהערט און דאס קרעבצ
פון זיינע כלי־קודש איז שטארט.

דאן האָט ער געשיקט די משהית'ים די שטורעמ
און גלייך אין דער אייגענער נאכט
האָט ער פון דעם שניפּישאָק נעבאָך אין גאנצ
איין גרויסיגע חורבה געמאכט...

Sept. 8, 1911



## אנראַפיעס פון גרויסע מענער

פון חיים'קע.

### מאַררים ראָזענפעלד.

מאַררים ראָזענפעלד. (אַמאָליגער
ה), איז געבוירען געוואָרען אין דעד־
אבער 1862. מיט זיי נשמה האָבען
מלאכים געהאַט פיעל „טראָבעל".
איז געווען אַזוי געשוואָלען און דער
יפעל האָט געוואָלט אַז מען זאָל זי
דורך לאָזען דורך דעם לעכעל פון
נאָדעל . . . . אַ סימן אַז זיין פּאַ־
יע וועט זיין אַ שניידערשע. מ'זאָגט
ווען ער איז נאָך געווען אַ אינגעל
ם ער שוין ארויסגעוויזען סמנים פון
ן צוקונפטיגען הומאָריסטישען טאַ־
נג אין ת... סאטירען ווען ער פלעגט
שפיעלען מיט זיינע חברים אין
טשעניש, פלעגט ער דוקא וועלען
טשען אין יענעם אָרט וואו די אי־
ן האָבען אמאָל געהאַט לאָדושי...
יך פלעגט ער זיך אין די לעזיגע צייט
ן לערנען, פערנעהמען מיט מאַכען
יזלאַך פון זאמד, אַ סימן פון אַ צו־
נפטיגען לענדלאָרד... איינינע פון
ינע נייע ביאָגראַפען בעהויפטען אויך
ו דעם גרעסטען טהייל פון זיין פּאָע־
ע האָט ער צו פערדאַנקען היינע'ן...
ען ניט ער, בעהויפטען זיי, וואָלט ער
אַר קיינמאָל ניט געקענט ווערען אַ
כטער און מען מוז צוגעבען, דאָס אונ־
ר מאַררים איז אַ דאַנקבאַרע בע־
עפעניש און ער דערמאָהנט היינע'ן
אין כמעט יעדען אַרטיקעל, און פעלי־
טאָן.... די לעצטע צייט איז ער גע־
וואָרען זעלבסטשטענדיג און פויל, און
ביים שרייבען זיינע לידער איז ער זיך
נוהג אזוי: ער שטעלט צונויף גראַמען
אויף לעדיגע שטיקלאַך פּאַפּיער נאַכ־
הער שטעלט ער די שורות וועלכע נור
עס פאַהלען איהם אויפ'ן געדאַנק —
דאַרום קלעפּט זיך די לעצטע צייט ניט
זיין פּאָעזיע... ער צייכענט זיך אויך
אוים מיט זיין אונבעגרעניצטער ליעבע
צו די יונגע שרייבער, ער לעזט זיי
כמעט ניט, אום ער זאָל קענען זאָגען
זיי טויגען ניט, און אום צו פערהיטען
זיי פון אַ פרעמד בייז אויג, האַלט ער
נור אין איין שפּרעכען זיי עין־הרע'ס..
ער האָט געאַרבייט אין פיעלע אי־
דישע צייטונגען און האָט זיך מערק־
ווירדיג געקענט צופּאַסען צו יעדע. די
לעצטע צייט האַלט ער אָן אַ דזשאָב
אין „פאָרווערטס" און איז טריי פייגענ־
בוים'ס לעהרע...
צו זיין קרעדיט מוז מען צוגעבען,
אַז ער האָט זעהר מורא פאַר אַ שטע־
קען און פאַר אַ „קיבעצער", און איין
גאָט זאָל איהם פון זיי בעשירמען !...

### משה זייפערט.

דיעזער משה איז אויך געבוירען גע־
וואָרען. צו זיין ברית האָט געטראָפען
אַן עקסידענט, ווען אַלע איינגעלאַדענע
זיינען געזעסען ביים טיש און געזונגען
איז אריינגעלאָפען אַ חזיר אין דעם
איינציגען צימער וואָס האָט געדיענט
פאַר אַ קיך, פאַר אַ שלאָף־צימער און
עס־צימער צוזאַמען און ער האָט אי־
בערגעקעהרט די פּאַמוינינצע פער־
שפּריצט אַלע איינגעלאַדענע און דער־
דויפט דעם ערשט־גע'מל'טען קליי־
נעם זייפערט, און דאָס זאָגט מען האָט
געווירקט אויף זיין גייסט עד היום
הזה...
ראָמאַנען האָט ער זיך אויסגעלערנט
שרייבען פון זיך אליין, אויך לעזט ער
פיעל רוסיש און דייטש, ער האָט זיך
אַ צייט פערנומען מיט אויסשניידען
מאָזאָליעס, מאַכען קליסטירס, בכלל
מיט פעלדשערסקע זאַכען. און דאָס
האָט פיעל געהאָלפען זיין שרייבערי־
שען טאַלאַנט צו ענטוויקלען.
יעצט איז ער אַ זקן אַ איד, און פון
דעסטוועגען איז ער שטאַרק פערליעבט
אין איינע פון אונזערע בעוואוסטע
עלטערע אַקטריסעס, מאַדאַם ליפּצין
און ער לאָזט זי פון מויל ניט אַרויס,
וואָס עס קען ווערען דערפון ווייסט מען
ניט... אַזוי איז ער נאָך גאַנץ נאָרמאַל,
און אין געזעלשאַפט איז ער זעהר אָנ־
גענעהם... ער רעדט אימער אין אַ בלו־
מען־שפּראַך און פון יעדען וואָרט זיי־
נעם ווערט בעשאַפען אַ טייבעלע....
נור דאַך קענען פרויען ניט זיצען 10
טישלאַך ווייט פון איהם, עפּעס אַ מאָד־
נע רויטקייט צוגיעסט זיך דאַן אויף זיי־
ערע פּנים'ער און זיי אנטלויפען... די
סיבה דערפון איז נאָך ניט בעוואוסט.

(נעקסט קומען די ביאָגראַפיען פון
מ. זאַמעטקין און פּראָפ. זעליקאָוויטש.)

### מאָדערנע ליידע.

טרעמפּ: אך! די פערדאַמטע
לעמעשקעס! כאַפּען זיך אַרום
און סמאַקען זיך אַז פייער־פונקען
שפּריצען. און אויף מיר — זיי זאָ־
לען עס כאַטש אַ קוק טהון?!...
גאָט פערדאַמט!!!

### שילדקרויט'ס הויפּט חסרונות.

(לויט די אויספאָרשונגען פון אונזער
טהעאַטער קריטיקער)

1) ער דעקלאַמירט ניט.
2) ער רייסט ניט איין די וועלט.
3) ער שטודירט איין וואָס ער שפּיעלט.
4) ער רעדט אַ שעהנעם אידיש.
5) ער מאַכט ניט קיין משונגע שטיק.
6) ער האַלט זיך ווי אַ מענש.
7) ער פערגעסט אָן דער גאַליאַרקע — און דער עיקר דאָס
8) ער קען שפּיעלען.

ד. ל.

---

ון מיין ליעבסטע דרעהט דאָס קנעפּעל — אַך ווי הארציג, אַך, ווי טייער...
ון מיין ליעבסטערס בעקלאַך ברענען — ברענט ביי מיר אין האַרץ אַ פייער...
עם איך עפּעס פּלאַפּלען... עפּיס... ווערטער גאַנצע... האַלבע.. שטיקלאַך
אַך, דו קינד מיינס, אַך דו קינד מיינס" נאַריש פיהל איך... נאַריש... גליקליך..
לוצלינג אבער — אוי וואָס זעה איך: מיין געליעבטע, אנגעבויגען
ויט אַ פינגער ביי די ליפּלאַך. מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגען
רונג איז מיין קינד... מיין ליעבסטע... און צוויי שעהנע קינדער־טרערען
ערלען זיך פון איהרע אויגען... און זי רעדט וואָס, קוים צו הערען:
זי איז סוין טיין טינט נים — זאַגט זי — זי איז סוין אַ גרויסע מיירעל"
אריש איז דאָביי מיין ליעבסטע. נאַריש. אבער שעהן און עדעל...
א, זי איז קיין קינד ניט זאָגט זי. וואָס'זשע דען? אַ ליעבסטע מיינע?
אַ־חאַ־חאַ־חאַ! חאַ־חאַ־חאַ־חאַ! אַך, דו נאַריש גוטע קליינע
אַך איך, קלינגט דאָס ווילד און הילכיג. ווערט מיין ליעבסטע שטאַרקער ברוגז
עם איך אָן איהר בלאָנדעם קעפּעל און איך ציה עס און איך נויג עס
צו מיין הארצען. און דערצעהל איהר פון אַ בלימעל, וואָס פאַר צייטען
איז געשטאַנען ביי אַ בוימעל... אין אַ פעלד וואו... אין אַ ווייטען...
איך דערצעהל, אַז גאָט האָט ביידען טוי און זונען־שיין געגעבען...
ביז דאָס בוימעל שעהן געוואַקסען און דאָס בלימעל אויך דאַנעבען...
ס'האָט דער בוים דאָס בלימעל אימער גוט בעשיצט מיט זיינע צווייגען...
אין לבנה־נעכט — דערצעהל איך — פלעגען ביידע שטעהן און שווייגען —
אדער זינגען... „בלומען זינגען?" יאָ, מיין ליעבסטע. ניט נאָר זינגען
אַז די בלומען ווערען לוסטיג זינגען, טאַנצען זיי און שפּרינגען...
יאָ, זיי פיהרען גאַנצע שלאַכטען, פּינקט ווי מענשען... מיט קאַנאָנען...
איך אליין האָב דאָס געליינט... „וואו?" איך קען זיך ניט דערמאָנען — — —
און אַזוי אליין בעגייסטערט פון מיין אייג'נעם ליגען־זאָגען
ראַכט זיך מיר איך זעה מלאכים... יאָ, מלאכים יונגע טראָגען
מיינע ווערטער אין דער לופטען און פערוואַנדלען זיי אין לידער
הערט מיין ליעבסטע די געזאַנגען, פאַלט איהר קעפּעלע אנידער
אויף מיין הארצען און זי בעט זיך: „גיב אַ קוש מיר ליעבסטער מיינער"...
יאָ, מיין ליעבסטע, תיכף, תיכף... היינט בין איך אין גאַנצען דיינער...
און אַזוי בין איך געזעסען אויף דער זאַפּקע לאַנגע שטונדען...
אויף דער זאַפּקע... צו מיין ליעבסטע צוגעקניפּט און צוגעבונדען
און אין שפּיגעל פּינקט אנטקעגען איז געזעסען נאָך אַ צווייטער
אויף אַ לעאָן... אויף אַ בחור אַ געזונטער און אַ ברייטער
פאַלשע קוקען זיינע אויגען דורך צוויי גרויסע אויגען־גלעזער...
מאַך איך עפּיס, מאַכט ער אויכעט... ווי אַ מאַלפּע... אַך, דער בייזער —
אַך, זי קען איהם נאָך דערזעהען.... שווערער ווערט איהר אָטעם. שווערער..
האַלט איך זי... און קוק אין שפּיגעל... מעהר איך קוק אַלץ זעה איך מעהרער
ווי אַ וואָלקען ציינט זיך עפּעס... גרעסער ווערט עס, רייגער מילדער
אַ געשטאַלט איז עס... אַ פּנים... כ'האָב געזעהן איהם אויף די בילדער
ס'איז „באַראָן דע הירש" דער טויטער... אַך, דער עדלער. אַך, דער ליעבער...
לאַנגזאָם שפּרייט ער זיינע הענד אויס איבער אונז'רע קעפּ אריבער — —
און ער בעט זיך (אויך אויף דייטשיש): „לעאָן ביזט איין וואָהלער קאַדיש ..
טאָג פיר טאָג איין נייעס ליעבכען... דאָס איז ווירקליך נאָר ניכט יאַדיש —
יעצאָ פלאַגסטו מיינעם טאָכטער..." אַזוי רעדט ער אנגעבויגען
איבער מיר און מיין געליעבטער... שליעס איך לאַנגזאָם מיינע אויגען..
ראַכט זיך מיר עס פאַלען טרערען ווי אַ דראָבנער, דראָבנער רעגען — —
און מיין זעעלע בלאָנדזשעט... וואָנגעלט... אויף פערגעס'נע ליעבעס וועגען
און זי קלאָגט זיך: „לעאָן, לעאָן! שוין גענוג מיך צו בעטריעבען...
זעה דו האַלסט אַ קינד אין אָרעם. זאָג, ווי לאַנג וועסטו זי ליעבען? —
פיעל האָב איך געליעבט אין לעבען... פיעלע האָבען מיך דערעסען...
פיעלע האָבען מיך פערלאָזען.... איך האָב אַלע שוין פערגעסען...
אויף די איצטיגע געליעבטע — מיט אַ בענקעניש אין הארצען
זיצט זי שוין אַ וואָך און כליפּעט אויף דעם זאַפּקעלע דעם שוואַרצען...
אַך, לאָס זאַפּקעלע דאָס שוואַרצע... אַך, ווי מוז עס נאָך מיר בענקען...
אַך, די שעהנע זאַפּקע מיינע!... אייביג וועל איך זי געדענקען...

Sept. 8, 1911



# שעהנע ליטעראַטור

## דער נייער אויטאמאביל.

פון אברהם'יל.

היט אייך, קינדער, מאכט א וועג
אויף יעדען טראָטואר,
דען א מאָטאָר פליהט — א שרעק,
א ריעזען־עקזעמפלאַר!

הויכע לייט פערשטויסט ער ווייט
און לויפט זיך ווייטער גיך,
אָבער „קורצע פרייטאָגס"־לייט
פערדעקט ער אונטער זיך...

דער מאָטאָר פערשטעלט זאָגאָר
זיין איינציג „פאסאדושיר"
מיט'ן גאנצען טראָטואר
ביי'ם טעגליכען שפּאַציער...

דער מאָטאָר, אויב איהר האָט א פּרוי,
בעקאנט איז אייך דאָן גוט...
דען גרויס, ווי ער, איז דאָך געגוי
דער... דאמען־ווינטער־הוט...

### די אָקשען (אויקציאָן).

איין אַנארכיסט קיין רענט האָט
דעם לענדלאָרד ניט געצאָהלט,
פערקויפען דאָס געריכט האָט
די זאכען איהם געוואָלט...

עס פרעגט דער קאָמיסאַר איהם:
„זאָגט, מיסטער, וואס איהר האָט?"—
„צעהן באָמבעס אויפ'ן בוידים!"
איהם ענטפערט דער באנקראָט...

## קינאת סופרים.

א שרייבער (לעווע־דיג אין צייטונג אז „קוק" האָט שוין ווידער ארויסגעגעבען א בוך וועגען זייןענטדעקונג פון נאָרד־פאָל): אך! א זעעני זאל מען זיין! ערשט ניט לאנג האָט ער געשריבען, אז ער האָט ניט ענטדעקט דעם נאָרד־פאָל האָט ער בעקומען 4000 דאָלאַר, איצט שרייבט ער, אז ער האָט ענטדעקט — איז נאכאמאל 4000 דאָלאַר, און אפשר מעהר?... און איך? איי, איי, איי! א מזי־נעניכטס בין איך! א שלעמועל, שוין זייט דריי יאָהר געה איך ארום אהן א דזשאב, און נאַר־נישט האָב איך נאָך אנגעשריעבען וועגען נאָרד־פאָל, אבער בתלוסין נאַרנישט...

## מיין אומגליק.

פון מרהבי דאנצים.

א זאכטע זומערדיגע נאכט איז דאָן געווען
ווען אה, מיין אומגליק איז געשעהן
ס'האָט דער טייפעל בייז און ווילד געלאכט
אין יענער זאכטער זומערדינער נאכט.

און שטיל האָט זי מיט פייער, דאָן
געמורמעלט: יא? דו ווערסט מיין מאַן?
און באלד זיך שווייגענד־טרויטעריש פערקלעהרט
און איך אה, עזעל, אָקס און פערד! —

געזאגט האָב יא... געקוסט איהר מויל, איהר האלז, אין
אין יענער נאכט אויף טהוי בעשפּריצטען זומער־גראָז
איהר פרעגט די ענד? אה, טראַגיש־אָסיענדיגע ענד!
אין וויעגעל איינס, און חוץ דעם צוויי אויף ביידע הע.

## דאַנקבאַרקייט.

דער וואָס גיט מיר ברויט צום לעבען,
און א בעטיל איבער־נאכט, —
יענעם ליעב איך, יענעם בענש איך:
„זאָלסט פון שלעכטעס זיין בעוואכט"....

דאָך די מיידעל וועלכע עפּענט
פריי איהר ווייכען הארץ פאַר מיר; —
איהר צוברעך איך אהן רחמנות,
און איך ווייך נאָך פון איהר ״זיר..

מרדכי שעוועל

העל־פען.

# די באַלאַדע פון דער זאַפּקע

געווידמעט מיין פריינד איזידאָר וועהיים.

שטעהט א הויז פון דרייסיג „חדר'ס", בעטלאך פיער אין יערען חדר.
א סאלאָן צום געסט עמפפאנגען. מיט א שאפקעלע אויף קליידער.
יין דער מיט א טיש מיט בענקלאך, און ביים שפיגעל אויף די זייטען
ווייי וואזאנקעס ווי צוויי וועכטער ביי א טראָהן־שטוהל פון פאר־צייטען...
ינקט אנטקעגען שטעהט א זאפקע מיט א לערער־שטאָף א שווארצען
יבערצויגען. אך, די זאפקע! טרויריג ווערט מיר אויפ'ן הארצען
ען איך טראכט פון יענער זאפקע.... אלטעס ווען נעהמט ווידער קוועדלען
ען איך טראכט פון יענער זאפקע... הערט מיך אויס. איך וויל דערצעהלען:

לינגלאן־גלינגלאן־גלינגלאן־גלינגלאן. קוים איהר וועט דעם קנאפ בעריהרען
ן דעם הויז־גלאָק, וועט מען פריינדליך עפענען פאר אייך די טירען...
והט איהר אנגעטהון אין הויזען איז נאָך בעסער. ווייל נאר קליידלאך
נגען דארטען אין דער שאפקע. ס'איז דאס הויז א „היים" פאר מיידלעך.
ר בעל־בית איז „הירש" דער טויטער. יא, א לעבעדיגער טאטע
איז דער הירש, דער לאנג־שוין־טויטער פאר די ארמע, נע־ונר'ע
אר א וואך מיט עסען שלאָפען 3 דאליארעס. דאָס אין גאנצען.
בענר, שפּילט א דייטשקע פּיאנא, לערנען זיך די מיידלעך טאנצען...
ער מאטע איז די דייטשקע, ז'האָט אמאל געהייסען „מירעל"
צט „מאריא".. שוין ניט יונג מעהר. דאָך איהר קליינעס הארצענסטירעל
ארט נאָך אימער אויף א חתן... אין א לייב א פעטען, שעהנעם
טעקט די דייטשקע. רער זי, קלינגט עס ווי סאפּראן מיט באס אין איינעם;...

„אך, הערר „לעאָן", וואס זי רערען?... יודיש, וואס איזט פיר איין דינג
„חאַנע רעעזעלע גענענרעל" אך, ווי מיזעראבעל קלינגט דאס.
יודיש, מיזעראבלע שפּראכע. סקאנדאלעזע זינג־זאנג־טענער
פליי און ערעלע קאבצאנים שפרעכען יודיש. דייטש איזט שעהנער".
רער די דייטשקע גיב איך צו, ווייל ז'איז אמאל געווען א שעהנע...
איצטער שפּראָצען ווי די קווייטלאך אין א גאָרטען, ווארצלען קליינע
אויף איהר רויזען־רויטען פּנים. ווארצלען קליינע. קליינע בלומען —
איך זאל זיין מיט צעהן יאָהר אינגער וואלט איך זי נאָך איצט גענומ
און פון הארצען זי געשאנקען צו דעם טייוועל פאר א כלה...
ליעב און הארציג אין די דייטשקע. ליעבט זי איהרע מיידלעך אלע.
מעהר ווי אלע ליעבט זי איינע — יאָ, א יונגעם בלאנדעס מיידעל
פון דער „ליטע" פראסט און איינפאך. טראגט א בלוזקע מיט א קליידעל.
אייג'נע האָר און גלאט־פערקעמטע. אויגען בלויע. ניט קיין שעהנע
אבער ליעבע. קורץ דאָס נעזעל, פלאטשיג. ליפּלאך רויטע, קליינע
עטוואס ברייטלאך איז דער פּנים, בעקלאך, אבער — שעהן ווי בלומען.
יא א שעהנע, ניט קיין שעהנע, כ'האָב זי אויכעט ליעב בעקומען — —
אין דעם גאסט־צימער אין ווינקעל אויף דער זאפקע, וועלט־פערגעסען
זיינ' מיר ביידע אלע אבענד בייאיינאנדער שטיל געזעסען
צוואנציג מאָל אומזיסט געזעסען, אימער העלער לאמפּען־שימער...
אימער זיצען געסט און מיידלאך רונד־ארום דאָס טישעל, אימער....
איך מיין ליעבסטע אויף דער זאפקע — ווי א קעלבעל מיט א גולם
זיצ' מיר נעבאך און מיר קוקען אויף דעם אונגעווינשטען עולם...
טייוועל,־גאָט־און־דאָנערוועטער! אך, ווי האָט עס מיך פערדראָסען
זיין און שווייג און פלאַץ און רויכער די פערפלוכטע פאפּיראָסען — — —
איינמאָל אבער — גאָט זיי דאנקען — קיינער איז ניטא אין צימער
זיצ' מיר ביידע אויף דער זאפקע. איך, מיין ליעבסטע. פינקט ווי אימער
זיין מיר ביידע... מיט א שמייכעל גלעט איך איהר דאס בלאָנדע קעפּעל
מיט א שמייכעל האלט מיין ליעבסטע מיך ביים רעקעל ביי א קנעפּעל...

Sept. 8, 1911



## ביאָגראַפיעס פון גרויסע מענער

פון חיים'קע.

### מאָרדים ראָזענפעלד.

מאָרדים ראָזענפעלד (אמאָליגער משה), איז געבוירען געוואָרען אין דעצעמבער 1862. מיט זיי נשמה האָבען די מלאכים געהאַט פיעל „טראָבעל". זי איז געווען אַזוי געשוואָלען און דער טייפעל האָט געוואָלט אַז מען זאָל זי נור דורך לאָזען דורך דעם לעכעל פון אַ נאָדעל . . . . אַ סימן אַז זיין פּאָעזיע וועט זיין אַ שניידערשע. מ'זאָגט אַז ווען ער איז נאָך געווען אַ אינגעל האָט ער שוין אַרויסגעוויזען סמנים פון זיין צוקונפטיגען הומאָריסטישען טאַלאַנג אין ת... סאטירען ווען ער פלעגט זיך שפּיעלען מיט זיינע חברים אין פּאַטשעניש, פלעגט ער דוקא וועלען פּאַטשען אין יענעם אָרט וואו די אידען האָבען אמאָל געהאַט לאָדושי... אויך פלעגט ער זיך אין די לעצינע צייט פון לערנען, פערנעהמען מיט מאַכען הייזלאַך פון זאמד, אַ סימן פון אַ צוקונפטיגען לענדלאָרד... אייניגע פון זיינע נייע ביאָגראַפען בעהויפּטען אויך אַז דעם גרעסטען טהייל פון זיין פּאָעזיע האָט ער צו פערדאַנקען היינע'ן... ווען נים ער, בעהויפּטען זיי, וואָלט ער גאָר קיינמאָל נים געקענט ווערען אַ דיכטער און מען מוז צוגעבען, דאָס אונזער מאָרדים איז אַ דאַנקבאַרע בעשעפעניש און ער דערמאָהנט היינע'ן אין כמעט יעדען אַרטיקעל, און פעליטאָן... די לעצטע צייט איז ער געוואָרען זעלבסטשטענדיג און פויל, און ביים שרייבען זיינע ליעדער איז ער זיך נוהג אַזוי: ער שטעלט צונויף גראַמען אויף לעדיגע שטיקלאַך פּאַפּיער נאָכהער שטעלט ער די שורות וועלכע נור עס פאַהלען איהם אויפ'ן געדאַנק — דאָרום קלעפּט זיך די לעצטע צייט נים זיין פּאָעזיע... ער צייכענט זיך אויך אוים מיט זיין אונבעגרעניצטער ליעבע צו די יונגע שרייבער, ער לעזט זיי כמעט נים, אום ער זאָל קענען זאָגען זיי טויגען נים, און אום צו פערהיטען זיי פון אַ פרעמד בייז אויג, האַלט ער נור אין איין שפּרעכען זיי עין־הרע'ס..

ער האָט געאַרבייט אין פיעלע אידישע צייטונגען און האָט זיך מערקווירדיג געקענט צופּאַסען צו יעדע. די לעצטע צייט האַלט ער אָן אַ דזשאָב אין „פאָרווערטס" און איז טריי פייגענבוים'ס לעהרע...

צו זיין קרעדיט מוז מען צוגעבען, אַז ער האָט זעהר מורא פאַר אַ שטעקען און פאַר אַ „קיבעצער", און איין גאָט זאָל איהם פון זיי בעשירמען!...

### משה זייפערט.

דיעזער משה איז אויך געבוירען געוואָרען. צו זיין ברית האָט געטראָפען אַן עקסידענט, ווען אַלע איינגעלאַדענע זיינען געזעסען ביים טיש און געזונגען איז אַריינגעלאָפען אַ חזיר אין דעם איינציגען צימער וואָס האָט געדיענט פאַר אַ קיך, פאַר אַ שלאָף־צימער און עס־צימער צוזאַמען און ער האָט איבערגעקעהרט די פּאַמויניצע פערשפּריצט אַלע איינגעלאַדענע און דערטרויפט דעם ערשט־געמל'טען קליינעם זייפערט, און דאָס זאָגט מען האָט געווירקט אויף זיין גייסט עד היום הזה...

ראָמאַנען האָט ער זיך אויסגעלערנט שרייבען פון זיך אליין, אויך לעזט ער פיעל רוסיש און דייטש, ער האָט זיך אַ צייט פערנומען מיט אויסשניידען מאַזאָליעס, מאַכען קליסטירס, בכלל מיט פעלדשערסקע זאַכען. און דאָס האָט פיעל געהאָלפען זיין שרייבערישען טאַלאַנט צו ענטוויקלען.

יעצט איז ער אַ זקן אַ איד, און פון דעסטוועגען איז ער שטאַרק פערליעבט אין איינע פון אונזערע בעוואוסטע עלטערע אַקטריסעס, מאַדאַם ליפּצין און ער לאָזט זי פון מויל נים אַרוים, וואָס עס קען ווערען דערפון ווייסט מען נים... אַזוי איז ער נאָך גאַנץ נאָרמאַל, און אין געזעלשאַפט איז ער זעהר אָנגענעהם... ער רעדט אימער אין אַ בלומען־שפּראַך און פון יעדען וואָרט זיינעם ווערט בעשאַפען אַ טייבעלע.... נור דאָך קענען פרויען נים זיצען 10 טישלאַך ווייט פון איהם, עפּעס אַ מאָדנע רויטקייט צוגיעסט זיך דאַן אויף זייערע פּנים'ער און זיי אַנטלויפען... די סיבה דערפון איז נאָך נים בעוואוסט.

(נעקסט קומען די ביאָגראַפיען פון מ. זאַמעטקין און פּראָפ. זעליקאָוויטש.)

## מאָדערנע לײדע.

טרעמפּ: אד! די פערדאַמ... לעמעשקעס! כאַפּען זיך אַ... און סכאַקען זיך אַז פייער־פונק... ספּריצען. און אויף מיר — זיי... לען עס כאַטש אַ קוק טהון!... נאַט פערדאַמט!!!

### שילדקרויט'ס היגפּט חס...

(לוים די אויספאָרשונגען פ... טהעאַטער קריטיקע...)

1) ער דעקלאַמירט נים...
2) ער רייסט נים איין...
3) ער שטודירט איין... שפּיעלט.
4) ער רעדט אַ שעהנע...
5) ער מאַכט נים קיי... שטיק.
6) ער האַלט זיך ווי אַ...
7) ער פערגעסט אָן דע... קע — און דער עיקר דאָס ... יען שפּיעלען.

און מיין ליעבסטע דרעהט דאָס קנעפּעל — אַך ווי הארציג, אַך, ווי טייער...
און מיין ליעבסטערס בעקלאַך ברענען — ברענט ביי מיר אין האַרץ אַ פייער...
נעם איך עפּעס פּלאַפּלען... עפּים... ווערטער נאַנצע... האַלבע.. שטיקלאַך
„אַך, דו קינד מיינס, אַך דו קינד מיינס" נאַריש פיהל איך... נאַריש... גליקליך..
פּלוצלינג אַבער — אוי וואָס זעה איך: מיין געליעבטע, אַנגעבויגען
מיט אַ פינגער ביי די ליפּלאַך. מיט אַרְאָפּגעלאָזטע אויגען
ברונז איז מיין קינד... מיין ליעבסטע... און צוויי שעהנע קינדער־טרערען
פּערלען זיך פון איהרע אויגען... און זי רעדט וואָס, קוים צו הערען:
„זי איז סוין טיין טינט נים — זאָגט זי — זי איז סוין אַ גרויסע מיידעל"
נאַריש איז דאָבֿי מיין ליעבסטע. נאַריש. אַבער שעהן און ערעל...
יאַ, זי איז קיין קינד נים זאָגט זי. וואָס'זשע דען? אַ ליעבסטע מיינע?
חאַ־חאַ־חאַ־חאַ! חאַ־חאַ־חאַ־חאַ! אַך, דו נאַריש גוטע קליינע
לאַך איך, קלינגט דאָס ווילד און הילכיג. ווערט מיין ליעבסטע שטאַרקער ברוגז
נעם איך אָן איהר בלאָנדעס קעפּעל און איך ציה עס און איך נויג עס
צו מיין האַרצען. און דערצעהל איהר פון אַ בלימעל, וואָס פאַר צייטען
איז געשטאַנען ביי אַ בוימעל... אין אַ פעלד וואו... אין אַ ווייטען...
איך דערצעהל, אַז גאָט האָט ביידען טוי און זונען־שיין געגעבען...
איז דאָס בוימעל שעהן געוואַקסען און דאָס בלימעל אויך דאַנעבען...
ס'האָט דער בוים דאָס בלימעל אימער גוט בעשיצט מיט זיינע צווייגען...
אין לבנה־נעכט — דערצעהל איך — פלעגען ביידע שטעהן און שווייגען —
אדער זינגען... „בלומען זינגען?" יאַ, מיין ליעבסטע. נים נאָר זינגען
אַז די בלומען ווערען לוסטיג זינגען, טאַנצען זיי און שפּרינגען...
יאַ, זיי פיהרען גאַנצע שלאַכטען, פּינקט ווי מענשען... מיט קאַנאָנען...
איך אַליין האָב דאָס געלייענט... „וואו?" איך קען זיך נים דערמאָנען — — —
און אַזוי אַליין בעגייסטערט פון מיין איינ'נעם ליגען־זאָגען
דאַכט זיך מיר איך זעה מלאכים... יאַ, מלאכים יונגע טראָגען
מיינע ווערטער אין דער לופטען און פערוואַנדלען זיי אין ליעדער
הערט מיין ליעבסטע די געזאַנגען, פאַלט איהר קעפּעלע אַנידער
אויף מיין האַרצען און זי בעט זיך: „גיב אַ קוש מיר ליעבסטער מ...
יאַ, מיין ליעבסטע, תיכף, תיכף... היינט בין איך אין גאַנצען דיינע...
און אַזוי בין איך געזעסען אויף דער זאַפקע לאַנגע שטונדען...
אויף דער זאַפקע... צו מיין ליעבסטע צוגעקניפּט און צוגעבונדען
און אין שפּיגעל פּינקט אַנטקעגען איז געזעסען נאָך אַ צווייטער
אויף אַ לעאָן... אויך אַ בחור אַ געזונטער און אַ ברייטער
פאַלשע קוקען זיינע אויגען דורך צוויי גרויסע אויגען־גלעזער...
מאַך איך עפּים, מאַכט ער אויכעט... ווי אַ מאַלפּע... אַך, דער בייז...
אַך, זי קען איהם נאָך דערזעהען.... שווערער ווערט איהר אָטעם. ש...
האַלט איך זי... און קוק אין שפּיגעל... מעהר איך קוק אַלץ זעה איך...
ווי אַ וואָלקען ציינט זיך עפּעס... גרעסער ווערט עס, ריינער מילך...
אַ געשטאַלט איז עס... אַ פּנים... כ'האָב געזעהן איהם אויף די ...
ס"איז „באַראָן דע הירש" דער טויטער... אַך, דער ערלער. אַך, דער
לאַנגזאַם שפּרייט ער זיינע הענד אוים איבער אונז'רע קעפּ אַריבער
און ער בעט זיך (אויך אויף דייטשיש): „לעאָן ביזט איין וואָהלער ...
טאָג פיר טאָג איין נייעס ליעבכען... דאָס איז ווירקליך גאָר ניכט...
יעצאָ פלאַנסטו מיינעם טאָכטער..." אַזוי רעדט ער אַנגעבויגען
איבער מיר און מיין געליעבטער... שליעס איך לאַנגזאַם מיינע או...
דאַכט זיך מיר עס פאַלען טרערען ווי אַ דראָבנער, דראָבנער רעגען
און מיין זעעלע בלאָנדזשעט... וואָגעלט... אויף פערגעס'נע ליעבעס
און זי קלאָגט זיך: „לעאָן, לעאָן! שוין גענוג מיך צו בעטריעבען..
זעה דו האָלסט אַ קינד אין אָרעם. זאָג, ווי לאַנג וועסטו זי ליעבען
פיעל האָב איך געליעבט אין'לעבען... פיעלע האָבען מיך דערעסען.
פיעלע האָבען מיך פערלאָזען.... איך האָב אַלע שוין פערגעסען...
אויף די איצטיגע געליעבטע — מיט אַ בענקעניש אין האַרצען
זיצט זי שוין אַ וואָך און כליפּעט אויף דעם זאַפקעלע דעם שוואַר...
אַך, דאָס זאַפקעלע דאָס שוואַרצע... אַך, ווי מוז עס נאָך מיר ב...
אַך, די שעהנע זאַפקע מיינע!... אייביג וועל איך זי געדענקען...

Sept. 15, 1911



# שפחה'סיסטען און גבירה'ניסטע

א טראגעדיע אין 3 אקטען

פון ד. אפאטהעקער.

ארט — גאלדמאן'ס פרינטינג.
צייט — דיענסטאג נאך לייבאר דעי.
פערזאנען — גאלדמאן, 5 זעצער, 9 שרייבער. (3 פון „הדרור", 3 פון „פאלק", 3 פון „קיבעצער".

ערשטער אקט.

(דער פארטוך הויבט זיך אין א פינסטערען פארנאכט אין א גרויסען קאמפאזינג רום. די מאשינען רוישען. אלע דרעהען זיך ארום ווי שאטענס.)

באטאשאוו — (פארשמירט, פארשמייעט.) סיי, לעבעדיגער, אין דעם קאלום בלייבט נאך א לאך! גיט מיר עפעס א שטיקעל צו פערשטאפען.

לעבעדיגער — נעהמט אויף גלעט 17 דעם וויטצעל, וואס הויבט זיך אן: „דער רב הכולל מיט דער קאטערינקא".

שלימזל — דעם רב הכולל, שוין אריינגעשטופט אין די „שוועבעל און פעך".

קאסטאוו — סיי, מר. שלימזל, איהר האט ניט קיין רעכט אליין צו שטופען! דא איז א סטריקט יוניאן־שאפ...

שלימזל — איך פערשפאר דאך אייך איין ארבייט.

קאסטאוו — מיר ווילען ניט איהר זאלט אונז פערשפארען! אדרבא.

לעבעדיגער — אויב אדרבא, טא לאזט איהם אייך העלפען, ווייל וואו ער וועט צולעגען זיין האנד, וועט איהר האבען דאפעל ארבייט (אפלויז).

קאהן — (בייז). שטעהען זיי שוין ווידער אלע ביים „קיבעצער". איך וויל מען זאל מיר געבען די פרוף פון „פאלק".

גאלדמאן — מען וועט אייך געבען, מען וועט אייך געבען.

שלימזל — אבער גאר לא, פריהער מוז מען ענדיגען דעם „קיבעצער".

גאלדמאן — מען וועט ענדיגען, מען וועט ענדיגען.

בריינין — דאס איזט עס יא, וואן אלע דריי צייטשריפטען זינד נזדמנו לפונדק אחד.

גאלדבערג — מיר ווילען זיך שוין נארניט לאזען מאכען פון אונזער „פאלק" א פענדעק.

לעבעדיגער — מיר, מיט אונזער קיבעצער געוויס ניט, העגדום פעגדום. דער קיבעצער מוז היינט זיין. אזוי זאגט פאמפאדור.

גאלדמאן — שא, שרייט ניט, איך בעט אייך. וואס בין איך שולדיג, אז נעכטען איז געווען דער יום טוב לייבאר דעי?

דר. שאפירא — דאפאן וואלען וויר, יא ניכטס וויסען, אונד די שפחה'סיסטען מעגען „א רעספעקט האבען פאר די גבירה'ניסטען.

דאנציס — וואס מיר שפחה'סיסטען, וואס מיר גבירה'ניסטען. מיר קענען אי די גבירה (העברעאיש) אי די שפחה (אידיש). ביים פרינטינג טייבעל זיינען זיי ביידע גלייך.

# אלט און יונג

עלטערע מיידעל (קאקעטיש): מענער... אויך מיר א זאך... איך קען פון זיי מאכען וואס איך וויל...

יונגע מיידעל (נאאיוו): פארוואס־זשע מאכסטו דיר ניט כאטש איינעם פון זיי פאר א חתן?...

סעקלער — עס הויבט זיך גארניט אן, מיר גבירה'ניסטען...

קאהן — זייט ווען ביזטו געווארען אויס שפחה'סיסט? האסטו דיר אויך א...

(איינער פאלט דעם אנדערען אין די רייד. עס ווערט א רעש, א געפילדער. יעדער שרייבער שלעפט א זעטצער צו זיין צייטונג. אלע אויפגערעגט).

גאלדמאן — שא, איך בעט אייך, היצט זיך ניט, אט טראגט מען אייך אייז־קרים סאדא, טרינקט.

(אלע טרינקען, שמייכלען אונטער די וואנצעס. בריינין פערשפארט די האר אהינטער).

דער פארטוך פאלט.

צווייטער אקט.

(עס איז צוויי אזייגער פארטאג. בריינין כראפעט אויף א טשער, זיצענדיג. גאלדבערג שלאפט ביים קאמפאזינג טיש, שטעהענדיג. די מאשינען קלאפען זייער מידעל, טאקט־מעסיג. איניגע שרייבער דרעהען זיך ארום מיט די פרופס אין די הענד. די זעטצער שוויצען און שמייכלען).

דר. שאפירא — איין וואהרעס אונגליק מיט דעם „וכפלומא"! דריי מאהל האבע איך יא געשטריכען די „אלף" אונד זי איז ווידער דא.

קאסטאוו — סעקלער האט דאך געהייסען צוריק אריינשטעלען.

סעקלער — איך האב געהייסען די צווייטע וואו אריינשטעלען.

בריינין — (פון שלאף). דער קערל מיינט געוויס די ענדע צדי.

דר. שאפירא — יעצט בין איך שוין זעלבסט אין. צווייפעל אב וכפלומא איזט מיט איין אלף, אדער מיט א ה אם ענדע.

העל־פען — (דעקלאמירט). אך די זאפקא, אך די זאפקא מיט די דינע, דינע פיסלעך... סיי, זעצער צווישען ביידע דינע פיסלעך איז ביי מיר געווען א נעדאנקען שטריך, וואו איז ער?

באטאשאוו — (שלעפעריג). וואס איז די נפקא מינה, איך האב עס אריינגעשטעלט נאכ'ן וכפלומא אין „הדרור"..

דאנצעס — וואס מיר וכפלומא, ווען מיר וכפלומא? איהר האט נאר דעם איבערגעקעהרטען ז אריינגעשטעלט אין קעפעל פון 10טען קאנגרעס, שלעפט איהם שוין ארויס.

לעבעדיגער — דאנצעס, דו רעדסט פונ'ם שלאף. דו שטעהסט דאך נאר ביים „קיבעצער" און שלעפ מיר נאר ניט קיין ז.

דר. שאפירא — אבער וואס ווירד מיט אונזער „וכפלומא" ווערען? (ער שלאפט איין).

דאנצעס — אך, אלע אותיות אין קעפעל איבערגעקעהרט. (שלאפט אויך איין).

לעבעדיגער — קוילע מיך ניט, קוילע מיך ניט! זאגט פאמפאדור (שלאפט איין).

(אלע איבריגע שרייבער שלאפען איין. די זעצער שלאפען איין ביי די לינאטייפס. מען הערט נאר דאס קלאפען פון

די דרוק מאשינען אויפ'ן צוו...
און דאס גענעצען פון באמא...
כער דרעהט זיך ארום פון די מ...
צום קאמפאזינג טיש הין און...
דער פרינטינג טייפעל. עס ס...
טאג).

דריטער אקט.

(6 אוהר מארגענס)

שטיינבערג — ...
פארסנער פון דער פרינטינג קו...
איינגעשלאפען אלע, ווי אין...
פאלאץ, הונדערט דאלאר ...
דיעזער שלאף קאסטען א...
טים... שטעהט אויף! אין ...
פארטיג ארויפצונעהמען צום...

באטאשאוו — אלע...
(די זעצער כאפען זיך אויף...
און ניט לעבעדיג. די מאשינען...
צו קלאפען. די שרייבער כאפ...
איינער נאך דעם אנדערען, אל...
מע אויגען, די האר צושארפ...
ציטערט פון קעלט, איינער ציה...
מיט א לאנגען געגעין, איינער...
אויגען).

בריינין — אך, אי...
טהעע יעצט.

דר. שאפירא — (...
וואס איזט מיט דעם וכפלומ...
רען?

גאלדמאן — שוין ...
סעקלער — מיט ...
אדער מיט א „ה"?

קאסטאוו — מיט ...
העל־פען — און די ז...
מיט גענזען פיסלעך?! דאס...
שרעקליך!

גאלדבערג — און ד...
טער קאנגרעס מיט א קליינע...
דאס טאר ניט זיין!

שלימזל — און דער...
נביא" ... גאר קיין קאפ ...
איז ניט צום אויסהאלטען!

שטיינבערג — ...
שוין פערפאלען. עווריטה...
אריינגענומען אין דער פרעס...

גאלדמאן — וואס ...
טהאן, אלס איבער אייער...
לייבער דעי, פערשפעטינס.

דר. שאפירא — (סי...
אך, וואס ווירד יעטצט די ...
גען אויף אונזער ארימען ...
שפאט און שאנדע! „וכפלו...
אן „א"!

דער פארטוך פא...

---

ענטפערס אויף אונזער ...
רעטעניש אין נומער 10 „קי...

1) דער איר איז אן אלטער הע...
האט געמוזט חלש'ען פון גרויס פרייד...
האט ענדליך דעריקעכט דאס אנצוקוי...
משה מנחם פון ...

2) דער איר האט נעיהלי'ס,
ערשטער נומער „הדרור" האט איהם
שמעקט... א ה...

3) איך דענק, אז דאס איז נאר
ריעזער אורזאכע: דער איר איז, צ...
א גרויסער קבצן, און ווי אלע
שפייזט ער זיך נור אין די מילכיג...
ראנטס. דיעזען טאג, ווען ס'איז ערש...
„הדרור" האט ער בלויז געהאט 10 כ...
ער דאס אוועקגעגעבען פאר'ן נומ...
זעלבסטפערשטענדליך, האט ער שוי...
האט פאר וואס צו עסען ברעקפעסט...
איז געבליעבען אין חיוּת... א פ...
(וויטערע אנטווארטען אויף דיע...
טענייס פאלגען)

Sept. 22, 1911



## עוואלד פערגוואלטיגט.!

(א דראמא אין איין אקט)

פון משה־לייבקע.

אנען: גאָט, אב. קאהאן, א פּאָעט
(איינער פון יונגע).
: ראש השנה צו מוסף־צייט.
: אין הימעל אין בית־דין שטוב.

אָ ט: (זיצענדיג אין ראקינג־
ר "אויבען־אָן ביים טיש, הוידעט
און רויכערט א פיינעם האוואנא
ור).
ב. קאהאן: (גאָט'ס סעק־
טער זיצט אויף אזיים ביים טיש
די ברילען אויפ'ן שטערען. צר־
ערט מישט די בלעטער פון בוך
און צוריק און ברומט נערוועז) אך,
ארט! אפילו דאָ האָבען זיי שוין
געפיהרט מאָדערניזם! אומערום!
ערום! פערשטעה ניט קיין וואָרט!
וואָרט! פאסיקלאך! פינטעלאך!
גלאך מיט פאסאליעס! באָרשט!
מען! אייער מיט ציבעלעס! אי־
קיים! קוואטש־נייעס לאנד! גאָט
דאָ — — — (מיט כעס טהוט
דאָס בוך א שליידער און שפּרינגט
ף, טהוט אריין די הענד אין די
שענעס און לויפט אהין און אהער).
פּאָעט (ניט אָנקלאפּענדיג אין
יר, פאלט אריין האקט זיך מיט
פויסטען אין קאָפּ אריין און שרייט
ן אנ'אטהעם): גאָט! גאָט! דו מוזט!
ך געה ניט אוועק פון דאנען! איך
ה ניט! אן אויג פאר אן אויג! א
הן פאר א צאָהן! אנ' — — —
גאָט: (אויפשטעהענדיג פון
זוהל שטעלט אָן א פּאָר שטרענגע
ינען אויפ'ן פּאָעט און צובייזערט
ר) הער דו שארלאטאן! ערשטענס,
מען קומט וואו אריין קלאפּט מען
אין טהיר, און צווייטענס, רייד
אהר! וואס ווילסטו! (קאהאן אויף
זיים, נאָך אימער די הענד אין די
נשענעס קוקט אויף דעם פּאָעט און
מייכעלט).
פּאָעט: איך וויל! איך וויל אן
וינ פאר אן אויג א צאָהן פא — —
גאָט: (בייז) דו! צו מיינסטו ניט
ז דאָס שרייבסטו איצט א ליעד פאר
אָס נייע לאנד? ביי מיר מוז מען זיין
ערשטענדליך, הערסט (א קלאפּ טהו־
נדיג מיט דער פויסט אויפ'ן טיש),
ער!
פּאָעט: יאָ גאָטעניו! „דאָס נייע
אנד" — רייזען —איבערגע־רעהט
– פערגוואלדי..ט! יא פערגוואלדיגט!
...ט זיך מיט די פויסטען אין קאָפּ
ריין).
קאהאן (ווי זיך פון א שרעקליכען
לום אויפּחאָפּענדיג, שפּרינגט צו צום
פּאָעט כאפּט איהם אָן ביים לאצען
און טרייסעלט איהם און שרייט), פער־
גוואלדיגט?! ווער?! זיין פּיקטשור
כרענג! זיין פּיקטשור! אין אונזער
גאלעריע מוז ער אריין, אין „פאָר־
ווערטס"! זאָפּאָרט די פּיקטשור!
גאט (בעפעהלענד): לאז אפּ קאהן
אין מיין געגענווארט טארסטו ניט א
מענשען אזוי דעספּאטיש בעהאנדלען.
קאהן (אפּלאָזענדיג דעם פּאעט,
לויפט צו צו גאט וואָרפט מיט די
הענד און שרייט): פערגוואלדיגט,
הערסט! פערגוואלדיגט! דאס טהוט
מען שוין ווידער נאָך מיין ארציבאשע־
ווען — זיין ראמאן! ביי מיר אין
„פארווערטס"! אלצדינג טהון זיי מיר
נאָך די הינר. די קונעל־פּרעסער פונ'ם
„טאגעבלאט" אפילו! פערגוואלדינט
האָבען זיי מיינע בינטעל־מיידלאך!
טשארט!
גאט אויסשטרעקענדיג א האנד
מיט א בעפעהלענדען טאן): צוריק
אויף דיין פּלאץ! און שווייג! (זיך
ווענדענדיג צום פּאעט) וואס ווילסטו?!
פּאָעט שווייג, שווייג, שווי...
גאָט (צאָרענדיג): רייד אדער פייף
מיט בוכשטאבען! וואס ווילסטו?
פּאָעט: שווייג, שווייג...
גאָט (ווילד): רייד אדער ארויס
פון דאנען!
פּאָעט: יאָ נאטעניו, יאָ (ארויס־
כאפּענדיג „דאָס נייע לאנד" פון קע־
שענע): זעה, גאטעניו, רייזען, אויך
אזא געוויסענלאזער ווי אלע אנדערע!
איבערגענדרעהט מיין ליעד! פער־
גוואלדיגט! אן אויג פאָר אן אויג. א
צאהן פאר א' צ — —.
קאהן (אויפשפּרינגענדיג און אנ־
כאפּענדיג זיך ביים בויך): חא־חא־
חא! חאָ־חאָ־חאָ! שוין ווידער א
משוגע'נער! א מאָדערניסט! א דעקא־
דענטעל! טשארט! חא־חא־חא! האָ־
האָ־האָ! (פּאָעט, מיט אראָבגעלאָזטע
הענד, איינגעבויגענע קניה שטעהט און
קוקט באלד אויף קאהאן און באלד
אויף גאט).
גאָט (ביי וועמען דער ציגאר איז
פערלאשען געוואָרען שטעלט זיך
אוועק אין דער פּאזע פון א דאן־קיכאט,
שטרעקט אויס א האנד און מיט א פּא־
טאס וואס איז שטארק עהנליך צו
פּישמאנ'ס פון פּראגרעסיוו דראמאטיק
קלאב, שרייט ער אויס): גיב מיר א
שוועבעלע!

(פארהאנג פאלט).

## הא ני-מון

ער (צום צייטונגס־פערקויפער): — פּליעז, גיט מיר א צייטונג.
זי (אנגעבלאָזען): — אבי דו האָסט מיר פאר דער רייזע צוגעזאגט, אז דו וועסט בלויז לעזען אין מיינע אויגען...

א היגער דאָקטאָר האָט מיט זיין אוטאָמאָביל איבערגעפאָהרען עטליכע מענשען אין א קורצער צייט, און ביי יעדען עקסידענט האָט ער געמוזט צאָה־לען גרויסע' סומען און דאָס האָט איהם געמאכט פאר אן אָרימאן.

איין טאָג קומט אריין זיין טאָכטער מיט א געוויין:

באפּא, א גרויסער אונגליק האָט אונז געטראָפען אן אוטאָמאָביל איז איבערגעפאָהרען די מאמע'ן.

דאָקטאָר — א דאנק גאָט, איצט קעהרט זיך שוין אום אונזער גליק צו אונז.

## א קלוגער איינפאל.

אין דער קלוגסטער שטאדט פון רוסלאנד, — אין „חעלעם", איז געוועזן א גנב. בעריהמט איז ער געווען צוליעב זיין חכמה, זיינע קלו־גע איינפעלע האָבען גע'שמ'ט איבער גאנץ „חעלעם".

איין מאל פערביינעהענדיג אין פּארק, האָט ער בעמערקט זיצען א יונגען מאן אויף א באנק און דרעמלענדיג. ער האָט זיך אומגעקערט צום פלאץ וואו דער יונגער מאן איז געזעסען און ארויסגעשלעפּט ביי יענעם א בייטעלע. דער גנב האָט באלד אבגעצויגען, ער האָט זיך געלאזט געהן אונטערן שטאדט, דארט וואו קיין מענשען זיינען ניטא, צו קענען איבערצעהלען וויפיעל געלד עס איז דא אין בייטעלע. אויף דעם וועג געהענדיג האָט ער עס געטאפּט מיט זיינע גנב'שע פינגער,— ס'אפּול בייטעלע אנגעשטאָפּט, — זאגט ער צו זיך אליין און א גליקליכער שמייכעל האָט זיך בעוויזען אויף זיין געזיכט. יעצט, טראכט ער זיך, וועל איך מיר שוין אזוי פיעל ניט מיטשען אויפ'ן טוים, און ניט זיין אזוי דערשטיקט און דערווארגען. איכ'ל מיר קענען קויפען א נייעם קאסטיום (סוט) א נייע פּאר שיך. דעם קארוואס וואלט שוין אויף צייט געווען איבערצובייטען; אגב נאך א פּאר אויבערשטע העמדער וואלט ניט געשאדט, ווען איך זאל האבען. — אזוי פאנטאזירענדיג, איז זיך אונזער גנב פערקראכען ביז אונטער'ן שטאדט. זיך ארומקוקענדיג צו קיינער געהט ניט, האט ער פונקט ווי א פּראפעסאר עק־זאמענירט זיין חולה, ארומגעקוקט דאס בייטעלע און דעם שלאָס ווי אזוי עס עפענט זיך. צו זיין גרויס איבערראשונג האט ער דער־זעהן אין בייטעלע ליגען, אנשטאט געלדפּא־פּיער, ווי ער האט ערווארטעט — א גאנצע פּאק מיט אנגעשריבענעם פּאפּיער. — צום טייפעל! — טראכט ער זיך, — וואס וועל איך דערפון האבען? — פאר גרויס כעס האט ער געוואלט דאס בייטעלע א שלייער טהון אין דער ערד אריין; ער האט זיך אבער באלד פערכאפּט — אויף די אייגענע מעשה, טראכט ער זיך, אזוי לאנג ווי עס איז שוין ביי מיר אין די הענד, לאמיר כאטש איבער־לעזען וואס עס שטעהט געשריבען דארט, לע־זען קען איך דאך". ער האט זיך ווידער אמאל ארומגעקוקט אין אלע זייטען, צו קיינער געהט ניט און האט אנגעהויבען צו לעזען. זיין געזיכט איז בלאס געווארען ווי קאלך, ווען ער איז פערטיג געווארען מיט איין בוינעלע פּאפּיער; ער האט זיך אבער געשטארקט און געלעזען ווייטער. וואס ווייטער ער האט אבער געלעזען איז ער נאך ערגער בלאס געווארען און געציטערט ווי אין א פיבער. — צום טייוועל! האט ער אויסגעשריען, וואס וועל איך יעצט טהון? לוים ווי איך זעה איז דער יונ־גער מאן איינגעטונקען אין חובות ווייל די בריעף פון די בעלי־חובות זיינען יעצט פאר מיר.— אבער, ווי געזאגט, איז דער גנב געווע בעריהמט איבער גאנץ חעלעם פאר זיינע קלוגע איינפעלע — נאך עטליכע מינוטע איבערטראכטען זיך, האט ער פּארזיכטיג צו נויפגעלעגט די בריעף אין בייטעלע אריין או דאס פערמאכט. שנעל ווי בליץ איז ער אוועק געלאפען אין פּארק אריין, און צוריק אריינ געלעגט דאס בייטעלע דעם כראפּענדען יונגע מאן אין קעשענע.

בן־אבא (קרופער)

— אז קליידער מאכען לייט, קען דושי זיין אנ'אמת'ש — זאגט דער ליטוואק — אבער א שעהנער טהעאטער מאכט אקטיארע דאס איז זיך א פראגע.

אנטקעגען וואס מיר זאגען דאס? אנטק געגען דער ערשטער ערעפענונגס פּארשטעלו אין קעסלער'ס טהעאטער.